

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА

ОБЩИНА ДЕВНЯ

2021-2028 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ДЕВНЯ

№ 492/ 29.12.2022гОД.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
Раздел I. Анализ на средата	6
1. Природо-географски фактори	6
1.1. Географска характеристика, местоположение и граници	6
1.2. Административно – териториална характеристика	6
1.3. Релеф и поземлени ресурси	8
1.4. Почви и полезни изкопаеми	9
1.5. Климат	12
1.6. Води и хидрографска мрежа	15
2. Социално-икономически фактори	16
2.1. Демографски и социални характеристики	16
2.2. Икономически показатели	20
3. Анализ по компоненти на околната среда	27
3.1. Атмосферен въздух	27
3.2. Води	37
3.3. Земи и почви	63
3.4. Зелена система и биоразнообразие	68
4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда.....	92
4.1. Отпадъци	92
4.2. Шум	115
4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	119
5. Управленски и финансови фактори	121
5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС	121
5.2. Сътрудничество с други институции и организации	124
5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС	124
5.4. Информиране на обществеността.....	131
Раздел II. SWOT АНАЛИЗ	132
Раздел III. Визия за околната среда на общината.....	133
Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда	134
1. Генерална стратегическа цел.....	134
2. Специфични цели	134
Раздел V. План за действие	136
Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата	146
Раздел VII. Мониторинг и контрол	147
Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка	148
Списък на таблиците, фигурите, схемите	153
Списък на често използваните съкращения	154

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) за периода 2021-2028 г. се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на община Девня, поддържане на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общината за ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси. Настоящата Програма е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на община Девня. При изготвянето на Плана за действие към ПООС е обърнато специално внимание на Общия устройствен план на община Девня и други планови и стратегически документи за периода 2021-2027 г. за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда.

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на средата, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- Определяне на най-важните екологични проблеми на общината и предприемане на съответните мерки за отстраняването им;
- Обвързване на бъдещите дейности и проекти на общинска администрация, заложи в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана мерки и дейности за предотвратяване на нови замърсявания;
- Определяне на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните **основни принципи**:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди”. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им. Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да й бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Основанието за правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда се съдържа в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), в който е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, включително в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси (чл.17).

Специалният Закон за опазване на околната среда вменява на кметовете на общини функцията на компетентен орган по опазване на околната среда (чл.10, ал.1, т.6). Като такива, на тях са възложени редица задължения за управление на компонентите и факторите на околната среда на територията на общината (чл.15, ал.1).

В тази връзка, ПООС на община Девня съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

Избраният подход за разработването на Програмата съответства на одобрените от МОСВ методически указания. Основният използван инструментариум в разработката е стратегическото планиране, почиващо на социално-икономически, целеви, проблемни и SWOT анализи. ПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Фиг. 1: Карта на област Варна

Община Девня се намира в Източната Дунавска равнина и е разположена в централната част на област Варна. Територията на общината е 121,05 кв.км., което представлява 3,16% от общата площ на област Варна и 0,8% от територията на Североизточен район (СИР, NUTS 2). Община Девня граничи: на север с общините Ветрино и Суворово, на юг и югоизток с община Аврен, на изток с общините Аксаково и Белослав и на запад-югозапад с община Провадия.

Община Девня е една от 12-те общини в област Варна. Тя е на 11 място по територия и на 8 място по население сред общините в областта. В община Девня към 31.12.2020 г. живеят 8540 души или 1,82% от населението на Област Варна и 0,92% от населението на СИР. Средната гъстота на населението в община Девня (70,58 души на кв. км. за 2020 г.) е малко над средното за страната (63). По брой населени места (3), община Девня е на последно място в област Варна.

Фиг. 2: Карта на района на община Девня

Урбанистичната структура на община Девня се характеризира с 3 населени места – административния център град Девня и 2 села: Кипра и Падина.

Град Девня е разположен на 35 км. от областния град Варна, на 163 км. от град Бургас, на 172 км. от Дунавското пристанище – град Русе и на 421 км. от столицата на страната гр. София.

1.2. Административно – териториална характеристика

Съгласно настоящото административно-териториално деление на страната град Девня е общински център на едноименната община. Селищната система на общината е добре изградена макар и включваща малък брой населени места. В границите ѝ са включени 3 населени места - общинския център град Девня и 2 села - с. Кипра и с. Падина.

Административният център град Девня се намира в северозападната част на общината. Село Кипра е разположено в североизточната част на общината, а село Падина е в най-южната част на общинската територия.

Таблица 1: Разстояния в км от гр. Девня до всички населени места в общината

Населено място	Разстояние Км
с. Кипра	11,2
с. Падина	12,1

Източник: <https://www.bgmaps.com/>

Забелязва се, че населените места са сравнително отдалечени от общинския център, като и двете села са на разстояние над 10 км. от гр. Девня.

Съгласно Приложение №1 към Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. за категоризация на общините в Република България на Министъра на Регионалното развитие и благоустройството, издадена на основание чл.36, ал.2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България, община Девня е със категория 3 (трета), с ЕКАТТЕ VAR14.

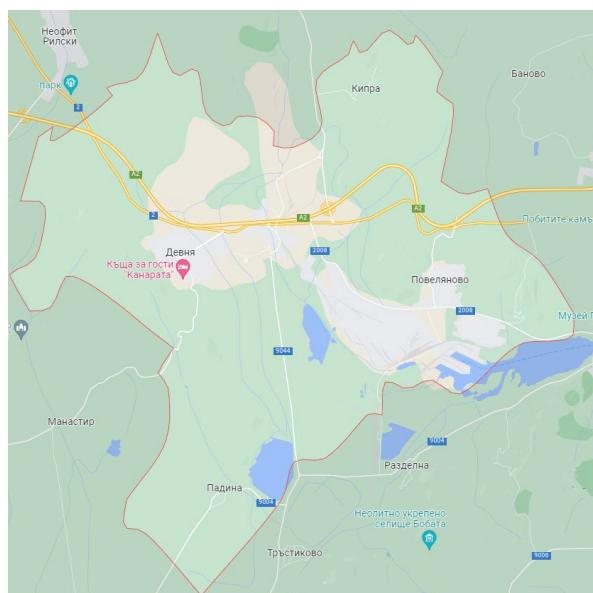
При прилагането на действащата нормативна уредба в устройственото планиране се използва категоризацията на населените места, съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Урбанистичната класификация на община Девня включва следните категории: „малки села” (от 250 до 1000 жители) - 2 броя и 1 „много малък град” (до 10 000 жители) - гр.Девня.

Таблица 2: Категоризация на община Девня и съставните ѝ населени места

№	ЕКАТТЕ Община Девня	ЕКАТТЕ Населено място	Населено място	Брой жители към 2020 г.	Вид на населено място	Категория
1	VAR14	20482	гр.Девня	7797	Много малък град	3
2	VAR14	36868	с.Кипра	434	Малки села	6
3	VAR14	55110	с.Падина	309	Малки села	7
Общо				8540		

Източник: Национален статистически институт

Фиг. 3: Селищна мрежа на община Девня

Развитието на селищната мрежа в общината е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени, обслужващи и културни дейности в гр. Девня. Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана е върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата.

В регионален мащаб и двете малки селища от община Девня са поставени в позицията на периферни и полу-периферни. Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа.

Периферните територии са най-уязвимите пространства от социално-икономическа гледна точка. Всички те са селски райони и към момента имат сравнително стабилни демографски характеристики. Основен е проблема с техническа инфраструктура, с липса на заетост и затруднен достъп до социални услуги.

1.3. Релеф и поземлени ресурси

Община Девня притежава разнообразна релефна характеристика. Общината попада в източната подобласт на Дунавската хълмиста равнина и се характеризира с предимно равнинен релеф с надморска височина до 350 метра. Тук е разположена Девненската низина, която се отводнява от река Девня и нейните притоци.

Град Девня е разположен в малка долина, оградена от всички страни от ниски варовикови хълмове, отворена единствено на изток, към Белославското езеро.

Общинският център се намира в подножието на Провадийското плато. В югозападната част на общината се намира Добринското плато, където надморската височина достига до 342 метра при връх Чакмака. Най-високата точка на община Девня е връх Каратепе с височина 352 метра, който се намира в североизточната ѝ част – в землището на село Кипра. Останалата част от общината притежава предимно низинен релеф, характерен за източната подобласт на Дунавската хълмиста равнина. В югоизточната част на общината е разположена част от Белославското езеро. Долината на р. Девненска е оградена от североизток, север и запад от по-високи релефни форми.

Територията на община Девня попада в морфоструктурата на Мизийската плоча, която е изградена от стари нагънати палеозойски метаморфни скали. През палеозоя земите на Дунавската равнина са залети от дълбок морски басейн, в резултат на което се отлагат седименти със значителна мощност. Колебателни движения и разломяване на платформата през неогена образуват плиоценски езерни басейни, в които се извършва активна седиментация. С отдръпването на езерните води се оформя съвременният ѝ облик.

В югоизточната част на общината е разположено част от Белославското езеро, което се явява граница на територията на община Девня в района на „Пристанище Варна-запад“. Водите, в съчетание с преобладаващия низинен релеф благоприятстват развитието на земеделието и отглеждането на зърненохлебните и зърненофуражните култури.

Релефът предопределя до голяма степен развитието на селищата и транспортната мрежа и активизирането и на междурайонните връзки за подобряване на пространствената свързаност и достъпност.

В землището на гр. Девня се намира природния феномен Побитите камъни; останалата част от общината е с предимно низинен релеф; полегатите склонове с наклон от 5-10% заемат значителна част от общинската територия; в границите на общината са налични изкуствени релефни форми - депо за фосфогипс „Бялата планина“, разположена в непосредствено съседство на Побитите камъни и сгуроотвал „Падина 7“ с изкуствено езеро и водно ниво 47.7 м.

Равнинната част от територията предлага прекрасни условия за развитие на растениевъдството, за механизирана обработка на земята и напояване.

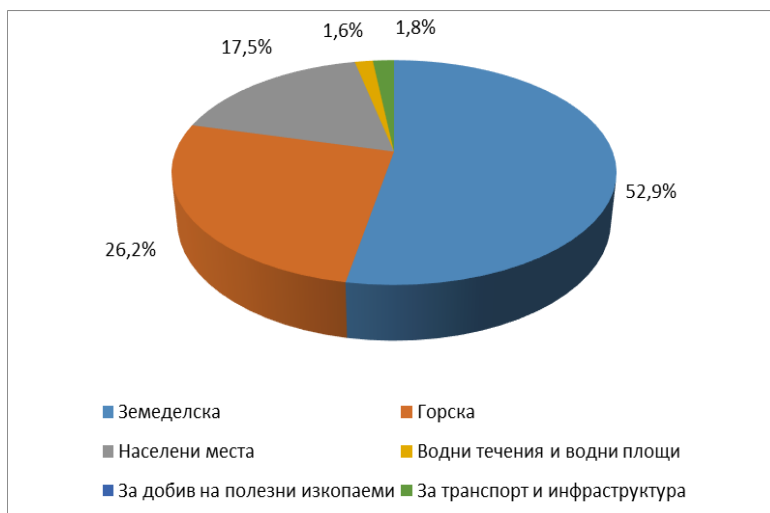
Таблица 3: Баланс на територията на община Девня (дка)

Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
119655	63299	31337	20939	1885	0	2196

Източник: Национален статистически институт

Около 79,09% от територията на община Девня се състои от земеделски и горски площи. Най-голям относителен дял в територията на общината заемат земеделските площи – 63 299 дка (52,9% при средни за страната 35%). На второ място са горските територии – 31 337 дка (26,18% при средно за страната 58%). Населените места и другите урбанизирани територии са 17,49% или 20 939 дка. Водните площи заемат 1,57% от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 1,83%. Няма територии за добив на рудни полезни изкопаеми.

Графика 1: Разпределение на площта на община Девня по видове територии

Източник: Национален статистически институт

1.4. Почви и полезни изкопаеми

Почви

Територията на община Девня се характеризира с относително голямо почвено разнообразие. Територията ѝ попада в Среднобългарската лесостепна зона, където преобладават карбонатните и типично черноземните почви.

Черноземните почви са най-разпространеният почвен тип в общината. Те са най-плодородните почви, които имат мощен хумусен хоризонт /60-80 cm/, добре развит преходен, който преминава направо в почвообразуваща скала.

Карбонатните черноземи са с различна мощност и хумусен хоризонт – между 40 и 60 cm. Количеството на общите карбонати при неерозирани карбонатни черноземи варира от 1 до 3% (на повърхността), а в дълбочина до 150-200 cm те достигат до 30%. Имат средно пясъчливо-глинест механичен състав, а съдържанието на хумус при тях е около 2-3%. Характеризират се с голяма водопропускливост, което налага често напояване. Карбонатните черноземи са много подходящи за отглеждане на голям брой земеделски култури като: пшеница, ечемик, слънчоглед, царевица, захарно цвекло, люцерна, лозя (особено за производство на десертно грозде и грозде за приготвяне на висококачествени червени и бели сухи вина) и пъпеши (при напояване).

Типичните черноземи са образувани върху разкъсана лъсочна основа. Срещат се на места с по-хълмист и по-дълбоко разчленен релеф. Имат мощен хумусен хоризонт – 50-70 cm. Имат тежко песъчливо-глинест механичен състав. Имат идентични свойства с карбонатните черноземи и поради тази причина са обединени в една обща агро-производствена група.

Излужените черноземи са образувани върху лъсочидна и песъчливо-глинеца основа при дъбови гори и ливадно-степна растителност. Характеризират се с мощен тъмно оцветен хумусен хоризонт (80–100 cm). Съдържанието на хумус е 3–4%, като намалява в дълбочина. Имат тежък механичен състав и по-висока водозадържаща способност от останалите черноземи. Отличават се с високо естествено плодородие и при правилна обработка при тях се получават най-високите добиви от селскостопански култури.

Фиг. 4: Почвено-географско райониране на територията на България

Край реките са разпространени алувиално-ливадни почви. Те са образувани върху алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

Сивите горски почви са разпространени в крайните североизточни и източни райони. Имат разнообразен механичен състав и не много високо хумусно съдържание – около 2%. Повърхностният хоризонт А е слабо мощен – от 18 до 25 cm (при по-тежките почви) и до 35 cm (при по-песъчливите почви). Подходящи са за отглеждане на зърнени и технически култури, както и на трайни насаждения.

На територията на Промислена зона-юг са разпространени торфено-блатни почви. Те се образуват на места, където водата и земната повърхност са киселинни и бедни на хранителни вещества. Почвите в община Девня се отличават с високо естествено плодородие и хумусно съдържание. Върху голяма част от тях е развита стопанска дейност. Въпреки това, голяма част от тях са екологично замърсени от развиваната промишлена дейност. Замърсяването е основно от хлориди (засолени почви). Размерът им е 2 099 дка. в землището на село Падина, като от тях 55 дка. са силно увредени. В землището на град Девня има 60 дка. силно увредени земи.

Почвената покривка е тясно свързана с естеството на геоложката основа, с особеностите на релефа, с характера на климатичните условия, спецификата на растителността и стопанската дейност на човека. Преобладаваща почвообразуваща скала е лъсът – типичен и глинест.

На територията на община Девня преобладават в голяма част карбонатните и типично черноземните почви. На отделни места в северозападната част са разпространени излужените черноземи. Разпространени са също така и ливадните, торфено-блатните и сивите горски почви.

Полезни изкопаеми

В община Девня са широко разпространени нерудните полезни изкопаеми. По данни от Общия устройствен план на територията на общината се срещат следните полезни изкопаеми: мергели, торф и варовик. Мергелите са разработени в кариерите „Белите могили“, „Лозенско дере“, „Синур Алча“. Варовиците намират широко приложение в строителството и преди всичко в циментовата промишленост. Кариерите за добив на варовик изграждат височините „Голям кайряк“ и „Малък кайряк“.

В общината има 2 находища на инертни материали – пясъци и чакъли, отдадени на концесия на „Ескана“ АД, Варна през 2001 г. за период от 35 години. Те се използват като основна съставка при производство на бетон и други композитни смеси.

В община Девня се намират Девненски извори, които са каптирани и са част от запасите на Еоценския и Малм-Валанжински водоносен хоризонт.

На територията на община Девня са предоставени концесии за добив на подземни богатства.

Таблица 4: Концесии за добив на подземни богатства в община Девня

№	Находище на подземни богатства	Суровина	Местоположение	Концесионер
1	Дренака-запад, у-к „Запад“-партида D-000348	Строителни материали - пясъци	Девня	„Люляка Матирьълс“ ЕАД- Девня
2	Чернево-партида D-000272	Строителни материали-мергели	Кипра, Чернево	„Люляка Матирьълс“ ЕАД- Девня
3	Каровча-партида D-000164	Строителни материали-варовици	Девня	„Автоматистрали Черно море“ АД-Шумен
4	Марциана-партида D-000153	Строителни материали-варовици	Девня	„Ескана“ АД-Варна
5	Девня, участъци „Люляката“ и „Снежно поле-югоизток“-партида D-000122	Строителни материали-варовици	Девня, Чернево	„Девня варовик“ АД- Чернево

Източник: Община Девня

Добивът на нерудни полезни изкопаеми – предимно на варовик, благоприятства развитието на строителството. Варовикът е една от най-широко използваните скали в строителството, което е предпоставка за развитието на този отрасъл в общината. Използва се и за облицовка на сгради, чешми и други.

Територията на община Девня попада в обсега на „Блок Провадия“ за търсене и проучване на нефт и газ разположен в областите Варна, Шумен, Търговище и Разград, осъществявано от „Овергаз инк“ АД въз основа на Решение № 85/17.02.2014 г. на МС. Със свое писмо с изх.№Е- 92-00-448/14.06.2019г. Министерство на енергетиката уведомява, че на територията на общината попада и предоставено разрешение на търсене и проучване - Разрешение №656/24.09.2009г. за търсене и проучване на неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали в площ „Неофит Рилски“.

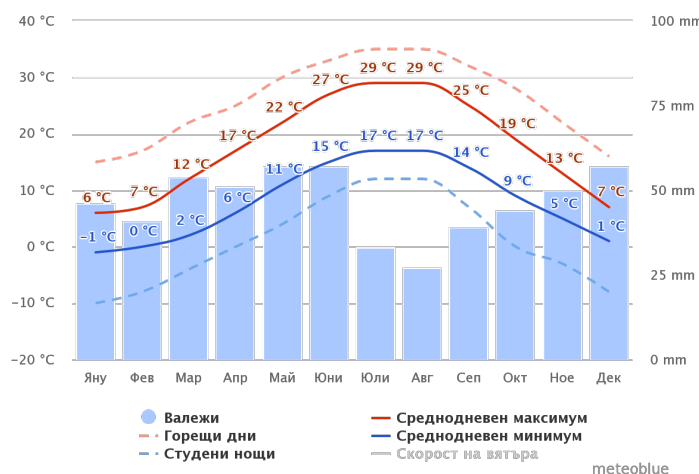

1.5. Климат

Основен фактор, оказващ влияние върху екологичната обстановка на дадена територия са климатичните и метеорологични условия и фактори. Община Девня попада в континентално-средиземноморската климатична подобласт на Дунавската равнина. Специфичната топографска характеристика определя в значителна степен своеобразието на климата и на условията, в които се разпространяват замърсителите на атмосферния въздух. Климатът е омекотен - зимата е сравнително мека, лятото – прохладно, а есента продължителна и топла.

За формирането на климата в общината освен географското положение в умерения пояс, оказва влияние и отвореността на Дунавската равнина на изток и североизток към Източноевропейската равнина. Други важни фактори са равнинният характер на релефа, позволяващ свободно придвижване на въздушните маси, малката надморска височина и разположението между двата центъра на въздушен пренос - северозападен и североизточен.

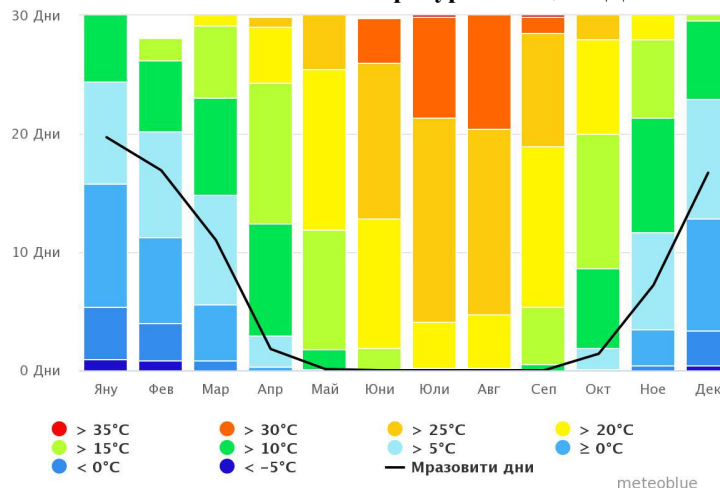
Фиг. 5: Средни годишни температури и валежи в община Девня

Източник: www.meteoblue.com/bg

„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за община Девня. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

Фиг. 6: Максимални температури в община Девня

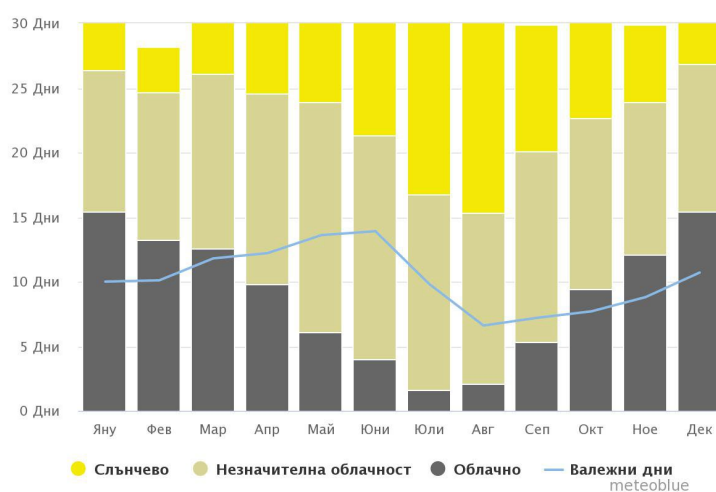

Източник: www.meteoblue.com/bg

Най-близките метеорологични станции до Девня са метеорологични станции (МС) Провадия (35 м.нм.в.) и Суворово (194 м.нм.в.). Температурният режим в района на общината е в тясна зависимост от надморската височина и характера на релефа, както и отвореността на общината на изток, които се явяват основните азонални фактори при формиране на климата по тези места. Съгласно данните от МС Суворово, средногодишната температура в района на общината е 10.10 °С. Средните месечни температури са високи през лятото и ниски през зимата. Поради широката откритост на североизток, през зимата нахлуват студени въздушни маси. Често се образуват температурни инверсии и температурите значително се понижават. В най-източните части се усеща смекчаващото влияние на Черно море и затова там зимата е по-мека. Годишната температурна амплитуда е 20.7 °С. Абсолютната минимална температура е -11°С, а абсолютната максимална е 39°С. Средномесечните температури са положителни през цялата година. Средната януарска температура е 1,3°С, а средноюлската достига 22°С.

Фиг. 7: Облачни, слънчеви и валежни дни

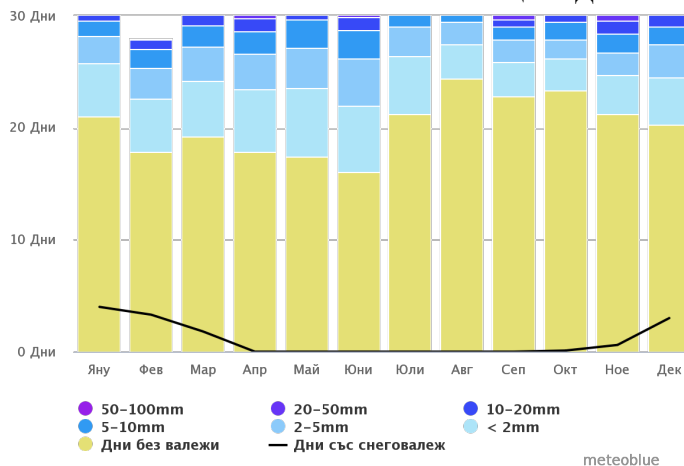

Източник: www.meteoblue.com/bg

Периодът с трайно задържане на температурите над 50°С е от средата на март до края на ноември. Началото на трайно задържане на температурите над 10°С е 12.04, а края - около 30.10. Свободното от мраз време е със средна продължителност 200-210 дни. Средната дата на първия мраз е 1 ноември, а последния - около 10-и април.

Относителната средногодишна продължителност на слънчево греење е 50%, като най-висока е тя през август - 70% и юли - 68%. Измерена в часове, средногодишната продължителност на слънчево греење за станция Суворово е 2 170 ч.

Фиг. 8: Количество на валежите в община Девня

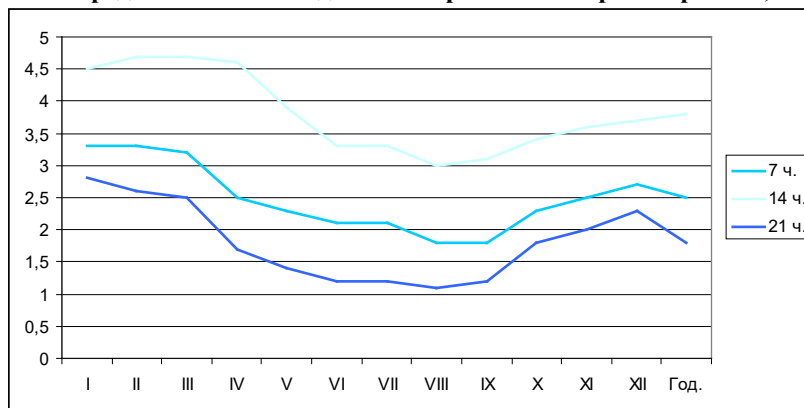
Източник: www.meteoblue.com/bg

Годишните валежи в общината са сравнително малко и са с есенно-зимен максимум. Средногодишното количество на валежите в района е около 530 мм. за станция Провадия и около 570 мм. - за станция Суворово. Най-малко валежи падат през есента (съответно 22.8 и 23.6% от всички валежи), а най-много през лятото (около 30.0%), като с най-много валежи е месец юни, когато валежите са по около 80 мм. средно месечно. Средния брой на дни с валеж е средно 10-12 месечно, като най-малко дни с валеж са характерни за месеците август и септември - максимум по 7 дни с валеж. Средногодишния максимален денонощен валеж възлиза на около 45 мм. за денонощие. Средният годишен валеж варира между 460-510 mm/m² и е под средния за страната.

Средногодишната сума на валежите в Девненската низина е 496 mm/m². Средномесечната сума на валежите е най-висока през пролетта и по-конкретно през месец май – 56.5 mm/m², а най-ниска през януари – 22.5 mm/m². Средногодишната относителна влажност на въздуха е 77%. Максимумът е през зимата (81%), а минимумът – през лятото (70%). В края на лятото влажността над сушата в 14 ч. е 40-50 %, а край морето - над 60 %. Валежите от сняг са ниски. Средната продължителност на периода със снежна покривка е 15-16 дни.

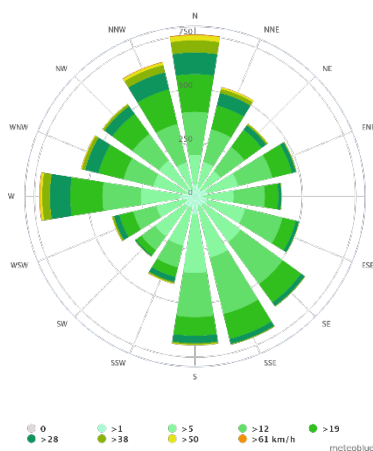
Фиг. 9: Средна месечна и годишна скорост на вятъра по срокове, м/сек.

Източник: www.meteoblue.com/bg

Друг важен климатичен елемент, който характеризира територията на общината са ветровете. На територията на община Девня преобладават северозападните и източните ветрове като първите са характерни за студеното полугодие, а вторите – за топлото полугодие.

Фиг. 10: Роза на ветровете на територията на община Девня

Източник: www.meteoblue.com/bg

С най-голяма честота са ветровете от север, които се проявяват през 23.7% от случаите с вятър, следвани от тези от североизток - 21.2% и от югоизток - 15.1%. Случаите с тихо време са около 34%. По средна скорост, с най-високи стойности са ветровете от североизток - 5.2 м/сек. и

от север (4.9 м/сек.), следвани от тези от запад (4.4 м/сек.) и северозапад и изток - по около 4 м/сек. Ветровете от останалите сектори са със средна скорост около 3.0 м/сек., като с най-ниска скорост са ветровете от югоизток и юг - по около 2.9 м/сек. През по-голямата част от годината повторимостта на вятъра от север-северозапад, а през пролетта - от изток. Средната скорост на вятъра е най-висока през януари – 3.8 m/sec, а най-ниска – през месец май (2.0 m/sec). За района е характерна сравнително голяма честота случаите с тихо време – 53.8%.

От неблагоприятните климатични явления с най-голямо проявление са климатичните инверсии и мъглите. Те са резултат от замърсяването на атмосферата с различни по вид източници. Средногодишният брой на дните с мъгла е голям - около 37. За община Девня е характерно и явлението фотохимичен смог (промишлена мъгла). Друг проблем на общината са сравнително честите засушавания през летните месеци. Те, в съчетание със слабите ветрове и високите температури, създават условия за приземна инверсия и увеличаване на концентрацията на замърсители в атмосферата.

Климатът на община Девня оказва силно въздействие върху стопанската дейност и най-вече върху подбора на селскостопанските култури. Умерено-континенталният климат в съчетание с равнинно-хълмистия релеф, почвеното богатство и водните ресурси, предоставят подходящи условия за отглеждане на зърнени култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, както и за развитие на лозарството и животновъдство. Екстремните засушавания, особено през втората половина на лятото, водят до големи колебания на добивите от земеделските култури. Честите мъгли и температурни инверсии в известна степен усложняват екологичната обстановка в общината.

Обобщено, климатът на община Девня се определя от принадлежността към класическа умерено-континентална климатична картина с горещо лято и студена зима, сравнително разнообразен ветрови пренос, висок брой на дни с мъгли, чести температурни инверсии, значителен соларен потенциал, проявление на фотохимичен смог при определени условия, чести засушавания през летните месеци, които в съчетание със слабите ветрове и високите температури, създават условия за приземна инверсия и увеличаване концентрацията на замърсители в атмосферния въздух.

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Предвижданията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

1.6. Води и хидрографска мрежа

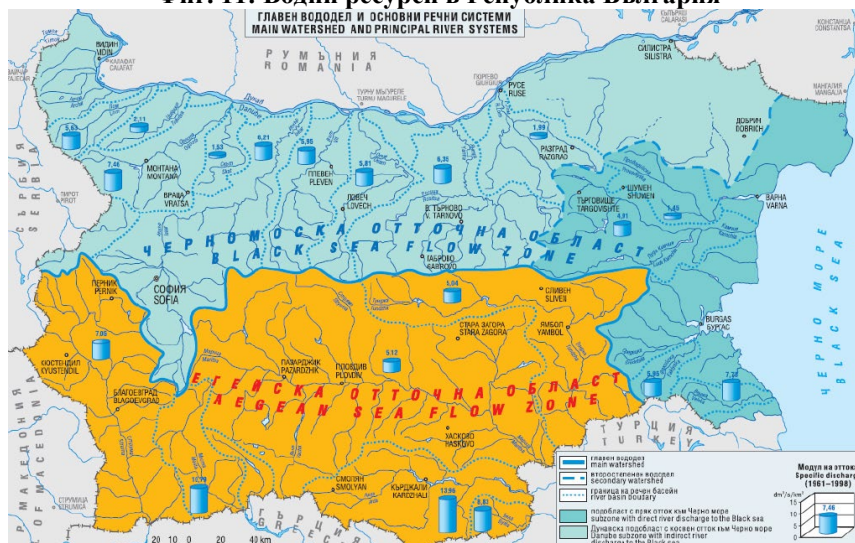
Община Девня е богата на водни ресурси. Хидрографската мрежа в общината е резултат от съчетанието на редица фактори като климат, скален състав, релеф, почви и растителност. Естествените водоеми в общината са р. Девненска и р. Провадийска, както и част от Белославското езеро. Модулът на речния отток е нисък. Гъстотата на речната мрежа е сравнително малка.

Хидроенергийният потенциал на реките в общината е предпоставка за добив на електроенергия чрез изграждане на малки ВЕЦ.

Река Провадийска води началото си от карстов извор в Самуиловските височини на 441 m н.в. Площта на водосборния ѝ басейн е 2 131,8 km². Средната надморска височина на басейна е 211 m, средният наклон на реката - 3.6 %, а средната гъстота на речната мрежа - 0.480 km/km². Широчината на реката достига до 8-10 m, а дълбочината до 1 - 1.5 m.

Фиг. 11: Водни ресурси в Република България

На територията на община Девня попада и частта от Белославското езеро, включена в лиманите на пристанище „Варна-запад“. До 1923 г. Белославското езеро е закрит сладководен лиман, в който се влива р. Провадийска. Свързано е с Варненското езеро посредством изкуствено прокопан канал. С разширяването на плавателния канал след 1970 г. солеността му се увеличава и достига до около 10‰. Бреговете му са ниски и заблатени. Площта му е около 10 km². Максималната дълбочина достига 14 m.

В северните части на Девненската низина са разположени едни от най-големите карстови извори в България – Девненските. Те са част от запасите на Еоценския и Малм-валанжския водоносни хоризонти. Изворите са каптирани и се използват за водоснабдяване. Наброяват около 30 на брой и общият им дебит е между 2500 и 3000 л/сек. С най-голямо значение са „Адата“, „Марциана“, „Карадипсиз“ и „Лудетина“.

От значение за нуждите на община Девня са и подземните води в алувия на р. Провадийска. Запасите са големи, а водата е прясна с обща минерализация 0,76-0,98 kg/m³.

В община Девня има изградена напоителна система с площ 2 280 дка. За подаване на водата е изграден напорен тръбопровод и мрежа от открити напоителни канали. Напояваните полета са предимно зеленчукови градини, но през последните години не се извършват напоителни работи.

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж.

Таблица 5: Население в община Девня 2015 – 2020 г.

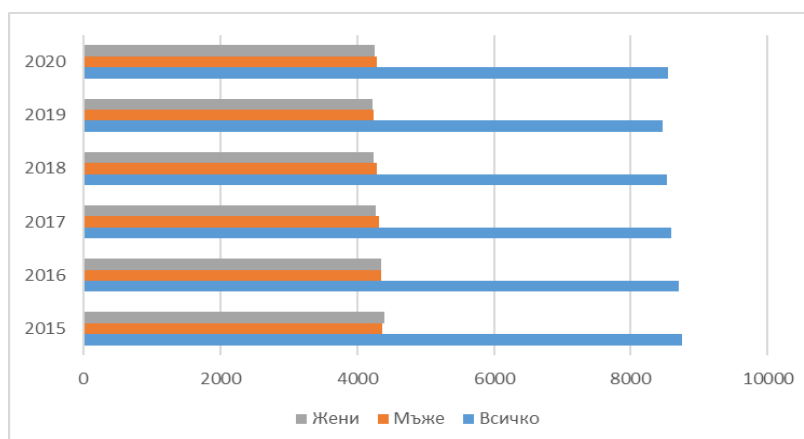
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Всичко	8752	8697	8593	8522	8469	8540
Мъже	4360	4345	4326	4284	4243	4288
Жени	4392	4352	4267	4238	4226	4252
В градовете	7930	7898	7827	7786	7727	7797
В селата	822	799	766	736	742	743

Източник: Национален статистически институт

Динамиката показва тенденция на минимално намаляване на населението на община Девня (с 2,4% или с 212 души през 2020 г. спрямо 2015 г.). През 2020 г. в общината живеят 8540 души, 50,2% от които мъже и 49,8% жени.

Графика 2: Динамика на населението в община Девня 2015-2020 г.

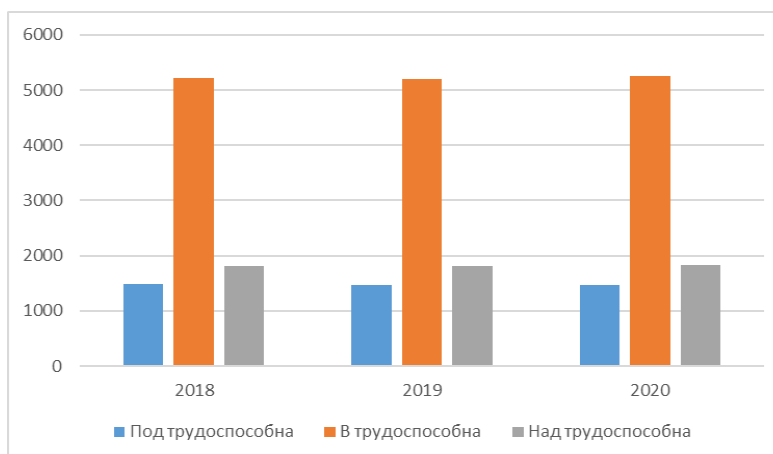
Община Девня е засегната от процесите на силна урбанизация. Градското население (на гр. Девня) е 91,3%, а в селата живеят 8,7% от жителите на общината. Съотношението в половата структура на населението и високата степен на урбанизация се запазват почти без промяна през анализираните шест години.

Таблица 6: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2018 - 2020 г.¹

	2018			2019			2020		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	8522	4284	4238	8469	4243	4226	8540	4288	4252
Под трудоспособна	1481	792	689	1464	780	684	1468	785	683
В трудоспособна	5220	2805	2415	5196	2768	2428	5248	2794	2454
Над трудоспособна	1821	687	1134	1809	695	1114	1824	709	1115

Източник: Национален статистически институт

Графика 3: Население на община Девня под трудоспособна, в трудоспособна и над трудоспособна възраст за периода 2018-2020 г.

Населението на община Девня застарява, но процентното съотношение на лицата под, в и над трудоспособна възраст се запазва относително постоянно. През 2020 г. под трудоспособна

¹ - Под трудоспособна възраст са лицата до 15 навършени години.

- В трудоспособна възраст - за 2020 г. тези граници са от 16 до навършването на 61 години и 6 месеца за жените и 64 години и 3 месеца за мъжете.

- Над трудоспособна възраст - тези граници са от навършването на 61 години и 6 месеца за жените и 64 години и 3 месеца за мъжете.

възраст е 17,1% от населението. Възрастните над трудоспособна възраст са 1824 души или 21,4%. Около 61,5% е дялът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

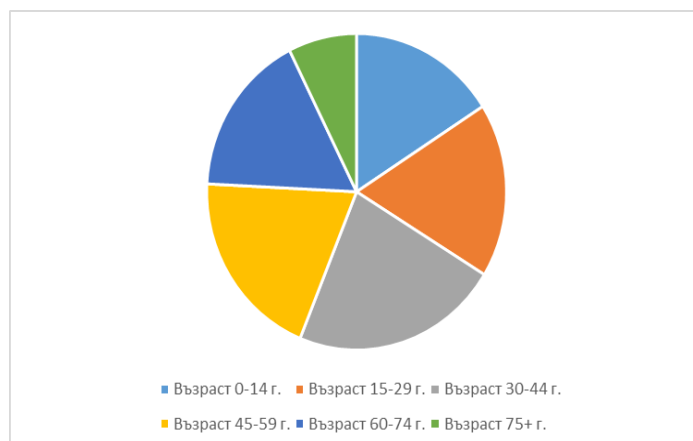
Таблица 7: Население по възрастови групи в община Девня 2016-2020 г.

Години	Общо	Възраст 0-14 г.	Възраст 15-29 г.	Възраст 30-44 г.	Възраст 45-59 г.	Възраст 60-74 г.	Възраст 75+ г.
2016	8697	1385	1552	1947	1708	1463	642
2017	8593	1380	1484	1925	1698	1469	637
2018	8522	1389	1470	1867	1705	1470	621
2019	8469	1363	1451	1835	1719	1487	614
2020	8540	1370	1420	1858	1751	1520	621

Източник: Национален статистически институт

В общината се наблюдава задълбочаваща се демографска криза. Илюстрация на процеса на демографско остаряване може да се види в намаляването на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 60 и повече години. Към 2020 г. децата до 14 г. са едва 16% от жителите на общината, а възрастните над 60 годишна възраст – 25%. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал.

Графика 4: Население на община Девня по възрастови групи за периода 2018-2020 г.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица 8: Естествен прираст на населението на община Девня 2015-2020 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	89	47	42	126	61	65	-37	-14	-23
2016	96	43	53	130	65	65	-34	-22	-12
2017	86	41	45	147	68	79	-61	-27	-34
2018	73	33	40	134	65	69	-61	-32	-29
2019	80	38	42	126	70	56	-46	-32	-14
2020	81	40	41	145	73	72	-64	-33	-31

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 51 души на година, като през 2020 г. е минус 64. Средногодишният брой на живородените деца в община Девня за периода 2015-2020 г. е 84. Средната смъртност е 135 човека годишно. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза.

Таблица 9: Заселени, изселени и механичен прираст в община Девня 2015-2020 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	321	155	166	202	96	106	119	59	60
2016	180	94	86	201	87	114	-21	7	-28
2017	196	106	90	239	98	141	-43	8	-51
2018	181	82	99	191	92	99	-10	-10	0
2019	236	104	132	243	113	130	-7	-9	2
2020	349	178	171	214	100	114	135	78	57

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението в общината през изследваните години като цяло е отрицателен, с изключение на 2015 г. (119) и 2020 г. (135). През 2016 г. механичният прираст е - 21 човека, през 2017 г. е - 43 , през 2018 г. - 10 , а през 2019 е -7

Средногодишно за периода 2015-2020 г. населението на община Девня нараства от миграция с около 29 души, но този процес не успява да неутрализира отрицателния естествен прираст и да нормализира демографските процеси.

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2020 г. е нараснало със 71 души.

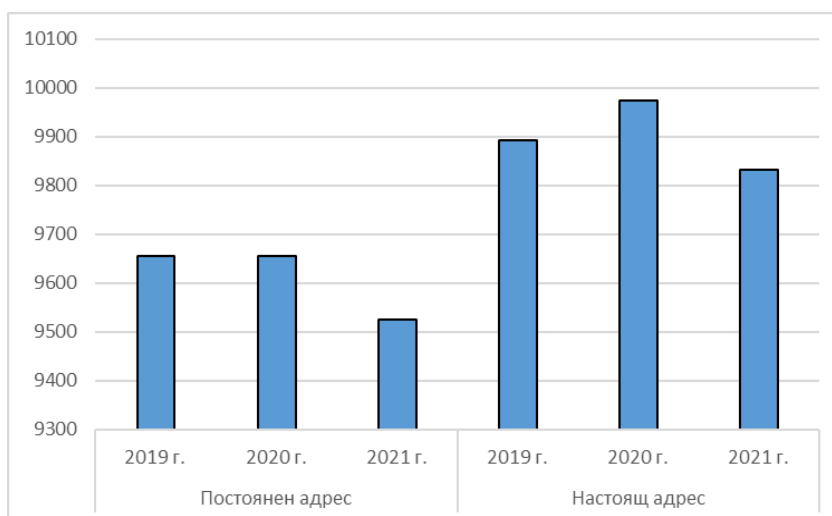
По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Девня по постоянен и настоящ адрес намалява с 1% през 2021 спрямо 2019 г. В края на 2021 г. жителите на общината по постоянен адрес са 9526, а по настоящ адрес 9833 души. Населението по постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място за анализирания период намалява с 1,6% и към 31.12.2021 г. е 8502 души.

Таблица 10: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12. 2019-2021 г.

Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
2019 г.	2020 г.	2021 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
9655	9655	9526	9892	9974	9833	8640	8623	8502

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Графика 5: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2019-2021 г.

Данните в следващата Таблица 10 показват, че жителите на общинския център - град Девня намаляват с 1,8% за периода 2016-2020 г. или средно с около 31 души на година.

Таблица 11: Население по населени места в община Девня 2016-2020 г. (брой)

	2016	2017	2018	2019	2020
Община Девня	8697	8593	8522	8469	8540
гр.Девня	7898	7827	7786	7727	7797
с. Кипра	454	441	425	444	434
с. Падина	345	325	311	298	309

Източник: Национален статистически институт

Селата в община Девня по брой на жителите през 2020 г. са: с.Кипра - 434 души и с.Падина - 309 души. Населението на гр.Девня за периода 2016-2020 г. намалява с 101 души или с 1,3%. Към момента няма селища, които са застрашени от обезлюдяване.

Домакинствата в населените места са основните генератори на битови отпадъци в общината. Актуални данни за броя на домакинствата ще има до края на 2022 година, след като бъдат обработени и публикувани окончателните резултати от последното преброяване на населението и жилищния фонд от НСИ направено през есента на 2021 г.

Тенденциите на намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават в област Варна и СИР, но са симптоматични и за страната като цяло. Това изправя пред сериозни предизвикателства бъдещото функциониране на системите на социално осигуряване и подпомагане, здравеопазване, образование и публични финанси в общината.

2.2. Икономически показатели

Икономическото развитие на община Девня се характеризира с различна динамика през последните години. Местната икономика има разнообразен характер и включва предприятия разпределени в различни сектори. Структуроопределящи отрасли са преработващата промишленост, селското стопанство, търговията, като водещо значение има преработващата промишленост. Структурата на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места.

Общината Девня се намира в Североизточен район от ниво 2, който заема сравнително добро място по социално-икономически показатели за развитие в страната. Община Девня през последната година има показатели на изоставащо социално-икономическо развитие. След минималния икономически ръст във финансовите резултати на местните фирми през 2019 г. настъпва спад през 2020 г. В резултат на негативните процеси в икономиката, демографските характеристики на общината също се влошават.

Таблица 12: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2018-2020 г.

Отраслови сектори ²	2018	2019	2020
Селско, горско и рибно стопанство	32	30	32
Преработваща промишленост	41	42	44
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	102	106	102
Транспорт,складиране и пощи	38	36	38
Хотелиерство и ресторантьорство	18	22	22
Операции с недвижими имоти	14	14	12
Професионални дейности и научни изследвания	12	13	14
Хуманно здравеопазване и социална работа	10	8	9
Общо:	346	346	343

Източник: Национален статистически институт

² В таблицата за някои сектори липсват данни или са конфиденциални

Към 2020 г. в община Девня развиват дейност 343 нефинансови предприятия или с 1 % по-малко спрямо 2019 г. и спрямо базовата 2018 г.

В сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети ” работят съответно 30%, в сектор „Преработваща промишленост” – 13%, в „Селско, горско и рибно стопанство“ около 9%. В сферата на “Транспорт, складиране и пощи” развиват дейност 38 фирми или 11% от общия брой, а в хотелиерството и ресторантьорството са регистрирани 22 предприятия или 6% от фирмите в община Девня.

Таблица 13: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2018-2020 г.

Години	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	ДМА	Финансов резултат
2018	1265992	1882912	1755194	1641020	4417	1207970	242420
2019	1310616	2099256	1987534	1848169	4465	1233706	240749
2020	1155478	1782761	1676850	1586101	4411	225503	195995

Източник: Национален статистически институт

Икономическата нестабилност, COVID кризата и неблагоприятната бизнес среда се отразяват значително на развитието на предприятията в община Девня през 2020 г. Всички показатели на отчетените фирми намаляват значително спрямо предходните години. Приходите от дейността бележат спад с над 15% и са 1 782 761 хил. лева, а нетните приходи от продажби намаляват също с 15 % до 1 676 850 хил. лева. Разходите за дейността намаляват през 2020 г. до 1 586 101 хил. лева. Броят на зетите лица в отчетените предприятия намалява с 54 лица или 1,2%, в резултат от пандемията. Финансовите резултати на фирмите спадат от 240 749 хил. лева през 2019 г. на 195 995 хил. лева през 2020 г., което е намаляване от 18,6%.

Таблица 14: Предприятия по групи според броя на зетите в тях лица през периода 2018-2020 г. (брой)

Предприятия	2018	2019	2020
Микро - до 9 зети	291	288	286
Малки - 10 - 49 зети	39	39	41
Средни - 50 - 249 зети	..	..	..
Големи над 250 зети	..	..	..
Общо	346	346	343

Източник: Национален статистически институт

В община Девня преобладават микропредприятията с до 9 зети лица – 286 броя или (83%) през 2020 г. Микропредприятията са намаляли с 2 спрямо 2019 г. Малките фирми към 2020 г. са 41 броя или 12%. За 2020 г. данните за средните предприятия (с персонал от 50 до 250 зети) и големите предприятия (с персонал над 250 зети) са конфиденциални.

Таблица 15: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

2018	2019	2020
18734	19373	20939

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата в община Девня за 2020 г. е 20 939 лева, което е с около 8% повече спрямо 2019 г. и с около 12% повече от 2018 г.

След значителния ръст през последните 3 години, възнагражденията в общината към 2020 година са по-високи спрямо средната годишна работна заплата за страната за същия период – 16687 лева с около 25%.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните й

сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем.

Средната брутна годишна работна заплата и доходите на населението в общината са важен показател за определяне размера на такса „Битови отпадъци“.

Промисленост

Икономиката на община Девня се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства. Промислеността е сред основните структуроопределящи отрасли и има водещо икономическо значение. Преобладават предприятията в добивната и преработваща промисленост.

Основни промишлени предприятия в община Девня:

Агрополихим АД

Агрополихим АД е водещ производител на азотни торове в Югоизточна Европа и лидер в производството на фосфорни торове на Балканския полуостров. Капиталът на Агрополихим АД възлиза на 100 000 000 лв. Приходите от продажби за 2014 г. надхвърлят 500,000,000 лв, а пряко заетите в дейността на групата са над 980. Агрополихим АД разполага със следния производствен годишен капацитет:

- Амониев нитрат – 400,000 Mt или Течен азотен тор – 800,000 Mt.;
- Моно/Диамониев фосфат – 300,000 Mt или Троен суперфосфат – 330,000 Mt.

Дружеството планира да се развива в сектора на обработка на зърнени продукти, чрез изграждане на целеви терминал.

Декафос АД

Производство и продажба на фосфати с хранителни качества за животни, които се използват за производство на биоконцентрати и премикси във фуражната индустрия.

„Солвей Соди“ АД

Основната дейност е производството на калцинирана сода, което се осъществява в завода в град Девня. Солвей Соди е най-големият производител на калцинирана сода в Европа и един от най-големите в света. Над 90% от продукцията се изнася и достига пазари по целия свят. Калцинираната сода се използва основно за производството на стъкло, перилни препарати, в хартиената и в кожарската промисленост, в металургията. В България заводът снабдява със суровина стъкларските заводи на „Шишеджам“ в Търговище.

Фабрика за каолин – гр. Девня

Фабриката в Девня е въведена в експлоатация през месец май 2006 г. Тя е разположена на част от площадката на бившия “Стар содов завод“ в Промислена зона Юг на гр. Девня на площ от около 5 000 кв.м. На мястото на складовете за суровина на „Стар содов завод“ е монтирана модерна инсталация за първична преработка на кварцови пясъци. Произведените продукти във фабриката се използват в стъкларската промисленост и за направата на сухи строителни смеси.

Ескана Инвест 96 АД

От 2015 г. е въведен в експлоатация Завод за производство на емулсионни взривни вещества, гр. Девня. В Завода се произвежда емулсионна матрица и опаковано емулсионно взривно вещество „Хидромайт 1100“. Лицензиран склад за съхранение взривни вещества и пиротехнически изделия: Склад Марциана, намиращ се в близост до гр.Девня, община Девня

Завод за производство на индустриални и медицински газове на СОЛ България, гр. Девня, южна промислена зона

СОЛ България ЕАД предлага технически газове, които намират различни приложения в металургията, химическата и нефтохимическата промисленост, хранително-вкусовата промисленост, в заваряването, рязането, и други.

Ойлтанкинг България АД - предоставяне и осигуряване на услуги за независимо обслужване на терминали на цистерни и дейности /включително развиване и построяване на независими терминали/ в България във връзка с течни въглеводородни/сурови и преработени продукти/, течни химически продукти, животински и растителни масла, газообразни продукти и

всякакви други течности, за които има решение на дружеството във връзка с получаване, съхранение, разпределение, поддръжка и обработка.

„ХЪС СТИЙЛ“ ЕАД, гр. Пловдив, има инвестиционно предложение „Изграждане на завод, за производство на горещо валцувани плоски продукти“.

Промисленият комплекс на общината се допълва от предприятия: „Девня цимент“ АД; Технологичен център за разработки в областта на фосфатите „Технофос“ ЕАД; „Пластхим-Т“ АД - един от най-големите производители на биаксиално ориентирано фолио (БОПП), каст ориентирано полипропиленово фолио (КПП) и гъвкави опаковки.

В Общия устройствен план на община Девня са предвидени значителни резервни терени за изграждане на нови производствени мощности за ВЕИ, терени за производствени и складови сгради, терени за търговски дейности и др.

Селско стопанство

Селското стопанство е важен отрасъл на общинската икономика в Девня и се развива динамично през целия програмен период от 2014 до 2020 г. То е значим източник на доходи и заетост и играе важна роля за развитието на района. Поземлените ресурси са основен фактор за развитието на земеделието на територията на общината. Селското стопанство като икономическа дейност е застъпено във всички населени места в общината и е значим отрасъл в селата.

Таблица 16: Баланс на земята в т.ч. обработваема и необработваема земя в община Девня за периода 2019 - 2021 г.

Година	Обработваема земя				Необработваема земя	Общ Селскостопански фонд
	В т.ч ниви	В т.ч. Ливади,пасища	В т.ч Трайни насаждения	В т.ч. Лозя		
	/ха/	/ха/	/ха/	/ха/	/ха/	/ха/
2019	4769.96	854.32	42.781	160.024	103.892	5930.98
2020	4686.560	853.086	42.452	160.011	102.735	5844.844
2021	4686.468	854.874	42.452	159.287	100.651	5843

Областна дирекция „Земеделие“ - Варна

Според баланса на териториите на областна дирекция „Земеделие“ – Варна, най-голям относителен дял в община Девня заема обработваемата земя вкл. ниви, които са с площ 46 865 дка. или 81,6%, следвани от ливади и пасища – 14,9%, лозя – 2,77% и трайни насаждения – 0,73%. Необработваемите земи са с обща площ 1 006 дка.

Таблица 17: Основни видове отглеждани култури и среден добив в община Девня 2019-2021 г.

Видове Култури	Години		
	2019	2020	2021
Пшеница	17457	15819	15230
Ечемик	5537	7116	9415
Слънчоглед	15874	14233	14874
Царевица	3081	4958	2183
Бадеми	14	14	14
Орехи	801	556	536
Ябълки	-	20	21
Лавандула	-	50	50
Лозя-винени	57	57	76
Лозя-десертни	32	32	32

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Варна

Най-много площи през 2020/2021 стопанска година са засяти с пшеница – 15 230 дка., слънчоглед – 14 874 дка. и ечемик – 9 415 дка.

Таблица 18: Среден добив от основните отглеждани култури в община Девня 2019-2021 г.

Година	Зърнени култури кг/дка			
	Пшеница	Ечемик	Царевица	Слънчоглед
2019	440	450	625	219
2020	121	146	245	140
2021	544	556	549	249

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Варна

Средните добиви от декар на основните отглеждани култури се увеличават значително през 2021 г. Зеленчукопроизводството като цяло е слабо развит отрасъл в общината.

Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството.

Към 2021 г. водещи подотрасли на местното животновъдство са птицевъдството, овцевъдството и пчеларството. Броят на отглежданите говеда е най-голям през 2020 г. – 202, а в края на разглеждания период намалява значително и през 2021 г. е 43. Броят на отглежданите овце в общината се увеличава през 2021 спрямо 2020 г. с около 7%. Броят на отглежданите кози е нисък през последните три години, като през 2021 г. е едва 25. В общината няма свиневъдни обекти. Положителна е тенденцията за поддържане на висок брой пчелни семейства, който за периода 2019-2021 г. е 806 бр. средногодишно. Най-висок е броя на отглежданите птици - 119 920 броя, като нарастването в сравнение с 2019 г. е трикратно.

Таблица 19: Брой животни по години в община Девня за периода 2019 - 2021 г.

Видове животни	Години		
	2019	2020	2021
Говеда	182	202	43
Овце	718	555	596
Кози	40	40	25
Пчелни семейства	733	860	825
Птици	39872	-	119920

Източник: Областна дирекция „Земеделие” – Варна

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната ни към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Необходимостта от запазване и развитие на сектора е много важен приоритет и постигането му може да доведе до подобряване на икономическата ситуация в община Девня, създаване на нови работни места и сигурни източници на доходи за местното население. При изграждане на нови животновъдни обекти е необходимо същите да отговарят на съвременните санитарно-хигиенни норми и законови изисквания, включително за управление на генерираните от фермите отпадъци. Това е съществен проблем за развитието на сектора.

Горско стопанство

Горският фонд заема 26,59% от територията на община Девня – 32 184 дка.

В горскостопанско отношение територията на община Девня се включва в обхвата на Териториално поделение „Държавно горско стопанство – Суворово“ към Регионална дирекция на горите (РДГ) – Варна, Североизточно държавно предприятие.

Фиг. 12: Карта на РДГ – Варна

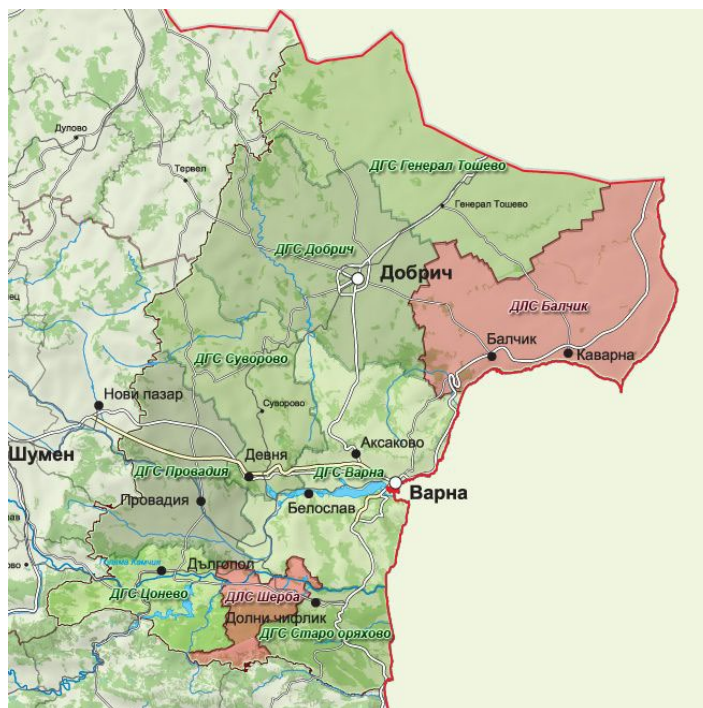

Таблица 20: Разпределение на горските територии в община Девня по видове собственост 2021 г. (ха)

Видове Собственост	2021 година	
	/Ха/	%
Държавна собственост	2664,4 ха	82,8%
Общинска	149,5 ха	4,6%
Частна на физически лица	396,2 ха	12,3%
Частна на юридически лица	8,3 ха	0,3%

Източник: ДГС-Суворово

Общата горска площ на територията на община Девня към 2021 г. е 3218 ха, от които: 82,8% държавна горска територия, 12,3% територия на физически лица, 4,6% общинска територия, 0,3% територия на юридически лица.

Предвиденото ползване на дървесина за периода 2017-2021 г. е в размер на 17 170 куб.м. Количеството на ползваната дървесина от държавния горски фонд на територията на община Девня за посочения четиригодишен период е в размер на 17 312 куб.м., което е 3 462 куб. м. средно на година.

За периода 2017-2021 г. е осъществено залесяване на площ от 238 дка.

През последните 5 години на територията на община Девня са регистрирани 2 цеха за преработка на дървесина и 7 складове за преработка и продажба на дървесина. Към 31.01.2022 г. функционират 4 от складовете, като останалите 3 са закрити през периода 2018-2021 г.

Дървесната растителност на територията на община Девня, има своето място като източник на дървесина, като защита на земеделските земи от ерозия, като производител на кислород и като основен елемент на ландшафта, поради което и в бъдеще е необходимо да се полагат грижи за нейното опазване и обогатяване.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

Необходимо е разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

Туризм

Община Девня разполага със значителен потенциал за развитие на туризъм. Географското разположение и природно-климатичните ресурси благоприятстват бъдещото развитие на рекреацията и туризма – екологично чиста и живописна природа, културно-исторически ресурси, местен бит, култура и традиции с туристически потенциал, както и богати на редки видове флора и фауна, защитени зони от НАТУРА 2000.

Територията на община Девня носи следите на няколко исторически епохи, през които са се напастявали култура и ценности. Високата културно-историческа и познавателна стойност на уникални паметници от античната, ранно римската и средновековната българска епоха, превръщат района в поле за изследвания, база за развитие на културен туризъм и специфичен туристически продукт. На територията на община Девня са намирани останки от III-II в. пр.н.е. на старо тракийско селище.

Към момента в туристическото предлагане са включени следните обекти:

Музеят на мозайките:

Музеят на мозайките в Девня представя римски и ранновизантийски мозайки от Марцианопол (Marcianopolis). Идеята за неговото изграждане се поражда в хода на археологическите проучвания, започнали през 1976 г. При тези проучвания е разкрита голяма късноримска сграда с мозайки (villa urbana).

Побити камъни:

Природния феномен е разположен край девненския квартал “Повеляново” на север от Белославското езеро и на 15 км. от гр. Варна. „Каменната гора” т.н. “Побити камъни”, представляват части от малка пясъчно – чакълена пустиня, която е уникален феномен и ендемична за Европа. Някои от тези варовико–пясъчни образувания достигат близо 6 метра височина. В естествения си вид мащабните пространства с уникални ландшафти са разположени на обща площ 2 463 дка.

Девненските извори:

Те са най-големите карстови извори в България. Разположени са в няколко групи в подножието на възвишението Голям кайрак. Изворните води излизат по разседи под слаб напор. Изворите имат постоянен дебит – 2952 л/с4 и постоянна температура – около 18 градуса. Водите са варовити (съдържат 93 % калциев карбонат и незначителни количества магнезиев карбонат, железни, алуминиеви и силициеви окиси). От 1954 г. започва постепенното каптиране на изворите. Водите им се използват в промишлените предприятия при Девня и за водоснабдяване на Девня и Варна.

Етнографска сбирка с. Кипра:

Къщата е строена в края на XIX в. в с. Кипра и през 1992 г. в нея е уредена етнографска експозиция. Разположена е в централната част на селото и има голям двор от декар и половина сред градини от цветя, дървета и зеленина, ограден с висока, каменна ограда. В двора има хамбар и други стопански постройки. Там е експониран и Харман (място за отделяне на сламата от житото). Сградите, в които е разположена етнографската сбирка са реставрирани през 1976 г. и са адаптирани като музеен комплекс.

Амфитеатър Марцианопол

Като град на провинция Тракия, организиран по образа на гръцките и малоазийски градове, Марцианопол следвал техните принципи на градоустройство. Имал е триумфална арка, булевартион, преториум, храмове на божества от гръко-римския пантеон, библиотека, базилики, гимназион, амфитеатър и др. Амфитеатърът е разполагал с 3 500 места и е бил сцена и на гладиаторски борби.

През 1959–1963 г., по време на археологическите проучвания на римския амфитеатър на Марцианопол, водени от Горанка Тончева, на арената на амфитеатъра е открита силно разрушена трикорабна базилика от V–VI век. Разрушаването на амфитеатъра и изграждането на базиликата на това място е свързано, вероятно и със спомена за изтезанията на първите християни – светите Максим, Теодот и Асклепиодота.

На територията на община Девня функционират и са категоризирани 16 обекти за хранене и развлечения:

Хотели:

- ✓ в гр. Девня има един хотел със 108 легла;
- ✓ в с. Кипра има един семеен хотел с 18 легла.

Къщи за гости:

- ✓ една къща за гости в гр. Девня със 9 легла

Места за хранене:

- ✓ един ресторант;
- ✓ две механи /”Вълшебен извор” гр. Девня, „Чапая” с.Кипра/;
- ✓ две гостилници, една пицария;
- ✓ две дискотеки;
- ✓ кафе-аперитиви, кафе-сладкарници, кафенета, Снек – бар, бюфет, бистро и бърза закуска.

Значението на туризма в общината постоянно нараства през последните години, расте броят на заетите и стопанските единици в сектора, нарастват инвестициите.

Нараства броят на реализираните нощувки, в т.ч. и от чужденци, въпреки че заетостта на легловата база все още е крайно незадоволителна.

Туристопотокът към общината все пак оказва влияние върху количеството генерирани отпадъци.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

Световната здравна организация (СЗО) определя замърсяването на въздуха като една от основните екологични причини за редица заболявания в Европа. Чистият въздух е предпоставка за качествен живот, но в реалността замърсяването на въздуха се е превърнало в значителна заплаха за общественото здраве. Замърсяването на въздуха има местно, регионално, национално и трансгранично измерение и изисква действия на всички нива на управление. Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години. Въздухът няма да стане по – чист единствено чрез стриктен контрол на замърсяването. Това ще изисква задълбочени промени в политиката на ЕС, националните и местните политики като разнообразие на мерки, действия и практики в различните области. Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

В градските територии са концентрирани голяма част от промишлените дейности, интензивен трафик, но тук са разположени и жилищата на хората. В резултат на това огромното нарастване на замърсяването на въздуха е проблем, който рефлектира върху всеки от нас. Рамковата директива за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни

изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Емисионни норми са тези норми на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници. Нормите за емисии се класифицират по компоненти в зависимост от технологичните източници и провеждането на горивните процеси.

Емисионни норми са тези пределно допустими концентрации - ПДК на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, регистрирани за определен период от време, чието наличие не е свързано с риск за здравето.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по околна среда, чрез Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема: Национална система за мониторинг на качество на атмосферния въздух (КАВ). За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Екологичният статус се определя въз основа на тези показатели в приземния въздушен слой, както следва: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензен, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеродород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух”.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Община Девня е под контрола на РИОСВ - Варна като Регламентиран район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ). Със заповед № РД-1046/03.12.2010 г. на министъра на околната среда и водите Община Девня е включена в район за оценка и управление на КАВ „Агломерация Варна“ заедно с общините Варна и Белослав.

Община Девня е с висок потенциал за замърсяване на атмосферния въздух от значими промишлени източници на емисии. По данни на ИАОС и РИОСВ – Варна през последните години се отчита подобряване на качеството на въздуха в общината и рядко превишение на пределно допустимите концентрации по наблюдаваните показатели.

Качеството на атмосферния въздух се контролира, за да не създава риск за здравето на хората. Следи се нивата на замърсителите на въздуха (фини прахови частици - ФПЧ, серен диоксид и азотен диоксид) да не превишават оценъчните прагове.

Община Девня е класифицирана по чл. 30, ал. 1, т. 4 в съответствие с Наредби № 7 и № 12 към ЗЧАВ и попада в III район, в който нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове.

На територията на община Девня е разположен стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух - АИС „Изворите“, гр. Девня – ФПЧ10, SO₂, NO₂ / NO, CO, O₃, NH₃ и бензен.

АИС „Изворите“, разположен в кв. „Река Девня“ е промишлено-ориентиран – градски фонов пункт, (П/ГФ) с обхват 10-100m/100m-2km. Пунктът се обслужва от Регионална лаборатория - Варна към ИАОС (МОСВ). Пунктът функционира като автоматична измервателна станция от 1990 г. с ЕоІ код BG0013A - Dv1, географски координати +043.13.12.00/+027.33.40.00 и денонощен режим на работа и регистрира данни в реално време. В пункта се измерват следните показатели: O₃, NO, NO₂, NO_x, CO, SO₂, ФПЧ10, NH₃, бензен.

Анализът на качествата на атмосферния въздух /КАВ/ в община Девня се базира на данни и констатации от годишните доклади за състоянието на околната среда в териториите, контролирани от РИОСВ-Варна. Показателите, характеризиращи качеството на атмосферния въздух са прах, фини прахови частици (ФПЧ10 и ФПЧ2.5), серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен и полициклични ароматни въглеводороди, определени от Закона за чистотата на атмосферния въздух. Контролираните обекти с източници на емисии на територията на общината са общо 24. Обектите с издадени разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове са 4 – „Девен“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД), „Солвей Соди“ АД, „Агрополихим“ АД, „Девня Цимент“ АД. За обект с големи горивни инсталации по Директива 2001/80/ЕС и Приложение №6 от наредба №10 към ЗЧАВ е определен ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД - „Девен“ АД .

Фините прахови частици (ФПЧ10) са микроскопични твърди и течни частици от органични и неорганични вещества, суспендирани в земната атмосфера. Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

- наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;
- наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);

- наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).
- наличие на големи промишлени източници на замърсяване;
- наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха (транспорт, бит, селско стопанство).

Данните от контролните измервания на АИС „Изворите”, гр. Девня за ФПЧ 10 показват следното:

Фиг. 13: Осреднени средномесечни концентрации на ФПЧ 10 за 2020 г. в АИС „Изворите“-Девня

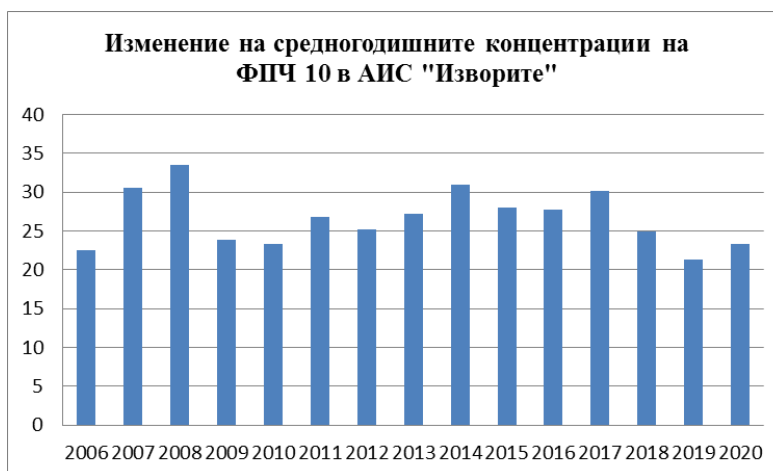

Източник: РИОСВ - Варна

ФПЧ10 - През 2020 г. са регистрирани 353 средноденонощни концентрации, 17 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³ или 4,81 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 са регистрирани през зимните месеци. През месец март е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от 99,03 µg/m³. Средногодишната концентрация от 23,35 µg/m³ не превишава СГН от 40 µg/m³.

През 2019 г. регистрираните 5 бр. превишения на СДН за ФПЧ10 не надхвърля допустимия брой превишения за една календарна година (35 броя). В сравнение с 2019 г. (регистрирани 327 средноденонощни концентрации, 5 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³, средногодишна концентрация от 21,30 µg/m³) се запазват нивата на концентрациите под СГН, като най - високи и най - голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци резултат от използването на твърди горива в битовия сектор.

Фиг. 14: Изменение на средногодишните концентрации на ФПЧ 10 в АИС „Изворите“

Източник: РИОСВ - Варна

По отношение на замърсителя ФПЧ10, са определени две пределно допустими стойности за опазване на човешкото здраве – средногодишна и средноденонощна (средно за 24-часов

В АИС „Изворите” – Девня от 2004 г. насам СГН за ФПЧ10 не е превишавана.

Регистрирани превишения на ПС за СДН на ФПЧ ₁₀ в АИС „Изворите” през 2020 г.			
Месец	Мин.конц. в $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Мак.конц. в $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Бр.превишения на ПДК _{ср.дн.}
Януари	6,06	85,67	6
Февруари	7,51	52,18	1
Март	6,63	99,03	3
Април	7,32	42,86	0
Май	4,95	34,11	0
Юни	5,04	27,86	0
Юли	6,53	36,80	0
Август	5,09	36,19	0
Септември	5,10	41,17	0
Октомври	5,25	43,10	0
Ноември	10,18	75,28	5
Декември	5,91	59,77	2

Допустим брой превиишения на СДН - 35

Местоположение	Брой превиишения
Пловдив - ж.к. Тракия	88
Монтана - РИОСВ	70
Пловдив - Каменница	68
Видин 2	66
Никопоп ДОАС	65
София - Надежда	63
Г. Оряховица	62
Долни Воден	58
Плевен - НУП	55
Патриарх Евтимий	53
Смолян - Библиотеката	52
Перник - Църква	50
Пазарджик - РИОСВ	48
Враца - ЖП Гара	45
София - Хиподрома	43
Русе - Възраждане	42
Гара Яна	40
София - ИАОС/Павлово	38
В.Търново - РИОСВ	37
Шумен	35
Хасково - РИОСВ	34
Благоевград	33
Варна - СОУ Ангел Кънчев	32
Перник - Център	31
София - Младост	30
Бургас - кв. Долно Езеро	29
Свищов ДОАС	22
Кърджали - Студен Кладенец	22
София - Дружба	19
Несебър	18
Ловеч	18
Бургас - ДОАС РИОСВ	17
Димитровград - Раковски	16
Варна - Чайка	15
Пирдоп	10
ДОАС 1	8
Сливен	7
Добрич - ОУ Хан Аспарух	6
Девня - Изворите	5
Бургас - кв. Меден Рудник	3
Стара Загора - Зелен Клин	2
Гълъбово	1

Озон

31

Предвид факта, че озонът е замърсител, свързан с фотохимични реакции на замърсители, най-силно следва да се проявява при силна слънчева ултравиолетова радиация и при условия на застой на атмосферата.

Норма: Средночасова стойност, праг за информирание на населението - $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

От 2010 г. до момента на територията на община Девня не са регистрирани стойности за озон, превишаващи прага за информирание на населението от $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и прага за предупреждение на населението от $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$. През летните месеци на 2020 г. са регистрирани 18 бр. средни стойности над $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение през 2019 г. са регистрирани 8 бр., 2018 г. са регистрирани 20 бр., 2017 г. са регистрирани 37 бр., 2016 г. са регистрирани 2 бр., а през 2015 г., 2014 г., 2013 г., 2012 г., 2011 г. и 2010 г. броят на осемчасовите средни стойности над $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ в рамките на денонощието е нулиран. Прагът за информирание на населението не е достиган.

Серен диоксид

Серният диоксид спада към групата на серните оксиди, които се формират при изгаряне на горива с високо сярно съдържание. Източници, свързани с неговото образуване са: топлоелектрическите централи, които използват сяросъдържащи горива - въглища, нефт, природен газ; черна и цветна металургия; химическа промишленост; добиване и дестилация на нефта; производство на сярна киселина и минерални торове и др.

Норми:

- средночасова норма /СЧН/ за опазване на човешкото здраве – $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- допустимо отклонение – $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (43 % от СЧН);
- средноденоношна норма за опазване на човешкото здраве – $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- АП - алармен праг за серен диоксид - $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$ измерени в три последователни часа;
- ГОП – горен оценъчен праг за серен диоксид – $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (60% от СДН).

През 2020 г. в община Девня няма регистрирани превишения над ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$, както и на алармения праг за серен диоксид от $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2019 г., 2018 г., 2017 г., 2016 г., 2015 г., 2014 г., 2013 г., 2012 г., 2011 г. и 2010 г. (няма регистрирани превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) когато се наблюдава тенденция на понижаване на концентрациите на серен диоксид от $10,27 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2010 г., $7,30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2011 г., $7,07 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2012 г., $5,36 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2013 г., от 2014 г. се забелязва леко завишаване на $5,69 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2015 г. спада на $3,97 \mu\text{g}/\text{m}^3$, но през 2016 г. се повишава на $6,24 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2017 г. се повишава на $8,08 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2018 г. спада на $5,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2019 г. се повишава на $6,16 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а през 2020 г. се повишава на $9,61 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Среднодневната норма от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ не е превишавана.

Азотен диоксид – През 2020 г. не са регистрирани превишения за азотен диоксид над ПС за СЧН от $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и на алармения праг от $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2019 г., 2018 г., 2017 г., 2016 г., 2015 г., 2014 г., 2013 г., 2012 г., 2011 г. и 2010 г. (няма регистрирани превишения на ПС за СЧН от $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$) когато се наблюдава тенденция на понижаване на концентрациите на азотен диоксид от $19,99 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2010 г., $18,66 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2011 г., $13,53 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2012 г., $11,17 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2013 г., през 2014 г. има леко покачване на $12,15 \mu\text{g}/\text{m}^3$, но през 2015 г. спада е значителен на $10,51 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2016 г. бележи пик от $22,14 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2017 г. пада на $13,13 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2018 г. се повишава на $18,08 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2019 г. леко се повишава на $18,74 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и през 2020 г. намалява на $14,32 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

За останалите показатели – амониак и въглероден оксид, не са регистрирани превишения на съответните допустими концентрации.

През месец май 2021 г. е извършено контролно измерване на КАВ в кв. Повеляново, община Девня с Мобилна автоматична станция (МАС). Резултатите показват, че няма превишение на пределно допустимите концентрации по изследваните показатели.

Източници на емисии в община Девня, контролирани от РИОСВ-Варна:

- **Големи горивни източници**

На контролираната от РИОСВ-Варна територия, като големи горивни инсталации е класифицирано "Солвей Соди" АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД) – инсталирани са 3

парогенератора (ПГ) и 2 парогенератора на циркулиращ кипящ слой (ЦКС). ПГ № 2, 3, 6, ПГ ЦКС 7 и ПГ ЦКС 8 са на работно гориво въглища внос. През 2020 г. основно са работили ЦКС 7 и ЦКС 8. Централата е за производство на топло и електроенергия. Основният потребител на топлоенергия (пара) е “Солвей Соди” АД, гр. Девня. Излишната електроенергия се включва в енергийната система на страната ни.

Експлоатацията на инсталацията е разрешена с комплексно разрешително (КР) № 7451-Н1-И0-А1-ТГ1/2018 г., издадено от ИАОС. За ПГ 2, 3 и 6 е разрешена дерогация, като след спазването ѝ следва да бъдат изведени от експлоатация.

За неподвижните източници, подлежащи на собствени периодични измервания, резултатите от тях се представят в съответствие със сроковете, заложиени в КР.

- **Емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници**

На контролираната от РИОСВ-Варна, територия като големи емисионни източници на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са регистрирани 3 дружества на територията на община Девня: „Агрополихим” АД, гр. Девня, „Солвей Соди” АД, гр. Девня и „Девня Цимент” АД, гр. Девня. “Солвей Соди” АД – ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД е класифицирано, като голяма горивна инсталация.

Контролът на промишлените обекти с организирани източници на емисии в атмосферния въздух и горивните източници с топлинна мощност над 0,5 МВт се осъществява, съгласно изискванията на Наредба № 6/1999 г. за провеждане на собствени периодични, собствени непрекъснати и контролни измервания на емисиите от тези източници.

Спазването на НДЕ (норми за допустими емисии) е в съответствие с Наредба № 1/2005 г. При установяване на наднормени концентрации в отпадъчните газове, изпускани в атмосферния въздух от действащите обекти, на дружествата се наложили текущи санкции за наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

На СНИ (собствени непрекъснати измервания) в региона, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 1999 г., подлежат големите горивни инсталации на „Солвей Соди“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД), циментовите пещи и мелници на „Девня Цимент” АД, гр. Девня и инсталациите за азотна киселина, азотни и фосфорни торове на „Агрополихим” АД, гр. Девня. Общо в региона са инсталирани 14 автоматични системи за СНИ „Солвей Соди“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей соди“ АД) – 3 бр., „Агрополихим” АД, гр. Девня – 4 бр. и „Девня Цимент” АД, гр. Девня – 7 бр.

През 2020 г. са извършени оценки на резултатите по представените месечни и годишни доклади от СНИ за 2019 г., и са изготвени Протоколи образец Г - 2 бр. Съставени са и 2 бр. констативни протоколи по чл. 69а, ал.1, т. 3 от ЗООС, във връзка с неспазване нормите за допустими емисии и налагане на имуществени санкции на дружеството.

„Солвей Соди“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей соди“ АД) - СНИ на ПГ 2, 3 и 6 се извършват на общ комин № 1. СНИ на ПГ ЦКС 7 и ПГ ЦКС 8 се извършват поотделно на всеки парогенератор и на отпадъчните им газове, включени в общ комин № 2.

През 2020 г. са извършени оценки на резултатите по представените месечни и годишни доклади от СНИ за 2019 г., и са изготвени Протоколи образец Г - 3 бр. Съставени са и 3 бр. констативни протоколи по чл. 69а, ал.1, т. 3 от ЗООС, във връзка с неспазване нормите за допустими емисии и налагане на имуществени санкции на дружеството.

„Девня Цимент” АД, гр. Девня - извършени са оценки на резултатите по представените месечни и годишни доклади от СНИ за 2019 г., и са изготвени Протоколи образци В - 96 бр. и Г - 8 бр. Не са констатирани наднормени концентрации по контролираните замърсители на атмосферния въздух.

„Агрополихим” АД, гр. Девня - извършени са оценки на резултатите по представените месечни и годишни доклади от СНИ за 2019 г. и са изготвени Протоколи образци В - 48 бр. и Г - 4 бр. Не са констатирани наднормени концентрации по контролираните замърсители на атмосферния въздух.

Таблица 22: Обекти с организирани източници на емисии вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух в община Девня

№	Предприятие
1	"Девина" ЕООД, гр. Девня
2	"Скрап Металс С.М." ЕООД - База Девня
3	"Алифос България" ЕАД, гр. Девня
4	„Нур Пиле“ ЕООД, гр. Игнатиево, фуражен цех, гр. Девня
5	„Кристера агро“ ЕООД, гр. Девня, зърнобаза
6	"Мелница Варна 2006" ООД, гр. Варна, зърнобаза Девня
7	"Каолин" ЕАД, гр. Сеново- Фабрика Девня
8	"Сиди" ООД, гр. Варна, цех за обработка на метали, гр. Девня
9	„Технофос“ ЕАД, гр. Девня - иновационен център
10	"Агро Плант Инвест" ЕООД, гр. София, преработка на слънчоглед, гр. Девня
11	„Пластхим – Т“ АД, гр. Тервел - завод за ППФ гр. Девня
12	"ЗСК Девня" АД, гр. Девня, бетонов възел, гр. Девня
13	„Ескана Инвест-96“ АД, гр. Варна, завод за производство на взривни вещества „Марциана“
14	„Ескана“ АД, гр. Варна, цех „Марциана“
15	„Екосейф“ ООД, гр. София, инсталация за термична обработка на отпадъци, гр. Девня
16	„Агрополихим“ АД, гр. Девня
17	„Солвей соди“ АД, гр. Девня
18	„Девня цимент“ АД, гр. Девня
19	Рекултивирано депо за твърди битови отпадъци – гр. Девня

Източник: РИОСВ - Варна

Контролът на изпусканияте вредни вещества от големите емисионни източници се провежда по представените доклади от СПИ (собствени периодични измервания), които се извършват в рамките на издадените комплексни разрешителни. За останалите дружества с организирани неподвижни източници на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух, контролът се осъществява по представяните доклади от СПИ поне веднъж на две последователни календарни години. От извършените в периода 2020-2021 г. СПИ от задължените предприятия в района на община Девня не са констатирани превишения на нормите за емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от неподвижни източници.

Основните източници на замърсяване на въздуха на територията на община Девня са:

– Точкови (организиран източници)

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масов поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са дымоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателните устройства на производствени вентилации и аспирации и др.

Промислените предприятия са едни от главните замърсители на атмосферния въздух в община Девня. Те са обособени териториално в две промишлени зони:

- промишлена зона "Север", където се намира „Девня цимент“ АД и други.
- промишлена зона "Юг", където се намират „Солвей Соди“ АД, „Агрополихим“ АД, „Девен“ АД, Пристанище „Варна – Запад“ с Парова централа и други.

За периода 2017-2021 г. по чл. 69 от ЗООС са наложени 10 санкции за вредни емисии в атмосферата – 1 бр. на „Агро Плант Инвест“ ЕООД и 9 броя на „Солвей соди“ АД – Девня.

Към 2020 г. на територията на общината се експлоатират 6 бензиностанции - обекти по Наредба №16/1999 г. за ограничаване емисиите на ЛОС (летливи органични съединения) при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, както следва:

- Бензиностанция „Транс ойл“, град Девня
- Бензиностанция „Лукойл“, град Девня

- IQOS RESELLER Лукойл ДЕВНЯ
- Газ трейдинг
- LUKOIL B 131
- ГАЛЕНИКА-Т.КОСТОВА

При тези инсталации спазването на съответните целеви норми за допустими емисии се гарантира чрез изпълнението на установените технически изисквания към тях. Определянето на емисиите от тях се свежда до определяне на тяхното съответствие с установените технически изисквания за съответната инсталация. След привеждане на инсталациите за товарене и разтоварване на бензини в съответствие с техническите изисквания, посочени в Наредба №16, се приема, че емисиите изпускани от тях са сведени до нула. Всички бензиностанции в община Девня са приведени в съответствие с изискванията за улавяне на бензинови пари.

- Площни източници

Открити площи, земеделски земи, строителни дейности, товаро-разтоварни дейности, както и битовото отопление, включващо множество малки стационарни източници. За района на Девня се проявяват суховеи, чиято честота и степен на въздействие се обуславя от съпадението на условия, водещи до интензивно отделяне на прах от повърхността на промишлени площи в периодите, през които повърхността им не е затревена и е в условия на засушаване; емисии на прах са възможни при извършване на есенна оран, преди настъпването на дъждовния период; в този случай замърсяването с прах обикновено е локално и се ограничава в зоната на разораване. Емисии от открити селищни терени се проявяват при условие, че не се извършва почистване и миене на уличната мрежа в населените места.

- Линейни източници

Голям брой мобилни транспортни източници по автомагистрали, общински пътища, улици и др. Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

Транспортът е със значително въздействие върху качествата на атмосферния въздух на община Девня и на населените места в нея; републиканската и общинската пътна мрежа е с обща дължина 94 км. и покрива добре територията на общината; с най-голямо натоварване към 2015г. са АМ „Хемус“ с 13 824 ед./денон. (пункт 1236), път I-2 – 3 994 ед./денон. (в пункт 333) и път III-2008 – 4 429 ед./денон.

- Неорганизиран източници

Възникването на локални замърсявания и на нерегламентирани сметища за отпадъци са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH₄).

Качеството на атмосферния въздух се определя не само от емисиите на замърсители и химичния им състав, но и от характера на разсейването им в атмосферата и от условията за самопречистването ѝ. Основните климатични и метеорологични фактори, които създават благоприятни условия за натрупване на атмосферните замърсители и намаляват самопречистващата способност на атмосферата са следните:

- някои метеорологични и климатични фактори, като безветрие (скорост на вятъра под 1 м/сек.), силни ветрове (скорост на вятъра над 2,5 м/сек.), температурни инверсии, влажност на въздуха, мъгли и други;
- специфичният релеф в района на Девня – долина, заградена от всички страни с ниски варовикови хълмове, представляващи последните склонове на Стара планина и на Добруджанското плато, отворени единствено на изток към Белославското езеро, а оттам и към морето;
- недостатъчна височина на комините на някои жилищни сгради, по-стари отоплителни инсталации на обществени сгради и на някои обекти, е причина за изхвърлянето на емисиите в аеродинамичната сянка на сградите или формирането на малка зона на разсейване и като следствие – високи максимални приземни концентрации;

- работата на котелните инсталации на непълен товар е причината изходящата скорост на газовете от комините да е много ниска и да не е достатъчна да осигури ефективно разсейване на емисиите. Допълнителна причина за недостатъчното разсейване на емисиите създават монтираните на комините „шапки“ които правят вертикалната компонента на изходящата скорост почти равна на нула.
- емисии от открити площи. Значителни количества прах се отделят неорганизирано от уличните платна и незатревените терени, от товаро-разтоварни дейности, особено на строителните площадки и от площадките за складиране на насипни материали на открито;
- използването на горива с повишено съдържание на сажди (мазут и твърди горива) също влияе негативно на КАВ.

За района на Община Девня някои от тези показатели са следните:

- случаите с тихо време (безветрие) са около 53,8 % от дните с наблюдение;
- средната скорост на вятъра е 2,83 m/s през студеното полугодие: 2,37 m/s през топлото полугодие;
- средномесечната сума на валежите е 210,9 l/m² през студеното полугодие: 285,1 l/m² през топлото полугодие;
- дните с мъгла са 22,3 бр. през студеното полугодие и 14,9 бр. през топлото полугодие.

Замърсяването в района на община Девня се оформя от промишлените предприятия, транспорта, битовото и административно отопление, селскостопанските дейности.

От изложеното може да се направи общата оценка, че климатичните и метеорологични фактори в района на Девня са сравнително неблагоприятни за разсейване на атмосферните замърсители и за самопочистване на атмосферата през топлото полугодие и са сравнително благоприятни през студеното полугодие.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за значително намаление на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които за България се характеризират с високо съдържание на сяра.

Озеленяването и благоустрояването на уличните платна ще доведат до по-ниски нива на прах в атмосферния въздух. За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на топлоизолации и дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - например слънчева енергия.

В Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.) са предложени четири мерки за намаляване на емисиите на ФПЧ10 от битовото отопление: те се отнасят до вида горива, качеството на горивата и технологиите, които се използват за преобразуване на енергията от горивата в полезна топлина: (1) по-ранно въвеждане на Регламент (ЕС) 2015/1185 по отношение на по-строги стандарти за проектиране на отоплителни топлоизточници; (2) въвеждане на стандарти за качество на горивата за въглища, използвани за битово отопление; (3) приемане на организационни мерки – забрана на продажбата на дърва за огрев на тегло и въвеждане на ограничения във времето, когато се допуска директен добив на дърва за огрев от населението и кога общините могат да предоставят дърва за огрев на домакинствата, за да се даде известна възможност за изсъхване на дървесината преди употребата ѝ; и (4) задължително поэтапно изваждане от употреба (в общините, които не отговарят на изискванията на CAFE) на отоплителни уреди, които не отговарят на изискванията на Регламентите за екодизайн (ЕС) 2015/1185 и (ЕС) 2015/1189 и замяната им с други средства за отопление.

Община Девня има разработена и е изпълнявала специална „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“, която е с изтекъл срок. Предвид разпоредбата на чл.27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества

(замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.“.

На територията на община Девня през последните години няма регистрирано превишаване на нормите и съответно не е необходимо да се разработва нова програма за управление качеството на атмосферния въздух.

ИЗВОДИ:

Заклучението на Годишния доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Варна за 2020 г. е, че в община Девня са постигнати нормите на КАВ и няма риск за живота и здравето на населението.

Община Девня се характеризира със сравнително добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, въпреки, че климатичните условия благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. Основен принос в епизодичното замърсяване на атмосферния въздух на територията на общината имат горивните инсталации на производствените обекти, битовото отопление, транспортните потоци по пътната мрежа, дейности върху открити площи с насипни материали. Същественото е, че въздействието е с локален характер, предимно сезонно обусловено.

Основният източник на замърсяване на атмосферния въздух в общината е девненския промишлен комплекс. С второстепенно значение са транспортният поток по магистрала Хемус, път Е70 и битовото отопление. Лошото състояние на част от пътната инфраструктура в общината допринася за допълнително увеличаване на емисиите на прах и вредни газове от автомобилния транспорт. Това има значение за урбанизираните територии, особено по най-натоварените направления.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра. За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мерки и използването на алтернативни източници на енергия.

От метеорологичните параметри, влияещи върху нивото на замърсяване на приземния слой с аерозоли и газообразни вредни вещества, особено голяма роля имат влажност и температура на въздуха, скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация и др.

3.2. Води

Управлението на водите в страната се осъществява и ръководи от Министерство на околната среда и водите (и подчинените му четири Басейнови дирекции), което е отговорна институция на национално ниво за прилагане на

„б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води.

Съгласно чл.169, ал. 2 от Закона за водите (в сила от 28.01.2000 г. с посл. изм. и доп. ДВ бр.44 от 13 май 2020 г.), мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Екологичното и химичното състояние на повърхностните води се определя на база получените данни от програмите за мониторинг.

В рамките на Плановите за управление на речните басейни са застъпени следните видове мониторинг:

- **контролен** - целта на контролния мониторинг е да осигури необходимата информация за допълване и валидиране на резултатите от прегледа на антропогенния натиск и оценката на риска, изготвени съгласно изискванията на Приложение II от РДВ, за ефективното планиране на бъдещите мониторингови програми; за оценка на дългосрочните промени в естествените условия; за оценка на дългосрочните промени, които са резултат от широкоразпространени антропогенни дейности;

- **оперативен** - целта на оперативния мониторинг е да се установи състоянието на онези водни тела, които са в риск по отношение постигането на добро екологично състояние; да се направи оценка на промените в състоянието на телата в риск, които са в резултат на изпълнението на програмата от мерки;

- **проучвателен** - който се планира за да се установят нивата и риска от случайни и залпови замърсявания в определена водна площ и предприемане на подходящите мерки за управление.

Мониторинговите пунктове се определят въз основа на оценка на риска, натоварването и агресивната дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е въз основа на вида и количеството натиск, изразяващ се в концентрацията на наблюдаваните замърсители. Оценката на химическото състояние на повърхностните водни тела, замърсяващите вещества се съпоставят с определени стойности на стандартите за качество, въведени с Директива 2008 /105/ на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите изразена в Наредба за стандарти за качество на околната среда. Рамковата Директива за водите въвежда екологични норми за качество на водните ресурси. Съгласно нея екологичното състояние на водните екосистеми се определя като много добро, добро, лошо или много лошо. При извършването на оценката на риска водните тела се класифицират в следните категории:

- водни тела в риск – не е необходимо допълнително охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни;

- водни тела, които е възможно да са в риск, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели, но са необходими допълнителни мониторингови данни;

- водни тела, които не са в риск – не е необходима допълнителна оценка и допълнителни мониторингови данни.

Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води.

Контролът върху състоянието на подземните и повърхностни води на територията на община Девня се осъществява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ – гр. Варна /БДЧР/. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Варна, а източниците на производствени отпадъчни води от РИОСВ – Варна.

• **Повърхностни води**

При управлението на водите и анализа на антропогенното въздействие и определяне състоянието на водите, се ползва приета класификационна система регламентирана с Наредба Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на качеството на водите, съгласно Рамковата Директива на водите, определяща ограничения с цел, спиране на влошаването на състоянието на водите и защитаващи ги от замърсяване. Състоянието на повърхностните води основно е общ израз за състоянието на повърхностния воден обект, определена от неговото екологично състояние и от неговото химично състояние и водните количества. Качеството на водите най-често се определя от химичното състояние и е основната характеристика за общото състояние. Най-основната оценка за състоянието на водния обект се определя по физикохимичните показатели – разтворен

кислород, активна реакция, електропроводимост, орто-фосфати, общ фосфор, общ азот, амониев, нитритен и нитратен азот и биохимична потребност от кислород измерена за 5 дни.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки. Показателите, които се наблюдават са разделени в три основни групи – основни физикохимични (температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи ($\text{NH}_4\text{-N}$, $\text{NO}_3\text{-N}$, PO_4), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.); приоритетни вещества (33 бр. - силно токсични, устойчиви и лесно биоакумулиращи се вещества) и специфични замърсители (органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества), като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината.

Хидрографската мрежа в общината и нейното пространствено разположение се обуславя от съчетанието на редица фактори като климат, скален състав, релеф, почви и растителност. Съгласно изискванията на Приложение V на РДВ и чл. 169а на ЗВ, за повърхностните води се планират програми за контролен, оперативен, а при необходимост и проучвателен мониторинг. За разлика от контролния и оперативния, проучвателния мониторинг в повечето случаи не се планира дългосрочно, а се назначава и изпълнява след инцидентно замърсяване от неизвестен произход или проучване причини подпомагащи анализа на състоянието.

Най-значителни естествени водоеми в общината са част от Белославското езеро, р. Девненска, р. Провадийска. Река Девненска се влива в р. Провадийска, която от своя страна се зауства в Белославското езеро. Белославското езеро се явява граница на територията на община Девня в района на „Пристанище Варна-запад“. Модулът на речния отток е нисък. Гъстотата на речната мрежа е сравнително малка.

Река Провадийска води началото си от карстов извор в Самуиловските височини на 426 м.нм.в. на 2 км. над с. Добри Войниково. Площта на водосборния ѝ басейн е 2 131,8 km², с дължина на реката 119 km. Тече в югоизточна посока, която посока запазва до вливането си в Белославското езеро.

Река Провадийска има осем притока, от които по-значителни са:

- Крива река — дължина 48 km. и водосборна област 218 km²;
- Главница – дължина 41 km., водосборна област 375 km² и
- Девненска – дължина 27 km., водосборна област 201 km².

Средната надморска височина на басейна е 211 м., средният наклон на реката - 3.6%, средна гъстота на речната мрежа - 0.480 km/km². Ширината на реката достига до 8-10 m., а дълбочината до 1 - 1.5 m. Максималният отток е с два върха (април и ноември), а минималния – през м. август. В периода февруари до юни оттока е със силно променлив режим.

Река Девня е ляв приток на Провадийска река и се влива в непосредствена близост преди устието ѝ. Площта на водосборният басейн на реката е 201 km², което представлява 9,4% от водосборния басейн на река Провадийска. Река Девня се подхранва от едни от най-големите в нашата страна карстови извори на големия девненски разлом. Дължината ѝ е 27 km. Средната надморска височина на басейна е 189 m., средният наклон на реката — 12.0 %, а средна гъстота на речната мрежа - 0.300 km/km². Хидрографът вътре в годината на р. Девня след изворите е с максимум само със 7% по-висок от минимума, поради преобладаващото участие на постоянния приток от Девненските карстови извори в неговото формиране.

На територията на община Девня попада и частта от Белославското езеро, включена в лиманите на пристанище „Варна-запад“. До 1923 г. Белославското езеро е закрит сладководен лиман, в който се влива р. Провадийска. Свързано е с Варненското езеро посредством изкуствено прокопан канал. С разширяването на плавателния канал след 1970 г. солеността

му се увеличава и достига до около 10%. Бреговете му са ниски и заблатени. Площта му е около 10 km². Максималната дълбочина достига 14 m.

В северните части на Девненската низина са разположени едни от най-големите карстови извори в България – Девненските карстови извори. Те са част от запасите на Еоценския и Малм-валанжския водоносни хоризонти. Изворите са каптирани и се използват за водоснабдяване. Наброяват 30 и са обединени в седем изворни групи в подножието на възвишението Голям Кайрак, като общият им дебит е между 2500 и 3000 l/sec. С най-голямо значение са „Адата”, „Марциана”, „Карадипсиз” и „Лудетина”.

Най-многоводният от всички извори се нарича Дипсиза. Най-красивият между Девненските извори е малкият Хавуз, наричан още Вълшебният. Източно от Хавуза, почти на една редица са разположени изворите Лудетината (Делидушка), Адата и Суютлията. Буйният и красив извор Лудетината образува езеро с ширина около 35 m. Главното гърло на извора е разположено в източния край на басейна и образува мощен подводен фонтан. Изворът Адата е с диаметър 40 m. и образува два басейна, свързани с канал. В най-северната част на Девненските извори бликат водите на изворите Окото (Башгъоз) и Халкал пъта. Водите на тези извори се сливат с водите на р. Черневска.

От тях се водоснабдяват град Девня и село Кипра и селищата покрай магистралните водопроводи Варна – Девня II и III етап до гр. Варна. Село Падина се водоснабдява от деривация „Китка –Варна”. Деривацията е построена през 1975 г. с водоизточник язовир Камчия, изграден на река Луда Камчия.

На територията на община Девня попадат следните повърхностни водни тела и пунктове за мониторинг в тях:

1. **р. Девненска** - след с.Чернево до вливането в р. Провадийска с код BG2PR210R1005;
2. **I участък: р. Провадийска** - от вливане на **р. Главница** до вливане на шлагоотвал Падина
- II участък: р. Манастирска** - от извора до вливане в р. Провадийска, с код BG2PR345R1207 с пункт за мониторинг р. Провадийска-с. Синдел, с код BG2PR00033MS003;
3. **Белославско езеро** с код BG2PR100L003, с пунктове за мониторинг Белославско езеро-запад с код BG2PR01931MS011, Белославско езеро-изток с код BG2PR00191MS010;
4. **Канал, свързващ Белославско езеро с Варненско езеро** (канал 2), с код BG2PR100L002 с пункт за мониторинг Канал между Белославско и Варненски езеро с код BG2PR00155MS012.
5. Част от язовир „Тръстиково“ с код BG2PR300L021;
6. Част от река Язтепенска – от извора до вливане в р. Провадийска с код BG2PR500R004.

Екологичното състояние е израз на качеството и структурата на функционирането на водните екосистеми, които са свързани с повърхностните води. Оценка на екологичното състояние на повърхностните водни тела категория „река” по данни от програмите за мониторинг е направена от компетентния орган за управление на водите БДЧР съгласно класификационните системи, описани в Наредба Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води и Наредба за стандартите на качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители.

Оценката на химичното състояние по отношение на приоритетните вещества се извършва, съгласно СГС-СКОС (средна годишна стойност по стандартите за качество на околната среда) за повърхностни води, установени с Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители, приета с ПМС № 256/01.11.2010 г.

Актуалните резултати от проведения през 2020 г. мониторинг на повърхностни води - реки и езера в обхвата на община Девня са представени в следващата таблица.

Таблица 23: Основни физико-химични показатели - ср. год. стойности и състояние през 2019/2020г., съгласно Наредба №Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризиране на повърхностните води

№ по ред	Код на ВТ	Име на пункт	Код на пункт	2019 г.								2020 г.								Състояние
				O ₂ , мг/л	БПК ₅ , мг/л	NH ₄ -N, мг/л	NO ₂ -N, мг/л	NO ₃ -N, мг/л	N общ, мг/л	P-PO ₄ , мг/л	P общ, мг/л	O ₂ , мг/л	БПК ₅ , мг/л	NH ₄ -N, мг/л	NO ₂ -N, мг/л	NO ₃ -N, мг/л	N общ, мг/л	P-PO ₄ , мг/л	P общ, мг/л	
1	BG2PR345R1207	р. Провадийска – с. Синдел	BG2PR00033MS003	6.49	2.43	0.412	0.1435	6.145	6.71	0.42	0.4805	7.11	2.09	0.04767	0.075	3.8166	3.8933	0.232	0.29	подобрява се по фосфор
2	BG2PR100L003	Белославско езеро-запад	BG2PR01931MS011	8.48	4.38	0.34	0.314	1.953	2.268	0.149	0.2185	8.71	4.65	0.505	0.086	2.18	2.265	0.2605	0.351	влошаване на NO ₃ -N
3	BG2PR100L003	Белославско езеро-изток	BG2PR00191MS010	7.66	4.83	0.399	0.258	1.375	1.635	0.165	0.246	5.90	3.35	0.175	0.0595	1.14	1.20	0.172	0.215	влошаване на O ₂ , подобряване на БПК ₅ и NH ₄ -N
4	BG2PR100L002	Канал между Белосл. и Варн. ез.	BG2PR00155MS012	8.58	5.29	0.139	0.169	0.833	0.865	0.119	0.207	5.40	2.50	0.073	0.035	1.93	1.965	0.172	0.2875	влошаване на O ₂ , подобряване на БПК ₅ и NO ₂ -N

Легенда:

Състояние	
	много добро
	добро
	умерено
*	ФХ показатели на база еднократно пробонабиране

Източник: Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ - Варна

В ПУРБ 2016-2021 г. на БДЧР повърхностните водни тела, попадащи на територията на община Девня са оценени, както следва:

- **р. Девненска - след с.Чернево до вливането в р. Провадийска с код BG2PR210R1005** – екологично състояние (ЕС) – умерено; химично състояние (ХС) – няма данни; екологична оценка (ЕО) – вероятно в риск по МЗБ (Макрозообентос), МФ (Макрофити) и фосфати.

Екологична Цел /ЕЦ/:

2021 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние;
 - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи;
 - постигане и запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - МЗБ и МФ;
3. Постигане и запазване на добро химично състояние;
4. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние;
5. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние;
 - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи;
 - постигане и запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - МЗБ и МФ;
6. Постигане и запазване на добро химично състояние.

2027 година:

1. Запазване на добро екологично състояние;
2. Запазване на добро химично състояние

Исключение чл. 156в, т.1 „в“ от ЗВ (4.4.iii от РДВ)

Обосновка - значителното замърсяване от химическа промишленост оказва силно влияние върху биологичното състояние. Необходим е по-дълъг период за проучване и оценка на причините за лошото състояние на водите, набелязване на подходящи мерки за редуциране на замърсяването и възможност за възстановяване на екосистемите.

Мерки за постигане на ЕЦ:

1. Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места;

2. Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници;
3. Намаляване на дифузното замърсяване от промишлени дейности;
4. Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води;
6. Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води;
7. Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места.
- **Част от водно тяло с код с код BG2PR345R1207 - I участък: р. Провадийска** - от вливане на р. Главница до вливане на шлагоотвал Падина, **II участък: р. Манастирска** - от извора до вливане в р. Провадийска – ЕС – лошо; ХС – добро, ЕО - I участък - В риск по N, P и земеделски практики. II участък – В риск по нитрати и електропроводимост.

Екологична Цел /ЕЦ/:

2021 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерено екологично състояние;
 - постигане на възможно най-добро състояние по биологични елементи - МЗБ и МФ;
 - постигане на възможно най-добро състояние по физикохимични елементи - Електропроводимост, N-NO₃, N-total;
3. Запазване на добро химично състояние.

2027 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние;
 - постигане и запазване на добро състояние по биологични елементи - МЗБ и МФ;
 - постигане и запазване на добро състояние по физикохимични елементи - Електропроводимост, N-NO₃, N-total;
3. Запазване на добро химично състояние
Изключение чл. 156в, т.1 „в“ от ЗВ (4.4.iii от РДВ)

Обосновка - наличието на корекция затруднява процесите на самопречистване на водите. В актуализирания ПУРБ са планирани и нови мерки, свързани с проучване за установяване на замърсяването на водите. За пълното им прилагане и изпълнение е необходимо време, поради което ефектът от прилагането им се очаква след 2015 г.

Мерки за постигане на ЕЦ:

1. Прилагане на приетите правила за добра земеделска практика извън нитратно уязвими зони;
 2. Контрол на изпълнението на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници;
 3. Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове;
 4. Закриване и рекултивация на Депо за производствени и строителни отпадъци с. Падина.
 5. Контрол и при необходимост преразглеждане на разрешителните за водовземане с цел риборазвъждане
 6. Закриване и рекултивация или реконструкция на Сгурошлагоотвал Падина в землището на с. Падина и с. Тръстиково.
- **Белославско езеро с код BG2PR100L003** - ЕС – много лошо; ХС – непостигащо добро, ЕО - В риск по органични вещества, N, P и фосфати
- Екологична Цел /ЕЦ/:**

2021 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерен екологичен потенциал;
3. Постигане на възможно най-добър екологичен потенциал по биологични елементи -ФП;
4. Постигане на възможно най- добър екологичен потенциал по физикохимични елементи N- NH₄,N-NO₂,N-NO₃,N-total,P-PO₄,P-total;
5. Постигане и запазване на добро химично състояние

2027 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добър екологичен потенциал;
3. Постигане и запазване на добър екологичен потенциал по биологични елементи - ФП;
- постигане и запазване на добър екологичен потенциал по физикохимични елементи - N- NH₄,N-NO₂,N-NO₃,N-total,P-PO₄,P-total;
4. Запазване на добро химично състояние.

Водното тяло е в изключение по чл. 156г, т.1 от ЗВ (4.5. от РДВ)

Обосновка - водното тяло е силномодифицирано, като ограничаването на дейностите, влияещи пряко върху факторите на средата е неприемливо от гледна точка на социалния ефект (морски транспорт, пристанищна дейност, удълбочаване). Районът е силно урбанизиран, като природните условия не позволяват подобряване на състоянието преди 2027г., поради натрупването на големи количества биогени и специфични химични вещества в седимента и неизучената им динамика. Дори замърсяването да бъде сведено до минимум, мерките е възможно да не дадат необходимия ефект в рамките на определения срок.

Мерки за постигане на ЕЦ:

1. Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници;
 2. Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населените места;
 3. Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води;
 4. Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води.
5. **Канал, свързващ Белославско езеро с Варненско езеро (канал 2), с код BG2PR100L002 –** ЕС -много лошо, ХС-няма данни. Общ ЕО - много лош - В р и с к по органични вещества, N, P и фосфати.

Екологична Цел /ЕЦ/:

2021 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерен екологичен потенциал;
3. Постигане на възможно най-добър екологичен потенциал по биологични елементи -ФП;
4. Постигане на възможно най- добър екологичен потенциал по физикохимични елементи N- NH₄,N-NO₂,N-NO₃,N-total,P-PO₄,P-total;
5. Постигане и запазване на добро химично състояние

2027 година:

1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добър екологичен потенциал;
3. Постигане и запазване на добър екологичен потенциал по биологични елементи - ФП;
- постигане и запазване на добър екологичен потенциал по физикохимични елементи - N- NH₄,

N-NO₂,N-NO₃,N-total,P-PO₄,P-total;

4. Запазване на добро химично състояние.

Водното тяло е в изключение по чл. 156 г, т.1 от ЗВ (4.5. от РДВ)

Обосновка - водното тяло е силномодифицирано, като ограничаването на дейностите, влияещи пряко върху факторите на средата е неприемливо от гледна точка на социалния ефект (морски транспорт, пристанищна дейност, удълбочаване). Районът е силно урбанизиран, като природните условия не позволяват подобряване на състоянието преди 2027г., поради натрупването на големи количества биогени и специфични химични вещества в седимента и неизучената им динамика. Дори замърсяването да бъде сведено до минимум, мерките е възможно да не дадат необходимия ефект в рамките на определения срок.

Мерки за постигане на ЕЦ:

Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници;

Мониторинг на морските води;

Намаляване на замърсяването от корабна и пристанищна дейност;

Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места;

Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води;

Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води.

Мерки, на ниво район за басейново управление (РБУ)

1. Изпълнение на проекти за изграждане, доизграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система за агломерации с под 2000 е.ж, включително до изграждане на канализация когато има изградена ПСОВ или осигуряване на подходящо пречистване (чрез изграждане на ПСОВ или отвеждане към друга ПСОВ), когато има изградена канализация-МРРБ- ВиК, Общините.
2. Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа за агломерации с над 2 000 е.ж. - МРРБ- ВиК, Общините
3. Поддържане на съществуващите канализационни мрежи в добро състояние - МРРБ- ВиК, Общините
4. Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници. Прилагане на Националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние от подпомаганите фермери и при изпълнение на проекти по ПРСР - Земеделски стопани
5. Спазване на изискванията за оползотворяване на утайките от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води при употребата им в земеделието- Земеделски стопани.

По данни на БДЧР от анализирания приоритетни вещества през 2020 г., съгласно действащата програма за мониторинг, няма установени превишения на СГС-СКОС в пунктовете в речен басейн „река Провадийска”.

За водно тяло р. Девненска - след с.Чернево до вливането в р. Провадийска с код BG2PR210R1005, в периода 2017-2021 г. мониторинг не е провеждан.

Влошено състояние по физико-химични елементи за качество се причинява от следните фактори:

- замърсяване с минерални форми на азот и фосфор от дифузни източници (земеделски практики);
- еутрофикационни процеси, съпроводени с ежегодни цъфтежи на фитопланктон (Варненско и Белославско езеро);
- непостоянен речен отток, съчетан със замърсяване от населени места под 2000 е. ж. без ПСОВ.

Получените през 2020 г. резултати за приоритетни вещества са под границата на определяне на използваните методи за анализ или са значително под средногодишните стойности, определени с Наредбата за СКОС за приоритетни вещества и някои други замърсители. Анализа на данните, получени през 2020 г., за приоритетни вещества не показва отклонения от стандартите за качество за мониторираните водни тела.

Територията на община Девня е разположена в „чувствителна зона“. Понятието „чувствителни зони“ е термин, характеризиращ водоприемника, който се намира или има риск да достигне състояние на еутрофикация – обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор. Определянето на чувствителни зони е регламентирано в изискванията на Наредба № 6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Министърът на ОСВ със Заповед определя списък на чувствителните зони в съответствие с критериите, посочени в Приложение 4 към чл. 12, ал. 1 от същата наредба.

В Република България чувствителните зони са определени със Заповед №РД-970/28.07.2003г. на Министъра на околната среда и водите.

За община Девня чувствителната зона е с код BGCSARI09-река Провадийска и Девненска. В тези зони за населените места с над 10 000 е.ж., които заустват канализационните си системи във водоприемници, определени като чувствителни зони, се изисква освен биологично пречистване на отпадъчните води и допълнително третиране за отстраняване на биогенните елементи-азот и фосфор с цел предотвратяване на еутрофикация на водните тела и подобряване на екологичното им състояние, а тези от 2000-10000 е.ж. следва да имат биологично третиране на отпадъчните води при изградена канализационна система за тяхното събиране и отвеждане до пречиствателната станция.

За населени места под 2 000 е.ж. /малки населени места/, каквито са тези в община Девня, без гр. Девня, в нормативната база няма задължителното изискване за изграждане на канализационна система с ПСОВ. Тези населени места следва да използват индивидуални водоуплътни съоръжения за битово-фекалните отпадъчни води /чл.87 от ЗУТ/. В случаите обаче, когато в такова населено място има съществуваща канализационна мрежа /с. Кипра/ е задължително доизграждането на системата и третиране с подходящо пречиствателно съоръжение. Основен проблем в община Девня остава заустването на отпадъчните води във водоприемниците и необходимостта от доизграждане на канализационни и пречиствателни системи.

Съгласно Наредба № 2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр.87/ 2000 г.), със Заповед №РД-146/25.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите, са определени водите, които са замърсени и водите, които са застрашени от замърсяване (съдържание на нитрати с концентрация, по-голяма от 50 милиграма на литър), отчитайки физико-химичните и природните характеристики на водите и почвите.

Определени са т.н. „уязвими зони“ – тези райони в страната, в които чрез просмукване или оттичане, водите се замърсяват или могат да бъдат замърсени с нитрати от земеделски източници и които допринасят за замърсяването.

Територията на общината попада в уязвима нитратна зона 0 BG 1- Северна зона.

Водни обекти, за които са издадени разрешителни за ползване на воден обект с цел аквакултури и свързаните с тях дейности: за водно тяло Белославско езеро, с код BG2PR100L003, са действащи разрешителни № 22260006/ 9.11.2017 г. и №22260007/8.12.2017 г.

Риск и защита от наводнения

Вероятността за поява на наводнения и степента на пораженията им зависят от редица фактори, познаването и управлението, на които позволява да се въздейства върху общите негативни последици от наводненията. Оценката и управлението на риска от наводнения е предмет на Директива 2007/60 на ЕС, позната още като Европейска Директива за наводненията, която е в сила от 26.11.2007г. и е транспонирана в националното законодателство с изменението на Закона за водите през м. август 2010 г.

Територията на община Девня попада в район под значителен потенциален риск от наводнения за басейна на река Провадийска. Изготвени са карти на заплахата от наводнение и карти на риска от наводнение, публикувани на страницата на Басейнова дирекция „Черноморски басейн“ и в ПУРН 2016-2021.

При вероятност на заливане от 100 години, е изчислено, че потенциално ще бъдат засегнати 824 души на територията на община Девня. Жилищните, райони, които се очаква да бъдат залети са 233,05 дка, смесени жилищни: 104,01 дка, транспортна инфраструктура: 1691,32 дка (залива пристанище Варна-Запад), техническа инфраструктура: 184,21 дка, индустриални площи: 813,48 дка, места за спорт и отдих: 83,88 дка и зелени територии: 26444,63 дка.

Според картата с утвърдените райони със значителен риск от наводнения в района за басейново управление в община Девня има един участък със средна степен на риск от наводнения - РЗПРН с код BG2_APSFR_PR_01 - Провадийска-Провадия - 69км. -в.т. BG2PR100L003, BG2PR100L002 и BG2PR210R1005 (стар код BG2PR210R005) засяга общините Девня, Белослав, Провадия, Аврен - **среден риск**.

При управление на водите в община Девня следва да се вземат предвид **мерките за намаляване риска от наводнения**, заложи в ПУРН, където и когато са релевантни:

- **поддържане и експлоатация на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета, отводнителни помпени станции (ОПС);**

- ежегодни пролетни и есенни технически прегледи на хидротехническите съоръжения, приключващи с изготвяне на протоколи, в които се набелязват ремонтните и инвестиционни работи за следващата година;

- изграждане и поддържане на дъждовна канализация;

- изграждане на прагове и прегради пред входовете на сградите в застрашените ниски участъци на терена;

- плътно затваряне на съдовете в шахтите, в които се съхраняват замърсяващи материали и опасни отпадъци;

- осигуряване на необходимите средства за защитни и спасителни дейности и за оказване на първа помощ, периодично проверяване на годността им и своевременната им подмяна;

- осигуряване и поддържане в изправност на средствата за оповестяване;

- поддържане на добра информираност на служителите и работниците в пристанищните терминали - всеки един от тях да е запознат с определените му задължения при извършването на спасителните и защитни дейности и необходимия инструментариум;

- провеждане на периодични тренировки за привеждане на терминалите в готовност за действия в условия на бедствие;

- оптимизиране на организацията за провеждането на защитните и спасителни дейности на територията на общината (областта, обекта);

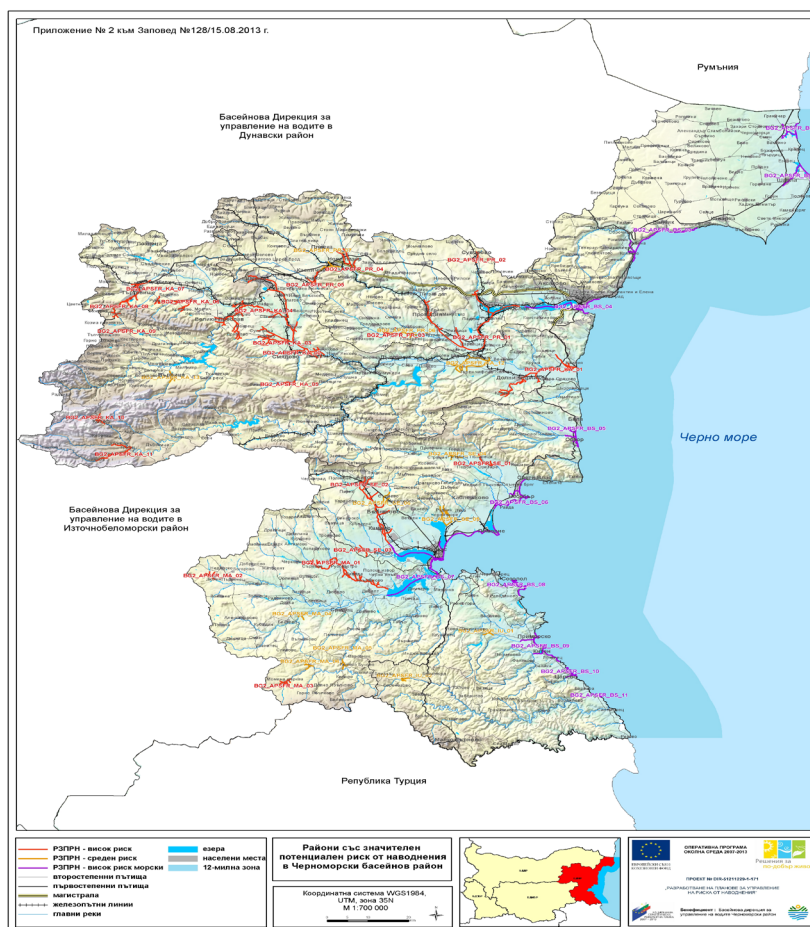
- осигуряване на готовност за извършване на ремонтно-възстановителни работи на територията на общината (областта, обекта), при разрушения и повреди;

- утвърждаване на реда за възобновяване на работата на територията на терминалите, ако дейността им е била прекратена.

Съгласно извършена **актуализация на РЗПРН за периода 2022-2027 г.** и Заповед №РД-803/10.08.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, **районът е част от нов РЗПРН с код BG2_APSFR_PR_100 и наименование „Провадийска река – от град Провадия до гр. Варна**.

Фигура 16: Обзорна карта на районите със значителен потенциален риск от наводнения в ЧРБУ ³

При инвестиционно проектиране и реализация на конкретни проекти и дейности, включени в Програмата за опазване на околната среда на община Девня за периода 2021-2028 г. е необходимо да бъдат съобразени съответните забрани и ограничения, регламентирани в Закона за водите (ЗВ), включително:

- съгласно чл. 7, ал. 1 от ЗВ, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собственост, без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.
- забраните на чл.134 от ЗВ за разполагане на животновъдни ферми, жилищни и вилни сгради и стопански постройки в заливаемите тераси на реките и принадлежащите земи на водохранилищата, както и складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци; засаждането на трайни насаждения с плитка коренова система.
- изискванията на чл. 143. ал. 1 от ЗВ, съгласно които за защита от вредното въздействие на водите не се допускат дейности, с които се нарушава естественото състояние и проводимостта на речните легла, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици и използването им като депа за земни и скални маси;
- забраните на чл. 146 от ЗВ за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;
- при извършване на дейности, граничещи с води и водни обекти - публична държавна собственост е необходимо да се определят граници, в съответствие с чл.155. ал.1 от ЗВ;

³ Източник: План за управление на риска от наводнения /ПУРН/ на Черноморски район за басейново управление /ЧРБУ/ 2016 - 2021 г.

- изискванията на чл. 44 и чл. 46 от ЗВ, в случай на водовземане и/или ползване на воден обект, включително чл.46. ал.4 по отношение на заустването на битово- фекалните води;
- изискванията на чл.198о, от ЗВ, че предоставянето на ВиК услуги на потребители се извършва единствено от ВиК оператор по реда на ЗВ и Закона за устройство на територията;
- изискванията на чл. 125 от ЗВ, че включването на нови количества отпадъчни води, следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;
- при липса на канализационна система, предвид чл. 132 от ЗВ, лицата от стопанската дейност, на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект.

Съгласно чл. 16, параграф 6, второ Тире от Директива 2000/60/ЕС на Европейския парламент и Съвета (приложима съгласно §143 от ПЗР на ЗИД на Закона за водите, обн. в ДВ брой 65/2006 г.) в срок до края на 2020 г., следва да се осигури пълното преустановяване на заустванията, емисиите и изпусканията на всички приоритетно опасни вещества, посочени в Приложение №1 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетните вещества и някои други замърсители (ДВ. бр. 97 от 11.12.2015 г.).

Обобщено можем да посочим, че повърхностните води на територията на община Девня са с умерено към добро състояние. Екологичните проблеми, свързани със замърсяването на водите е в тясна връзка с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на канализационни системи в селата и модернизация на пречиствателната станция за отпадни води. Основни източници на замърсяване на повърхностните водни тела са промишления комплекс, попивните ями, транспорта и прекомерното наторяване на някои селскостопански площи. Потенциални замърсители на повърхностните води в района са и периодично възникващите нерегламентирани замърсявания.

• **Подземни води**

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници.

Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, стари сметища, затворени индустриални терени, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните в страната количества забранени, залежали и негодни за употреба пестициди. Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии.

Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Съгласно изискванията на чл. 169 б от Закона за водите и Приложение V на РДВ ежегодно се разработват и изпълняват два вида програми - за оценка на качеството и за оценка на количеството на подземните водни тела. Програмите се разработват в съответствие с утвърдената „Методика за планиране на мрежи и програми за мониторинг на подземните води“ въз основа на анализ на получените резултати от мониторинга през предходните години и в зависимост естествените характеристики на подземното водно тяло (ПВТ), и местоположението на мониторинговите пунктове (МП).

Програмите за мониторинг на подземните води предоставят информацията, необходима за извършване на оценката за постигане на съответните цели; оценката на количествения статус на подземните води, химичния статус и значимите, дългосрочни тенденции в естествени условия, както и тези в резултат от човешка дейност. Програмите могат да бъдат допълнени от допълнителни програми за мониторинг, необходими за изпълнение на изискванията на чл. 7 от

РДВ, отнасящи се за Защитените територии (напр. територии, обявени за извличане на вода, предназначена за консумация от човека).

Подземните води се оценяват въз основа на информация, която Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) изпраща на Басейнова дирекция „Черноморски район“ - гр. Варна.

В община Девня са разложени следните подземни водни тела съответните кодове и пунктове за мониторинг в тях:

1. BG2G000Q003 „Порови води в кватернер в терасата на р. Провадийска“, с пункт за мониторинг Златина, Шахов кладенец - 5 (6) при ПС с. Златина, с код BG2G000000QMP005;
2. BG2G00000PG026 „Порови води в палеоген - еоцен Варна – Шабла“, с пункт за мониторинг Аврен, Каптаж "Кишешлика" с код BG2G00000PGMP073;
3. BG2G00000PG027 „Порови води в палеоген - еоцен, олигоцен Провадия“, с пункт за мониторинг Овчага, извор "Булканите" с код BG2G00000PGMP076;
4. BG2G00000K2032 „Карстови води в K2t-m - Горна креда турон - мастрихт- Провадийска синклинала“, с пункт за мониторинг Градинарово, Сондаж C1x, с код BG2G00000K2MP091
5. BG2G000J3K1040 „Карстови води в малм-валанж“ с пункт за мониторинг Варна, P-161x „Пристанище Варна“ ЕАД с код BG2G000J3K1MP116;
6. BG2G000J3K1041 „Карстови води в малм-валанж“ с пункт за мониторинг Септемврийци, Вн-36 „Септемврийци-Белсуин“ с код BG2G000J3K1MP311.

Подземни водни тела „Карстови води в малм-валанж“ с код BG2G000J3K1041 и код BG2G000J3K1040 са привързани към горноюрско-долнокредни карбонатни седименти. Те са съставна част на малм-валанжския водоносен хоризонт, който е повсеместно разпространен в северната част от Черноморски район за басейново управление (северно от линията Преслав, Смядово, Дългопол, Бяла). Водоносният колектор е представен от доломити, доломитизирани варовици и варовици неравномерно напукани и окарстени. Горната и долната част на малм-валанжския карбонатен комплекс са с ниска проводимост, докато средната част е високо проницаема зона. Директното подхранване на хоризонта се осъществява в района на Севернобългарското сводово издигане, а индиректно по крупни тектонски нарушения или в пряк контакт (при липса на водоупор) с отгоре залягащите водоносни хоризонти на долно и горнокредните, палеогенските и неогенските отложения. Дренирането му във вид на извори се извършва по Южномизийския разлом и Венелин- Аксаковската дислокация (Девненски и Златински извори). Предполага се, че известна част от него се разтоварва по дизъюнктивни нарушения в района на Черноморския шелф.

Подземно водно тяло „Карстови води в горна креда турон-мастрихт-Провадийска синклинала“ с код BG2G00000K2032 е формирано в геолого-литоложки формации, представени от мергели, глинести варовици и пясъчници. Подхранването е основно от валежите и взаимодействието с отгоре лежащи водоносни хоризонти. Дренира се от речно- овражната система и чрез водовземни съоръжения.

От подземни водни тела „Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Провадия“ с код BG2G00000Pg027 и „Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла“ с код BG2G00000Pg026 на територията на община Девня попадат малки части. Те са обособени в палеогенски пясъци, пясъчници, мергели и глинени. Подхранването се осъществява основно от валежи в афлориментните зони и в дълбочина от взаимодействието с другите хоризонти.

Подземно водно тяло „Порови води в кватернера на р. Провадийска“ с код BG2G00000Q003 е формирано в алувиалните образувания на р. Провадийска и нейните притоци. На територията на община Девня попада част от водното тяло в алувиалните образувания на Девненска река. Водоносният колектор е от разнорънестни пясъци и чакъли с пясъчно- глинест запълнител, неравномерно разслоени от глинени. Подхранването му се осъществява от инфилтрация на атмосферни валежи и от реките и дерета. Дренирането е в реките, с които подземните води са в пряка хидравлична връзка и чрез изградени водовземни съоръжения (шахови кладенци, дренажи).

Наличната информация за подземните водни тела и хидрогеоложките им параметри, заимствани от „План за управление на речните басейни в Черноморски район 2016-2021 г.“, както и за актуалното им химично и количествено състояние, е отразена в следващата таблица.

Таблица 24: Информация за подземните водни тела и актуалното им количествено и химично състояние, части от които попадат на територията на община Девня

Наименование на подземното водно тяло /ПВТ/ Код на ПВТ	Основни характеристики на водното тяло					Разполагаеми ресурси l/s	Разрешени водни количества l/s	Химично състояние ПУРБ 2016-2021 г.	Междино Химично състояние 2020 г.
	Тип на ПВТ	Площ на ПВТ km ²	Средна Дебелина m	Средна проводимост m ² /d	Среден коеф. на филтрация m/d				
Карстови води в малм-валанж / BG2G0000J3K1041	напорен	2622,0	600	110-4000	0,03-4,65 до 160	6653,24	2825,73	добро	добро
Карстови води в малм-валанж / BG2G0000J3K1040	напорен	3097,7	810	100-2000	-	2490,16	317,58	добро	няма данни
Карстови води в Горна креда турон-мастрихт-Провадийска синклинала/ BG2G00000K2032	безнапорен	959,9	100	40-50	3,2-8,2	220,70	45,82	лошо	добро
Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Провадия/ BG2G00000PG027	безнапорен	898,3	50-75	20-30	0,5-1,3	726,20	18,70	лошо	добро
Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла"/ BG2G00000PG026	напорен	3476,4	250-790	30-380	0,25-15	370,52	172,37	лошо	лошо
Порови води в кватернера на р. Провадийска/ BG2G000000Q003	безнапорен	156,9	6-10	200-500	5-80	251,39	130,50	лошо	лошо

Експлоатационният индекс на подземни водни тела BG2G0000J3K1041, BG2G00000PG026 и BG2G000000Q003 надвишава 40%, поради което натискът от водовземане се оценява като значим, а за другите подземни водни тела натискът от водовземане не е значим.

На територията на община Девня няма водоизточници на минерални води изключителна държавна собственост и публична общинска собственост.

За питейно-битово водоснабдяване на селищата в община Девня, за промишлени и други цели се ползват водовземните съоръжение от подземни води, наличната информация за които, както и за учредените санитарно-охранителни зони, е отразена в долната таблица по данни от сайта в интернет на Басейнова дирекция за управление на водите „Черноморски район“. На територията на общината към 2020 г. са определени следните санитарно-охранителни зони (СОЗ), съгласно изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г.

СОЗ около водоизточници за подземни води на територията на община Девня:

1. Пояс I, пояс II, пояс III на СОЗ около ТК-1 и ТК-2 – Девня, учредена със Заповед № 12/13.06.2016г. на Директора на БДЧР;
2. Пояс I, пояс II, пояс III на СОЗ около сондажни кладенци Р - 148 х, Р - 154х и Р - 156х, учредена със Заповед 14/28.03.2007г. на Директора на БДЧР;

3. Пояс I, пояс II, пояс III на СОЗ около девненски извори - "Марциана", "Лудетина" и "Карадепсиз", учредена със заповед 26/17.06.2011 г. на Директора на БДЧР

Таблица 25: Обобщени данни за санитарно-охранителните зони в община Девня

№ по ред	Водовземни съоръжения	Титуляр	Код на подземно водно тяло	Номер и дата на разрешително за водовземане	Заповед за учредяване на СОЗ или цели
1	ВГ „Девненски извори“-15 каптирани извора и 3 дренажа-Девня	„Водоснабдяване и канализация“ ООД-Варна	BG2G000J3K1041	21510081/20.02.2009	Питейно-битови цели СОЗ № 26/17.06.2011
2	P-156х-Девня	„Девен“ АД-Девня	BG2G000J3K1041	520/13.05.2004 /Прекратяване № 89/15.09.2007 г/	Питейно-битови и промишлени цели, охлаждане СОЗ № 14/28.03.2007
3	P-154х „Солвей соди“ - Девня	„Солвей соди“ АД-Девня	BG2G000J3K1041	526/14.05.2004	Питейно-битови, промишлени и други цели СОЗ № 14/28.03.2007
4	P-148х - Девня	„Агрополихим“ АД-Девня	BG2G000J3K1041	21510361/17.10.2014	Питейно-битови и промишлени цели, охлаждане СОЗ № 14/28.03.2007
5	P-148х - Девня	„Алифос България“ ЕАД-Девня	BG2G000J3K1041	21530145/30.08.2015	Питейно-битови и промишлени цели СОЗ № 14/28.03.2007
6	ТК-1 и ТК-2 „Девненски захарен завод“- Девня	„Бългериън шугър кърпани“ ЕООД	BG2G000J3K1041	№21530144/29.07.2015	СОЗ е учредена с разрешително №21530144/29.07.2015 г. за водовземане с цел промишлено и самостоятелно питейно-битово водоснабдяване със Заповед на БДЧР № 12/13.06.2016 г.

Източник: БД „Черноморски район“ – Варна

Осъществяването на дейности в границите на санитарно-охранителните зони, определените и предвидени забрани и ограничения са в съответствие с Приложение № 2 към чл.10, ал.1 на Наредба № 3/16.10.2000 г. за защитени или незащитени водни обекти в зависимост от типа на водоизточника.

Таблица 26: Цели за опазване на околната среда на подземните водни тела

№ по ред	Код на подземното водно тяло	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.
1	BG2G0000J3K1041	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние
2	BG2G0000J3K1040	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние
3	BG2G00000K2032	Недопускане понататъшно влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя NH ₄ . Запазване на добро количествено състояние.	Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NH ₄ и намаляване под ПС. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. Запазване на добро количествено състояние. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на ограниченията в Наредба 3.	Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NH ₄ и намаляване под ПС. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. Запазване на добро количествено състояние. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на ограниченията в Наредба 3.
4	BG2G00000Pg027	Недопускане понататъшно влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя NO ₃ . Запазване на добро количествено състояние.	Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NO ₃ и намаляване под ПС. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. Запазване на добро количествено състояние. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на ограниченията в Наредба 3.	Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NO ₃ и намаляване под ПС. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. Запазване на добро количествено състояние. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на ограниченията в Наредба 3.
5	BG2G00000Pg026	Постигане на добро количествено състояние с намаляване на водовземаването в системи със значим натиск на черпене.	Запазване на добро количествено състояние.	Запазване на добро количествено състояние. Изключение (по химично състояние).

6	BG2G000000Q003	Недопускане понататъшно влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя NO ₃ . Постигане на добро количествено състояние с намаляване на водовземането в системи със значим натиск на водовземане.	Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NO ₃ и намаляване под ПС. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. Предотвратяване на въздействието от нерегламентирано сметище върху химичното състояние на подземните води чрез ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води	Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NO ₃ и намаляване под ПС. Опазване, подобряване и възстановяване на водното Тяло за постигане на добро химично състояние. Предотвратяване на въздействието от нерегламентирано сметище върху химичното състояние на подземните води чрез ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води. Постигане на добро количествено състояние с намаляване на водовземането в системи със значим натиск на водовземане.

На територията на община Девня съществуват 15 изворни чешми:

гр. Девня – горчивата чешма, Зад болницата – Татар чешма, Ловката, Господинова чешма, ул. „Стария бряст“, Пчелите, Газстанция, Дядо Йордановата чешма и Фазанария.

с. Кипра – Майката чешмеаа, Горчивата чешма и Теке дере.

с. Падина – Голямата чешма, Фъртунова чешма и Дълбоката чешма.

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Интензивното земеделие;
- Нерегламентирани сметища и др.

Потенциални замърсители за подземните води в района на община Девня са промишления комплекс, засиления транспортен трафик, селскостопански дворове, интензивни наторявания на земеделската земя, образуването на нерегламентирани локални замърсявания и други.

Качеството на повърхностните и подземни води не може да бъде прецизно оценено поради липса на пълен мониторинг на водите в общината.

• *Питейни води*

На територията на община Девня, съоръженията от водопроводната и канализационната система се експлоатират от „ВиК-Варна“ ООД. ВиК системата управлявана от ВиК оператора обхваща към настоящия момент над 90% от урбанизираната територия на общината и е изградена на помпажен принцип- до хранителен водоем се доставя водата чрез помпени станции. Всички населени места на територията на община Девня са водоснабдени и ВиК поддържа и експлоатира по-голямата част от селищните водоснабдителни системи.

Водоснабдяването в община Девня е смесено. През отклонение по „Деривация Китка-Варна“ през РШ „Падина“, РШ „ПСОВ-Девня“ и РШ „Повеляново“ към се подава вода от единствения повърхностен водоизточник („язовир Камчия“). Град Девня ползва питейна вода и от подземни водоизточници Девненски извори (19 броя, от които се ползват 15). При аварийни ситуации кв. Повеляново също се обезпечава от тези извори. Квартал Повеляново и с. Падина нормално се водоснабдяват от Деривация „Китка - Варна“.

В землището на гр. Девня има общо 9 броя каптажи, които захранват изградените ПС. Водните количества от каптаж „Нептун“ и каптаж „Плутон“ се събират в обща събирателна шахта, от която гравитачно постъпват в ЧР на ПС „Ада-1“ и ПС „Ада-2“. Същият резервоар се пълни с вода от каптажи „Арда - 1“ и 2, каптаж „Нимфата“, както и каптажи „Конкордия - 1“ и 2. В ПС „Ада - 3“ постъпва добитото водно количество от каптаж „Ада-3“. От ПС „Ада - 3“ водите се препомпват по 1,00 km водопровод и захранват „ДЦЗ“, като добитата вода е приета за условно чиста. ПС „Ада 1“ подава вода в две направления. Първото направление се използва

при недостиг на водни количества в ЧР с обем 1500 т3 на ПС „Одесос“. Деривация „Лудетина“ се захранва и от добито водно количество от каптаж „Лудетина“, което постъпва в обща събирателна шахта. Събралото се водно количество постъпва в ЧР на ПС „Одесос“.

Водата от ПС „Ада - 2“ се препомпва по 0,2 km тръбопровод към обща събирателна шахта от деривация „Лудетина“. Второто направление препомпва вода по ПЕВП водопровод с Ø 315 mm до събирателна шахта, откъдето количеството продължава по етернитов водопровод Ø 300 mm с дължина 1,00 km до ЧР на ПС „Люляка“. ПС подава вода към НР с обем 1500 т3, който захранва „ДЦЗ“. ПС „Ада - 2“ подава вода в две линии. Първата захранва „ЗДВ“ и НР с обем 220 т3 на с. Кипра. По втората линия се препомпва водно количество до НР с обем 500 т3, който захранва директно гр. Девня. От НР се подава водно количество към ПС „Девня“, откъдето се препомпва до НР с обем 500 т3, който захранва „Висока зона“ на гр. Девня. Към града се подават водни количества от НР с обем 200 т3, захранен от деривация Девня II етап.

Таблица 27: Водоизточници, предадени за стопанисване и експлоатация на "ВиК-Варна" ООД за територията на община Девня

наименование на водовземното съоръжение (извор, дренаж, каптаж, ТК, СК, ШК)	описание на водоизточника (повърхностен или подземен)	вид на водоизточника (основен или резервен)	местоположение (населено място)	Наименование на водовземните съоръжения (извор, дренаж, каптаж, ТК, СК, ШК)	кратко описание на състоянието на водоизточника, в т.ч. констатиранни конструктивни проблеми, проблеми с дебита, експлоатацията и др.
Лудетина	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Ада-1	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Ада-2	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Ада-3	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Нептун	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Нимфа	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Конкордия-1	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Конкордия-2	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Юпитер	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Кавака	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Окото	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Фортуна	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Плутон	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Траян	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Карадепсиз-1	подземен	основен	с. Кипра	каптаж	добро
Карадепсиз-2	подземен	основен	с. Кипра	каптаж	добро
Карадепсиз-3	подземен	основен	с. Кипра	каптаж	добро
Марциана-1	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро
Марциана-2	подземен	основен	гр. Девня	каптаж	добро

Източник: ВиК - Варна

Водопроводната мрежа в община Девня е с обща дължина от 121 км. От тях 36 км. са довеждащи водопроводи, а разпределителната мрежа е с дължина 85 км.

Водоснабдителната мрежа е силно амортизирана и са необходими мащабни инвестиции за нейното подновяване.

За периода 2017-2021 г. средногодишния брой аварии по водоснабдителната мрежа за община Девня е 180,46бр.

Дружеството предприема всички необходими мерки за подобряване качеството на предоставяните ВиК услуги, респективно да се осигури непрекъснатост на водоснабдяването.

Водата подавана в селищата от община Девня (гр. Девня, с. Падина и с. Кипра) е от големи водоснабдителни системи: Деривация „Китка-Варна“ и „Девненски извори“ и отговаря на изискванията за качество на водата за питейно-битови цели съгласно наредба № 9/2001 с последно изменение 2018 г.

По информация на РЗИ – Варна през периода 2017-2021 г. не са установявани отклонения от максималните стойности на показателите за питейната вода, съгласно Нардеба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн. В ДВ бр.30/2001 г., с посл. изм. в ДВ бр.6/2018 г.

Таблица 28: Потреблението на вода за питейно-битови и промишлени нужди в куб. м. на година

Населено място	2019 г.		2020 г.		2021 г.	
	население	промишленост	население	промишленост	население	промишленост
гр. Девня	201 926	115 489	215 761	114 075	215 134	106 886
с. Кипра	16 208	2 204	18713	2 373	19311	2 558
с. Падина	12 720	2 005	15 608	1 195	15 126	3 873
ОБЩО:	230 854	119 698	250 082	117 643	249 571	113 317

Източник: ВиК - Варна

Общо промишлените и битово абонати в община Девня потребяват над 360 000 куб. метра вода средногодишно за периода 2019-2021 г.

Между „ВиК-Варна“ ООД и „Асоциация по ВиК“ на обособената територия, обслужвана от „ВиК-Варна“ ООД е сключен Договор за стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и съоръженията и предоставяне на водоснабдителни и канализационни услуги.

Съгласно горепосочения Договор Операторът се задължава да изпълни Задължителното ниво на инвестициите в срока на договора, като за община Девня те са посочени в таблицата по-долу:

Таблица 29: Инвестиционна програма на ВиК – Варна за територията на община Девня 2022-2028 г.

Вид услуга	2022 (в хил. лв)	2023 (в хил. лв)	2024 (в хил. лв)	2025 (в хил. лв)	2026 (в хил. лв)	2027 (в хил. лв)	2028 (в хил. лв)
Доставяне	19	14	20	32	48	47	38
Отвеждане	10	7	11	17	26	25	20
Пречиств	0	0	0	0	0	0	0

Източник: ВиК - Варна

Инвестиционната програма за периода 2022 - 2026 г. е разработена с оглед както на дефинираните от текущото състояние необходими капиталови ремонти на сгради и съоръжения, така и съобразно необходимостта от поддържане и подобряване на качеството на предоставяните от „В и К - Варна“ ООД услуги.

От направения анализ е видно, че съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите в община Девня, свързани най-вече с остаряла и амортизирани водопроводи, техника и съоръжения и ограничени финансови възможности.

С цел намаляване загубите на питейна вода следва да се предвиди рехабилитация на водопроводната мрежа. Незадоволителното състояние и нарушаване на речните легла от хидроморфологични изменения пораждаат необходимост от корекция на реките и деретата за превенция от природни бедствия и ограничаване вредното въздействие на водите.

- **Отпадъчни води**

РИОСВ - Варна осъществява контрол над управлението на формираните отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. На основание чл.151. ал.4 от Закон за водите, се извършват периодични, контролни проверки на обекти емитиращи отпадъчни води към водни обекти.

Съществуващата канализация на агломерация Девня е разделна. Степента на изграденост на битовата канализация е около 70%. На територията на град Девня няма изградена дъждовна канализация. Жилищните кв. Девня и кв. Повеляново се предпазват от дъждовните води чрез канавки, които се заустват в най-близките водоприемници. На територията на повечето предприятия има изградена отделна дъждовна площадкова канализация, чрез която дъждовните води се заустват в най-близките водоприемници. Битовата канализация на гр. Девня е изпълнена изцяло от бетонови тръби Ф300mm, като основното изграждане е преди 40-50 години.

Жилищен кв. Девня има един главен клон, който събира водите от целия квартал. Трасето на Гл.кл. I започва от съществуваща ревизионна шахта при кръстовище с улици „Георги Сава Раковски“ и „Морава“, от там се насочва в югоизточна посока по ул. „Георги Сава Раковски“ и бул. „Съединение“, до достигане на кръстовището с ул. „Капитан Петко“, прави чупка в източна посока. Гл. клон I продължава в източна посока по ул. „Капитан Петко“ до излизане от квартала, където се зауства в събирателен колектор „Б“ (канализационен колектор Вълчи дол-Суворово-Девня), посредством него битово-фекалните води се отвеждат към ПСОВ „Девня“. Гл. клон I е изграден изцяло от бетонови тръби Ф300mm с обща дължина 2 123 м.

Съществуващата битова канализационна мрежа на жилищен кв. Повеляново е изцяло събирателна без главна мрежа, като в най-ниската южна точка на квартала мрежата се обединява и се зауства в събирателен колектор „А“, който отвежда битово-фекалните води към ПСОВ „Девня“. Цялата мрежа на кв. Повеляново е изградена от бетонови тръби Ф300 mm. Дължината на канализационната мрежа в община Девня е 58,5 км.

Главната събирателна мрежа, която отвежда отпадъчните води към ПСОВ „Девня“ е изградена от два основни канализационни колектора: Колектор „А“ и Колектор „Б“.

Събирателен колектор „А“ е с начало - "АГРОПОЛИХИМ" - АД, като събира битовите отпадъчни води от "АГРОПОЛИХИМ" - АД, "СОЛВЕЙ-СОДИ"- АД, ТЕЦ "ДЕВЕН", "ПОЛИМЕРИ"- АД, Пристанище „Варна Запад“ и тези на кв. "Повеляново". Отпадъчните води се отвеждат до КПС Девня, от където се изтласкват към ПСОВ "Девня". Събирателен колектор „А“ е изграден от стоманобетонови тръби с диаметри Ф1000 mm и Ф1200 mm. Отпадъчните води достигат гравитачно до ПС и от нея посредством напорен тръбопровод от стоманени тръби Ф800 mm, се подават към входната шахта на площадката на ПСОВ гр. Девня.

Събирателен колектор „Б“ (колектор Девня-Суворово-Вълчи дол) е с начало КПС „Вълчи дол“, като събира битовите отпадъчни води от „Девня -цимент“ АД и от гр. Девня, с. Кипра, гр. Суворово, с. Чернево, гр. Вълчи дол и се зауства гравитачно в ПСОВ "Девня".

Поради разположението на Събирателен колектор „Б“ се налага препомпване на битовите отпадъчни води на гр. Вълчи дол. За целта е изградена канализационна ПС „Вълчи дол“, която приема водите от градската канализационна мрежа и ги препомпва до изливна шахта на гравитачния канализационен колектор Вълчи дол-Суворово. Дължината на тласкателния тръбопровод е 1650 m и е изпълнен от ПЕВП тръби PN6 с диаметър Ф250 mm. Същият зауства в изливна шахта на гравитачния канализационен колектор Вълчи дол- Суворово, който е изграден от бетонови тръби с диаметър Ф300 mm. Последният отвежда водата до канализационен колектор Девня-Суворово, който е с обща дължина 4995 m. Изпълнен е от бетонови и стоманобетонови тръби с диаметри Ф300 mm, Ф400 mm и Ф500 mm. Стоманобетоновите тръби са използвани при преминаването на канализационния колектор през ж.п. линията Варна-Кардам и при преминаването на пътя Девня-Суворово.

ПСОВ Девня е съществуваща и се намира югоизточно от града. За площадка на ПСОВ има изготвени всички необходими документи и разрешителни. Площадката е собственост на

Община Девня. Площта на имота е 28,044 дка., а застроената площ на съществуващата ПСОВ е 13 420 м². Западно от площадката преминава електропровод 20 kV. Сервитута от 12 м от двете страни до крайните проводници, не разрешава да се строят сгради, съоръжения и де се засажда високостеблена растителност.

Характерна особеност на площадката е разположението на две тераси с разлика в котите над 3,50 м. ПСОВ Девня е оразмерена за 10 000 Е.Ж. и $Q_{ср-дн.} = 15\,500\,m^3/d$.

ПСОВ включва съоръжения за механично пречистване, Биобасейни и вторични утайители, инсталация за аеробно изгниване на утайките с открити изгниватели, изсушителни полата, лабораторно - административна сграда.

В станцията се заустват отпадъчните води от агломерация Девня, Суворово и Вълчи Дол, посредством смесена канализационна мрежа.

Общото състояние на съоръженията, електромеханичното оборудване и строителните конструкции е лошо. Станцията е въведена в експлоатация през 1975 година.

С оглед на състоянието на ПСОВ към момента механичното стъпало работи лошо.

Съоръженията и механичното оборудване са амортизирани, като често дефектират.

Разположените на открито решетки създават експлоатационни проблеми през зимния период.

Биологичното стъпало е силно амортизирано. Оборудването е остаряло.

Утайковото стопанство е амортизирано. За обезводняване се разчита на изсушителни полета, което е остарял метод и много зависим от климатичните условия. В технологичната схема на ПСОВ-Девня няма предвидени съоръжения за отстраняване на общ азот и общ фосфор, което не отговаря на съвременните технологични и нормативни изисквания.

ГПСОВ „Девня”- въведена е в експлоатация през 1975 г. Пречистените отпадъчни води от ПСОВ се заустват в р. Девненска, вливаща се в р. Провадийска – водно тяло с код BG2PR210R005. ПСОВ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване на водите без възможност за снижаване на показателите общ фосфор и общ азот. Стопанисва се от „В и К Варна“ ООД. В нея постъпват за пречистване отпадъчните води от гр. Девня и с. Кипра, общ. Девня, гр. Вълчи дол, общ. Вълчи дол и гр. Суворово и с.Чернево, общ. Суворово.

Необходимо е да се извърши реконструкция и модернизация на станцията, тъй като агломерацията, включваща трите общини е с над 10000 е.ж. и заустването на пречистените отпадъчни води попада в Чувствителна зона. Срокът за извършване на реконструкцията и модернизацията е изтекъл на 31.12.2010 г., съгласно чл. 12, ал. 4 от Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Необходимо е осигуряване на финансиране, с цел постигане на нормативните изисквания.

По информация на РИОСВ-Варна на територията на община Девня са разположени следните обекти, за които са регламентирани зауствания на отпадъчни води във водни обекти:

Таблица 30: Регламентирани зауствания на отпадъчни води във водни обекти в община Девня

Обект	Населено място	разрешително	Воден обект
„Агрополихим” АД, с. Девня – Завод за производство на азотни и фосфорни торове	Девня	КР-№68/2005 г.	Белославско езеро
„Девня цимент” АД, гр. Девня – Завод за производство на цимент	Девня	КР-№63-Н1/2007 г.	р. Девненска
„Солвей соди” АД, гр. Девня	Девня	КР-74-Н1-И0-А0/2014 г.	р. Девненска
Канализационна система гр. Девня	Девня	№23110013/25.08.2010 г.	р. Девненска

Източник: РИОСВ - Варна

По информация на РИОСВ – Варна най-голяма концентрация на промишлени предприятия, източници на отпадъчни води има в Девненската низина.

Едно от най-големите промишлени предприятия е „Солвей соди“ АД, гр. Девня. За пречистване на отпадъчните му се използва утаителен басейн „Падина“. Същият е собственост и се стопанисва от „Солвей соди“ АД, гр. Девня. Дружеството има издадено Комплексно разрешително № 74-Н1 /2014 г., в което са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) на избистрените отпадъчни води от съоръжението, преди заустването им в р. Провадийска.

В утаителния басейн постъпват води от следните производства:

- Инсталация за производство на калцинирана сода - преобладаващото количество на отпадъчните води отвеждани за пречистване в утаителен басейн „Падина“ е от т. нар. „Дестиленна течност“, отпадаща при получаването на калцинирана сода по метода на Солвей. Фирмата експлоатира следните пречиствателни съоръжения за производствени отпадъчни води: „Нефтоуловител към Автостопанство“ и „Сепарираща шахта към Тежка сода“;

- ТЕЦ Девен - отпадъчни води от цех „Химическа водоочистка“, ж.п. разтоварище за реагенти и реагентно стопанство след неутрализационна станция.

За дъждовните и малка част от производствените води от ТЕЦ Девен, стопанисван от „Солвей соди“ АД, гр. Девня е предвидено заустване в р. Девненска. Преди заустването, за потока са били изградени два броя нефтоуловители. В резултат от високите води на р. Девненска втория нефтоуловител, изграден на брега е потопен, не изпълнява функциите си и понастоящем не се експлоатира.

През 2020 г. не са установяване наднормени стойности на регламентираните в комплексното разрешително на „Солвей соди“ АД, гр. Девня ИЕО за двата потока отпадъчни води.

Други по-големи промишлени предприятия в обхвата на РИОСВ – Варна са:

- „Агрополихим“ АД, гр. Девня – дружеството експлоатира Пречиствателна станция за промишлени отпадъчни води, формиращи се от фосфорната линия за производство на торове. Дъждовните води, заедно с част от промишлените, се заустват в коригирано дере „Бял канал“, след което се вливат в Белославско езеро.

Резултатите от последните контролните проби са следните:

„Агрополихим“ АД

1. Точка на заустване:

– в коригирано дере „Бял канал“, с географски координати: N 43° 11' 47.5" и E 27° 39' 27.8";

2. Точка на пробовземане:

– изход ПСОВ, с географски координати: N 43° 11' 49.7" и E 27° 39' 26.7";

3. Източници на отпадъчните води: участък „Водоподготовка“, цех „Фосфорна киселина“ – първа и втора екстракция, цех „TSP, MAP и DAP“, цех „НТФ, инсталация „Декафос“ ЕАД, смесен поток отпадъчни води (инфилтрат и повърхностни) от Депо за фосфогипс в местността „Дренака“ и дъждовни води от отводнителните пътища;

4. Име на водоприемника: коригирано дере „Бял канал“

Показател	ИЕО mg/l	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ на 20.04.2021 г.
pH	6 – 9	8,14
Флуориди	20	1,97
Кадмий	0,1	<0,0001
Нефтопродукти	0.3	<0,3
Азот амониев	2,0	0,505
Неразтворени вещества	50	12
Общ фосфор	5	0,386

Олово	1,2 µg/l	<1,0
Живак	0,07 µg/l	<0,01

1. Точка на заустване в коригирано дърво „Бял канал”, с географски координати: N 43° 11' 43.5" и E 27° 39' 53.0";

2. Точка за пробовземане:

Шахта № 4 в „Бял канал”, с географски координати: N 43° 11' 43.1" и E 27° 39' 53.1";

3. Източници на отпадъчни води: продувки от барабана на парния котел в „Инсталация за производство на амоняк”; 2 броя каломаслоуловители за отпадъчни води от двете Автобазис; маслоуловител за отпадъчни води от центрофугите в „Инсталация за производство на амоняк”; замърсени с масло води от площадката „Компресия” в „Инсталация за производство на амоняк”; замърсени води от площадките на бившия цех за сярна киселина; неорганизираните течове от промишлени тръбопроводи; преливни води и води от дрениране на ВОЦ I, дъждовни води; преливни води от уравнилника за свежи води, и вторична свежа вода от цех „Азотна киселина”, при неработещ цех „Фосфорна киселина”;

4. Име на водоприемника: коригирано дърво „Бял канал”

Показател	ИЕО mg/l след 2020 г.	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ от 28.10.2021 г.
рН	6 – 9	8,15
Неразтворени вещества	20	7
Кадмий	0,1	0,00017
Азот амониев	2	6,45
Общ фосфор	5	4,07
Флуориди	20	<0,2
Нефтопродукти	0,3	<0,3

За периода 2017 - 2021 г. „Агрополихим“ АД има наложени:

- С Наказателно постановление № И-3-419-1В/29.12.2021 г. текуща санкция за заустване в коригирано дърво „Бял канал”, след шахта № 4 на смесен поток отпадъчни води (производствени, охлаждащи от дрениране на ВОЦ I и дъждовни), превишаващи индивидуалното емисионно ограничение по показател азот амониев;
- С Наказателно постановление № И-3-411-1В/27.05.2021 г. еднократна санкция за заустване в коригирано дърво „Бял канал”, след шахта № 4 на смесен поток отпадъчни води (производствени, охлаждащи от дрениране на ВОЦ I и дъждовни), превишаващи индивидуалното емисионно ограничение по показатели: рН, азот амониев, общ фосфор и флуориди;
- С Наказателно постановление № И-3-353-1В/07.11.2017 г. е наложена еднократна санкция за заустване в коригирано дърво „Бял канал” отпадъчни води от ПСОВ, превишаващи индивидуалното емисионно ограничение по показател азот амониев;
- С Наказателно постановление № И-3-208-1В/19.03.2007 г. е наложена текуща санкция на „Агрополихим“ АД, която е отменена през 2021 г. за заустване в коригирано дърво „Бял канал”, след шахта № 4 на смесен поток отпадъчни води, превишаващи индивидуалното емисионно ограничение по показател общ фосфор.

„Солвей соди“ АД

Точка на заустване № 2 – р. Девненска с координати N 43°11'21,8"; E 27°37'27,2";

Точки на пробовземане:

- с координати N 43°11'23,9"; E 27°37'32,8" – първата ревизионна шахта след първичния нефтоуловител;

Източници на отпадъчните води:

- Преливници на охладителни кули №№1 и 2,
- Невръщащи се кондензати от битови бойлери и отоплителни инсталации и неорганизиран дренажи,
- Процеса на производство и разпределение на електро- и топлоенергия,
- Площадката на Машинна зала,
- Главно разпределително устройство;
- Дъждовни води от въглищни складове,
- Дъждовни води от Мазутно разтоварище,
- Дъждовни води от сектор „Химическа водоочистка“ (ХВО-1,2,3),
- Дъждовни води от маслено и нефтено стопанство;
- Води от обезводняване и охлаждане на шлаките, до изтичане на срока по Условие 2.1 (до изразходване на 17 500 часа или до 31.12.2023г., което събитие настъпи първо).

Пречиствателни съоръжения:

- Неутрализационна станция (2 бр. неутрализационни басейни),
- Каломаслоуловител (към Автостопанство),
- Нов първичен нефтоуловител (извън площадката и преди ТЗ);

Име на водоприемника: р. Девненска

Показател	ИЕО mg/l	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ	
		14.07. 2021	17.08. 2021
рН	6,0 – 9,0	8,27	
Неразтворени вещества	50	5	
Нефтопродукти	10	<2,1	
Хром (общ)	0,5	<0,001	
Мед	0,5	0,0087	
Цинк	1,0	0,019	
Желязо	1,0	<0,01	
Остатъчен хлор	0,2	2,6	0,17

За периода 2017 - 2021 г. „Солвей соди“ АД има наложена с Наказателно постановление №И-3-395-1В/18.02.2020 г. е наложена еднократна санкция за заустване на отпадъчни води в р. Девненска, превишаващи нормите по показатели: рН (активна реакция) и азот амониен, регламентирани в Наредба № Н-4 за характеризиране на повърхностните води (ДВ бр. 22 от 2012 г. с изм. и доп.).

Канализационна система гр. Девня, стопанисвана от „Водоснабдяване и канализация Варна“ ООД

Точка на заустване– р. Девненска с координати N 43°12'33,7"; E 27°35'51,3"

Източници на отпадъчните води:

- Канализационна мрежа гр. Девня.

Име на водоприемника: р. Девненска

Показател	ИЕО mg/l	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ ПСОВ Девня
		08.09. 2021 г.
БПК5	25	15,3

ХПК	125	44,9
Неразтворени вещества	35	24
Общ фосфор	2,0	2,55
Общ азот	15	6,85
рН	6,0-9,0	7,60
Нефтепродукти	0,5	
Общоекстрахируми в-ва	5,0	<2,3
ПАВ	3,0	0,531

„Девня цимент” АД

За обекта има издадено комплексно разрешително № 63-Н1/2007 г. (КР). С условие 10.4.2.1 от КР на оператора е разрешено да зауства дъждовни води (от сградния фонд и заводската площадка), след пречистване в р. Девненска, при спазване на индивидуални емисионни ограничения, регламентирани в разрешителното.

При извършваните контролни проверки от актуализацията на КР през 2019 г. до момента не е установявано заустване на дъждовни води в р. Девненска. Дъждовните води, формиращи се на площадката се събират в два броя резервоари, хидравлически свързани помежду си, с обща вместимост 4500 куб.м. Савакът към аварийния преливник на басейните е plombиран в затворено състояние от експерти на РИОСВ-Варна и до момента не е установявано нарушаване целостта на plombата и съответно преливане на отпадъчни води към р. Девненска.

За дъждовните води от сградния фонд и заводската площадка се експлоатират следните пречиствателни съоръжения:

- Каломаслоуловител за пречистване на дъждовни води – колектор 2 на дъждовната канализация;

- Локална пречиствателна станция (ЛПС), включваща: Утаителен басейн и Система за обработка на дъждовна вода (маслен сепаратор – маслоуловител, пясъчен филтър, резервоар за пречиствена вода и регулиране на рН).

След пречистване дъждовните води се използват за допълване на процесните води, противопожарни нужди или за поливане на зелените площи.

Факторите на натиск са:

- значителни точкови източници на замърсяване: - градски пречиствателни станции за отпадъчни води; - градски канализации; - индустриални източници на отпадъчни води; - животновъдни ферми; - обекти за отглеждане на аквакултури; - реки, внасящи значителен товар в крайбрежните морски води;
- значителни дифузни източници на замърсяване: - земеделски практики; - населени места без изградена канализационна система; - горско-стопански дейности; - депа за отпадъци, без изолираща подложна повърхност и дренажна система; - замърсяване от подземни води в зони на смесване с повърхностните води; - замърсени индустриални терени от минали екологични щети; - почвена ерозия и абразия на бреговете; - обекти за отглеждане на аквакултури.
- значителни места на водоползване - основният натиск е от водовземания с цел охлаждане, промишлени, технологични и противопожарни нужди, производство на охлаждане, промишлени, технологични и противопожарни нужди, производство на електроенергия и питейно-битово водоснабдяване.
- значителни морфологични изменения; - корекции на реки; - миграционни бариери - прагове и бентове; - дейности по укрепване на бреговете; - добив на инертни материали; - удълбочаване на плавателни пътища – драгиране.

- регулация на оттока: - завиряване (язовири); - хидротехнически съоръжения, хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ).
- други фактори на натиск - развитие на инвазивни видове; пристанищна инфраструктура.
- климатични изменения - повишаването на температурата, опустяване на почвите, и намаляването на водата, предизвикано от глобалните промени в климата на планетата, са основните причини.

Източниците на замърсяване на водите се делят на:

- Точкови източници на замърсяване - това са заустването на градските канализации на населени места с над 2000 е. ж. заустващи без необходимо или с недостатъчно пречистване;
- Дифузни източници на замърсяване - населени места без ПСОВ и без канализация, сметища без изолация. При дифузно внесение вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали. Проблемите, произлизащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот се влияе основно от притока от подземните води (разтворените вещества), а с фосфор се предизвиква основно от ерозията (внесените количества твърди частици).

Основни източници на замърсяване на водите в община Девня са:

- Промислеността, транспорта и строителството.
- Поради ненапълно изградената канализационна мрежа и амортизираните съоръжения на ПСОВ, основен замърсител на водите остават комунално-битовите дейности.
- Животновъдството и земеделието също са потенциални замърсители на водите.

В населените места, без канализация отпадъчните води се събират в септични ями и попивни кладенци или свободно се заустват, което води до замърсяване на подземните води.

Необходимо е проблемът с изграждането на канализационна мрежа и отвеждането на отпадъчните води да бъде решен, тъй като по този начин ще се подобри качеството на живот на населението, ще се подобри инфраструктурата, необходима за развитието на общината, и ще се работи ефективно в посока опазване на околната среда.

Формираните битови отпадъчни води от селищата в община Девня без изградена канализационна мрежа и ПСОВ се заустват в собствени попивни септични ями с почвена филтрация или изгребни ями. Това заварено положение определя селищата като дифузни източници на замърсяване. Други дифузни източници са малките животновъдни ферми с оформени торища.

Съгласно разпоредбите на чл. 87, ал. 1 от Закона за устройство на териториите /ЗУТ/ (изм. - ДВ, бр. 16 от 2021 г.): „В населени места и селищни образувания или в части от тях без канализация битовите отпадъчни води в имоти, предвидени с подробен устройствен план за ниско застрояване, се заустват във водоплътни изгребни ями или се заустват и пречистват в съоръжения за пречистване на образуванията в имотите отпадъчни води. Водоплътните изгребни ями и съоръженията за пречистване на образуванията в имотите отпадъчни води следва да отговарят на изискванията на чл. 41 и чл. 47, ал. 2, както и на санитарно-хигиенните и екологичните изисквания, както и на техническите изисквания, определени в наредбата на министъра на регионалното развитие и благоустройството за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации.

В тази връзка и съгласно разпоредбите на чл.46, ал.4, т.2 от Закона за водите е необходимо поетапно да се предприемат мерки за ограничаване на вредното въздействие на формираните отпадъчни води, зауствани в попивни септични ями върху почвите, водите и околната среда. За обектите ново строителство разрешения за строеж ще се издават само ако в инвестиционните проекти са предвидени водоплътни изгребни ями за заустване на отпадъчните води.

ИЗВОДИ:

Повърхностните и подземни води на територията на община Девня като цяло са с добро и умерено качество. Проблемите са свързани с нормалното водоснабдяване в района поради състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана. За намаляване загубите на вода е необходима реконструкция и модернизация на водопроводната мрежа. Известен екологичен риск създава липсата на цялостно изградена канализационна мрежа, което води до замърсяване с битово-фекални води.

Не се налага изграждането на нови водоизточници за населените места на територията на общината. Съществуващите водоизточници са в добро състояние и с капацитет достатъчен да осигури непрекъснатото водоподаване. Капацитетът на съхранение на вода за ВС Девня е достатъчен и няма нужда от изграждане на допълнителни резервоари.

Съществуват амортизирани водоснабдителни участъци с висока аварийност и чести прекъсвания на водоснабдяването към крайните потребители. Необходима е реконструкция на участъци от съществуващата водоснабдителна система на гр. Девня без изменение на действащата схема на водоснабдяване и създаване на програма за откриване и намаляване на течовете. Необходимо е и доизграждане и реконструкция на битовата канализация в общината за да се обхване поне 99% от населението, като успоредно се реконструира и модернизира ГПСОВ. Препоръчва се, поради голямата дължина и невъзможността реконструкциите и изграждането на нова канализация по места да се извършат в кратък период от време, с предимство да са канализационна мрежа на гр. Девня и събирателен колектор „Б“.

3.3. Земи и почви

Почвата е един от най-важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитие на растенията и реализиране на тяхната биопродуктивност, поддържа генетичните ресурси и обитанието на многобройни живи организми. Тя регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството. Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването и е от особено значение.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтните и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека). Без почвената покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културната растителност.

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Химизацията, промишлеността и влиянието на интензивния автомобилен поток са идентифицирани като основни причини за замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения,

въглеродороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът.

Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението.

Почвеното замърсяване се изразява в изменение дейността на биологичните системи и в нарушаване на нормалните физични, химични и водни свойства на почвата. Замърсяването на почвата включва всички процеси и явления, които водят до нейната деградация. Замърсени са почвите, в които концентрацията на замърсителите е по-голяма от пределно допустимите концентрации. Замърсяването на почвата се проявява в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически измеменения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

- Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди;
- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.;
- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химикали на пътищата през зимата, рудодобивната промишленост, кариери и др.;
- Агрохимикали от растителната защита;
- Органични газове и течности - автотранспорта и др.;
- Радиоактивни замърсявания - АЕЦ, промишленост, аварии и др.

Почвите са подложени на редица деградационни процеси и заплахи, като ерозия, замърсяване, запечатване, намаляване на биоразнообразието и почвеното органично вещество, засоляване, киселяване, уплътняване, наводнения и свлачища. Комбинация от някои от тези заплахи може да доведе до климатични изменения, безводие и опустиняване, а замърсяването на почвата води до влошаване качеството на храната и питейната вода, което е основна заплаха за здравето на населението. Почвите като намаляващ природен ресурс с неоспорими екологични свойства и основна предпоставка за човешкото съществуване, трябва да бъдат съхранени за сегашните и бъдещите поколения.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Почвеният мониторинг в България, съгласно утвърдената от Министъра на околната среда и водите Програма, е организиран на три нива. Програмата за мониторинг е изцяло съобразена с последните изисквания на ЕК и ЕАОС, с добрите практики в редица европейски страни, както и с националното законодателство, прието по - късно през 2007-2009г. (Закон за почвите и Наредба за мониторинг на почвите). Програмата за мониторинг е организирана на 3 нива, както следва:

Наблюденията по I ниво (широкомащабен мониторинг) се извършва в равномерна мрежа 16x16 км, и предоставят данни за оценка състоянието на почвите по следните показатели - 9 тежки метали и металоиди, общ азот, фосфор, органичен въглерод, активна реакция на почвата

(рН) електропроводимост, нитратен азот, общ въглерод и устойчиви органични замърсители -16 РАН, 6 РСВ, 15-хлор органични замърсители, обемна плътност. Периодичността на наблюдение - 5 години.

Наблюденията по II ниво са ориентирани към регионални проявления на деградационни процеси – вкисляване и засоляване. Процеси на ерозия - водоплощна и ветрова се наблюдават чрез специално разработени математически модели за оценка и прогноза. Почвеното запечатване се оценява на база статистически данни и картиране на земното покритие.

Наблюденията на III ниво се идентифицират с т.н. локални почвени замърсявания, в рамките на които следва да се извършва инвентаризация на площи със замърсена почва. Инвентаризацията е все още частична и нерегулярна, на база на налични данни.

Геоморфоложките, експозиционни, растителни, климатични и други почвообразуващи условия са обусловили формирането на сравнително разнообразна почвена покривка в община Девня, представена от карбонатни, излужени и типични черноземи, като по речните долини са налични на места и алувиално-ливадни почви и ливадни черноземи, както и сиви горски почви по по-високите части на общината.

Основните характеристики на преобладаващите почвени типове са както следва:

- *карбонатни и типични /обикновени/ черноземи* - в зависимост от материнската скала, върху която са развити, тези почви показват известни различия в механичния си състав; с най-голямо участие са фракциите от едър прах, като количеството на физическата глина се колебае от 26 до 44%; характеризират се със значително съдържание на карбонати във всички хоризонти; тези почви съдържат значително количество хумус, което е характерно за всички черноземни почви; важно е да се подчертае, че при тези почви хумусът постепенно намалява по хоризонти, при което почвения пласт от 0-20 см. на средномощните видове съдържа около 25-35% от общото количество хумус в еднометровия пласт; структурата на карбонатните черноземи е агрономически ценна не само поради голямата водоустойчивост, но и поради добрата агрегатна поръзност;
- *излужени черноземи* - характеризират се с напълно оформен почвен профил, притежаващ подчертана еднородност по цялата дълбочина; излужването е обхванало карбонатите до 40-60 см. дълбочина; тези почви са развити върху лъос и лъосовидни пясъчливи глинни; реакцията на почвата е слабо- до средно-кисела; характеризират се със сравнително добра водозадържаща способност, колебание в хидрологичните показатели не се наблюдава; характерна особеност за тези почви е настъпването на засушаване през втората половина на вегетационния период /юли-септември/, което се отразява неблагоприятно върху развитието на пролетните култури; срещат се в северозападната част на територията на общината;
- *делувиално-алувиални почви* - притежават благоприятни физични, физикомеханични и водни свойства и високо плодородие, рохкаво сложение, зърнесто-троховидна структура; тези зони почвите са с протичащ процес на черноземен тип почвообразуване; характерни са за централната част на общината;
- *сиви горски почви* - срещат се в крайните североизточни и източни части на общината; почвообразуващите скали са разнообразни-пясъчливи глинни, червенокафяви глинни, продукти от изветрянето на варовици; характеризират се с лек механичен състав, сравнително бедни на хумус, ниска водопропускливост, неблагоприятен въздушен режим, тежък механичен състав, сравнително трудни за обработване почви; подходящи за технически култури;
- *антропогенни почви* - представени са от деградирани антросоли. Те са условно наречени почви и представляват терени с унищожени почвени характеристики, вследствие на човешката дейност. В тази разновидност попадат терените с иззети почвени и подпочвени слоеве с цел разполагане на промишлени и комуникационни обекти; терени със съществено променена вертикална планировка-насипи, изкопи, корекция на дерета; добив на полезни изкопаеми; терени с натрупани върху почвите изкуствени насипи от глинни материали за оформяне протежението на основните транспортни артерии - ж.п., пътища и др.

Съгласно Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Варна, 2020 г., на територията на общината няма постоянен пункт за контрол на замърсяването на почвите с тежки метали и металоиди. Извършват се периодични проверки по изпълнение на комплексните разрешителни и в частност по отношение на почвите. Не са констатирани завишения на концентрации на вредни вещества в почвите. Тенденцията е към намаляване на концентрациите спрямо базовото състояние.

На територията на общината няма данни за киселини почви. Съществува пункт за мониторинг на почви 2 ниво, засоляване, в района на с. Тръстиково, който се намира на около 4 км. от с. Падина. Не са констатирани замърсени и заблатени почви. Засолени почви има в района на с. Тръстиково и с. Падина вследствие дейността на промишлеността на гр. Девня и натрупани високи концентрации на натриев хлорид.

От извършения мониторинг на почви е видно, че съдържанието на вредни вещества в почвата е под допустимия минимум.

От *деградационните процеси*, засягащи почвите в общината, най-съществен за екологичното състояние на общинската територия са *нарушените и замърсени земи и ерозионните процеси*. В землището на с. Падина замърсените и нарушени земи са около 2 100 дка., а в землището на гр. Девня - около 60 дка. Ерозията се причинява от преобладаващите североизточни ветрове, проливните дъждове и продължителни засушавания през топлото полугодие и се проявява по склоновете участъци.

Възстановяването на нарушените терени се извършва съобразно проекти, съгласувани от МОСВ. Прилагането на високотехнологично земеделие и изградените противовеетрови пояси предотвратяват развитието на ерозионни процеси в почвите.

На територията на община Девня не са регистрирани свлачища.

През последните години се наблюдава тенденция за намаляване на замърсяването на земите и почвите и поради факта, че става поетапно закриване и рекултивация на нерегламентирани сметища. През 2021 г. е изпълнен проект „Закриване и рекултивация на депо за ТБО – гр. Девня“ в резултат на което се извърши техническа рекултивация. Предстои извършване на биологична рекултивация.

На територията на община Девня се съхраняват негодни пестициди в стоманобетонни контейнери ББ куб - 3 бр., позиционирани до бивше депо за ТБО, на гр. Девня. Полезен обем на всеки контейнер е 4 м³.

Като изключително важно за биологичното разнообразие е опазването на земеделските земи с висока природна стойност (ВПС). Те могат да се дефинират като „територии, в които земеделието е основен (обикновено преобладаващ) начин на земеползване и земеделска дейност. Полуестествените ливади и пасища, резултат от многовековно земеделско стопанисване за паша, за сено, или комбинация от двете, се превръщат в местообитания на ценни растителни и животински видове. Опазването на биоразнообразието в тези земеделски земи изисква продължаване на традиционните ниско интензивни земеделски практики на паша и сенокос, както и избягване на агрохимически продукти като изкуствени торове и пестициди.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

За основни източници на замърсяване на почвите се считат:

- Девненския промишлен комплекс;
- Газове от изгаряне на въглища и течни горива, които попадат от киселинни дъждове;
- От транспорта–замърсявания, свързани с дизеловите и бензинови двигатели;

- Комунално-битова дейност–изхвърляне на отпадъци, които при неправилно съхранение могат да ги замърсят;
- Ниската лесистост в равнинната част на общината, водеща до бавно изтощаване на почвите, ерозия и засоляване.

Съществуващите екологични проблеми произтичат от обстоятелството, че земните недра са подложени както на естествени, така и на антропогенни въздействия, включващи механично нарушаване на приповърхностния слой от ерозия, изкопни и насипни работи за индустриална, жилищна, комунална, транспортна и друга строителна дейност, замърсяване с отпадъчни води от септични ями, с нефтопродукти и други опасни вещества при пътно-транспортни произшествия и др. Ерозионните процеси непрекъснато увеличават своя интензитет, като причиняват вреди на инженерни съоръжения и селското стопанство.

В резултат на антропогенната дейност и климатичните промени, почвите са подложени на редица деградационни процеси и заплахи, като ерозия, замърсяване, запечатване, намаляване на биоразнообразието и почвеното органично вещество, засоляване, киселяване, уплътняване, наводнения и свлачища. Комбинация от някои от тези заплахи може да доведе до климатични изменения, безводие и опустиняване, а замърсяването на почвата води до влошаване качеството на храната и питейната вода, което е основна заплаха за здравето на населението. Почвите като намаляващ природен ресурс с неоспорими екологични свойства и основна предпоставка за човешкото съществуване, трябва да бъдат съхранени за сегашните и бъдещите поколения.

Замърсяване на почвата е постъпване на такива вещества и организми, които въздействат отрицателно върху плодородието, продуктивността и самопочистването на почвата, понижават технологичната, хранителната и хигиенно-санитарната ценност на отглежданите култури и качеството на други природни обекти.

Групата на замърсителите, наречени тежки метали, обхващат 2/3 от таблицата на Менделеев. Тежките метали активно участват в биологичните процеси, главно в състава на много ферменти. Тези елементи се намират в почвата, но от порядъка на природни микроконцентрации, които зависят от геохимичния състав на почвообразуващата скала.

По тежест на опасност тежките метали се разделят на три основни групи:

- Първа група - живак, кадмий, олово, арсен, селен, цинк, титан;
- Втора група - кобалт, никел, молибден, мед, хром;
- Трета група - барий, ванадий, манган, стронций, алуминий.

Замърсяването на земеделските земи с тежки метали води до преминаването им в хранителната верига.

През последните години се наблюдава тенденция за намаляване на замърсяването на земите и почвите. Ежегодно се полагат усилия за премахване на възникващите нерегламентираните и локални замърсявания в общината. Реализирани са мерки за рекултивация на нарушени терени. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението.

В сезона по прибиране на реколтата и през пожароопасния период, във връзка със Закона за опазване на земеделските земи се издава Заповед на кмета на общината за забрана паленето на стърнищата, с цел предпазване от пожари и унищожаване на хумусния слой на почвата. Локални замърсявания на почвите възникват вследствие нерегламентирано изхвърляне на строителни и битови отпадъци от жителите на общината.

ИЗВОДИ:

Почвите са ограничен и практически невъзстановим природен ресурс и е необходимо опазването им да е приоритет на всеки. Само с общи усилия и действия на всички компетентни

органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

Почвите в община Девня са в сравнително добро общо екологично състояние. За територията на общината не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както и засоляване и/или вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища и образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници, причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; селското стопанство; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени води; строителни и др. дейности в самите населени места.

3.4. Зелена система и биоразнообразие

3.4.1. Защитени зони и биоразнообразие

Мрежата „Натура 2000“ е най-амбициозната инициатива, която някога е предприемана за опазване на богатото природно наследство на Европа. Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година“. Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата „Натура 2000“ е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000“ не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от селския пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Принципът за управление на екомрежата е, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. Този принцип има много предимства както за опазване на природата, така и за хората, които живеят и работят в селски райони. „Натура 2000“ на практика е техен съюзник, способстващ за запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на много от селските райони. Тя предоставя нови възможности за икономическа диверсификация и вътрешни инвестиции.

Към 2020 г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

Защитени зони

Местата, попадащи в екологичната мрежа Натура 2000 се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз - Директива 92 /43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за хабитатите) и Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици (Директива за птиците). Съгласно ЗБР защитените зони са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивите за местообитанията и птиците. Защитените зони са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

На територията на община Девня попадат 5 защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

1. **33 BG0000191 „Варненско - Белославско езеро“ по Директива 2009/147/ЕИО за опазване на дивите птици**, обявена със Заповед № РД-128/10.02.2012 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща в землището на гр. Девня. Обхваща землището на с. Разделна, гр. Белослав, с. Езерово, с. Страшимирово, община Белослав, гр. Варна, с. Константиново, с. Тополи, с. Казашко, с. Звездица, община Варна, област Варна, гр. Девня, община Девня, област Варна; защитената зона е с обща площ 46 869,976 дка. Защитената зона BG0000191 Варненско-Белославско езеро е създадена с цел опазване и поддържане на местообитанията на застрашени и мигриращи видове птици съгласно чл. 6, ал.1, т.3 и т.4 от Закона за биологичното разнообразие, по време на гнездене, миграция и зимуване за постигане на техния благоприятен природозащитен статус. Осигуряване на безопасни въздушни коридори и места за пренощуване за безпрепятствено придвижване на мигриращи грабливи птици, щъркели, пеликани и жерави, съгласно чл. 6, ал.1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие, по време на ежегодните им есенни и пролетни прелети за постигане на техния благоприятен природозащитен статус. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в района, като предпоставка за стабилността на екосистемите, осигуряващи благоприятния природозащитен статус и жизнеспособността на популациите на видовете, обект на опазване. Природосъобразно ползване на природните ресурси и устойчиво развитие на общностите, гарантиращо благоприятния природозащитен статус на видовете, обект на опазване. Съгласно заповедта за обявяване, предмет на опазване в Зоната са 59 вида птици по чл. 6, ал.1, т. 3 от ЗБР и 53 вида по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР. Съгласно стандартния формуляр за Специални защитени зони (2008 г.), предмет на опазване в зоната са 59 вида птици по чл. 6, ал.1, т. 3 от ЗБР и 53 вида по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР. В актуализираният формуляр (2015 г.), следствие проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“ предмет на опазване в 33 BG0000191 “Варненско Белославско езеро” са включени 114 вида птици.

Защитената зона обхваща две езера Варненското и Белославското, свързани с изкуствено прокопан канал и разположени на запад от град Варна. Варненското езеро е крайбрежно лиманно-езеро с естествен произход. В миналото е било сладководен басейн с незначителна връзка с Белославското езеро на запад и със слаб отток към морето. През 1909г. се прокопава първият канал между Варненското езеро и морето. До 1923г. Белославското езеро е закрит сладководен лиман, в който се влива р. Провадийска. Днес развитието на няколко промишлени комплекса в района е наложило използването на двете езера за корабен транспорт, което довежда до прокопаването на два нови канала един, свързващ Варненското езеро с Черно море, и втори, свързващ двете езера. В комплекса преобладават откритите водни площи. Широката връзка с Черно море е довела до повишаване солеността на водите в двете езера, с което екологичните условия се доближават до тези на морската акватория. В северната част на Варненското езеро (ЗМ “Казашко”) и западната част на Белославското езеро са разположени тръстикови масиви с преобладаване на обикновената тръстика (*Phragmites australis*), теснолистния папур (*Typha* езеро са значителни по площ и преминават във влажни и мочурливи ливади. Северно от тях се намира соленоводен басейн, обрасъл по бреговете със солянка (*Salicornia* sp.) и друга халофитна растителност. ВарненскоБелославският езерен комплекс е важна зона с международно значение за зимуващите водолюбивы птици. Тук ежегодно се концентрират над 20 000 водолюбивы птици от 64 вида. На територията на комплекса са установени 202 вида птици, 59 от които са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 91 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (Bird Life International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 7 вида, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC – 21 вида, в SPEC3 – 63 вида. Защитената зона осигурява подходящи местообитания за 70 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 64 са

вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. В Белославското езеро се намира четвъртата по големина у нас гнездова популация на саблеклюна (*Recurvirostra avosetta*), след тези в Атанасовското и Поморийското езера и ЗМ „Пода”, като тук гнезди и кокилобегачът (*Himantopus himantopus*).

Съгласно стандартният формуляр на защитената зона и заповедта за обявяване на защитената зона, не са включени други животински видове предмет на опазване, освен клас Птици.

Видовете птици предмет на опазване са както следва: Видове птици по чл. 6, ал. 1, т. 3, определени в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие: Червеногуш гмуркач (*Gavia stellata*), Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Ушат гмурец (*Podiceps auritus*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ichthyophaga minuscule*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Тръноопашата потапница (*Oxyura leucoccephala*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis ptilorhynchus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сив жерав (*Grus grus*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedipicus*), Морски дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Тънкоклюн листоног (*Phalaropus lobatus*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка (*Hydrocoloeus minutus*), Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Беловрата мухоловка (*Ficedula albicollis*).

Видове птици по чл. 6, ал. 1, т. 4, определени в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Посевна гъска (*Anser fabalis*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридожд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък брегобегач (*Calidris minuta*), Тъмногърд брегобегач (*Calidris alpina*), Малка бекасица (*Lymnocryptes minimus*), Средна бекасица (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец

(*Actitis hypoleucos*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буреветница (*Larus canus*), Сребриста чайка (*Larus argentatus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

В защитената зона се забраняват следните дейности:

- залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август;
- паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;
- изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия.

2. 33 BG0000622 „Варненско-Белославски комплекс“ по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания, обявена със Заповед № РД-389/07.07.2016 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща в землището на гр. Девня.

Обхваща двете езера - Варненско и Белославско, разположени на запад от гр. Варна и се припокрива със зоната по Директивата за опазване на дивите птици. Комплексът е от голямо значение за световно застрашени видове растения, риби, земноводни и влечуги. Площта на защитената зона е 178.2 хектара. В предмета и целите за опазване са включени видовете риби /горчивка/, земноводни и влечуги /голям гребенест тритон, об. блатна костенурка, шипобедрена костенурка/, бозайници без прилепи /видра, добруджански хомяк/, прилепи /малък подковонос/. Природно местообитание 1310 *Salicornia* и други едногодишни растения, колонизиращи тинести и пясъчни терени, Природно местообитание 1410 Крайбрежни и халофитни местообитания.

Езерният комплекс Варна-Белослав включва две езера - Варна и Белослав. Те са солени морски лимани. Езерните страни са обрасло с тръстика. Някои от проблемите са свързани със индустриално замърсяване на водите.

Предмет и цели на защитена зона съгласно чл. 8, ал. 1, т. 2 на ЗБР:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

По класове земно покритие площта на защитената зона се разпределя в следните групи: Тресавища, блата, растителност по крайбрежието на водоемите, мочурища.

В актуализирания стандартен формуляр на защитената зона като обекти на охрана в границите на защитената зона са включени следните типове местообитания от Приложение I на Директива 92/43 ЕЕС: 1310 *Salicornia* и други едногодишни растения, колонизиращи тинести и пясъчни терени; 1410 Средиземноморски солени ливади.

В актуализирания стандартен формуляр на защитената зона са предложени за опазване следните животински видове, за които още няма заповед съгласно чл.12. от ЗБР, както следва: *Rhinolophus hipposideros* Малък подковонос и *Mesocricetus newtoni* Черногръд хомяк.

ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС *Emys orbicularis* Обикновена блатна костенурка и *Triturus karelinii* Голям гребенест тритон.

РИБИ, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС *Rhodeus sericeus amarus* Европейска горчивка.

3. 33 BG0000635 „Девненски хълмове“ по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания, обявена със Заповед № РД-792/20.12.2018 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща във всички землища на общината – гр. Девня, с. Кипра и с. Падина. Площ 297,198 ха., разположена е в землищата на гр. Девня, с. Падина, с. Кипра, община Девня, и с. Чернево, община Суворово, област Варна. Състои се от седем хълма, разположени в околностите на град Девня и съседните села. Разкрити са блатни глини, варовити пясъчници и по-твърди, органогенни варовици. На всички хълмове е развита дървесна и храстова растителност, храсти от глог, люляк, трънлив храст, див привкус, див жасмин и др.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000635 „Девненски хълмове“ са следните типове природни местообитания по чл.6, ал.1, т.1 от Закона за биологичното разнообразие:

- 6210* Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи);
- 62C0* Понто-Сарматски степи;
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi.

Защитената зона се обявява с цел:

- Опазване на типовете природни местообитания, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние;
- Подобряване при необходимост на състоянието на типове природни местообитания;
- Възстановяване при необходимост на типове природни местообитания.

В границите на защитената зона се забранява:

- промяната на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища, мери, както и на други тревни площи в границите на местообитания, при ползването на земеделските земи като такива;
- търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
- движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомствени такива) в неурбанизирани територии освен за провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни, контролни и консервационни дейности или по предварително съгласувани с РИОСВ-Варна маршрути;
- използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите;
- използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи, съгласно Приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, както и инициране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на

околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконовни нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; Забраната не се прилага за строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура. При реализация на строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи е необходимо изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието;

- на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно Приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури;

- премахването на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива.

4. 33 BG0000132 „Побитите камъни“ по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания, обявена със Заповед № РД-1054/17.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща в землището на гр. Девня.

Територията на защитената зона включва запазени участъци от Малката Варненска пясъчно чакълена пустиня от разкрития на пясъци с терциерен произход в западната част на Варненската тектонска падина, от двете страни на Белославското езеро с обща площ 231.17 ha . Разположена е в землищата на с. Страшимирово и гр. Белослав, община Белослав, с. Слънчево, Община Аксаково, гр. Девня. община Девня и с. Баново, Община Суворово. Две от групите са разкрити в процеса на експлоатацията на две кариери (кариера Запад и кариера Дренака). На места разкритията са с изправени каменни колони с найразлични форми, с височина 56 м и дебелина 0.5 – 2.5 м. много конкреционнокарстови образувания и химичнокарстови образувания. Каменните колони се издигат до 56 м, а дебелината им достига от 0.5 до 2.5 м. Изградени са от варовити пясъчници, съдържащи много вкаменелости нумулити, миди, охлювчета. и др. Колоните са от силицитизирани пясъчници, с фосилни останки от нумулитиди и бивалвии, имат централни кухини и са се формирали, както и намиращите се в близост до повечето групи скални венци, на няколко етапа през долния еоцен. Скалните образувания са предимно от кварцови пясъчници. Добре оформени дюни с кварцови пясъци има в групите Слънчево югоизток, Централна, Белослав запад, както и при възвишението Добрева чука.

В групите Слънчево запад, Бановска, Централна, Тетерлика значителни площи са с разпръснати сред пясъците камъни с различни размери. На места пясъците са с примеси на фини глини и поплътна структура (Бановска група, Кариера запад) Четири от групите (Бановска, Слънчево западна, Слънчевоюгоизточна и Централната група) са обявени като Корине места. На територия от около 50 км² са обособени 17 зони в които найдобре са проявени специфичните характеристики на природния феномен.

Природният феномен „Побити камъни“ представлява разкрития на еоценски пясъци, сред които са разположени изправени каменни колони, наподобяващи каменна гора.

Обект на опазване са следните Природни местообитания: 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*, 6240 *Субпанонски степни тревни съобщества, Безгръбначни: *E. quadripunctaria*, Бръмбар рогац (*L. cervus*), Вертиго (*Vertigo moulinsiana*), Вертиго (*Vertigo angustior*), Хидриас (*Hypodryas maturna*), Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон (*T. karelinii*), Ивичест смок (*E. quatuorlineata*), Шипобедрена костенурка (*T. graeca*), Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*), Бозайници, без прилепи Лалугер (*S. citellus*), Пъстър пор (*V. peregrina*).

Побитите камъни са сред първите защитени територии в България, което е извършено с няколко последователни акта в периода 1937 – 1995 г. Част от защитената зона е обявена за защитена местност по смисъла на ЗЗТ. Поради разположението в съседство на групите на големи промишлени комплекси (пристанище Варна Запад, индустриалния комплекс Девня) е предложено защитената зона да бъде с фрагментирана структура включваща природните феномени. Защитена зона „Побитите камъни“ обхваща найголемите вътрешни пясъчни (дюни) местообитания в страната със специфична флора, растителност и животински свят. Тя е част от морфологичния център, в който се срещат ендемични видове за Западното черноморско крайбрежие като черноморска ауриния (*Aurinia uchtritzi*), жлезист лопен (*Verbascum purpureum*), веленовскиевото винче, пясъчна метличина (*Centaurea arenaria*) и цар борисово подрумиче (*Anthemis regis-borisii*). Флората на защитената зона включва 244 вида (Петрова, Филипова, под печат), уникални хабитати и ландшафт. Растителността на Побитите камъни представлява комплекс от псамофитни, хазмофитни и горски, и храстови ценози, като най-голяма площ заемат съобществата, доминирани от псамофитни видове. На места, в покрайнините на пясъчните разкрития, има съобщества от садина и белизма. По скалните венци и характерните за Централната група „скални могили“ се развиват съобщества на хазмофитни растения. Неголеми петна с ксерофитна горска растителност, доминирана от келяв габър (*Carpinus orientalis*), космат дъб (*Quercus pubescens*) и храсталаци от глог (*Crataegus monogina*), има в Бановската, Централната група и Пчелина. Защитената зона е от значение за съществуването на безгръбначната фауна.

Предмет на защитена зона съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Защитената зона се обявява с цел:

1. опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
2. подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 6110 * в двата биогеографски региона;
3. подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 62C0 * в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
4. подобряване на местообитанията на вида Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в двата биогеографски региона;
5. подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*) и Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;

6. при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове;
4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
5. разораване и залесяване на поляни, долини и други незалесени горски територии в границите на природните местообитания по т. 2.1;
6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
7. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали);
8. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
9. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди, освен раз-решените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия;
10. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
11. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
12. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
13. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци.

5. 33 BG0000104 „Провадийско-Роякско плато“ по директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-988/10.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите, която попада в землището на гр. Девня. Зоната обхваща землищата на с. Габърница, с. Млада гвардия, с. Невша, **община Ветрино, област Варна**, гр. Девня, **община Девня, област Варна**, с. Арковна, с. Боряна, гр. Дългопол, с. Камен дял, с. Комунари, с. Красимир, с. Партизани, с. Рояк, с. Сава, с. Сладка вода, **община Дългопол, област Варна**, с. Блъсково, с. Венчан, с. Добриня, с. Златина, с. Китен, с. Комарево, с. Кривня, с. Манастир, с. Неново, с. Петров дол, гр. Провадия, с. Равна, с. Славейково, с. Снежина, с. Староселец, с. Храброво, с. Черковна, с. Черноок, **община Провадия, област Варна**, с. Каспичан, с. Косово, с. Кюлевча, с. Марково, с. Могила, гр.

Каспичан, община Каспичан, област Шумен, с. Кълново, с. Ново Янково, с. Черни връх, с. Янково, община Смядово, област Шумен, с. Вехтово, с. Друмево, с. Ивански, с. Костена река, с. Мадара, с. Овчарово, община Шумен, област Шумен, с обща площ **501 585,669 дка**.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000104 „Провадийско-Роякско плато” са следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6240 * Субпанонски степни тревни съобщества;
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 8310 Неблагоустроени пещери;
- 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*);
- 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*;
- 91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens*;
- 91I0 * Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp.*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91S0 * Западнопонтийски букови гори;
- 91W0 Мизийски букови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

Предмет на опазване в защитена зона BG0000104 „Провадийско-Роякско плато” са местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

1. бозайници – Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), Видра (*Lutra lutra*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Степен пор (*Mustela eversmanii*);
2. земноводни и влечуги – Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);
3. риби – Приморска мряна (*Barbus bergi*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*);
- 2.2.4. безгръбначни – Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*);
5. растения – Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), Янкева кутявка (*Moehringia jankae*), Янкева метличина (*Centaurea jankae*).

Защитената зона се обявява с цел:

1. опазване и поддържане на типовете природни местообитания, местообитанията на видовете, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
2. увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 6240*;

3. подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6110*, 6210 (*важни местообитания на орхидеи), 6240*, 6430, 91E0*, 91G0*, 91H0*, 91I0*, 91M0, 91S0*, 91W0, 91Z0, 9150, 9180*;
4. подобряване на местообитанията на видовете Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*) и Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*);
5. при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, видове и техни популации.

В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии;
2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания. Забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания;
6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
7. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия;
9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи;
- 8.13. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни;
- 8.14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети;
- 8.15. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- 8.16. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии и за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете.

Защитени територии

Със Закона за защитените територии (ЗЗТ) се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Целта на закона е опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Към настоящият момент България има развита мрежа от защитени територии в европейски план, включваща 973 ЗТ с обща площ 583 876.3 ха, което представлява около 5.3 % от територията и акваторията на страната. В системата от ЗТ се включват резерватите, националните паркове, природни забележителности, природни паркове и защитени местности.

В обхвата на община Девня няма територии, обявени за резервати.

В обхвата на общината попадат две защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии:

- част от **защитена местност (ЗМ) „Побити камъни“**, обявена със Заповед № РД-258/17.07.1995 г. на министъра на околната среда и водите, прекатегоризирана със Заповед № РД-817/23.08.2002 г. на министъра на околната среда и водите.

Намира се в западния край на Варненската низина, на територията на общините Аксаково, Белослав, Девня, Суворово и е съставена от каменни варовикови колони с неправилна цилиндрична или конусовидна форма, разположени в 14 отделни групи на различно разстояние. Най-интересни от тях са Централна група, Канарата и Слънчевските групи. Останалите групи са Острия хълм, Страшимирово, Слънчево-запад и Слънчево-югоизток, Бановска група, Кариера-запад, Пчелина, Белослав-запад, Голия връх, Тетерлика и Авренска поляна. Представлява запазени участъци от Малката варненска пясъчно-чакълена пустиня от старотерциерна долномиоценска възраст - уникален феномен и ендемична за Европа. Тук има много конкреционни-карстови образувания и химично-карстови образувания с най-различни форми. Каменните колони се издигат до 5-6 м., а дебелината им достига от 0,5 до 2,5 м. Изградени са от варовити пясъчници, съдържащи много вкаменелости - нумулити, миди, охлювчета и др. Уникалните образувания са следствие от процеси, протичащи на дъното на море в стари геологични времена. Образоването им и до днес е предмет на различни хипотези. Предполага се, че те съществуват отпреди 50 млн. години и че контактът с тях е източник на особен вид енергия.

Специфичният характер на ландшафта създава условия за формиране на характерни местообитания. Растителността е представена от разнообразни тревни асоциации, доминирани от влагалищна власатка, колхидска острица, полегнало плюскавиче, усукан игловърх. Тук се срещат 10 вида редки и ендемични растения.

Фауната е представена от 7 вида влечуги, 7 вида бозайници, 114 вида птици, от които 55 са гнездящи, а останалите 59 вида са наблюдавани редовно или спорадично по време на миграции и зимуване или при търсене на храна през размножителния период. Най-подходящо време за орнитологичен туризъм е периодът на есенна миграция, когато през откритите терени преминава голям брой дневни грабливи и пойни птици. Достъпни с транспортно средство са групите Център-юг и Център-север, Канарата, Слънчево-запад, Слънчево-югоизток и Белослав-запад. Достъпни по пешеходни маршрути са останалите групи. В групата Център-юг е изграден информационен център.

Режим на дейности:

1. Забранява се разкриване на кариери, провеждане на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността или водния режим

2. Забранява се всякакво строителство освен предвиденото по разработения устройствен проект на защитената местност

3. Забранява се изземване на пясък, скални маси или отделни колони

4. Забранява се замърсяване с битови и промишлени отпадъци

5. Забранява се извеждане на сечи с изключение на отгледни и санитарни

6. Забранява се залесяване на голините

7. Забранява се късане или унищожаване на тревна, храстова и дървесна растителност, както събиране на билки

8. Забранява се ловуване

• **защитена местност (ЗМ) „Наделенолистно великденче“**, обявена със Заповед № РД-569/17.07.2013 г. на министъра на околната среда и водите, с площ 2,25 ха. Намира се в землището на гр. Девня, община Девня. Целта на обявяване е опазване на растителен вид - Наделенолистно великденче (*Veronica multifida* L.) и неговото местообитание.

Режим на дейности:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;

2. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;

3. Забранява се строителство с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;

4. Забранява се поставяне на временно преместваеми обекти;

5. Забранява се внасяне на неместни видове;

7. Забранява се разораване, разкопаване и залесяване;

8. Забранява се бивакуване и палене на огън.

Вековни дървета

В землището на с. Падина, местност „Бялата чешма“ със заповед №3734/06.10.1965г на КОПС е обявено за защитено вековно дърво от вида Черница на възраст 201 год., с височина 10 м. и обиколка на ствола 5.4 м.

Биологично разнообразие

Съгласно определението на Конвенцията по биологично разнообразие, под „биологично разнообразие“ се разбира както многообразието от живи организми от всякакъв вид, включително сухоземните, морски и други водни екосистеми и екологичните комплекси, към които те принадлежат, така и генетичните различия в рамките на съответния вид.

Биологичното разнообразие по своята същност представлява многообразието от всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Макар и сравнително малка по площ, България е страна с богато биологично разнообразие, представено от ценни растителни и животински съобщества, и съдържа примери за почти всички основни типове местообитания и биотопи, известни в Европа.

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация: 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми, 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи живи организми и 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа. Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Биологичното разнообразие е част от националното богатство и опазването му е с приоритетна значимост.

Същността на приоритетите по опазване на биологичното разнообразие могат да се систематизират главно в следните няколко аспекта: опазване на местообитания по типова характеристика и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни и животински видове, представителни за Република България и Европа, нормативно уредено в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за лечебните растения (ЗЛР), подзаконовите нормативни документи – Наредби и Заповеди към него на МОСВ уреждат опазването и регулират ползването на редица лечебни, редки и застрашени растения за добиване на билки както изкупуване и търговия с тях.

Съгласно геоботаническото райониране на България (Бондев, 1982 г.) община Девня попада в област на Европейска широколистна гора, Евксинска провинция, Западнокрайбрежен Черноморски окръг, район Северно крайбрежие на Източната част на Дунавската равнина. Съгласно горско-растителното райониране на Република България, територията на община Белослав попада в границите на *Тракийска-горскорастителна област, подобласт Варненско-Бургаско черноморие*.

Територията на община Девня се намира във флористичния район на *Северното Черноморско крайбрежие от Западно крайбрежния Черноморски окръг в Евксинска провинция на Европейската широколистна горска област*. Разглежданата област включва долния равнинно хълмист пояс на дъбовите гори (0-600/700 м н.в.). Районът попада в *Континентално-средиземноморската климатична област, Черноморска климатична подобласт, Климатичен район на Северното Черноморие*, което създава добри условия за развитие на дървесна растителност с дълъг вегетационен период, поради по високите средни температури. Неблагоприятно въздействие оказват силните студени ветрове, съпроводени с поледици през зимата. Те не са фатални за естествената широколистна растителност в района.

Биологичното разнообразие на територията на община Девня не представлява съществен фактор, който повлиява характеристиките на развитието на района.

Растителността на влажните зони, разположени около Белославското езеро, се характеризира със сравнително беден видов състав.

Община Девня попада в два горско-растителни подпояса - подпояс на заливните крайречни гори и равнинно-хълмистия подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори. Относно горския фонд, следва да се отбележи, че около една трета от горските площи се намират около обработваеми земи или в близост до промишлени обекти. Горите в защитени територии представляват около 1% от общата площ на горите в Община Девня и се състоят главно от сребролистна липа, цер, келяв габър, включително тези в историческото място “Бункера” и от черен бор в природната забележителност “Побити камъни”- Бановска група. В извънселищните територии значителни площи са заети от иглолистни видове.

Най-разпространените дървесни видове в община Девня са черен бор, келяв габър и цер; в равнинно-хълмистия подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори се срещат чисти и смесени церови насаждения, благун, летен дъб, зимен дъб, космат дъб, източен дъб, обикновен и келяв габър, клен, мъждрян, липи; по-рядко се срещат сребролиста липа, планински и американски ясен, гледичия, махалебка, орех, акация, миризлива върба.

В границите на общината има представители на лечебните растения. Представени са следните видове: бял равнец, блатна мента, багрилно подрумиче, ветрогон, глог, горицвет, гингер, див чемшир, див джоджен, девесил, див пелин, еньовче, жълт кантарион, червен кантарион, камшик, маточина, мента, подбел, птиче просо, риган, смрадлика, шипка и други.

Община Девня се характеризира с ниско фаунистично разнообразие. Антропогенната намеса е довела до намаляване на общия брой на видовете, постепенно намаляване и изчезване на редките видове и постепенна замяна на видовете от водно-блатния комплекс с представители от други комплекси. Изчезнали са редица представители на животинския свят в Белославското езеро, особено в района на Девненския промишлен комплекс.

От видовете с консервационна значимост, включени в Приложенията към Директива 92/43/ЕЕС, могат да се отбележат Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), *Callimorpha quadripunctaria*, Лицена (*Lycaena dispar*), *Bolbelasmus unicornis*, Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Бръмбар рогац (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска розалиа (*Rosalia alpina*) и др.

На територията на община Девня, в условията на защитените зони, е установено подчертано разнообразие от птици - Червеногуш гмурец */Podiceps grisegena/*, Малък корморан */Phalacrocorax pygmeus/*, Розов пеликан */Pelecanus onocrotalus/*, Малък воден бик */Ixobrychus minutus/*, Нощна чапла */Nycticorax Nycticorax/*, Малка бяла чапла */Egretta garzetta/*, Голяма бяла чапла */Egretta alba/*, Бял щъркел */Ciconia ciconia/*, Малка белочела гъска */Anser erythropus/*, Сива гъска */Anser anser/*, Бял ангъч */Tadorna tadorna/*, Малък нирец */Mergus albellus/*, Тръноопашата потапница */Oxyura leucocephala/*, Тръстиков блатар */Circus aeruginosus/*, Орел рибар */Pandion haliaetus/*, Вечерна ветрушка */Falco vespertinus/*, Средна пъструшка */Porzana parva/*, Сив жерав */Grus grus/*, Турилик */Burhinus oedicnemus/*, Морски дъждосвирец */Charadrius alexandrinus/*, Бойник */Philomachus pugnax/*, Малък червеноног водобегач */Tringa tetanus/*, Малък горски водобегач */Tringa glareola/*, Тънкоклюн листоног */Phalaropus lobatus/*, Малка черноглава чайка */Larus melanocephalus/*, Гривеста рибарка */Sterna sandvicensis/*, Речна рибарка */Sterna hirundo/*, Земеродно рибарче */Alcedo atthis/*, Синявица */Coracias garrulus/*, Горска чучулига */Lullula arborea/*, Червеногърба сврачка */Lanius collurio/*, Черночела сврачка */Lanius minor/*, както и Черногоуш гмуркач */Gavia arctica/*, Голям корморан */Phalacrocorax carbo/*, Сива чапла */Ardea cinerea/*, Ням лебед */Cygnus olor/*, Зеленоглава патица */Anas platyrhynchos/*, Червеноклюна потапница */Netta rufina/*, Кафявоглава потапница */Aythya ferina/*, Качулата потапница */Aythya fuligula/*, Речен дъждосвирец */Charadrius dubius/*, Обикновена калугерица */Vanellus vanellus/*, Малък брегобегач */Calidris minuta/*, Тъмногърд брегобегач */Calidris alpina/*, Голям свирец */Numenius arquata/*, Малка бекарина */Lymnocyptes minimus/*, Средна бекарина */Gallinago gallinago/*, Малък зеленоног водобегач */Tringa stagnatilis/*, Голям зеленоног водобегач */Tringa nebularia/*, Голям горски водобегач */Tringa ochropus/*, Късокрил кюкавец */Actitis hypoleucos/*, Малка чайка */Larus minutus/*, Чайка буревестница */Larus canus/*, Сребриста чайка */Larus argentatus/*, Жълтокрака чайка */Larus cachinnans/* и други.

Допълнителна заплаха за биоразнообразието представляват пожарите. Горските територии в териториалния обхват на община Девня са класифицирани със среден риск от

горски пожари. РИОСВ – Варна упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Опазването и възстановяването на биологичното разнообразие е един от приоритетите на Община Девня.

Динамичните промени в екологичните условия и склонността към все по-интензивно използване на природните ресурси и в бъдеще ще породят проблеми по отношение опазването на видовете. Все по-остро ще стои въпросът за правилното оценяване възможностите на растителните и животинските популации за възстановяване, естествено възпроизвеждане, което от своя страна ще обуслави съхраняването на природно дадения ни генетичен фонд.

Според Доклада за горите с висока консервационна стойност на територията на ТП ДГС „Суворово“, в района са установени множество растителни и животински застрашени, изчезващи и ендемични видове, включени в Червената книга на Република България.

Растителни видове с разпространение на територията на ДГС Суворово, включени в Приложение 1 към Националното ръководство не са установени.

Други растителни видове с локална природозащитна стойност

1. Цар-борисов лопен (*Verbascum tzar-borisii*)

Многогодишно тревисто растение. Цветоносните стъбла изправени, високи 40–70 cm, бялонапластени. Розетковите листа широколанцетни, дълги 7–15 cm, широки 2,5–4 cm, едроназъбени, бялонапластени, понякога оголяващи по горната повърхност. Стъбловите листа намаляващи във височина. Съцветията метлици, цветовете групирани по 2–3. Венчето 20–25 mm в диаметър, бледожълто, отвън гъсто разклоненовлакнести. Тичинките 5, тичинковите дръжки жълтеникави, с дълги бели папили, прашниците светложълти, бъбрековидни. Плодът 4–5 mm дълга яйцевидна кутийка. Цв. V–VI, пл. VIII–IX. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена. На територията на ДГС Суворово се среща в отдели: **163 д, ж, а, б. 7**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта.

Находищата на Цар-борисов лопен са отделени в защитена местност "Цар-борисов Лопен" обявена със заповед No РД-565/16.07.2013г. на МОСВ (ДВ, бр.67/30.07.2013г.)

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

2. Наделенолистно великденче (*Veronica multifida* L.)

Многогодишно тревисто растение с късо коренище. Стъблата тревисти, изправени, високи 20–60 cm, разклонени от основата, прилегнало, стъстяващо се под съцветието, простовлакнести. Листата тревисти, яйцевидни, двойно- или тройноперести, със завити навътре ръбове; листните дръжки до 1 mm, на повърхността с прости власинки и триклетъчни жлези. Цветовете в странични, рехави, гроздовидни съцветия. Прицветниците ланцетни или двойно-, тройноперести. Цветните дръжки 2,5–4 mm дълги. Венчелистчетата сини.

Плодът обратотриъгълна до обратносърцевидна кутийка, с прости прилегнали власинки. Цв. V–VI, пл. VI–VII. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена. Видът е в Червена книга на Н.Р. България с категория „**Критично застрашен**” (Велчев и др. 1984).

На територията на ДГС Суворово се среща в отдел: 157-9.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Находищата на Наделенолистно великденче са отделени в защитена местност "Наделенолистно великденче" – обявена със Заповед No РД-569/17.03.2013г. на МОСВ (ДВ. бр 69/06.08.2013г.)

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносеци индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

3. Урумово лале (*Tulipa urumoffii* Hayek.)

Многогодишно тревисто луковично растение. Луковицата овално конична, обвита с канеленокафяви люспи, от вътрешната страна влакнести. Стъблото голо, високо 15–45 cm. Листата 3, рядко 5, синкавозелени, по ръба вълновидни, с къси хрущялни зъбчета, долните продълговато-, горните линейноланцетни, покъси от цветоносния стрък. Околоцветникът звънесто коничен; околоцветните листчета почти еднакви, обратояйцевидни, жълти, рядко червени, без петно. Тичинковите дръжки и прашниците жълти. Плодът яйцевидна кутийка. Цв. IV–V, пл. VI–VII. Размножава се със семена и вегетативно.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „Уязвим”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Находището на вида, на територията на ДГС Суворово, не попада в горски територии. Находището е обявено за природна забележителност "находище на Урумово лале" обявено със Заповед No 689 от 22.07.1987 г. на Комисията за опазване на природната среда при МС(ДВ. бр. 63 от 1987 г.)

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

Редки и защитени животински видове, установени на територията на ДГС „Суворово”

1. Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блатата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС „Суворово” е рядък вид по реките в землището на община Девня

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в района, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото “почистване” и коригиране на речните корита. Опазване на рибните ресурси. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на по-малко от 300 м. от леговището да не се провеждат никакви мероприятия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

2. Горски бекас - *Scolopax rusticola*

Природозащитен статус в България: ЧК – застрашен EN, ЗБР – IV **Международен:** IUCN – LC; БеК – II **Описание на вида:** Дължина на тялото 35–38 cm. Размах на крилата 60–65 cm. Горната част на тялото е ръждивокафява, изпъстрена с черни и сиви петна. Долната част на тялото е охриста, изпъстрена с напречни линии. Клюнът е много дълъг. Темето е черно, с три или четири напречни линии. Краката са къси. Върхът на опашката е бял.

Местообитания: Бореални гори и гори в умерената зона до около 1800 m н.в. Гнезди в разнообразни гори – широколистни, смесени и иглолистни. По-често се среща в планинските смърчови, смърчово-бялборови и мурови гори.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС Суворово не е регистриран през гнездовия период, а само по време на миграция.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазването на старите широколистни гори е от първостепенно значение за бекаса. В отделите, където е установен да не се извършват сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални гнездовища на вида на територията на ДГС Суворово. Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е периода март-април и при установяване на такива, локализирания район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

3. Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България. Гнезди на стари дървета в малко посещавани горски участъци. Прелетен. Храни се с влечуги, дребни бозайници и птици.

На територията на ДГС ”Суворово” се срещат единични екземпляри.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожава хранителната база на вида. Да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проучване на ДГС "Суворово" за наличие и на находища. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07..Ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

4. Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Гръбният панцер (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслиненозелен. Главата, шията и краиците са мътнозеленикави и жълтокафяви. На задната страна на бедрата ма по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 см. Обитава най-често сухи припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с краиците си трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др.

Среща се в различни части на ДГС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се наказват строго, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

5. Шипоопашата костенурка - *Testudo hermanni*

Природозащитен статус: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III **Международен:** IUCN – NT; CITES – Приложение II; Бернска конвенция – Приложение II; НВ – Приложения II и IV.

Разпространение: Видът се среща в цялата страна, с изключение на високите планини, като Рила, Пирин, Западни Родопи, Стара планина и Витоша (с изключение на една популация при Долна Диканя). В Северна България се среща по рядко в сравнение с южната част на страната.

Местообитания: Места с хълмист релеф, обраснал с храсти и ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в районите с храсти и разредени гори в ниско-планинския пояс в Южна България. Този вид е по-тясно свързан с гората, за разлика от шипобедрената сухоземна костенурка.

Среща се в различни части на ДГС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталациите е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се санкционират, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

6. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. в стари горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици –сойки, гълъби, врани, кокошеви, дроздове, а понякога и патици. Постоянен вид.

На територията на ДГС Суворово се срещат единични екземпляри.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочение отдели, където видът се среща да не се извеждат сечи с интензивност над 10%. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение. При установяване на гнездо да не се сече в радиус от 500 м. около него през гнездовия период и 250 м. извън него.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

7. Бухал - *Bubo bubo*

Природозащитен статус България: ЧК – застрашен, ЗБР – II, III
Международен: ECS – spec 3, BeK – II, ДП – I, CITES – II.

Препоръки и указания за опазване: През гнездовия период на бухала (01.03. – 01.07.) в подотделите с установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет.

Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се с разнообразни животни – зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, вкл. други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др. Среща се единично на територията на ДГС Суворово

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В зоните с установено гнездене на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи според указанията в Ръководството (от 01.01 до 30.06 - зона 500 м около гнездото) и (от 01.07 до 31.12 - зона 250-350 м). Под скали с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 500 м от скалите. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища (ако има такива) на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

8. Горска улулица (*Strix aluco*)

Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.

Обитава стари широколистни, смесени и по-рядко иглолистни гори, богати на хралупести изсъхнали дървета. Среща се предимно в нископланинската зона, по-малоброен в равнините и във високопланинските райони. Храни се с разнообразни животни, най-вече дребни горски гризачи и насекомоядни, но също различни птици, земноводни, безгръбначни, риба и раци. Широко разпространена на територията на ДГС Суворово. Установени са единични екземпляри.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

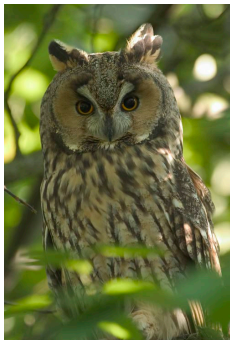
В отделите с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи с интензивност над 15%. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели! Около установени заети хралупи да не се провеждат сечи в радиус от 500 м. през гнездовия период (1.02.-31.07.) и 250 м. извън него. Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и е най-лесно да бъде регистриран.

9. Горска ушата сова (*Asio otus*)

Защитен вид, среща се във всякакви типове гори- иглолистни, широколистни и смесени, в равнини, низини и планини, в крайречни гори и групи дървета сред полето, и дори на единични дървета, нерядко и в паркове.

Постоянен вид, през зимата се групира на големи ята, които денуват винаги на едни и същи дървета, с години. Най-често това са иглолистни дървета в клоните на които птиците са незабележими. Нерядко зимните концентрации са в селища или в окръжнините им.

Храни се с разнообразни животни- най-вече мишевидни гризачи, но също птици, насекомоядни и др. Среща се рядко на територията на ДГС Суворово

Включен е в приложение III на ЗБР.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В подотдели с установено гнездене или зимуване на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи - зона 500 м около гнездото или зимувката.

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

Да не се допуска безпокойство на зимувките.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от края на февруари до май, когато е най-лесно да бъде регистриран.

Лов и риболов

Фауна

Клас бозайници:

Разред чифтокопитни - благороден елен, сърна, дива свиня

Разред зайцеподобни - заек

Разред гризачи - катерица, обикновено горска мишка, полска мишка, сив плъх, воден плъх

Разред насекомоядни - таралеж, къртица

Разред прилепи - остроух нощник, дългопръст нощник

Разред хищници - вълк, чакал, лисица, дива котка, язовец, белка, невестулка, черен пор

Клас птици:

Разред кокошеви - фазан, полска яребица, пъдпъдък

Разред гълъбови - гривяк, гургулица, гугутка

Разред патицови - голяма белочела гъска, зеленоглава патица, зимно бърне, лятно бърне, сива гъска, сива патица

Разред бекасови - горски бекас, обикновена бекасица, голяма бекасица, малка бекасица

Разред кълвачоподобни - черен кълвач, зелен кълвач, голям пъстър кълвач, среден пъстър кълвач, малък пъстър кълвач, сирийски кълвач

Разред нощни грабливи - горска улулица, бухал, кукумявка, горска ушата сова

РиОСВ - Варна упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Периодични наблюдения се предвиждат върху популациите на застрашените и редки животни. Отчитат се местообитанията, тенденциите в числеността и плътността на находищата, регистриран се отрицателните въздействия.

3.4.2. Лечебни растения

Важна част от биоразнообразието и особена категория от флората на община Девня са лечебните растения. Съгласно националното законодателство, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като: организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда; издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост; издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения и предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на мониторинга и кадастъра на лечебните растения за териториите, намиращи се под негова юрисдикция.

В последните години значително нарастна интереса към билките. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Ползването на лечебните растения и някои диви плодове в страната се регламентират от Закона за лечебните растения. Съгласно него общините управляват дейностите по опазване и устойчивото ползване на лечебните растения в общинския поземлен и горски фонд. В Закона за лечебните растения се регламентират начините и режимите, при които държавните органи издават разрешителни за ползване на ресурсите във всички територии. За издаването на разрешителни за ползване за стопански цели се заплащат такси, регламентирани в съответните тарифни таблици одобрени на местно ниво от Общинския съвет.

Съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения /ЗЛР/ „билки за лични нужди“ са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден. За корени и коренища, каквито се събират от подезичен залист, разрешеното количество за лични нужди е до 1 кг.

Община Девня, съвместно с ТП ДГС „Суворово“, РИОСВ - Варна и други обществени организации трябва да организира контрола за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения. Естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

На територията на община Девня няма регистрирани билкозаготвителни пунктове (БЗП) по реда на Закона за лечебните растения (ЗЛР).

В РИОСВ-Варна, за периода от 2017-2021 г. не са подавани справки за изкупените, реализираните и наличните количества билки от билкозаготвители за територията на община Девня.

Община Девня е издавала единични разрешителни за събиране на билки – липов цвят и орехи, като през последните 3 години не са издавани такива.

На територията на община Девня според Хорологичния атлас на лечебните растения в Република България се срещат следните видове: Багривно подрумиче (*Anthemis tinctoria* L.); Блатна мента (*Mentha pulegium* L.); Бодлив залист (Див чемшир) (*Ruscus aculeata*, Butchers broom); Бъз черен (*Sambucus nigra*); Бъз нисък (*Sambucus ebulus* L.); Бял равнец (*Achillea millefolium*); Ветрогон (*Eryngium campestre* L.); Върба бяла – (*Salix alba* L.); Глухарче (*Taraxacum officinale* Web.); Еньовче – (*Galium verum* L.); Теснолист живовлек (*Plantago lanceolata*); Жълт кантарион (*Hypericum perforatum*); Червен кантарион (*Centaurea umbellata*); Обикновен глог (*Crataegus monogyna*); Горицвет (*Adonis vernalis*); Липа (*Tilia*); Маточина (*Melissa officinalis*); Лайка (*Chamomilla recutita*); Мащерка (*Thymus longidentatus*); Полска къпина (*Rubus caesius*); Кукувича прежда – (*Cuscuta europaea* L.); Обикновен дрян – (*Cornus mas*

L.); Обикновен здравец (*Geranium macrorrhizum*); Овчарска торбичка – (*Capsella bursa pastoris* L.); Обикновен риган (*Origanum vulgare*); Синя жлъчка (*Cichorium intybus*); Трънка (*Prunus spinosa*); Камшик (*Agrimonia eupatoria*); Коприва (*Urtica dioica*); Кукувича прежда (*Cuscuta europaea*); Смордлика (*Cotinus coggygria*); Подбел (*Tussilago farfara*); Птиче просо (*Lithospermum Officinale* L.); Червена детелина (*Trifolium pretense*); Шипка (*Rosacorymbi fera* Borkh) и други.

Състоянието на находищата от лечебни растения в община Девня може да се определи, като благоприятно, но в риск, тъй като на територията се намира голям промишлен комплекс, а извън границите на населените места има голям процент обработваеми земеделски земи.

Съгласно ЗЛР отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване, или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя всяка година със заповед на министъра на околната среда и водите, като този режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на допустимото за събиране количество билки; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

От представителите на лечебни растения най-масово от населението се събират: коприва, лайка, мащерка, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт кантарион и глухарче.

Законът за лечебните растения (ЗЛР) изисква разработването на специален раздел за лечебните растения към Програмата за опазване на околната среда (ОПООС) на всяка община; към плановете за управление на защитените територии, както и към горскостопанските плановете и програми. Целта на раздел „Лечебни растения“ е да планира ползването, така че то да бъде устойчиво и да осигури опазване на лечебните растения.

Забележка: *Подробна информация за лечебните растения на територията на общината, дейностите и мерките за опазване на ресурсите и разнообразието им се съдържа в Приложение - 1 Раздел „Лечебни растения“ към настоящата Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.*

3.4.3. Зелена система

Зелената система най-общо може да бъде определена като мрежа от естествени и полуестествени територии с високи екологични качества, които се управляват с цел осигуряване на широк обхват от екосистемни услуги и опазване на биоразнообразието както в градски, така и в извънградски територии. Зелената инфраструктура, която е част от пространствената структура на територията, осигурява не само услуги за населението, но и помага за повишаване качествата на околната среда. Зелената система в населените места обхваща зелените площи, които се определят със специфични характеристики и предоставят условия за отдих и рекреация на населението и повишават качествата на урбанизираната среда.

Най-важна роля за градската околна среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението на община Девня има зелената система.

Зелената система включва основно зелени площи и паркове, в населените места и извън тях, горски територии, зелени площи, озеленяване с насаждения около пътни артерии, покрай водни обекти-реки, озеленени терени в производствени терени и обекти, гробищни паркове, рекултивирани площи като зелени площи и озеленяване, защитени природни територии, зелени ландшафти с растителност по дерета в земеделски земи.

Зелената система обхваща най-общо следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитно озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничени ползване.

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдиш; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от зоните извън урбанизираните територии на населените места, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Местата за отдиш и зелена система включват градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

В община Девня е разработена и приета Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на територията на община Девня, която определя начините на планиране и управление на зелената система в общината. Съгласно Общия устройствен план към зелената система в община Девня спадат следните обекти и територии, по населени места:

- с. Кипра - има един обособен парк в централната част в добро състояние; един стадион - подлежащ на модернизация, два терена за гробищни паркове и озеленяване покрай част от уличната мрежа; зелената система в частните дворове и градини е добре развита.
- с. Падина - има един гробищен парк, един обособен парк в централната част на селото в добро състояние, една спортна площадка в непосредствена близост до кметството (с трайна настилка и ограждения), край улично озеленяване покрай част от уличната мрежа, добре развита зелената система в частните дворове и градини.
- гр. Девня - съществува озеленяване покрай част от уличната мрежа, което се поддържа; има четири терена отредени за гробищни паркове - един западно от гр. Девня, един южно от пътя между Девня и ж. п. гара Девня; един непосредствено до стадион Девня, който не се ползва по предназначение и един в кв. Повеляново. В гр. Девня се предвижда изграждане на нов стадион, който ще е разположен в „Девня 2“ до СОУ „Васил Левски“, където през 60-те години е бил единственият стадион в града.

Урбанизираните територии в общината имат сравнително добре развито обществено озеленяване, като то не е равномерно разпределено. Качеството на това озеленяване обаче не се отличава с добри характеристики, което намалява и качеството на средата за живеене. Терените за спорт и развлечения на територията на община Девня са достатъчно, но не всички са в добро състояние и не винаги изпълняват напълно своите функции. При осигуряване на финансиране, тези обекти могат да бъдат доразвити.

Деретата и овразите на територията на община Девня в голямата си част са обраснали с естествена местна растителност.

На територията на община Девня е изградена една екопътека „Побити камъни“.

Видовото разнообразие на растителната покривка като част от зелената система на общината е представено от два основни горскорастителни подпояса: подпояс на заливните крайречни гори и равнинно-хълмистия подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори. Първият е представен от чисти и по-рядко смесени насаждения от полски ясен с върба, бяла топола и габър, с единично участие на елша и летен дъб. Вторият също е представен от чисти и смесени насаждения от цер, благуи, летен дъб, зимен дъб, космат дъб, източен дъб, обикновен и келяв габър, клен, мъждрян, липи. Има създадени култури от акация. По-слабо представени са сребролиста липа, планински и американски ясен, гледичия, махалебка и орех. Териториите, извън населените места, са заети предимно с иглолистни насаждения.

От гледна точка на ландшафтите, които се срещат в община Девня, характерни елементи са: езерото, влажните зони, хълмовете, горите, промишлените комплекси, пътната мрежа, въздушните линии и пасарелки, пристанището, населените места, нивите, ливадите,

селскостопанските съсредоточил и др. Човешката намеса е изключително силна и под нейното влияние почти всички представени ландшафти са силно антропогенизирани.

Зелената система разделя градската територия на отделни структурни единици. Благодарение на нея се осъществява преход между урбанизираните територии като цяло и околната природна среда.

Зелената система на община Девня е добре развита и надвишава минималните изисквания на ЗУТ. Основен проблем в зелените зони на общинския център са свързани с тяхната поддръжка и стопаниисване. Община Девня планира ежегодно средства за поддръжка на зелените площи в общинския център, но се заделят малко средства за поддържане на зелените площи в крайните квартали и останалите съставни селища на територията на общината.

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Битови отпадъци

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкият живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Девня, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Девня има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Девня е член на Сдружение за управление на отпадъците – Провадия, което е създадено през 2002 г. В регионалното сдружение участват 9 общини: Провадия, Дългопол, Ветрино, Долни Чифлик, Аврен, Вълчи дол, Девня, Суворово и Бяла. Водеща община в сдружението е Община Девня – по чл. 26 на ЗУО. РСУО е учредено на 20.04.2011 г.

Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците, генерирани на тяхната територия.

От 2016 година Община Девня извозва битовите отпадъци генерирани на територията ѝ до инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и тяхното обезвреждане, находяща се в село Езерово, местност „Чакмак баир“, общ. Белослав, обл. Варна, собственост на „Екоинвест Асете“ АД. Годните за рециклиране и компостиране отпадъци се

отделят, а останалите (около 30% от попадналите в инсталацията отпадъци) се депонират на регионално депо в община Аксаково.

Инсталацията в с. Езерово е за механично – биологично третиране (МБТ) на отпадъците. Капацитетът на инсталацията за МБТ е 450 t/ден входящ за преработка отпадък, от които 248 t/ден е капацитета на линията за биологично третиране, в която постъпва сепарираната органична фракция от линията за механично сепариране. Инсталацията за МБТ на твърди битови отпадъци представлява метално хале от модулен тип, в което са разположени всички съоръжения и всички процеси се извършват в закрыта среда /в помещения или затворени съоръжения - тунели/ и биофилтър комплекс, включващ съответните филтри за улавяне и пречистване на неприятните миризми и резервоари за технологични води. След механичното третиране (сортиране), рециклируемите фракции хартия, пластмаси, метал се балират и предават за рециклиране, а органичната фракция постъпва в 10 на брой биотунели с общ капацитет 248 t на денонощие входящ отпадък, където се извършва аеробно разлагане да получаване на стабилизирана органична фракция (компост).

Старото депо за битови отпадъци в гр. Девня е закрыто и е извършена техническа рекултивация на терена. Предстои биологичната му рекултивация. На територията на община Девня няма нерегламентирани сметища. Периодично се появяват локални замърсявания с отпадъци, но Общината своевременно ги почиства.

Сметопочистването и сметосъбирането за всички населените места в общината се осъществява организирано, по график от избрана с обществена поръчка фирма изпълнител – ДЗЗД „Девня Еко Алианс“.

Таблица 31: Количества генерирани смесени битови отпадъци от община Девня 2018 - 2020 г. в тона

2018 г.	2019 г.	2020 г.
3827	3071	2770

Източник: Община Девня

Населението на община Девня се увеличава с 0,2% през 2020 г. спрямо 2018 г., но количеството генерирани смесени битови отпадъци намалява с 28% или с 1057 тона. През 2020 г. населението се увеличава със 71 души спрямо 2019 г., а количеството генерирани отпадъци намаляват с 10%. или с 301 тона.

През 2020 г. от всички населени места на територията на общината са събрани общо 2770 тона смесени битови отпадъци. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в промишления комплекс, обществени сгради, търговски обекти и други генератори.

Важен показател за управление на отпадъците е **нормата на натрупване на отпадъците**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2019 г. е 407 кг/човек/година, за Североизточен район – 411 кг/човек на година, за област Варна 456 кг/човек/година, а за община Девня – 363 кг/човек/година, тоест значително по-ниска от средната норма за областта, района и за страната.⁴

Нормата на натрупване на отпадъците в община Девня за 2020 г. е 324 кг/чов./год., което е с 39 кг/човек/на година по-малко спрямо 2019 г. и със 125 кг/чов./година повече спрямо базовата 2018 г. (449 кг/човек/на година).

Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Девня все още е по-висока от допустимите стойности. Намаляването на количествата отпадъци през 2020 г. е значително и това означава,

⁴ При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2020 г.

че Общинската администрация се справя успешно с процесите на управление на отпадъците, но трябва да се предприемат допълнителни мерки за ограничаване на образуването им. Върху нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението съществено влияние оказва и промишления комплекс и работещите в него работници и служители, голяма част от които не са жители на община Девня. Това води до изкуствено завишаване на нормата на натрупване на човек от населението.

В Доклада от извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в община Девня за периода март-октомври 2019 г., на база данните на НСИ за населението на общината към 2017 г. – 8593 жители е определена норма на натрупване на отпадъците – 1270 кг./чов./г. Тази норма на натрупване е изключително завишена и не отговаря на реалната, изчислена за календарната 2019 г. (363 кг./чов./г). За база в този морфологичен анализ са посочени 10913 тона генерирани отпадъци, което е над три пъти повече от реално събраните 3071 тона. Вероятно е допусната техническа грешка и за целите на анализа в настоящата Програма за управление на отпадъците са използвани действително събраните количества отпадъци, извозени от територията на община Девня до инсталацията за предварително третиране в с. Езерово и данни от Доклад за морфологичен анализ на генерираните битови отпадъци, образувани на територията на община Девня, изготвен от Енергийна агенция – Пловдив през 2016 година.

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията. Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Консуматорските и потребителски навици на населението в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци и резултатите от анализите зависят от годишния сезон. Поради това, изследванията при определяне на морфологичния състав на отпадъците се извършват така, че да бъдат обхванати 4-те годишни сезона (зима, пролет лято и есен). Целта е да се отчете сезонната неравномерност и колебанията в състава на отпадъците.

Характеристика на отделните фракции общо за четирите сезона:

- Хартия - вестници, списания, учебници, листи, амбалажна хартия, санитарна хартия и др.
- Картони-кашони, опаковки от сокове, кутии и др.
- Метали - опаковки от безалкохолни и алкохолни напитки, консервени кутии, капачки и др.
- Гума - гумени изделия, играчки и др.
- Текстил - дрехи, парцали, трикотаж, завивки и др.
- Пластмаса - опаковки, кутии, бутилки, фолио, пластмасови изделия, торбички и др.
- Градински и растителни - растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Инертни - пепел, сгур и пръст и др.

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива.

Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени от територията на община Девня смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Таблица 32: Морфологичен състав на смесените битови отпадъци през 2016 г.

Вид отпадък	Относителен дял в %
Хранителни отпадъци	7,4

Хартия и картон	5,1
Пластмаса	12,8
Текстилни отпадъци	4,5
Гума	1,1
Кожа	0,5
Градински отпадъци	40,0
Дървесни отпадъци	0,7
Стъкло	3,6
Метали	1,9
Инертни	17,8
Опасни домакински отпадъци	4,6
Контролна сума	100%

Източник: Доклад за морфологичен анализ на твърдите битови отпадъци, образувани на територията на община Девня на Енергийна агенция - Пловдив

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хартия и картон – 5,1%; текстил – 4,5%; пластмаси – 12,8%; стъкло – 3,6%; метали – 1,9%; хранителни – 7,4%; градински – 40%; дървесни – 0,7%; кожа – 0,5%; гума – 1,1%; инертни (сгурия, пепел, инертни строителни отпадъци, пръст, пясък и други, в това число неидентифицирани) – 17,8% и опасни отпадъци от бита – 4,6%.

Таблица 33: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците

Видове отпадъци	Населени места от 3 до 25 хиляди жители
Хранителни	23.20%
Хартия	8.50%
Картон	5.50%
Пластмаса	10.10%
Текстил	3.70%
Гума	0.90%
Кожа	0.90%
Градински	21.70%
Дървесни	2.00%
Стъкло	6.10%
Метали	2.00%
Инертни	14.80%
Опасни	0.60%
Общо	100.00%

Източник: НПУО 2014-2020 г.

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в община Девня с референтните стойности, можем да направим извода, че шест вида отпадъци превишават допустимите норми – градински, пластмаса, текстил, гума, инертни и опасни. Най-голямо е отклонението при градинските отпадъци – 18,3 пункта. Останалите фракции са със стойности по-ниски или близки до препоръчителните.

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, заложи в НПУО 2021-2028 г., те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на състава на битовите си отпадъци. Препоръчителният срок за изготвяне на следващ морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на община Девня е през 2022 година, съгласно нормативните изисквания на Наредба №7 за реда и начина за

изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, посл. изм и доп. ДВ бр.77 от 16.09.2021 г.

Отпадъци от опаковки

На територията на община Девня през 2011 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъците от стъкло, пластмаса, картон, хартия и метал, която обхваща две населени места – гр. Девня и село Кипра. Общината има сключен Договор за сътрудничество № 1007-274/30.12.2020 г. с организация по оползотворяване „БУЛЕКОПАК“ АД - гр.София.

Към момента на територията на общината са разставени 40 бр. жълти контейнери за отпадъци от хартия и картон, метал и пластмаса и 22 зелени контейнери за стъкло. Разпределението им по населени места е 38 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра жълти контейнери; 20 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра зелени контейнери.

Таблица 34: Количества разделно събрани отпадъци от опаковки от 2018 -2020 г. (тона)

Вид отпадък	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Хартия	3,660	4,020	3,050
Пластмаси	0,790	0,915	1,045
Метали	0,030	0,020	0,005
Стъкло	0,100	3,500	3,475
ОБЩО	4,580	8,455	7,575

Източник: Община Девня

Броят на точките на които са разположени контейнерите в община Девня за разделно събиране на отпадъци от опаковки е 37 точки за жълти контейнери и 21 точки за зелени контейнери.

Обслужването на съдовете е два пъти месечно за жълтите и един път на три месеца за зелените контейнери.

Една от целите на Община Девня е разширяване и оптимизиране на системата за разделно сметосъбиране. По този начин ще се намалят количествата отпадъци, които ще бъдат транспортирани към инсталацията за предварително третиране в с. Езерово.

Община Девня е в процедура по обособяване на две площадки за разполагане на контейнери за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от населението – в кв. Девня и кв. Повеляново.

На територията на площадките ще се приемат и временно съхраняват следните видове отпадъци с техните кодове:

09 01 99 – отпадъци, неупоменати другаде (отпадъци от фотографската промишленост) в количество до 0,020 т./годишно;

16 01 03 - излезли от употреба гуми в количество до 10 т./годишно;

16 01 19 – пластмаси (брони) в количество до 0,200 т./годишно;

16 05 05 – газове в съдове под налягане (газови бутилки, аерозоли) в количество до 0,100 т./годишно;

17 01 07 - смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06 в количество до 200 т./годишно;

17 02 02 - стъкло в количество до 6 т./годишно;

17 06 04 - изолационни материали, различни от упоменатите в 17 06 01 и 17 06 03 в количество до 20 т./годишно;

20 01 01 - хартия и картон в количество до 30 т./годишно;

20 01 10 - облекла в количество до 10 т./годишно;

20 01 11 - текстилни отпадъци в количество до 10 т./годишно;

20 01 19 * - пестициди в количество до 1 т./годишно;

20 01 21* - луминесцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак в количество до 0,300 т./годишно;

- 20 01 23* - излязло от употреба оборудване, съдържащо хлорфлуоро-въглеродороди (хладилници, фризери) в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 27* - бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества в количество до 1 т./годишно;
- 20 01 32 – лекарствени продукти в количество до 0,100 т./годишно;
- 20 01 34 - батерии и акумулатори в количество до 0,200 т./годишно;
- 20 01 35* - излязло от употреба електрическо и електронно оборудване в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 38 - дървесина в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 39 - пластмаси в количество до 3 т./годишно;
- 20 01 40 - метали в количество до 5 т./годишно;
- 20 02 01 - биоразградими отпадъци в количество до 20 т./годишно;
- 20 03 07 - обемни отпадъци в количество до 50 т./годишно.

Съдовете, в които ще се събират отпадъци от: мебели, строителни отпадъци от ремонтна дейност, излезли от употреба гуми, изолационни материали, пластмаси (брони от автомобили), стъкло и дървесина, ще са седем броя контейнери с капацитет 5,5 куб. м.

В четири броя съдове от 200 л. ще бъдат съхранявани отпадъци от фотографската промишленост (рентгенови снимки), луминесцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак, лекарствени продукти и батерии, за които се предполага, че ще бъдат в малки количества. В два броя съдове от 240 л. ще се съхраняват аерозоли и пестициди. Тези съдове ще бъдат разположени в затворен складов контейнер с размери 6/2.5 м., в който ще бъдат временно съхранявани и отпадъците от електрическо и електронно оборудване. Отпадъците от хартия и картон, пластмаси, облекла, текстилни материали, бои, мастила, лепила и метали ще се съхраняват в шест броя контейнери 1100 л.

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на генерираните отпадъци, което ще доведе до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците в инсталацията за третиране в с. Езерово.

През последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план Община Девня следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за третиране и сепариране.

Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021 г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими“) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третира в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество варира от 25% до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поэтапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- *използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни;*
- *закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор (купчините не се обръщат след това, но след това компостираната оборска тор се използва като подобрител на почвата).;*
- *изгаряне на градински отпадъци и листа.*

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Девня и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци в определени периоди през годината е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- изграждане на инсталация за преработка на зелени и биоразградими отпадъци, съвместно с други общини в региона и въвеждане на система за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци.

Община Девня предвижда въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци при източника, домашно компостиране и събирането им на площадки за временно съхранение в кв. Девня и кв. Повеляново, след което да бъдат извозвани за компостиране. За биоразградимите отпадъци на площадките ще бъдат осигурени два броя пластмасови БИО контейнери 1100 л.

На населението са раздадени компостери – около 200 бр. В план-сметката за очакваните приходи и разходи от такса битови отпадъци за 2022 г. са заложили средства за осигуряване на 500 броя компостери за еднофамилни жилищни сгради в рамките на общината.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата,

които желаят да компостираат биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

В съответствие с Националния стратегически план общината следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Изгарянето на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието е дейност противоречи на добрите земеделски практики за използване на различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поэтапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Целесъобразно е да се прилага метода на открито компостиране чрез разстилане на биоразградимите отпадъци на редове (по метода windrow). Предлагаият метод на третиране на биоразградимите отпадъци използва процеса био-деградация, който в естествени условия протича бавно, на повърхността на земята, при температурата на околната среда и предимно анаеробно. Естественото разлагане на органиката се ускорява като преработваният субстрат се събира на редове (т.нар. windrow), което позволява да се съхрани част от топлината отделяна от дейността на микроорганизмите, при което температурата нараства. Този ускорен процес именно е компостирането. Компостиране се разделя на 4 стадия: 1) мезофилен; 2) термофилен; 3) изстиване; 4) съзряване. В процеса на био-деградацията органичният субстрат претърпява физично и химично превръщане с образуването на стабилен хумифициран краен продукт. Този продукт е ценен за селското стопанство като органичен тор и като средство за подобряване структурата на почвата. Важни параметри на процеса са отношението C/N и мултидисперсността на субстрата, необходима за нормалната аерация.

При ефективно извършване на процеса на обръщане активната фаза може да приключи до 1 месец, след което са необходими още около два месеца за изстиване и съзряване. Оборската тор и някои растителни отпадъци имат ниско съотношение C/N, висока влажност и лошо се подават на аерация. Те трябва да се смесват с твърд материал (пълнител) сорбиращ влагата, който обезпечава допълнителен въглерод и нужната за аерирането структура на сместа. Най-добрият пълнител се явява сламата, но може да се добавят листа, стърготини, трески, хартиени изрезки и др.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионалното депо.

Биоразградимите отпадъци могат да бъдат доставяни от домакинствата, срещу което те да получават готов компост. Очаква се, че безплатното предоставяне на компост е достатъчен стимул за населението от селата, за да отделят биоразградимите отпадъци от общия отпадъчен поток и по такъв начин да допринесат за намаляване на разходите за извозването на битовите отпадъци до регионалното депо.

Освен за безвъзмездно ползване от жителите, които доставят биоразградими отпадъци за компостиране, за готовия компост ще се търси пазарна реализация в селското и горското стопанство и озеленяването или ще се ползва за наторяване и подобряване на почвата в общински паркове и градини, спортни площадки, нарушени терени и др.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;
- 20% от текстилните отпадъци;
- 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1 т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г. Същата правна норма на ЗУО поставя следните актуални цели, в сила от 05.03.2021 г.:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани отпадъци (по тегло).

Целите по Чл.31, ал.1, т. 3 - 6 се постигат поэтапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 на ЗУО, целите по Чл.31, ал.1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“⁵ в община Девня е 53,2% от образуваните битови отпадъци, в това число - хранителни – 7,4%, градински – 40%, дървесни – 0,7%, хартия и картон – 5,1%.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за

⁵Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

жител на година са 109 кг/ж./г. През 2019 г. в община Девня са генерирани около 1634 тона или 193 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са по-високи от допустимите минимални стандарти. През последните години голяма част от тези био-отпадъци са отсортирани и компостиращи на инсталацията в с. Езерово, общ. Белослав или в раздадените на домакинствата 200 компостери.

Предвид разпоредбите на чл.34, ал.1 от ЗУО: „Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират отделно“.

При изчислението на количествата образувани отпадъци от косене и поддържане на обществени зелени площи следва да се спазват указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците (насоки за прилагане на Наредба за отделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС №275 от 06.12.2013 г., Обн. ДВ, бр.107 от 13.12.2013 г.), одобрени със Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е 6 кг./м²/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др.

Анализът показва, че в община Девня има добри предпоставки за въвеждане на отделно събиране на зелени и отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за отделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на инсталацията за предварително третиране. Предвижда се разширяване на въведената система за домашно компостиране и отделно събиране на генерираните растителни и биоотпадъци на площадки за временно съхранение преди компостиране.

Строителни отпадъци

Община Девня има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградена инфраструктура за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване или площадка за депониране на строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години.

Ниската тенденция в прираста на населението в общината не стимулира активни дейности в жилищното строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за временно съхраняване и оползотворяване на строителни отпадъци в община Девня.

На територията на общината има фирми, които предоставят услуги по извозване на строителни отпадъци, като предоставят контейнери за събирането им на заявителите и същите се извозват до обект „Рекултивация на нарушен терен в местност „Вършника“ в землището на гр. Девня и в землището на с. Кипра“, който се стопанисва от фирма „Друм груп“ ЕООД.

Депото за строителни и производствени неопасни отпадъци в с. Падина е закрито и предстои рекултивация. На територията на община Девня не функционира инсталация за рециклиране на строителни отпадъци. Общината е започнала процедура по обособяване на две площадки за разполагане на контейнери за отделно събиране на масово разпространени отпадъци от населението – в кв. Девня и кв. Повеляново. На територията на площадките ще се приемат и временно съхраняват и строителни отпадъци с код: 17 01 07 - смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06 (смеси или отделни

фракции от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, съдържащи опасни вещества) в количество до 200 т./годишно.

Данните за количеството на строителните отпадъци се отразяват както от лицата, извършващи дейности по събиране и транспортиране на строителни отпадъци, така и от оператора приел отпадъците за рекултивация на нарушен терен. Те отчитат количествата строителни отпадъци в съответствие с изискванията на Наредба № 1 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51/ 2014 г.).

Жизненият стандарт на населението и промишленият комплекс на Девня определят развитието на строителния бизнес. Строителството, особено индустриалното на територията на общината е в големи мащаби. Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно при строежи, текущи и основни ремонти в предприятията и домакинствата, но конкретни данни за количествата и състава им няма. Прилага се процедура, при която строителните предприемачи и гражданите да се обръщат към специализираните фирми за посочване на начин и условия за събиране и извозване на строителните отпадъци.

Понастоящем част от строителните отпадъци са основна съставка на новообразуваните локални замърсявания в покрайнините на населените места. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система, контролирана от Общината за събиране и оползотворяване на строителните отпадъци.

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г. се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Член 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т.ч. изхвърлянето им в контейнерите за битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО).

Контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице. За строежи, чийто възложител е кметът на общината, контролът по ПУСО се осъществява от директора на РИОСВ, на чиято територия е строежът.

Съгласно Чл.26 от Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали: „Кметът на общината изпраща информацията до директора на РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж“. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на неразрешени места - главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със ЗУО, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще Община Девня ще може да получава надеждни данни, когато извършва процедури за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите, с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че на територията на община Девня няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. Предстои изграждане на площадки за временно съхранение на строителните отпадъци, с цел последващо оползотворяване. Необходима е организация за въвеждане на разделно събиране и извозване на строителните отпадъци, тяхното съхранение и оползотворяване за обратни насипи, рекултивационни дейности и други.

Производствени и опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия

сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ-Варна.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община Девня са действащите предприятия от промишления комплекс, сред които има такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. Фирмите са подробно описани на стр.59-61 в настоящата Програма за управление на отпадъците на община Девня за периода 2021-2028 г.

На територията на община са регистрирани следните съоръжения/депа за третиране на производствени отпадъци:

Шламоотвал за карбонатен шлам, с оператор "Полимери" АД

Основните производствени мощности/единици в предприятието са изведени от експлоатация. Депото не е в експлоатационен режим. Преустановено е подаването/навиването на карбонатен шлам. Депото за карботатен шлам е с прекратена експлоатация от 2010 г. Не е извършена техническа рекултивация на депото. Не е внесен за съгласуване в РИОСВ и МОСВ проект за закриване и рекултивация. Не се провежда мониторинг и контрол на компонентите на околната среда. Дружеството е обявено в несъстоятелност от 2010 г.

През 2017 г. производствената площадка ведно с изградените съоръжения, в т.ч. и депото стават собственост на фирма „ХЪС“ ООД, въз основа нотариален акт за продажбана имот.

Депо за неопасни отпадъци "Разширение на депо за фосфогипс", с оператор „Агрополихим“ АД

Обекта е с преустановена експлоатация. Дейностите по депониране на отпадъци са прекратени през м. февруари 2013 г., след въвеждане в експлоатация на новото депо за фосфогипс, м-ст "Дренака". Не е извършена техническа и биологична рекултивация. За депото има актуализиран план за привеждане в съответствие с нормативните изисквания, който се изпълнява. Не е избран изпълнител за актуализация на съгласувания през 2009 г. проект за рекултивация на обект „Разширение на депо за фосфогипс – „Сая дере“.

С писмо на оператора изх. № 04-07-5/15.06.2016 г. до МОСВ и копие до РИОСВ е предоставена информация, че разширението на депото за фосфогипс (собственост и

отговорност на „Агрополихим“ АД) е физически неделима част от старото депо за фосфогипс, което представлява недовършен обект № 1 по Програмата за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, причинени до момента на приватизация на „Агрополихим“ АД. Поради тази причина дружеството счита, че дейностите по закриване и рекултивация на разширението на депото за фосфогипс (вкл. за етапа на проектиране) могат да се извършват единствено паралелно със съответните действия, предвидени в рамките на оздравителните мероприятия на обект № 1 по Програмата. От страна на „Агрополихим“ АД на „НИПРОРУДА“ ООД е предоставен „Работен проект за доизграждане и рекултивация на отвал за фосфогипс „Сая дере“ на „Агрополихим“ АД, изготвен от „Свеко Енергопроект“ АД, редакция от м. май 2015 г. През 2017 г. МОСВ дава ход за изготвянето на проектна документация за неизпълнените дейности от Програмата на „НИПРОРУДА“ ООД, за проектиране довършването на неизпълнените оздравителни мероприятия на депото.

Депото за неопасни отпадъци „Депото за фосфогипс“, с оператор „Агрополихим“ АД

За експлоатацията на депото има издадена комплексно разрешително № 393-Н0/2010 г. Към настоящият момент, изградените клетки № 1 и № 2 са изчерпани и е преустановена експлоатацията им. За клетки № 3 и № 4 има издадено решение № ВА-138(ПР)/22.08.2018 г. на РИОСВ-Варна за преценяване необходимостта от извършване на ОВОС, с характер да не се извърши ОВОС. В съответствие със становището на МОСВ е издадено ново комплексно разрешително за клетки № 3 и № 4 и те са в експлоатация.

Депото за строителни и производствени отпадъци, м-ст „Маркузана“, с. Падина, със собственик община Девня.

Депото е с прекратена експлоатация от 16.07.2009 г. със Заповед № 165/12.08.2009 г. на директора на РИОСВ-Варна. За депото с писмо изх. № 91-00-290/28.09.2007 г. на МОСВ има съгласуван Работен проект за техническа и биологическа рекултивация. Проектът е съгласуван с нужните институции, изготвен е Комплексен доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания за строежа, съгласно ЗУТ, в резултат на което е издадено разрешение за строеж. Проектът за рекултивация на депото следва да бъде реализиран от Община Девня, като собственик на терена, което до момента не е извършено. Община Девня не разполага с финансов ресурс за изпълнение на проекта, поради ограничения си и напълно разпределен по приоритети общински бюджет и се търсят възможности за външно финансиране.

На територията на общината към момента няма изградена друга инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни и производствени отпадъци. При констатиране такива се използват услугите на лицензирани фирми.

Производствените предприятия на територията на община Девня образуват и множество отпадъци с характер на битови, специфично масово разпространени и рециклируеми отпадъци, които се извозват от избраната фирма-изпълнител на инсталацията за предварително третиране в с. Езерово. Фирмите изготвят годишни отчети и ги представят пред ИАОС. Следва да се отбележи, че не всички фирми изпълняват задълженията си да предоставят необходимата информация за генерираните от тях отпадъци в ИАОС.

На територията на община Девня са налични обекти, които подлежат на контрол по законодателството, свързано с фактор „опасни химични вещества“, както и предприятия и/или съоръжения класифицирани с нисък или висок рисков потенциал, съгласно чл. 103, ал. 1 от ЗООС. Налични са и обекти с издадени комплексни разрешителни.

Един от потенциалните източници за локални почвени замърсявания са складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди. На територията на община Девня се съхраняват негодни пестициди в стоманобетонни контейнери ББ куб - 3 бр., позиционирани до бивше депо за ТБО, на гр. Девня. Полезен обем на всеки контейнер е 4 м³.

Замърсявания на почвите в община Девня се предизвиква отизхвърлянето на твърди битови отпадъци от различен характер. Непрекъснатото усъвършенстване на системите и

контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците.

Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми, текстил и обувки

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане .

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.

- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;

- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложи в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

На територията на община Девня не функционират площадки за събиране и третиране на отпадъци от ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, и НУБА и отработени масла, съгласно публикуваната информация на водения от Изпълнителна агенция по околната среда регистър на лицата, притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО.

Излезлите от употреба гуми и отработените масла, генерирани от земеделските структури в общината се предават на лицензирани фирми, по силата на сключени с тях договори. Следва да се има предвид, че този вид инфраструктура не се осигурява от общината, а е изцяло бизнес инициатива по схемата „разширена отговорност на производителя“.

Излезли от употреба моторни превозни средства

Управлението на излезлите от употреба МПС е регламентирано с *Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства*, приета с ПМС №11/15.01.2013 г. Обн. ДВ. бр. 7 от 25.01.2013 г., посл. изм.и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021 г., и частично със Закона за движение по пътищата.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от „*Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти*”, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

В изпълнение на чл. 19, ал. 3, т. 7 от Закона за управление на отпадъците в Община Девня е въведена система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци.

Отпадъците от негодни за употреба батерии, акумулатори, ИУЕЕО и ИУМПС и др. се събират и извозват от лицензирани фирми, след сключен договор с Общината.

Една част от излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване се предава обратно в търговските обекти, които предлагат електрическо и електронно оборудване. Друга част, съдържаща метал се предава на вторични суровини за рециклиране, а останалата се включва в общия поток отпадъци. Търговските обекти в Общината, които предлагат батерии, приемат обратно излезлите от употреба батерии, а акумулаторите се предават обратно в обектите, в които се предлагат.

Общината има сключени договори с лицензирани фирми за събиране на МРО, както следва:

- „СТАРФИНАЛ” ЕООД, гр. Девня, Договор № 1007-156/11.02.2019 г. за събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване или обезвреждане.
- „ПРОМЕТАЛ ТРЕЙДИНГ ” ЕООД, гр. Варна, Договор № 1007-243/26.10.2020 г. за събиране на отпадъци със следните кодове:

Код 20 01 21* Луминесцентни тръби и др. отпадъци, съдържащи живак.

Код 16 01 04* -Излезли от употреба превозни средства

Код 20 01 36 – Излязло от употреба електрическо електронно оборудване.

Код 16 06 01* – Оловно акумулаторни батерии

Код 16 06 04 – Алкални батерии

- „БАЛБОК ИНЖЕНЕРИНГ“ АД, гр.София Договор № 1007-245/27.10.2020 г. за приемане на опасни отпадъци от домакинствата със следните кодове:

20 01 21* Луминесцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак

20 01 27* Бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества

20 01 13* Разтворители

20 01 14* Киселини

20 01 15* Основи

20 01 17* Фотографски химични вещества и смеси

20 01 19* Пестициди

20 01 29* Перилни и почистващи смеси, съдържащи опасни вещества

16 05 06* Лабораторни химикали, състоящи се от или съдържащи опасни вещества, включително смеси от лабораторни химикали

15 01 10* Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества

20 01 31* Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти

20 01 32 Лекарствени продукти, различни от упоменатите в 20 01 31

- „ЕЛБИМЕКС“ ООД, гр.София, Договор № 1007-216/ 07.06.2021 г. за събиране на отпадъци с кодове:

20 01 01 Хартия и картон

20 01 39 Пластмаси

16 01 19 Пластмаси

На територията на общината няма инсталации за оползотворяване на сметищен газ.

Отпадъци от текстил и кожа (обувки)

Милиони тонове облекла се изхвърлят на сметищата в Европа всяка година. Тези количества стават все по-големи и по-големи, заради водещия бизнес модел на „бързата мода“ и свръх консумацията на дрехи. Нараства значително проблема с местата за депониране на отпадъци. Някои видове дрехи в сметищата имат нужда от повече от 50 години, за да се разградят. Те остават там за десетилетия и отделят вредни газове, които са сред основните причини за глобалното затопляне. Токсични вещества се просмукват в почвата и подземните води и вредят на околната среда в продължение на години. Губят се ценни ресурси, които биха могли да се оползотворят. Отклоняването на този отпадък от сметищата ще има огромен положителен ефект върху околната среда

Схемата за разширена отговорност на производителя (РОП) се прилага успешно по отношение на 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО): опаковки (от 2004 г.); ИУМПС (от 2005 г.); ИУЕЕО (от 2006 г.); отпадъчни масла и нефтопродукти (от 2006 г.); батерии и акумулатори (от 2006 г.); и гуми (от 2011 г.). При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени по силата на ЗУО и специфичните наредби за постигане на количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО, определени в Наредбите за всеки вид МРО. Създадени са и се

поддържат съответните публични регистри на задължените по схемата лица. Анализът на отпадъците показва, че най-добри постижения от гледна точка на йерархията на управление на отпадъците са постигнати за МРО. Това дава основание добрите резултати от прилагане на схемата за 6-те групи МРО схемата да се разшири и за други продукти. С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включен и този отпадъчен поток.

С развитието на модела т.нар. „бърза мода (fast fashion)“, което води до големи щети на околната среда както от гледна точка на производството, така от гледна точка на третирането на образуваните текстилни отпадъци, увеличаването броя на контейнери/пунктове за отпадъци от текстил с цел повторната им употреба е адекватна добра практика.

По данни от последния морфологичен анализ на отпадъците в община Девня се генерират средногодишно около 153,56 тона отпадъци от текстил и кожа или около 5% от общия битов отпадък. За постигане на по-добра ефективност на рециклирането и повишаване на количествата рециклирани битови отпадъци е необходимо да бъде въведено допълнително задължително разделно събиране на отпадъците от текстил и кожа.

С промените в ЗУО, Общините са длъжни да започнат да събират разделно отпадъците от обувки и текстил. Кметът на общината сключва договор само с една организация по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци, за да се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Болничните и здравни заведения и кабинети имат въведени задължения за сключване на самостоятелни договори за обезвреждане на опасните си отпадъци от дейността си в инсинератори.

Неопасните медицински отпадъци, генерирани в община Девня се събират заедно със смесения битов отпадък и се извозват до инсталация за предварително третиране в с. Езерово.

Утайки от ПСОВ

Утайките от ПСОВ са източник на енергия при оползотворяването им чрез методите на изгаряне и извличане на фосфора. Най-масово все още се прилагат методите за оползотворяване в земеделието и за възстановяване на нарушени терени. В България за съжаление все още най-често срещания метод е депонирането на утайките след изсушаване.

Очакваното количество утайки крие риск за околната среда и за здравето на хората, в случай че не бъдат намерени и приложени съответните решения за тяхното стабилизиране, съхранение и/или оползотворяване. Законът за водите предвижда в канализационните мрежи и пречиствателните станции за отпадъчни води в населените места да бъдат включвани отпадъчни води съобразено с технологията за третиране на утайките предвид по-нататъшното им оползотворяване или крайно обезвреждане. По отношение на съществуващата йерархия на възможностите, когато става въпрос за устойчиво развитие в дългосрочен план, рециклирането и материалното оползотворяване на отпадъците са за предпочитане пред изгарянето или обезвреждането им чрез депониране. В случая с утайките от отпадъчни води вариантите следва да се разглеждат, в зависимост от различните нива на замърсителите, патогенните организми и въздействието им върху хората и околната среда.

Съществуващите в момента възможни варианти за оползотворяване или окончателно обезвреждане на утайки от отпадъчни води могат да бъдат обобщени по следния начин: материално оползотворяване върху земеделска земя; рециклиранен на фосфора; енергийно оползотворяване в термични процеси; обезвреждане/наземно депониране.

При директното оползотворяване на утайки в земеделието е възможно възникването на някои неудобства (емисии на миризми, възможни рискове за околната среда или нещо друго). От друга страна не бива да се забравя, че тази употреба зависи от земеделските стопани, които не са длъжни да приемат утайки, а и техните изисквания към качеството се променят според сезона. Очаква се нарастващите нужди от съвременно третиране на утайките, което да гарантира премахването на патогенните организми и контрола върху замърсителите, да доведат до използването на утайките върху земеделска земя само след тяхното предварително третиране, например компостиране и производство на висококачествен компост. Всички основни методи за третиране трябва да бъдат подробно разгледани по отношение на това дали са подходящи за предоставянето на устойчиво решение за управлението на утайките.

ГПСОВ „Девня“ - въведена е в експлоатация през 1972 г. Пречистените отпадъчни води от ПСОВ се заустват в р. Девненска, вливаща се в р. Провадийска – водно тяло с код BG2PR210R005. ПСОВ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване на водите без възможност за снижаване на показателите общ фосфор и общ азот. Стопанисва се от „В и К Варна“ ООД. В нея постъпват за пречистване отпадъчните води от гр. Девня, общ. Девня, гр. Вълчи дол, общ. Вълчи дол и гр. Суворово, общ. Суворово.

За площадка на ПСОВ има изготвени всички необходими документи и разрешителни. Площадката е собственост на Община Девня. Площта на имота е 28,044 дка., а застроената площ на съществуващата ПСОВ е 13 420 т2. Западно от площадката преминава електропровод 20 kV. Сервитута от 12 м от двете страни до крайните проводници, не разрешава да се строят сгради, съоръжения и де се засажда високостеблена растителност. Характерна особеност на площадката е разположението на две тераси с разлика в котите над 3,50 т.

ПСОВ Девня е оразмерена за 10 000 Е.Ж. и $Q_{ср-дн.} = 15\,500\, т3/d$.

ПСОВ включва съоръжения за механично пречистване, Биобасейни и вторични утаители, инсталация за аеробно изгниване на утайките с открити изгниватели, изсушителни полата, лабораторно - административна сграда. Генерираните в момента утайки от инсталацията на ПСОВ – Девня изискват последващо третиране преди депониране.

С оглед на състоянието на ПСОВ към момента механичното стъпало работи лошо. Съоръженията и механичното оборудване са амортизирани, като често дефектират. Разположените на открито решетки създават експлоатационни проблеми през зимния период.

Биологичното стъпало е силно амортизирано. Оборудването е остаряло.

Третиране на утайките

Утайковото стопанство е амортизирано. За обезводняване се разчита на изсушителни полета, което е остарял метод и много зависим от климатичните условия.

Също така, в технологичната схема на ПСОВ-Девня няма предвидени съоръжения за отстраняване на общ азот и общ фосфор, което не отговаря на съвременните технологични и нормативни изисквания.

Необходимо е да се извърши цялостна реконструкция и модернизация на станцията, тъй като агломерацията, включваща трите общини е с над 10000 е.ж. и заустването на пречистените отпадъчни води е в Чувствителна зона. Срокът за извършване на реконструкцията и модернизацията е изтекъл на 31.12.2010 г., съгласно чл. 12, ал. 4 от Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Необходимо е осигуряване на финансиране през новия период, с цел постигане на нормативните изисквания и прилагане на съвременни методи за третиране на генерираните утайки.

В ПСОВ “Девня” са включени канализационните мрежи на гр. Девня, гр. Суворово, гр. Вълчи дол, с. Кипра и с. Чернево.

Съгласно българската нормативна уредба, не е позволено да се извозва нестабилизирана утайка. Изисква се допълнително третиране на утайките, ако е избрана технология с активна утайка. Утайката, отделена от отпадъчните води, е биологично активна. Изборът на технология

за третиране на утайките е неизменно свързан с избраната технология за пречистване на водата. При капацитет 5 – 40 000 Е.Ж. са приложими следните варианти за третиране на утайката:

- Вариант 1: Симултанна аеробна стабилизация (Продължителна аерация).
- Вариант 2: Аеробна стабилизация (в отделни Аеробни стабилизатори).
- Вариант 3: Стабилизиране на сурова утайка с варуване (този вариант не се препоръчва).

Изграждането на надеждна и отговаряща на съвременните изисквания канализационна система и модернизацията на ПСОВ – Девня са важно условие за подобряване на качеството на живот на местното население и възможност за повишаване на атрактивността на общината като добро място за инвестиции. Част от населението все още използва септични и попивни ями, което води до замърсяване на подземните води и може да провокира свлачищни процеси.

Обезвреждане на отпадъците

Обезвреждането на отпадъците, както и предотвратяване на образуването им цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда от отделянето на газове и инфилтрат от протичащите процеси на гниене при депонирането им. Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво за обезвреждане на отпадъците също са с голямо значение за постигане на целите.

Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.

Дейности за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

- Закриване и рекултивация на съществуващото депо за ТБО;
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролирано изхвърляне и неконтролирано изгаряне на отпадъци и др. неконтролирани методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество на биоразградимите отпадъци, депонирани на депото;
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на зелените отпадъци;
- Насърчаване на домашното компостиране;
- Изграждане на открити площадки за събиране и компостиране на отделно събраните зелени отпадъци от паркове и градини на територията на общините;
- Изграждане на площадка за компостиране на регионалното депо;
- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране и изграждане на центрове за рециклиране;
- Осигуряване прием на широк спектър отпадъци, различни от обикновените домакински отпадъци, като например: опасни домакински отпадъци, отпадъци от електронно и електрическо оборудване, едрогабаритни отпадъци, градински отпадъци, строителни отпадъци от частни домове, рециклируеми материали и др. на регионалното депо;
- Всички други фракции домакински отпадъци, като опасни отпадъци, ОЕЕО и СО от домакинствата, които не се приемат от общинската система за сметосъбиране, ще бъдат приемани и сортирани в центъра за рециклиране, за да се гарантира, че отпадъците ще бъдат третирани в съответствие с целите на НПУО.

В община Девня има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината или 8540 души към 31.12.2020 г., по официални данни на НСИ.

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване в община Девня се извършват от ДЗЗД „Девня Еко Алианс“ - фирма-изпълнител, избрана чрез процедура за възлагане на обществена поръчка. Дейностите по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на общината се извършват от „Девня Ресайклинг груп“.

Събраните отпадъци се извозват до инсталацията за предварително третиране, собственост на „Екоинвест асетс“ АД, с.Езерово.

Избраната фирма - изпълнител отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от населените места на общината и транспортиране до инсталацията за предварително третиране;
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете за смет и в жилищните райони и транспортирането им до депото.
- Почистване на контейнерните площадки, след обработка на контейнерите и съдовете за отпадъци;
- Почистване и извозване на отпадъци от локални (нерегламентирани) замърсявания с битови, или растителни отпадъци, както и отпадъци от пролетно почистване по заявка;

Образуваните отпадъци се събират смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20 03 01.

Сметосъбирането се извършва по график изготвен от Общинска администрация-Девня.

Ежегодно до 30 октомври със заповед на кмета на общината по чл. 63, ал. 2 от Закона за местните данъци и такси се уведомява населението за обхвата на системата за предлаганата услуга по сметосъбиране и сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване за следващата година.

Системата за организирано сметосъбиране на община Девня е изградена от:

- кофи 240 л. разставени предимно на домакинствата /2 бр. са предоставени на фирми/– общо 2055 бр., събиращи смесени битови отпадъци. За гр.Девня и с.Кипра честотата на сметоизвозване е един път седмично, за с.Падина е един път на две седмици.

- контейнери 1100 л. /1.1м3/ – 417 бр. предоставени за събиране на смесени битови отпадъци от общински сгради, магазини, фирми и промишлени предприятия.

Честотата на сметоизвозване е следната:

280 бр. два пъти седмично

127 бр. един път седмично

4 бр. два пъти месечно

6 бр. един път месечно

График по видове съдове и райони:

Кофи 240 л.

кв.Девня – 1083 бр. (428 бр. – понеделник, 497 бр. – вторник, 158 бр. четвъртък)

кв. Река Девня – 195 бр. сряда

кв.Повеляново – 427 бр. (284 бр. сряда, 143 бр. петък)

с.Кипра – 187 бр. четвъртък

с.Падина – 161 бр. през сряда

Промислена зона – 2 бр. един път седмично – петък

Контейнери 1 м3

кв.Девня – 89 бр. (73 бр. два пъти седмично понеделник и четвъртък, 15 бр. един път седмично-петък, 1 бр. два пъти месечно)

кв. Река Девня – 31 бр. (12 бр. два пъти седмично – вторник и петък, 19 бр. един път седмично - петък)

кв. Химик – 10 бр. един път седмично – петък

кв.Повеляново – 46 бр. (43 бр. два пъти седмично – вторник и петък, 2 бр. един път седмично - петък, 1 бр. един път месечно).

с.Кипра – 7 бр. (6 бр. един път седмично – четвъртък; 1 бр. един път месечно)

с.Падина – 4 бр. (2 бр.два пъти месечно през сряда; 2 бр. един път месечно)

Промислена зона – 230 бр. (152 бр. два пъти седмично вторник и петък, 75 бр. един път седмично /37 бр. - вторник, 38 бр. – петък/; 2 бр. един път месечно)

Община Девня е намерила различни решения за събиране на отпадъците от обществените места, улиците, паркове и т.н., чрез поставяне на кошчета на подходящи обществени места. На територията на общината са разположени 138 броя тротоарни кошчета за отпадъци, Като следва: за гр.Девня-127 броя, за с. Кипра - 5 бр. за с.Кипр и за с. Падина - 6 бр. Графикът на почистването им е два пъти седмично.

Системата по сметосъбиране и сметоизвозване се обслужва от сметосъбираща техника, която включва: 4 броя сметосъбирачи и два броя товарни автомобили.

Сметосъбирането и сметоизвозването на територията на общината се извършва с два броя автомобили – Специален автомобил Мерцедес Еконик и Специален автомобил сметосъбирач МАН.

Резервните автомобили са Специален автомобил сметосъбирач Мерцедес Еконик и Специален автомобил Мерцедес 2631 Актрос.

Специален автомобил Мерцедес Еконик В 8154 ВР

Специален автомобил сметосъбирач МАН В 7239 ТА

Специален автомобил сметосъбирач Мерцедес Еконик В 4018 НН – резерв

Специален автомобил Мерцедес 2631 Актрос В 5835 НХ – резерв

Товарен автомобил Мерцедес Бенц 814 В 8917 КА

Товарен автомобил Мерцедес спринтер В 8167 ВВ - резерв

На територията на общината предстои да бъдат създадени две площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци.

Введена е система за разделно събиране и има сключен договор с оползотворяваща организация „за отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.

Битовите отпадъци се обезвреждат след сепариране и сортиране на инсталация за предварително третиране, а негодните за рециклиране, компостиране и/или повторна употреба (около 30%) се депонират на регионално депо в общ. Аксаково.

Община Девня е осигурила и раздала на населението около 200 компостери за фамилно компостиране. В план-сметката за очакваните приходи и разходи от такса битови отпадъци за 2022 г. са заложили средства за осигуряване на компостери на всички еднофамилни сгради. Необходимо е да бъдат осигурени и специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел за домакинствата, ползващи твърди горива за отопление.

Строителните отпадъци, генерирани от строежи и ремонти на стопански, обществени и частни сгради и търговски обекти в общината се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък, а ако са в по-големи количества се обслужват от специализирани фирми.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

Прилаганите методи за обезвреждане на отпадъците в община Девня към момента са: предварително третиране, сепариране, сортиране, рециклиране, компостиране и депониране на негодните за повторна употреба и/или оползотворяване около 30%. Депонирането се осъществява на регламентирано регионално депо в община Аксаково.

Община Девня спазва напълно изискванията за третиране на битовите отпадъци.

От 2016 година Община Девня извозва битовите отпадъци генерирани на територията ѝ до инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и тяхното обезвреждане, находяща се в село Езерово, местност „Чакмак баир“, общ. Белослав, обл. Варна, собственост на „Екоинвест Асетс“ АД. Годните за рециклиране и компостиране отпадъци се отделят, а останалите (около 30% от попадналите в инсталацията отпадъци) се депонират на регионално депо в община Аксаково.

Инсталацията за механично – биологично третиране на твърди битови отпадъци, включва: Линия за механично третиране; Балираща машина; - Линия за биологично третиране и

Линия за пресяване на стабилизирана на стабилизирана органична фракция (СОФ). В завода в с. Езерово функционира и щредираща линия за производство на модифицирано гориво от отпадъци (RDF).

Инсталацията за механично – биологично третиране (МБТ) на отпадъците. Капацитетът на инсталацията за МБТ е 450 t/ден входящ за преработка отпадък, от които 248 t/ден е капацитета на линията за биологично третиране, в която постъпва сепарираната органична фракция от линията за механично сепариране. Инсталацията за МБТ на твърди битови отпадъци представлява метално хале от модулен тип, в което са разположени всички съоръжения и всички процеси се извършват в закрыта среда /в помещения или затворени съоръжения - тунели/ и биофилтърен комплекс, включващ съответните филтри за улавяне и пречистване на неприятните миризми и резервоари за технологични води. След механичното третиране (сортиране), рециклируемите фракции хартия, пластмаси, метал се балират и предават за рециклиране, а органичната фракция постъпва в 10 на брой биотунели с общ капацитет 248 t на денонощие входящ отпадък, където се извършва аеробно разлагане да получаване на стабилизирана органична фракция (компост).

В инсталацията за МБТ на ТБО се третират смесени битови отпадъци системите за организирано сметосъбиране на общини от област Варна, както и от други юридически лица.

Към момента в инсталацията постъпват смесените битови отпадъци, генерирани от населението на общините Варна, Девня, Белослав, Суворово, Ветрино, Дългопол и други.

В инсталацията се сортират и балират и разделно събраните отпадъци от опаковки от системите за разделно събиране на общините Девня, Белослав, Провадия, Дългопол, Суворово, Долни Чифлик, Ветрино, Вълчи дол, Бяла, Аврен, Варна, Балчик, Генерал Тошево, Каварна, Шабла и гр. Добрич.

Инсталацията за МБТ на ТБО е в експлоатация от 27.05.2011г. Технологията, която е приложена за преработката на отпадъците се основава на естествени физико-механични процеси, които не генерират замърсяване на околната среда с прах и вредни емисии.

Доставчик на технологията, чрез своя ексклузивен представител за България – Рисайклинг България ООД, е немската компания Eggersmann Anlagenbau Projekt GmbH, която е водеща в разработването и изграждането на инсталации за механично и биологично третиране на отпадъци на Европейския и световен пазар.

В чисто екологичен план, инсталацията е в пълно съответствие с добрите практики в областта на отпадъците и по отношение на предотвратяване замърсяването на околната среда. На практика няма отделени вредни емисии и миризми, тъй като е изградена система за всмукване и пречистване на въздушните потоци от помещенията чрез биофилтър. От инсталацията не се изпускат отпадни води. Водната система също е от затворен тип, като инфилтратът от отпадъците /или т.нар. технологична вода/ се улавя и използва повторно при процесите на биологично разлагане на органичните отпадъци.

Планирано е изграждането на регионално депо за ТБО в землището на с. Войводино, община Вълчи Дол, която процедура е прекратена поради невъзможност да се използва избраният терен. От страна на общинска административна Девня е заявена необходимост от изграждане на претоварни площадки за неопасни битови отпадъци в различни части от територията ѝ. Планира се на тях да се извършва предварителна обработка на отпадъците и претоварването им. Капацитетът им е съобразен да покрива средногодишния обем отпадъци на населените места в общината.

По предложение на „Агрополихим“ АД в ОУП на община Девня са обособени устройствени зони за комунално обслужване и стопанство, в които да бъде изградено депо за производствен отпадък - фосфогипс. От 2017 г. „ЕкоСейф“ ЕООД има инвестиционно намерение за изграждане на инсталация за сепариране и предварително третиране на отпадъци. Имотите, които са предвидени за експлоатация се намират северно от утайтеля на „Солвей соди“ до с. Падина. Югоизточно от тези имоти се намира старо общинско депо за индустриални отпадъци, което е изчерпано и следва да бъде предвидена рекултивацията му.

Хвостохранилището, разположено на запад от промишлена зона Юг, собственост на „Солвей соди“ АД и „Девня инвест“ АД е изчерпано, с преустановена експлоатация и следва да бъде рекултивирано.

Общинското депо за неопасни битови отпадъци в местността „Герените“ е спряно от експлоатация, съгласно заповед № 178/21.07.2015 г. на Директора на РИОСВ – Варна.

На основание направения преглед на състоянието на инфраструктурата за третиране на битовите отпадъци, може да се направи извода, че Община Девня към момента не е осигурена с регионално депо за битови отпадъци, което да разполага с необходимия капацитет, осигуряващ приемане на цялото количество подлежащи на депониране битови отпадъци в региона, като на този етап не е решен проблема с изграждане на ново депо.

Отпадъците се обезвреждат по договор с „Екоинвест Асетс“ АД в инсталация за предварително третиране и последващо депониране на неусвоените остатъци в Регионално депо – с. Вълген, община Аксаково.

ИЗВОДИ:

Прилаганите методи за обезвреждане на отпадъците в община Девня към момента са: предварително третиране, сепариране, сортиране, рециклиране, компостиране и депониране на негодните за повторна употреба и/или оползотворяване около 30%. Община Девня извозва битовите отпадъци генерирани на територията ѝ до инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и тяхното обезвреждане, намираща се в село Езерово, местност „Чакмак баир“, общ. Белослав, обл. Варна, собственост на „Екоинвест Асетс“ АД. Депонирането се осъществява на регламентирано регионално депо в община Аксаково.

Необходимо е въвеждане на системи за разделно събиране и управление на биоразградими, текстилни отпадъци и обувки.

Общината трябва да осигури разделното събиране и оползотворяване на строителните отпадъци и да оптимизира и поддържа системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Шумът е комплекс от звуци, които действат неблагоприятно върху човешкия организъм. Минималната звукова енергия, която при човека е в състояние да предизвика слухово възприятие, се нарича долен слухов праг и се означава с 0 децибела. Най- горната граница, при която човек възприема звука като болка, се нарича горен слухов праг или праг на болката и отговаря на сила на звука от 130 децибела при 1000 херца честота. Освен сила звукът се характеризира и с височина /честота/. Човешкото ухо може да възприема звуци с честота от 16 до 20 хиляди херца. Едно трептене в секунда е 1 херц.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда той е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Шумът и вибрациите по своето хигиенно значение са на едно от първите места сред неблагоприятно действащите фактори в работната и околна среда.

Таблица 35: Показатели за шум, съгласно Наредба №6 от 26.06.2006 г.

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45
2.	Централни градски части	60	55	50
3	Производствено-складови територии и зони	70	70	70

Граничните стойности на нивата на шум за различните територии и урбанизирани зони в зависимост от предназначението им за дневен, вечерен и нощен период, са регламентирани в Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите по показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето.

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Варна контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда.

Контролът на промишлените източници на шум, излъчван в околната среда се осъществяваше в рамките на издадените комплексни разрешителни, чрез контролни измервания по годишен график за 2020 г., чрез предписания при провежданите контролни проверки на действащите промишлени източници за представяне на доклад от СПИ в рамките на две последователни календарни години и при въвеждане в експлоатация на нови промишлени обекти.

Основните източници на шум на територията на община Девня са типичните източници, характерни за съвременните населени места - промишлени обекти, транспортните потоци на различните видове транспорт - шосеен, ж. п., въздушен и локалните източници на шум - комунално-битови, спортни и други обекти.

Пътна инфраструктура

Пътни артерии от РПМ (републиканска пътна мрежа), чрез които общината осъществява външните връзки, са с дължина 61.486 км., от които около 16,116 км. са в лошо състояние. С най-голяма дължина на ниво община е АМ „Хемус“ - 18.4 км., следвана от път I-2 „Русе-Шумен-Девня-Варна“ - 14.376 км., път III-2008 Девня-Варна и път III-2009 Девня-Варна са с

дължина съответно 8,35 км. и 4,06 км. Част от републиканската пътна мрежа преминава през 2 населени места - гр. Девня и с. Падина.

Равнинният релеф и географското положение на общината благоприятстват развитието на гъста пътна мрежа. Пътищата са изградени съгласно европейските стандарти, с вертикална сигнализация, отводнителни канали и укрепителни съоръжения. Населените места са свързани с общинския център посредством републикански пътища с изкл. на с. Кипра, до което достъпът се осъществява чрез общински път. Съществуващата общинска пътна мрежа е добра по отношение на гъстотата и задоволителна по отношение на състоянието на пътната настилка. Общата дължина на общинските пътища е 33,252 км. като по-голямата част от тях се намират в землището на Девня.

Железопътен транспорт

Град Девня е важен железопътен транспортен възел, обусловено от географското й положение и индустриалния профил на града и общината. През територията ѝ преминава първата изградена в България жп линия - Русе - Каспичан - Варна, трасето на която е изместено през 1970 г. (между спирки Тръстиково и Страшимирово) и днес е основна за страната железопътна линия № 2 - София - Варна, с отклонение Разделна - Кардам. През същата година е изградено пристанище Варна - Запад, с което се дава сериозна възможност за развитие на железопътния транспорт в района.

От гара Повеляново и гара Девня тръгват следните връзки с останалата жп инфраструктура в областта и страната:

от гара Повеляново към гара Синдел - с линия №3 Карнобат - Варна-ферибот; към гара Каспичан - с линия № 9 Русе - Каспичан; към гара Разделна - с линия № 28 Разделна - граница с Румъния; към гара Варна - с пристанище Варна-Изток;

от гара Девня към гара Повеляново - с линия № 2 София - Варна.

Общата дължина на железния път, преминаващ през територията на община Девня е 22,083 км. от 517+000 до 523+700 км двойна жп линия (по линия №2); от км 517+000 до 518+000 път №3 при триъгълника Разделна - Повеляново - Разделен пост Разделна; 2,058 км. двойна жп линия (единият път не е в експлоатация) от пристанище Варна - Запад до гара Разделна; от км 2+495 до км 14+020 единична жп линия от гара Девня към гара Кардам; от км 0+000 до км 0+800 от гара Повеляново към РП Разделна. Всички описани отсечки са в експлоатация и в добро състояние. Сградите на двете гари - Повеляново и Девня са в експлоатация и в добро състояние.

Към описаните линии и съоръжения на железопътната инфраструктура има изградени индустриални жп клонове, които обслужват Агрополихим АД, Трансис Индъстри АД, Солвей Соди АД, Девен АД (обслужвани от гара Повеляново); Пристанище Варна ЕАД и Ойлтанкинг България АД (обслужвани от гара Разделна); Девня цимент АД, Надин холд ЕООД и Каолин АД (обслужвани от гара Девня).

Изградената на територията на община Девня инфраструктура има възможност за превоз на всякакви видове товари с всички видове влакове. Налице са добри условия за железопътно обслужване на промишлеността и селското стопанство.

Въздушен транспорт

Най-близкото летище до територията на община Девня е летище Варна, разположено на 25 km. от общинския и на 8 km. от областния център. Изпълняват се граждански и карго полети. Близостта на летище Варна е изключително благоприятна за развитието на община Девня. В комбинация с добре развитата пътна мрежа и наличието на магистрала „Хемус“, транспортно-географското положение на общината е предпоставка за много добро социално-икономическо развитие.

Воден транспорт

На територията на община Девня попада пристанище Варна-Запад. Разположено е на западния бряг на Белославското езеро и разполага със съвременни технологии за претоварване на различни продукти на химическата промишленост - торове, соди, цимент, фосфорит, течни

химикали, както и на руди, въглища, пясъци. Налична е претоварна естакада за сярна киселина. Пристанището е само товарно и разполага с 22 броя корабни места за обработка на различни по вид товари, както и с два 100-тонни и два 63-тонни мобилна крана. Налични са още 25 портални крана с товароподемност до 32 t, два с товароподемност до 35 t и девет до 45 t. Максималната дълбочина на водите в пристанището е 11,2 m, общата дължина на кея - 3430 m, открити складови площи - 346 397 m² и складове - 20 998 m².

Масов пътнически обществен транспорт

Обществени автобусни линии осъществяват ежедневно и по график превози от общинския център до с. Падина, както и до други общински центрове - Суворово, Провадия и Вълчи дол и до областния център - Варна. Основните трудови пътувания на жителите на община Девня се осъществяват най-често до областния център Варна (45 мин.) и до близките общински центрове. Транспортната достъпност е много добра. Областният център Варна е на 45 мин. от гр. Девня по път А2 (магистрала „Хемус“). Пътните връзки със съседните общински центрове също се осъществяват бързо - до Провадия се стига за 22 мин., до Ветрино за 15 мин., Белослав - 23 мин., Суворово - 20 мин., Аврен - 30 мин., Аксаково - 23 мин. Разстоянието от двете села в рамките на общината - Кипра и Падина е съответно 10 и 12 км. Уличната мрежа в населените места е добре развита и покрива нуждите на населението.

Други източници на шум

Източно от кв. „Девня 2“ се намира мото-полигон Девня, където се провеждат състезания по мотокрос.

Нива на шум

По експертна оценка, в аспекта на шумовото натоварване, общинската територия принадлежи към тези, чието население е застрашено от наднормени шумови нива, особено в Девня и Падина, през които преминава активен транспортен трафик. Конфигурацията на пътната мрежа предполага в определени участъци и в определени периоди наднормено акустично натоварване.

Шумовите характеристики на потока на разстояние 7,5 m. от оста на близката лента за движение, в зависимост от класа на пътя са :

автомагистрала - 84 - 87 dBA при разрешена скорост 120km/ ч;

II клас - в граници 65^70 dBA при разрешена скорост 80 km/ч;

III клас - в граници 60^65 dBA при разрешена скорост 60 km/ч;

Извършеното преброяване на преминаващи МПС от преброителни пунктове на АПИ, показва, че средноденоношното натоварване по основните пътни артерии в общината е най- високо за АМ Хемус - 13 824 ед./деноношие, път I-2 /Русе-Девня-Варна/ - 3 994 ед./деноношие и път III-2008 /Девня-Варна/ - 4 429 ед./денон. Това са натоварвания, които формират шумови нива в порядък 87 dBA за магистралата и 81-84 dBA за останалите две направления.

Въздействието на акустичната среда е най-съществено върху квартал Повеляново. Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за повишени шумови нива в населените места, като представлява около 80% от общото шумово натоварване. Принос в увеличените шумови нива има не само завишеният брой моторни превозни средства, но и лошото състояние на автомобилния парк, уличните настилки, липсата (в повечето случаи) на екрани и зелени пояси за намаляване на шумовите нива. От ошумяване над нормите (шум над 58 dB /A) са засегнати приблизително 2500 души от населението на град Девня, главно от транспортен шум на трафик, свързан с химическия комплекс.

Съгласно изискванията на „Закона за защита от шума в околната среда“ (ЗЗШОС) и Европейската Директива 2002/49/ЕС (относно оценката и управлението на шума в околната среда), Община Девня не следва да разработва Стратегическа карта за шум (СКШ) в околната среда и План за действие към нея. Пристанище Варна-Запад, което попада на територията на община Девня е включено в Актуализираната стратегическа карта за шум в околната среда на Агломерация – Варна и Плана за действие към нея. Автомагистрала „Хемус“, като специфичен източник на шум в околната среда е включена в Стратегическа карта за шум на Агенция „Пътна

инфраструктура“ (АПИ) за 1122,606 км пътни участъци в Република България, през които преминават над 3 млн. моторни превозни средства годишно. Конкретни мерки за АМ „Хемус“ са предвидени в Плана за действие на АПИ към СКШ, утвърден със Заповед № РД-01-240/27.04.2020 г. Предвидени са мерки, които да бъдат предприети за ограничаване на установеното шумовото натоварване над допустимото ниво, в участъци, за които е изготвена СКШ, като за АМ „Хемус“ се предвижда изграждане на шумозащитни съоръжения при: гр. Девня – на две места двустранно на пътя - по 301 м, и 1822 м едностранно.

Шумът, породен от строителни дейности, е характерен за районите, в които се извършва строителство, ограничен е по време и е с нисък интензитет.

Характерното разположение на промишлените зони - предимно обособени в нежилищни територии, до голяма степен снижава въздействието на производствения шум върху гражданите. Промислените източници извършват собствени периодични измервания на шума, излъчван в околната среда. През 2021 г. собствени измервания на нивата на шум са извършили 10 големи промишлени предприятия, ситуирани в община Девня. Резултатите показват, че няма превишение на граничните стойности на нивата на излъчвания шум.

Не са получавани жалби и сигнали, свързани с излъчвания от промишлените източници шум в околната среда.

ИЗВОДИ:

Акустичната обстановка на територията на община Девня е сравнително благоприятна. Наблюденията показват, че шумът не е сериозен проблем за жителите на общината. Изключение в това отношение прави населението живеещо в близост до транспортни възли като ЖП гарата, както и това живеещо в близост до натоварените пътни артерии (АМ „Хемус“). Решение на този проблем следва да се търси чрез подобряване на пътните настилки и озеленяването на градската среда.

Промислените източници извършват собствени периодични измервания на шума, излъчван в околната среда. Резултатите показват, че през последните години няма превишение на граничните стойности на нивата на излъчвания шум.

Битовият шум има различно въздействие в различните райони, като в жилищните квартали той е с по-високо ниво в извънработно време и през почивните дни.

Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределно допустимите норми.

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници;
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници;
- Йонизиращи и не йонизиращи лъчения;

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Преминаване към по-евтини технологии за снабдяване с топлоенергия, съпроводени с по-високи емисии в атмосферния въздух;
- Липса на финансови средства в производствения сектор за опазване качеството на атмосферния въздух;

- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни и благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух;
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди;

Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за питейни води, ПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервизи, автогари, гари и летища, и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат типови постройки без възможности за поддържане на необходимата хигиена, както и недостатъчно ефективна инфраструктура /водопровод и канализация/. Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегне и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сензибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

Естественят радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион. Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

Слънчевата радиация е природен източник на радиация, към която човек се е приспособил и не е прието да се счита като опасна за неговото здраве. Сумарната слънчева радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение на прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата. Продължителността на слънчевото греене има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево греене зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Познаването на светлинния режим е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

На територията на община Девня радиационната обстановка се следи от местната структура на „Гражданска защита“. Няма отклонения от действащите норми и характерните за региона стойности на гама-фон. Няма данни за йонизиращи лъчения и влияние върху хората и околната среда.

ИЗВОДИ :

- Радиационният гама фон в област Варна, в частност и в община Девня е в границите на характерните за страната фонове стойности.
- Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.
- В резултат от извършения мониторинг на радиационния гама фон на атмосферната радиоактивност, радиологичните характеристики на необработваеми почви и повърхностните води, може да се направи извода, че няма повишаване на стойностите на наблюдаваните компоненти на околната среда.

5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските наместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- да информира населението за състоянието на околната среда;
- да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
 - да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
 - да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
 - да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;
 - да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
 - да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;

- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината.

Ежегодно в срок до 31 март, кметът трябва да представя в РИОСВ отчет за изпълнение на двете програми.

Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения кметът на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Отговорни за опазване на околната среда и управлението на дейностите с отпадъците са: Кмета на общината, Общинския съвет, Заместник-кмет, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Изпълнението на настоящата Програма за опазване на околната среда на община Девня за периода 2021-2028 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

В Общината дейностите по опазване на околната среда, чистота и управление на отпадъците се извършват от:

- Общински съвет – Девня;
- Кмет на община Девня;
- Началник отдел „Екология и чистота“ (ЕЧИ) при Община Девня;
- Гл.експерт в отдел „Инспекторат“ при Община Девня;
- Инспектор в отдел „Инспекторат“ при Община Девня;
- Специалист в отдел „Екология и чистота“ при Община Девня.
- Кметовете и кметските наместници на населените места от общината.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Девня структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците са отделите „Екология и чистота“ и „Инспекторат“. Те отговарят пряко за дейностите по екология, озеленяване, управление на отпадъците и чистота.

Към Общински съвет - Девня има сформирана Постоянна комисия „Европейски програми и проекти, екология, инвестиционна политика“, която разглежда и обсъжда всички предложения свързани с управлението на отпадъците и опазването на околната среда, преди вземането на окончателни решения от Общински съвет.

В администрацията са назначени отговорни служители, които освен дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други, активно участват в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Девня структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е сектор „Екология и чистота“ в отдел „ЕЧОИ“, в който са назначени експерти по опазване на околната среда. Те отговарят пряко за дейностите по опазване на околната среда, екология, озеленяване, управление на отпадъците и чистота.

На служителите, отговорни за прилагане на настоящата програма и за изпълнение на дейностите по опазване на околната среда и чистота са възложени следните функции:

- Събиране на информация за състоянието на околната среда в общината;
- При непосредствена опасност, съществено замърсяване или увреждане на околната среда незабавно информира кмета на общината и съдейства за предприемане на мерки за предотвратяване на евентуални вредни последици;
- Контрол на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и източниците на замърсяване на територията на общината;
- Съставяне на графици във връзка с контрола по опазването на околната среда;

- Контролиране събирането и обезвреждането на битовите и строителните отпадъци и др.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по опазване на околната среда и управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на съответните длъжности.

Анализът на институционалния капацитет показва, че в Община Девня се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за опазване на околната среда и управление на отпадъците.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва ежегодното им включване в дейност за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари и специализирани курсове. Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

Община Девня следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: Ветрино, Суворово, Аврен, Аксаково, Белослав и Провадия.

За решаване на проблемите по управление на отпадъците Община Девня работи в тясно сътрудничество с останалите 8 общини, членове на Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Провадия: Аврен, Бяла, Ветрино, Вълчи дол, Долни Чифлик, Дългопол, Провадия и Суворово.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

- С „ВиК“ дружеството за получаване на:
 - разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;
 - разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в градската ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води;
- По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Девня поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:
 - РИОСВ – Варна;
 - ИАОС и Регионална лаборатория/РЛ/ към ИАОС - Варна;
 - РЗИ – Варна към МЗ;
 - „Басейнова дирекция“ – „Черноморски район“ – Варна;
 - Областна администрация – Варна;
 - „Областна дирекция земеделие и гори“ – Варна, към МЗГ;
 - Отдел „Статистически изследвания - Варна“ към НСИ;
 - Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“;
 - ТП ДГС „Суворово“;
 - Областна дирекция по безопасност на храните – Варна и др.

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда и управление на отпадъците се организират и осъществяват от Общинска администрация – Девня и назначените за целта служители. Разходите за тези функции в общинския бюджет се покриват предимно от приходите от такса „битови отпадъци“, глоби и санкции по закони и наредби, свързани с опазване на околната среда и други собствени приходи на Общината.

Необходимостта от изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците и осъществяване на дейности, свързани с предотвратяване на последиците от климатичните промени, бедствия, аварии и катастрофи, пряко свързани с опазването на природата и околната среда ще постави остро въпроса за тяхното финансиране.

Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Девня.

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща“, който се въвежда с такса „Битови отпадъци“ за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци“ за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци“.

Прилагането на принципа „замърсителят плаща“ изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците. Цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото за период не по-кратък от 30 години, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци - ДВ, бр. 80 от 13 септември 2013 г.

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци“ ръководството на Общинска администрация Девня и Общински съвет - Девня се съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга.

Отчитайки конкретните условия на Община Девня, постъпващите средства при правилно и целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Съгласно Закона за местните данъци и такси в такса „Битови отпадъци“ следва да се предвидят разходи за: закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Практиката показва, че начинът по който се изчислява такса „Битови отпадъци“ далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци“ и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС, Оперативните програми и др. външни донорски програми.

По силата на националното законодателство, Общинската администрация е изцяло отговорна за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средствата, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез такса „битови отпадъци“, заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на таксата се приема от Общинския съвет ежегодно.

Редът за определяне и плащане на такса „Битови отпадъци“ в Община Девня е регламентиран с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Девня, приета от Общински съвет.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси таксата за „Битови отпадъци“ се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третиране им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

Програмата за управление на отпадъците се реализира, чрез средства от общинския бюджет и европейски оперативни програми за финансиране. Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на община Девня.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община Девня извозва и предава за депониране твърдите битови отпадъци от населените места до инсталация за предварително третиране, собственост на „Екоинвест асетс“ АД, с.Езерово в с. Езерово, местност „Чакмак баир“, община Белослав, област Варна.

За финансиране на разходите по управление на отпадъците на своята територия общината събира от населението и фирмите такса – битови отпадъци за услугите по събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци, както и за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Таксата се събира от отдел „ФСМД“ на Общинска администрация Девня.

Постъпленията от таксата битови отпадъци през 2020 г. съгласно годишния отчет на общинския бюджет са в размер на 2 192 726 лева.

Разходите са в размер на 1 962 170 лева, както следва:

- за сметосъбиране и сметоизвозване, включително осигуряване и подмяна на съдове за събиране на битовите отпадъци – 718 625 лв.
- за третиране на битови отпадъци, необхванати от управлението на масово разпространените отпадъци – 243 843 лв.
- за поддържане чистотата на уличните платна и обществени площи – 879 506 лв.
- за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки на персонал – 120 196 лв.

Таблица 36: Справка за приходите от ТБО и разходите за управление на отпадъци 2018-2020 г. в хил.лева

Година	Разходи за управление на отпадъците по отчет (хиляди лева)	Реализиран приход от такса „Битови отпадъци“ по отчет (хиляди лева)
2018 г.	1454	2036
2019 г.	1395	1996
2020 г.	1962	2193

Източник: Община Девня

Анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци“ са по-големи от извършваните разходи за управление на отпадъците в община Девня през последните 3 години и не се налага дофинансиране от други общински приходи.

За периода 2018-2020 г. разходите за управление на битови отпадъци видни от подадените отчети в НСИ намаляват с 4% през 2019 г. спрямо 2018 г., след което се увеличават с около 40% или с 567 хил.лева. За 2020 г. приходите от такса „Битови отпадъци“ все пак надхвърлят разходите с 231 хил.лева. Това е една положителна тенденция и обобщено за разглеждания три годишния период балансът е положителен.

Изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците, в съответствие с действащото законодателство ще постави въпроса за тяхното финансиране и предвид чувствителността на населението към увеличаването на размера на такса „битови отпадъци“ трябва да се търсят алтернативни източници на финансиране.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Съгласно чл. 15 от Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Девня годишният размер на таксата се определя с решение на Общинския съвет. Определеният размер на такса битови отпадъци за жилищни имоти на физически и юридически лица на база данъчна оценка за 2020 г. е:

- За жилищни и нежилищни имоти на физически лица - 3 ‰
- За жилищни имоти на юридически лица - 3 ‰
- По-високата стойност между данъчната оценка по приложение 2 от ЗМДТ и отчетната стойност на нежилищни имоти на юридически лица – 4,5 ‰ или според количеството.

В Закона за управление на отпадъците /ЗУО/, на общините са вменени допълнителни отговорности, с които се увеличават разходите по дейностите, включени в годишната план-сметка, а именно:

• **По Чл. 60. (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.)** За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото. За осигуряване на обезпечението е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежесечно превежда на собственика на депото дължимите средства за осигуряване на обезпечението на база на количествата отпадъци, които е депонирал.

(2) Обезпечението по ал. 1 може да бъде под формата на:

1. месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или
2. месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване по реда на чл. 62, или
3. банкова гаранция в полза на съответната РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

(3) Когато собственик на депото е община или бюджетно предприятие, обезпечението по ал. 1 е под формата на месечни отчисления по ал. 2, т. 1 или 2.

(4) Отчисленията по ал. 2, т. 1 и 2 се определят в левове за един тон депониран отпадък.

(5) Размерът на отчисленията за един тон депониран отпадък се актуализира на всеки три години.

(6) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) Дължимите суми за невнесени отчисления по ал. 2, т. 1 или 2 се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора

на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Актът се съставя въз основа на документи, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2. Актът се съставя на ползвателя на депото, който не е превел на неговия собственик дължимите средства за осигуряване на обезпечението. Когато обезпечението не е внесено от собственика, но ползвателят е превел дължимите средства за осигуряване на обезпечението, актът се съставя на собственика на депото.

(7) Невнесените отчисления по ал. 2, т. 1 или 2 след влизане в сила на акта за установяване на публично държавно вземане по ал. 6 се събират принудително заедно с лихвите и разноските от НАП по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(8) Събраните суми от НАП постъпват по сметката, посочена в отправеното искане за събирането им.

(9) Редът и начинът за определяне размера и предоставянето на обезпеченията, разходването на средствата от отчисленията и случаите, в които РИОСВ има право да иска усвояване на банковата гаранция, се определят с наредбата по чл. 43, ал. 2.

(10) С наредбата по чл. 43, ал. 2 се определя и минималният размер на обезпеченията за закриване и следексплоатационни грижи на депата за отпадъци.

Размерът на тези отчисления е в левове за тон депониран отпадък и е определен по реда на Наредба № 7 от 19.12.2013 г. (*изм. и доп. ДВ. бр.77 от 16 Септември 2021 г.*) за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Чл. 64. (1) За обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо за неопасни отпадъци и на депа за строителни отпадъци се правят отчисления в размер и по ред, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2.

(2) Отчисленията по ал. 1 имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) Отчисленията се определят в левове за един тон депонирани отпадъци и се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. За осигуряване на отчисленията е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежемесечно превежда на собственика на депото дължимите средства на база на количествата отпадъци, които е депонирал.

(4) Натрупаните средства по ал. 1 се разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

(5) Размерът на отчисленията за битови отпадъци се намалява, когато целите в съответния регион по чл. 49, ал. 9 са изпълнени от общините в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1;
2. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 3 - 6 съгласно сроковете в § 15, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби;
4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) с 50 на сто за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци съгласно сроковете в § 15, ал. 5 от преходните и заключителните разпоредби.

(6) Намаленията в размера на отчисленията по ал. 5 се прилагат независимо едно от друго.

(7) В случай че се установи предоставяне на невярна информация за намаление на размера на отчисленията по ал. 5, задължените лица заплащат отчисленията в двоен размер за съответния период, през който е използвана информацията.

(8) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) Дължимите суми за невнесени отчисления по ал. 3 се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Актът се съставя въз основа на документи, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2. Актът се съставя на ползвателя на депото, който не е превел на собственика на депото дължимите отчисления за всеки тон депониран отпадък. Когато отчисленията не са внесени от собственика на депото, но ползвателят на депото е превел дължимите отчисления за всеки тон депониран отпадък, актът се съставя на собственика на депото.

(9) Невнесените отчисления по ал. 3 след влизане в сила на акта за установяване на публично държавно вземане по ал. 8 се събират принудително заедно с лихвите и разноските от НАП по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(10) Събраните суми от НАП постъпват по сметката, посочена в отправеното искане за събирането им.

Размерът на отчисленията по Чл.64 от ЗУО е в левове за тон депониран отпадък и е определен с Наредба № 7 от 19.12.2013 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. За 2021 г. размерът е 82,00 лв. /тон, а от 2022 г. и за всяка следваща година - 95 лв./тон.

С последните изменения на Закона за местните данъци и такси, в сила от 17.02.2021 г., Чл. 67. регламентира:

(1) Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците.

(2) Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице е сумата от размера на таксата за всяка услуга по чл. 62, която се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката, формирани по реда на чл. 66, ал. 13 за всяка услуга по чл. 62, се разпределят, като се приложи съответният начин за изчисление в зависимост от приетите от общинския съвет основи за услугите по чл. 62.

(3) Размерът на таксата за единица основа се определя в левове за всяка календарна година и се приема с решението на общинския съвет по чл. 66, ал. 3, т. 2 за одобряване на план-сметката.

(4) Количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци.

(5) Общинският съвет може да приеме основа или основи, различни от посочената в ал. 4, при условие че съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането и.

(6) Общинският съвет приема основите за изчисляване размера на таксата за всяка от услугите по чл. 62 с наредбата по чл. 9. (Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги). Решението за приемане или изменение на наредбата по чл. 9 съдържа и мотивите, придружени с анализ, за избор на определената основа, а в случаите по ал. 5 - и мотиви за неприлагане на основата по ал. 4, както и вида и източника на информация за изчисляване размера на таксата за битови отпадъци.

(7) Преди внасяне за разглеждане на заседание на общинския съвет проектът на наредба по чл. 9 се публикува за обществено обсъждане по реда на чл. 26 от Закона за нормативните актове. Заедно с проекта на наредба по чл. 9 на интернет страницата на съответната община се публикува и решението по ал. 6.

(8) Основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме, са:

1. за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

- а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- в) брой ползватели на услугата в имота;

2. за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

- а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- в) брой ползватели на услугата в имота;

3. за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

- а) брой ползватели на услугата в имота;
- б) разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

(9) Общинският съвет може да приеме различни основи за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица и за отделните услуги по чл. 62, като бъдат посочени изрично мотивите за различните основи.

(10) При приемане на основа индивидуално определено количество битови отпадъци за имота чрез торби с определена вместимост и товароносимост същите се закупуват от задължените лица по ред, определен в наредбата по чл. 9. С наредбата по чл. 9 общинският съвет може да определи минимален брой торби, които да бъдат закупени от задължено лице за календарна година, съобразен с извършения анализ за минималното количество битов отпадък, генерирано от един ползвател на услугата в дадено населено място, селищно образувание или зона. Когато закупените за годината торби надхвърлят действително изразходваните през годината, останалите торби се използват през следващата година, като се приспадат от определения за нея минимален брой и се заплаща само разликата.

(11) При приемане на основа:

1. "брой ползватели на услугата в имота" или "разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот" общинският съвет при определяне на размера на таксата за битови отпадъци може да приема допълнително диференциране съобразно населените места в общината и отделните зони в тях, вида на имота, неговото предназначение и вида на извършваната в имота икономическа дейност;

2. "индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост" или "количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране" общинският съвет при определяне размера на таксата за битови отпадъци може да приема допълнително диференциране съобразно вида на битовия отпадък.

Новите нормативни разпоредби ще наложат нов подход при формирането и определянето на размера на таксата за битови отпадъци, отразени в общинската наредба за администрирането на цени на такси и услуги. Очаква се този подход да повиши размера и събираемостта на приходите от такса „Битови отпадъци“ и да ангажира повече населението с проблемите по разделно събиране и управление на отпадъците.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходима е по-добра координация между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда”, ПУДООС, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР), Национален доверителен екофонд и други финансиращи организации.

Необходимостта от засилване на контролната дейност от страна на администрацията както и провеждане на кампании сред населението за в бъдеще има вероятност да доведат до още по-голямо увеличаване на необходимите финансови средства.

За изпълнението на плановете за действие предвидени в стратегическите документи на общината следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други.

5.4. Информирание на обществеността

Информирането на обществеността цели повишаване на екологичната култура на населението и по-конкретно за опазване на околната среда, намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Съгласно чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Община Девня има добре функционираща система за информиране на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Провадия. Провежда се периодична комуникация с компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ и др.

Информирането на населението за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на Община Девня. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на ПУП.

Информацията се предоставя чрез публикуване в електронни регионални и местни медии и на електронната страница на Община Девня, провеждат се информационни кампании за опазване на околната среда. Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично на електронната страница на общината, поставя се обява на таблото в сградата на Общината.

Община Девня участва активно и във финансираната от ПУДООС Национална кампания „За чиста околна среда”.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които

Община Девня разработва и/или участва под някаква форма. Стремешът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора.

Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразява своето мнение и предложения.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ от средата, в която той функционира.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Девня са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата“ могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Девня през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)
➤ Наличие на защитени територии, зони в „Натура 2000“, защитени растителни и животински видове. ➤ Плодородна земя и благоприятни климатични условия за развитие на ефективно селско стопанство. ➤ Добре изградена система за организирано сметосъбиране и частично въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. ➤ Нисък относителен дял на депонираните отпадъци и екологосъобразно обезвреждане, чрез инсталация за	➤ Лошо състояние на част от елементите на техническата инфраструктура - амортизирана водопроводна мрежа, ненапълно изградена канализация и технологично остарели съоръжения на ПСОВ. ➤ Наличие на потенциални промишлени източници на замърсяване на околната среда. ➤ Липса на система за събиране и оползотворяване на строителните отпадъци. ➤ Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания. ➤ Основен източник на отопление в общината са твърдите горива.

предварително третиране. ➤ Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за опазване на околната среда. ➤ Провеждане на ежегодни информационни кампании за опазване на околната среда и управление на отпадъците. ➤ Добра събираемост на приходите от таксата за битови отпадъци.	➤ Незавършена биологична рекултивация на депо за ТБО – Девня и липса на рекултивация на депо - с. Падина. ➤ Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи екологични проекти.
ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
➤ Доизграждане на канализация и модернизация на ПСОВ. ➤ Реконструкция на водопроводната мрежа в населените места. ➤ Използване на нови технологии за възстановяването на екологичното равновесие и за третирането и оползотворяването на отпадъците. ➤ Съхранение на зелените системи и залесителни мероприятия. ➤ Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива. ➤ Въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. ➤ Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда. ➤ Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти. ➤ Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда.	➤ Замърсяване на околната среда и загуба на биоразнообразие от промишлени, антропогенни и други фактори. ➤ Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения и увеличаване използването на твърди горива. ➤ Незаконна сеч и браконьерство в горите. ➤ Риск от горски пожари и природни бедствия. ➤ Нарастващи разходи за управление и депониране на отпадъците, чистота и озеленяване. ➤ Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци“. ➤ Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда. ➤ Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждање на ресурсни проблеми. ➤ Глобални пандемии и влошаване на епизоотичната обстановка.

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Девня според представите на населението и на общинското ръководство.

ОБЩИНА ДЕВНЯ - СЪХРАНЕНА ПРИРОДА, ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА, ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И ПРОИЗВОДСТВА С РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ ЗА КАЧЕСТВЕН И ЗДРАВΟΣЛОВЕН ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в близките 10 години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Генерална стратегическа цел

„Устойчиво управление на компонентите на околната среда в община Девня за осигуряване на добри условия за живот и работа, чрез обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места, озеленяване и запазване на природните ресурси“.

2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Девня в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в община Девня. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.

Подобряване на мониторинга и контрола върху състоянието и качеството на повърхностните и подземни води.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия

Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване и ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците

Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие и почвите

Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обезпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху биологичното разнообразие и обезпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в община Девня.

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на община Девня. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Мярка 3.3: Опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите

Опазване на почвите включва всички дейности, добри практики и процедури, свързани с опазването и подобряването на способността на почвата да изпълнява всичките си функции и да повишава продуктивните си възможности. Целта е постигане на ефективни промени в биологичната ѝ активност, физичния и химичния състав, структурата, които да намалят степента на деградацията, да повишат усвояемостта на хранителните вещества, количеството и качеството на растителната продукция. Това може да се постигне чрез прилагане на подходящо райониране на земеделските култури и сортове, използването на научно обосновани мероприятия за конкретните условия - сеитбообръщения, балансирано торене, почвени подобрители, мелиоративни мероприятия и др.

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места в община Девня

Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за общественно ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа.

Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация – Девня

Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация, относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

Постигането на целите заложи в настоящата програма само по себе си е следваща стъпка към систематичното решаване на екологичните проблеми в Община Девня.

РАЗДЕЛ V: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ДЕВНЯ 2021 – 2028 Г.

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 1.1: Обеспечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. Подмяна на етернитовите водопроводи с ПЕВП тръбопроводи в кв. Девня и кв. Повеляново	500	Община, ВиК	2021-2028	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР
	1.1.2. Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в населените места на общината	1000	Община, ВиК	2021-2028	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР
	1.1.3. Изграждане и реконструкция на канализационна мрежа на територията на община Девня	3000	Община, ВиК	2021-2028	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет
	1.1.4. Разширение и модернизация на пречиствателна станция за отпадъчни води – Девня	500	Община, ВиК	2021-2028	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет
	1.1.5. Въвеждане на алтернативни технологии (модулни системи) за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места	1000	Община, ВиК	2021 – 2028	МОСВ, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.6. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода	-	ВиК РЗИ	2021 – 2028	„В и К” ООД РЗИ
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.1.		6000			
Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	1.2.1. Предотвратяване на риска от наводнения чрез укрепване на брегове и речни корита на територията на община Девня	2000	Община	2021 – 2028	ОПОС, МОСВ, НПВУ, Общински бюджет

	1.2.2. Ежегодно прочистване на речни корита и дерета и наблюдаване на съоръжения, мостове, водостоци и други за предотвратяване на наводнения	100	Община	2021 – 2028	Републикански бюджет, Общински бюджет
	1.2.3. Приемане/актуализиране на Общински план за защита при бедствия, аварии и катастрофи	2	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
	1.2.4. Подобряване на икономическата стойност на горите, включително инвестиции за оборудване и практики за дърводобив, щадящи почвата и ресурсите	300	Община, ДГС	2021 – 2028	СПРЗСР, ДГС, Републикански бюджет, Общински бюджет
	1.2.5. Залесяване на изсечени, засегнати от горски пожари гори и нови неземеделски територии	500	Община, ДГС	2021 – 2028	СПРЗСР, ДГС, Републикански бюджет, Общински бюджет
	1.2.6. Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии	250	Община и други институции	2021 – 2028	ТГС, ФМ ЕИП, НПВУ, ОПОС и други
	1.2.7. Повишаване на информираността на населението, обучения, информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на политиките, свързани с изменението на климата	2	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.2.		3154			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1:		9154			

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управлението на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Биологична рекултивация на депо за твърди битови отпадъци – гр.Девня	60	Община	2022-2025	Отчисления по ЗУО, Общински бюджет и др.
	2.1.2. Рекултивация на депо за строителни и промишлени отпадъци с. Падина, община Девня	2500	Община	2022-2025	ОПОС, ПУДООС, Държавен бюджет и др
	2.1.3. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.	12	Община	2022-2023	Общински бюджет
	2.1.4. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/	150	Община	2021-2028	Държавен бюджет Общински бюджет
	2.1.5. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и проучване на възможностите за въвеждане на депозитна система за отпадъци от опаковки	100	Община и Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп)	2022-2028	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп) Общински бюджет
	2.1.6. Развитие на системите за събиране на масово разпространени и опасни отпадъци, т.ч. /текстил, луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла, електрически и електронни уреди, излезли от употреба МПС и др./	100	Община	2022 - 2028	ОПОС ПУДООС Организации по оползотворяване на отпадъци от МРО Общински бюджет Отчисления по ЗУО

	2.1.7. Изграждане на система за селективно събиране и оползотворяване на строителни отпадъци от ремонтна дейност от населението и определяне на площадка за временното им съхранение	200	Община	2022 - 2028	ОПОС, МОСВ, Отчисления по ЗУО, общински бюджет и др.
	2.1.8. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	2	Община и медии	постоянен до 2028 г.	Общински бюджет, ООпОО и др.
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.1.		3124			
Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	2.2.1. Организиране на кампании за безвъзмездно предаване на разделно събрани едрогабаритни отпадъци от домакинствата	10	Община	2022-2028	Организация по оползотворяване на отпадъци, Общински бюджет и др.
	2.2.2. Проекти включващи дейности: - Обособяване на площадки за разполагане на контейнери за разделно събиране; - Организиране разделното събиране на рециклируеми отпадъци „от врата на врата“ за община Девня; - Разполагане на екостанции, включващи система за разделно събиране на отпадъци, генерирани от населението и информационна система за компонентите на околната среда.	500	Община	2022-2028	ОП „Околна среда“ Общински бюджет, Държавен бюджет и др.
	2.2.3. Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	300	Община	2022-2028	Общински бюджет ОПОС/ПУДООС
	2.2.4. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамиленото компостиране	2	Община и медии	постоянен до 2028 г.	Общински бюджет и др.
	2.2.5. Устойчиво управление на излезлите от употреба препарати за растителна защита, временно съхранявани в общински складове	10	Община, РСУО	2021-2028	ПУДООС Държавен бюджет

ОБЩО ЗА МЯРКА 2.2.		822			
Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.1. Участие в регионалната система за управление на отпадъците - регион Провадия	-	РСУО	2021-2028	РСУО „Провадия“, МОСВ, Общини, членуващи в РСУО
	2.3.2. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	10	Община	2021-2028	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.3.		10			
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	2022-2028	-
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	2	Община, МОСВ, НСОБ	2022-2028	Общински бюджет, Държавен бюджет и др. източници
	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	3	Община	2022-2028	Общински бюджет и др. източници
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците	-	Община	Постоянен веднъж годишно до 31 март	-
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.4.		5			
Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в	-	Община	2021-2028	-

	областта на отпадъците				
	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	2	Община	2021-2028	Общински бюджет и др.
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	3	Община	2021-2028	Общински бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на творчески конкурси за деца и ученици за намаляване и оползотворяване на отпадъците	2	Община, училища и детски градини	2021-2028	Общински бюджет и др.
	2.5.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	30	Община, кметства, училища и детски градини	2022-2028	ПУДООС
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.5.		37			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2:		3998			

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие и почвите

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка.3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие в община Девня	3.1.1. Проучване на потребностите, разработка и реализация на проекти, насочени към запазване и подобряване на биологичното разнообразие в общината	150	Община РИОСВ, ДГС	2021 – 2028	ПУДООС и други
	3.1.2. Подобряване икономическата стойност на горите, залесяване и увеличаване на зелените системи	200	Община	2021 – 2028	СПРЗСР, Общински бюджет и други
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.1.		350			
Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Девня	3.2.1. Изпълнение на мерки и дейности за управление на защитени зони на територията на община Девня	250	РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2028	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	100	РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2028	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	50	Община , ДГС	2021 – 2028	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.2.		400			
Мярка 3.3: Опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	3.3.1. Мониторинг за качеството на почвите	-	Община, РИОСВ	2021 – 2028	МОСВ, Общински бюджет
	3.3.2: Устойчиво управление на деградирани земеделски земи, чрез: - Биологична рекултивация с тревни смеси, характерни за района;	200	Община, Земеделски производители	2021– 2028	Общински бюджет, Частни инвестиции

	- Прилагане на противоерозионни мерки и техники за обработка на почвата.				
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.3.		200			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3:		950			

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Внедряване на ВЕИ (фотоволтаични и соларни инсталации) в административни, образователни сгради и обекти на културната и социалната инфраструктура	350	Община	2021 – 2028	Финансов механизъм на ЕИП и други
	4.1.2. Реконструкция на съществуващи отоплителни инсталации в общински сгради и изграждане на нови с използване на енергия от ВЕИ	150	Община	2021 – 2028	СПРЗСР, Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ – Финансов механизъм на ЕИП
	4.1.3. Внедряване на ВЕИ (фотоволтаични инсталации за фасадно осветление) на обществени сгради	10	Община	2021 – 2028	Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, ЕИП
	4.1.4. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и	5	Община	2021 – 2028	Общински бюджет

	за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива				
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.1.		515			
Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за общественно ползване	4.2.1. Рехабилитация на улична мрежа в населените места на община Девня	2000	Община	2021 – 2028	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
	4.2.2. Благоустрояване на площи и обществени площи в общината	1000	Община	2021 – 2028	СПРЗСР
	4.2.3.Облагородяване, озеленяване и благоустройство на обществени зелени площи, паркове и градинки	500	Община	2021 – 2028	СПРЗСР, ПУДООС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
	4.2.4. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени места на общината	10	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
	4.2.5. Контрол за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови отпадъци	-	Община	2021 – 2028	-
	4.2.5. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	50	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.2.		3560			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4:		4075			

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация – Девня	5.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	5	Община	2021 – 2028 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	5.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистър на зелени площи	5	Община	2021 – 2028 г.	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.1.		10			
Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	5.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда	-	Община	2021 – 2028 г.	-
	5.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	5	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 – 2028 г.	ПУДООС, Общински бюджет
	5.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда	-	Община	2021 – 2028 г.	-
	5.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината	-	Община, Училища, Детски градини	2021 – 2028 г.	-
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.2.		5			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 5:		15			
ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ДЕВНЯ 2021-2028		18192			

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на общинската Програма за опазване на околната среда на община Девня може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ.

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

Периодично да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи.

Да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет.

Източници на финансиране на екологични проекти

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Публична инвестиционната програма на МС;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;
- Финансов механизъм на ЕИП;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2022-2027 г. (СПРЗСР);
- Програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027 г.;
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнени“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице, най-често еколога на общината. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на община Девня информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Варна. Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществяваните мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Анкети; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Мониторингови доклади. Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания за законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Девня има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики. В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания.

Реализирането на ПООС на община Девня е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.
- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- Национална програма за развитие: България 2030
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда;
- Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;
- Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;

- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за почист въздух за Европа
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.
- Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.
- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.
- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.
- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.
- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.

- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.
- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.
- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.
- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.
- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за чистотата на атмосферния въздух
- Закон за почвите
- Закон за защита от шума в околната среда
- Закон за подземните богатства
- Закон за опазване на земеделските земи
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за лечебните растения
- Закон за защитените територии
- Закон за защита на растенията
- Закон за защита на животните
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати
- Закон за устройство на територията

- Закон за местните данъци и такси
- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане
- Наредба №7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013 г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г., в сила от 24.03.2017 г.;
- Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите;
- Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
- Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.
- Наредба №26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба №2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините;
- Наредба №4 от 5.04.2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 год. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.;

- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г.;
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г.;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г.;
- Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии;
- Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението;
- Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България;
- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г.;

- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2027 г.
- Наредба №1 за обществения ред в община Девня;
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Девня;
- Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на територията на община Девня;
- Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги, предоставяни от община Девня;
- Наредба за принудителното изпълнение на заповеди по чл.225а, ал.1 от ЗУТ на територията на община Девня;
- Наредба за реда и условията за отглеждане на селскостопански животни на територията на община Девня.

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ФИГУРИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Разстояния в км от гр. Девня до всички населени места в общината

Таблица 2: Категоризация на община Девня и съставните ѝ населени места

Таблица 3: Баланс на територията на община Девня (дка)

Таблица 4: Концесии за добив на подземни богатства в община Девня

Таблица 5: Население в община Девня 2015 – 2020 г.

Таблица 6: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2018 - 2020 г.

Таблица 7: Население по възрастови групи в община Девня 2016-2020 г.

Таблица 8: Естествен прираст на населението на община Девня 2015-2020 г.

Таблица 9: Заселени, изселени и механичен прираст в община Девня 2015-2020 г.

Таблица 10: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12. 2019-2021 г.

Таблица 11: Население по населени места в община Девня 2016-2020 г. (брой)

Таблица 12: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2018-2020 г.

Таблица 13: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2018-2020 г.

Таблица 14: Предприятия по групи според броя на заетите в тях лица през периода 2018-2020 г.

Таблица 15: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

Таблица 16: Баланс на земята в т.ч. обработваема и необработваема земя за периода 2019 - 2021

Таблица 17: Основни видове отглеждани култури и среден добив в община Девня 2019-2021 г.

Таблица 18: Среден добив от основните отглеждани култури в община Девня 2019-2021 г.

Таблица 19: Брой животни по години в община Девня за периода 2019 - 2021 г.

Таблица 20: Разпределение на горските територии по видове собственост 2021 г.

Таблица 21: Регистрирани превиишения на ПС за СДН на ФПЧ10 в АИС „Изворите” през 2020 г.

Таблица 22: Обекти с организирани източници на емисии вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух в община Девня

Таблица 23: Основни физико-химични показатели - ср. год. стойности и състояние през 2019/2020г., съгласно Наредба №Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризирание на повърхностните води

Таблица 24: Информация за подземните водни тела и актуалното им количествено и химично състояние, части от които попадат на територията на община Девня

Таблица 25: Обобщени данни за санитарно-охранителните зони в община Девня

Таблица 26: Цели за опазване на околната среда на подземните водни тела

Таблица 27: Водоизточници, предадени за стопанисване и експлоатация на "ВиК-Варна" ООД за територията на община Девня

Таблица 28: Потреблението на вода за питейно-битови и промишлени нужди в куб. м. на година

Таблица 29: Инвестиционна програма на ВиК – Варна за община Девня 2022-2028 г.

Таблица 30: Регламентирани зауствания на отпадъчни води във водни обекти в община Девня
Таблица 31: Количества генерирани смесени битови отпадъци от община Девня 2018 - 2020 г.
Таблица 32: Морфологичен състав на смесените битови отпадъци към 2019 г.
Таблица 33: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците
Таблица 34: Количества разделно събрани отпадъци от опаковки от 2018 -2020 г. (тона)
Таблица 35: Показатели за шум, съгласно Наредба №6 от 26.06.2006 г.
Таблица 36: Справка за приходите от ТБО и разходите за управление на отпадъци 2018-2020 г. в хил.лева

Фиг. 1: Карта на област Варна
Фиг. 2: Карта на района на община Девня
Фиг. 3: Селищна мрежа на община Девня
Фиг. 4: Почвено-географско райониране на територията на България
Фиг. 5: Средни годишни температури и валежи в община Девня
Фиг. 6: Максимални температури в община Девня
Фиг. 7: Облачни, слънчеви и валежни дни
Фиг. 8: Количество на валежите в община Девня
Фиг. 9: Средна месечна и годишна скорост на вятъра по срокове, м/сек.
Фиг. 10: Роза на ветровете на територията на община Девня
Фиг. 11: Водни ресурси в Република България
Фиг. 12: Карта на РДГ – Варна
Фиг. 13: Осреднени средномесечни концентрации на ФПЧ 10 за 2020 г. в АИС „Изворите
Фиг. 14: Изменение на средногодишните концентрации на ФПЧ 10 в АИС „Изворите“
Фиг. 15: Брой превишения на СДН на ФПЧ10 за 2019 г.
Фиг. 16: Обзорна карта на районите със значителен потенциален риск от наводнения в ЧРБУ

Графика 1: Разпределение на площта на община Девня по видове територии
Графика 2: Динамика на населението в община Девня 2015-2020 г.
Графика 3: Население на община Девня под трудоспособна, в трудоспособна и над трудоспособна възраст за периода 2018-2020 г.
Графика 4: Население на община Девня по възрастови групи за периода 2018-2020 г.
Графика 5: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2019-2021 г.

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БД	Басейнова дирекция
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадни води
ДБ	Държавен бюджет
ДЛС/ДГС	Държавно ловно/горско стопанство
ЕРЕВВ	Европейския регистър на емисиите на вредни вещества
ЕРИПЗ	Европейски регистър за изпускане и пренос на замърсители
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗВВХВПП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти

ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДЕФ	Национален доверителен екофонд
НДНТ	Най-добри налични техники
НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСОБР	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОСПД	Национална стратегия по околна среда и План за действие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОБ	Общински бюджет
ПДК	Предельно допустими концентрации
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
СИР	Североизточен район
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
ТБО	Твърди битови отпадъци/такса „битови отпадъци“
dka	Декар
ха	Хектар
t	Тон

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“

Приложение 2 – „Програма за управление на отпадъците“ на община Девня за периода 2021-2028 г.

ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

на община Девня
2021-2028 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩНСКИ СЪВЕТ – ДЕВНЯ №.....

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
1.1. Основание и подход за разработване на програмата.....	5
1.2. Принципи и действащо законодателство	7
1.3. Процедури за преценка необходимостта от ЕО и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на ЗЗ в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР	10
II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА.....	11
2.1. Географска характеристика и местоположение.....	11
2.1.1. Релеф.....	12
2.1.2. Климат.....	13
2.1.3. Водни ресурси.....	15
2.1.4. Почви и полезни изкопаеми	16
2.2. Административно – териториална характеристика	17
2.3. Социално-демографска характеристика	18
2.4. Икономическо развитие	21
2.4.1. Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми.....	21
2.4.2. Промисленост.....	23
2.4.3. Селско стопанство	24
2.4.4. Горско стопанство.....	25
2.4.5. Туризм.....	26
2.5. Екологична характеристика	28
III. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ.....	62
3.1. Анализ на отпадъците	62
3.1.1. Генерирани битови отпадъци.....	62
3.1.2. Строителни отпадъци.....	76
3.1.3. Производствени и опасни отпадъци.....	79
3.1.4. Специфични потоци и масово разпространени отпадъци (МРО).....	81
3.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци	88
3.2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци.....	88
3.2.2. Претоварни станции и инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци.....	90
3.2.3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците.....	91
3.2.4. Обезвреждане на отпадъци.....	93
3.2.5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания.....	96

3.3. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините	97
3.4. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво	110
3.5. Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците....	116
3.6. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”	119
3.7. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции	127
3.8. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване	130
3.9. Анализ на организационните схеми и финансови потоци за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите	131
3.10. Анализ за информиране на обществеността по въпросите за управление на отпадъците	134
3.11. Анализ на информационното обезпечаване на дейностите с отпадъците.....	136
IV. ПРОГНОЗИ.....	138
V. SWOT АНАЛИЗ.....	140
VI. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.....	142
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ..	144
7.1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци	145
7.2. Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	155
7.3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци, в т.ч. отпадъци от опаковки и биоотпадъци.....	160
7.4. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	172
7.5. Подпрограма с мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци /МРО/.....	177
7.6. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.....	182
7.7. Подпрограма за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците.....	185
VIII. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ.....	188
IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	190
X. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	192
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 Списък на използваните съкращения	192
ПРИЛОЖЕНИЕ 2 Списък на използваните таблици и фигури	193

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Устойчивото управление на непрекъснато нарастващото количество отпадъци е едно от най-значителните предизвикателства пред съвременното общество. Образованите отпадъци от жизнената дейност на човека, от производството и търговията изискват незабавни действия за намаляване на общото им количество, повторната им употреба, увеличаване на рециклирането и тяхното оползотворяване. Основната цел е да се предотврати или ограничи неблагоприятното влияние на отпадъците върху човешкото здраве и природната среда. С напредване развитието на технологичните процеси за третиране на отпадъците, все повече се усъвършенстват възможностите за тяхното използване като алтернативен енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Програмата за управление на отпадъците (ПУО) на община Девня за периода 2021-2028 г. е продължение на многогодишната целенасочена и последователна местна политика за развитие на системите за управление на различните потоци отпадъци, генерирани на територията ѝ. Изпълнението на Програмата ще окаже съществен принос за ефективното използване на ресурсите и намаляване на вредните въздействия на отпадъците. Основното предназначение на ПУО е да осигури практически инструмент на Община Девня за планиране и аргументиране на необходимите ресурси, мерки и действия за предоставяне на необходимите качествени услуги по управление на отпадъците за населението и бизнеса, в съответствие с нормативните изисквания и най-добри практики.

С Решение №459/17.06.2021г. на Министерския съвет е приет Национален план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г., в който са отразени изискванията на новото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“. Националният план е съобразен с Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото.

Настоящата Програма за управление на отпадъците на територията на община Девня е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. и при необходимост ще бъде актуализирана при промяна във фактическите или нормативни условия. Срокът на програмата съвпада с програмния период на европейските структурни и инвестиционни фондове 2021-2027 г.

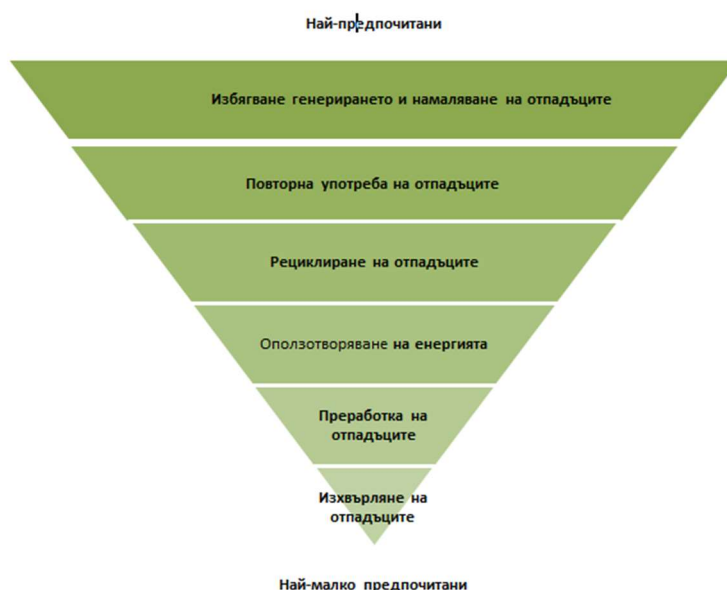
Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2021-2027 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Програмата за управление на отпадъците отразява актуалното състояние и планира мерките и дейностите с отпадъците на територията на община Девня, в съответствие с действащите нормативни изисквания. Разработването ѝ се базира на наличните данни, резултатите от проведени проучвания на системите за управление на отпадъците в общината, както и на анализ на възможностите за финансиране на планираните дейности. Въз основа на събраните данни са направени експертни предложения и прогнози за развитие на инфраструктурата, системите и практиките за управление на отпадъците за 8 години.

Ключов елемент на програмата е спазването на йерархията за третиране на отпадъците:

- Предотвратяване образуването на отпадъци;
- Рециклиране, повторна употреба или извличане на вторични суровини и енергия;
- Екологосъобразно обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

Настоящата Програма е насочена към подобряване на организацията за управление и намаляване количеството на образуваните отпадъци в община Девня и създава необходимите предпоставки за успешна реализация на планираните мерки и дейности.

Фиг.1: Йерархия на отпадъците

Община Девня е член на Сдружение за управление на отпадъците – Провадия, което е създадено през 2002 г. В регионалното сдружение участват 9 общини: Провадия, Дългопол, Ветрино, Долни Чифлик, Аврен, Вълчи дол, Девня, Суворово, Бяла. Водеща община в сдружението е Община Девня – по чл. 26 на ЗУО. РСУО е учредено на 20.04.2011 г.

Всички членове на сдружението са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

Основната цел на настоящата програма е насърчаване на ефективното използване на ресурсите и постигането на устойчив растеж, чрез прилагане на мерки за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците в община Девня като елемент на Регионалната система за управление на отпадъците.

От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните **резултати**:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Общинска администрация – Девня за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

1.1. Основание и подход за разработване на програмата

Общинската програма за управление на отпадъците се разработва на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Девня за периода 2021-2028 г.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините и компетенции на Кмета, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и техните подзаконовите нормативни актове.

Обхватът и съдържанието на Програмата са в съответствие и с Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г., утвърдени със Заповед № РД-883 на Министъра на околната среда и водите от 23.09.2021 г.

В обхвата на настоящата Програма попадат дейностите, свързани с формираните на територията на община Девня отпадъци, изведени и приоритизирани на база идентифицираните проблеми, които общинското ръководство трябва да реши, за да се постигне екологосъобразното им управление.

В хода на разработване на ПУО са приложени различни подходи и методи – сравнителен, статистически, описателен, графичен и табличен метод. Използвани са официални данни, публикувани от Министерството на околната среда и водите, Националния статистически институт и други институции.

По своята същност програмата е стратегически документ и при изготвянето ѝ е приложена методология на стратегическо планиране, която определя и основните подходи и технологични етапи при разработването ѝ:

- **Предварителна подготовка** – създаване на ясна и последователна организация на процеса по разработване, съгласуване и приемане на стратегическия документ; информирание на обществеността;
- **Анализ на настоящото състояние** – идентифициране на заинтересованите страни и изготвяне на схема за консултации; събиране, обработка и анализ на данни;
- **Изготвяне на прогнози**
- **Изготвяне на подпрограми с мерки и дейности за реализация на Програмата.**

Програмата разглежда процесите от образуването на отпадъците до тяхното крайно обезвреждане, а именно:

- видът на отпадъците и тяхното образуване;
- количества и характеристика на отпадъците;
- начин на събирането и използвани съдове;
- транспортиране и използвана техника;
- рециклиране и оползотворяване;
- обезвреждане на отпадъците.

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Девня е изготвен анализ на съществуващото състояние по отношение дейностите, свързани с отпадъците, на база който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите за периода 2021-2028 г. Разработен е План за действие, в който са посочени необходимите мерки в близка и в средносрочна перспектива, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на планираните дейности. Направен е преглед на управлението на отпадъците, препоръки за бъдещата организация, информационното обезпечаване и провеждането на осведомителни кампании. Програмата е оформена и структурирана съгласно методическите указания на МОСВ за разработването ѝ.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Програмата е разработена от външни консултанти съвместно с компетентните служители в Община Девня, като е взето предвид и мнението на заинтересованите страни. Подходът за разработване на програмата е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост.

1.2. Принципи и действащо законодателство

При определянето и приоритизирането на мерките, заложи в Програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в общата европейска и национална политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националният план за управление на отпадъците.

- „Устойчиво развитие” - използване на природните ресурси по начин, който не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.
- „Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- „Превантивност” – проблемите с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап за предотвратяване на замърсяването.
- „Йерархия на управлението на отпадъците”- описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъците в йерархичен ред - предотвратяване; рециклиране, повторна употреба и екологосъобразно обезвреждане.
- „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- „Интегрирано управление на отпадъците” - комплекс от законодателна, институционална и технологична дейност, целяща предотвратяване образуването на отпадъци или тяхното редуциране чрез рационално оползотворяване изразяващо се в повторната им употреба и увеличаването на рециклирането им.
- „Близост” и „Самодостатъчност” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- „Участие на обществеността” – заинтересованите страни, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и имат достъп до тях след одобрението им.

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 – 2028 г.

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

- Закон за управление на отпадъците;
- Закон за опазване на околната среда;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за местните данъци и такси;
- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.изм. и доп. ДВ. бр.82 от 1 Октомври 2021 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- Наредба № 4 от 5.04.2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;

- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 год. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г.
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г.;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г.
- Наредба №1 за обществения ред в община Девня;
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Девня;
- Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на територията на община Девня;
- Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги, предоставяни от община Девня;
- Наредба за принудителното изпълнение на заповеди по чл.225а, ал.1 от ЗУТ на територията на община Девня;
- Наредба за реда и условията за отглеждане на селскостопански животни на територията на община Девня;

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

1. **Рамково законодателство:** Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. Депата за отпадъци например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато изгарянето може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управлението на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши ефективността при използването на ресурсите в ЕС. Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;
- определя ясно разликата между „оползотворяване“ и „обезвреждане“ на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя“ като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година **относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда**. Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

2. Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

3. Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на

определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

1.3. Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконов актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ - Варна.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

- Информиране на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община Девня 2021-2028 г.;
- Проведено обществено обсъждане, чрез публикуване на интернет страницата на община Девня на съобщение и проекта на Програмата за управление на отпадъците за споделяне на мнения и предложения;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.

Органи за разработване и одобрение

Програмата е разработена от „Динамик Салюшънс“ ЕООД гр. Шумен, съгласно сключен Договор №1007-14/20.01.2022 г.

Орган за одобрение на Програмата за управление на отпадъците на община Девня за периода 2021-2028 г. е Общински съвет – Девня.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

2.1. Географска характеристика и местоположение

Община Девня се намира в Източната Дунавска равнина и е разположена в централната част на област Варна. Територията на общината е 121,05 кв.км., което представлява 3,16% от общата площ на област Варна и 0,8% от територията на Североизточен район (СИР, NUTS 2).

Фиг. 2: Географско положение на община Девня

Община Девня граничи: на север с общините Ветрино и Суворово, на юг и югоизток с община Аврен, на изток с общините Аксаково и Белослав и на запад-югозапад с община Провадия.

Град Девня е разположен на 35 км. от областния град Варна, на 163 км. от град Бургас, на 172 км. от Дунавското пристанище – град Русе и на 421 км. от столицата на страната гр. София.

Урбанистичната структура на община Девня се характеризира с 3 населени места – административния център град Девня и 2 села: Кипра и Падина.

Фиг. 3: Карта на община Девня

Община Девня е една от 12-те общини в област Варна. Тя е на 11 място по територия и на 8 място по население сред общините в областта. В община Девня към 31.12.2020 г. живеят 8540 души или 1,82% от населението на Област Варна и 0,92% от населението на СИР. Средната

гъстота на населението в община Девня (70,58 души на кв. км. за 2020 г.) е малко над средното за страната (63). По брой населени места (3), община Девня е на последно място в област Варна.

Административният център град Девня се намира в северозападната част на общината. Село Кипра е разположено в североизточната част на общината, на разстояние 11,2 км. от общинския център, а село Падина е разположено в най-южната част на общината на разстояние 12,1 км. от гр. Девня.

Таблица 1: Баланс на територията на община Девня (дка)

Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
119655	63299	31337	20939	1885	0	2196

Източник: Национален статистически институт

Около 79,09% от територията на община Девня се състои от земеделски и горски площи. Най-голям относителен дял в територията на общината заемат земеделските площи – 63 299 дка (52,9% при средни за страната 35%). На второ място са горските територии – 31 337 дка (26,18% при средно за страната 58%). Населените места и другите урбанизирани територии са 17,49% или 20 939 дка. Водните площи заемат 1,57% от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 1,83%. Няма територии за добив на рудни полезни изкопаеми.

Графика 1: Разпределение на площта на община Девня по видове територии

Източник: Национален статистически институт

2.1.1. Релеф

Релефът на община Девня е предимно низинен с надморска височина под 200 м. Общината попада в източната подобласт на Дунавската хълмиста равнина. Тук е разположена Девненската низина, която се отводнява от река „Девненска“ и нейните притоци. Общинският център е разположен в подножието на Провадийското плато. В югозападната част на общината се намира Добринското плато, където надморската височина достига до 342 метра при връх Чакмака. Най-високата точка на общината е връх Каратепе с височина 352 метра, който се намира в североизточната ѝ част – в землището на село Кипра.

Територията на община Девня попада в морфоструктурата на Мизийската плоча, която е изградена от стари нагънати палеозойски метаморфни скали. През палеозоя земите на Дунавската равнина са залети от дълбок морски басейн, в резултат на което се отлагат

седименти със значителна мощност. Колебателни движения и разломяване на платформата през неогена образуват плиоценски езерни басейни, в които се извършва активна седиментация. С отдръпването на езерните води се оформя съвременният ѝ облик.

В югоизточната част на общината е разположено част от Белославското езеро, което се явява граница на територията на община Девня в района на „Пристанище Варна-запад“. Водите, в съчетание с преобладаващия низинен релеф благоприятстват развитието на земеделието и отглеждането на зърненохлебните и зърненофуражните култури. Релефът предопределя до голяма степен развитието на селищата и транспортната мрежа и активизирането и на междурайонните връзки за подобряване на пространствената свързаност и достъпност.

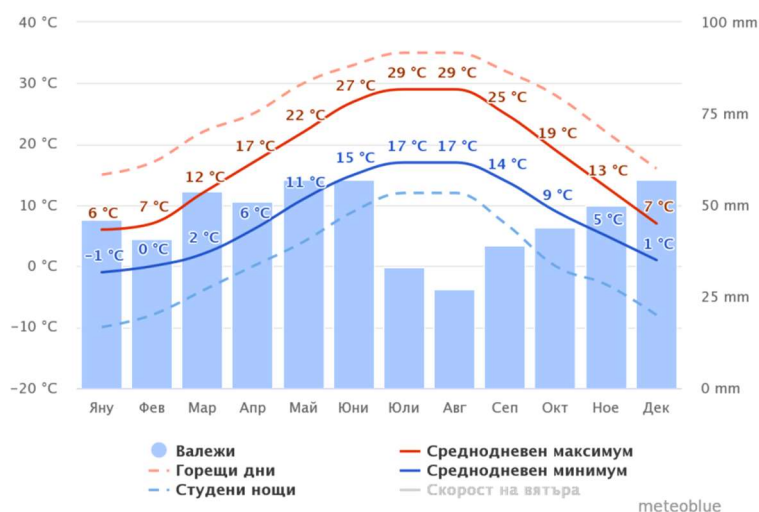
Равнинната част от територията предлага прекрасни условия за развитие на растениевъдството, за механизизирана обработка на земята и напояване.

2.1.2. Климат

Климатът в община Девня е типичен умерено-континентален със сравнително студена и сурова зима и горещо лято.

За формирането на климата в общината освен географското положение в умерения пояс, оказва влияние и отвореността на Дунавската равнина на изток и североизток към Източноевропейската равнина. Други важни фактори са равнинният характер на релефа, позволяващ свободно придвижване на въздушните маси, малката надморска височина и разположението между двата центъра на въздушен пренос - северозападен и североизточен.

Фиг. 4: Средни годишни температури и валежи в община Девня

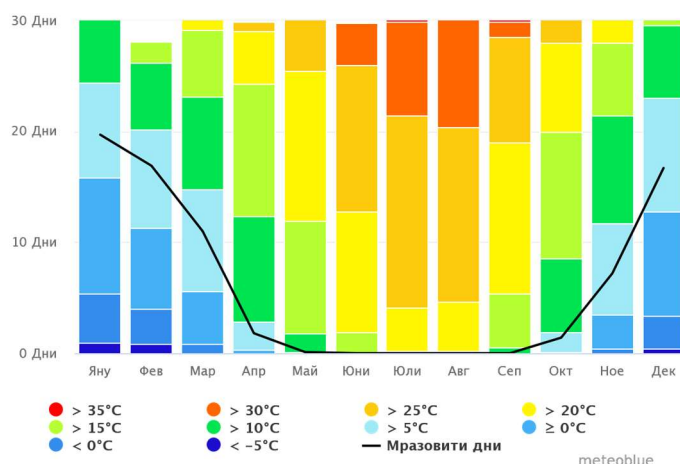
Източник: www.meteoblue.com/bg

„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за община Девня. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

Средните месечни температури са високи през лятото и ниски през зимата. Поради широката откритост на североизток, през зимата нахлуват студени въздушни маси. Често се образуват температурни инверсии и температурите значително се понижават. В най-източните части се усеща смекчаващото влияние на Черно море и затова там зимата е по-мека. Годишната температурна амплитуда е 20.7 °C. Абсолютната минимална температура е -11°C, а абсолютната максимална е 39°C. Средномесечните температури са положителни през цялата година. Средната януарска температура е 1,3°C, а средноюлската достига 22°C.

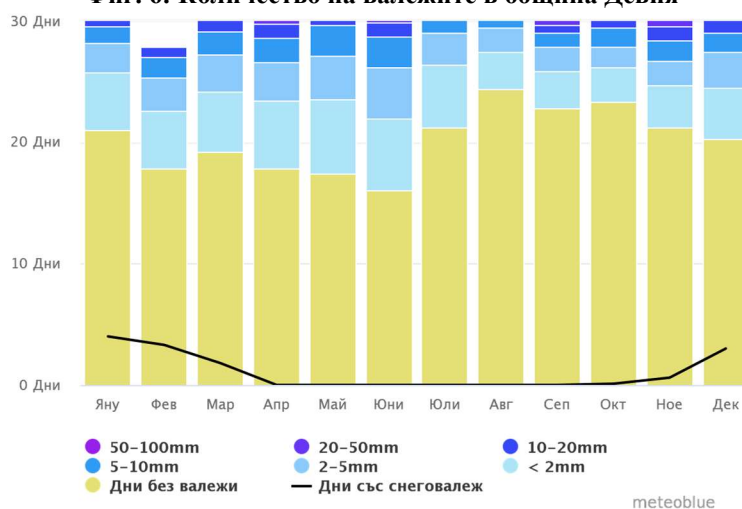

Фиг.5: Максимални температури в община Девня

Годишните валежи в общината са сравнително малко и са с есенно-зимен максимум. Средният годишен валеж варира между 460-510 mm/m² и е под средния за страната. Средногодишната сума на валежите в Девненската низина е 496 mm/m². Средномесечната сума на валежите е най-висока през пролетта и по-конкретно през месец май – 56.5 mm/m², а най-ниска през януари – 22.5 mm/m². Средногодишната относителна влажност на въздуха е 77%. Максимумът е през зимата (81%), а минимумът – през лятото (70%). В края на лятото влажността над сушата в 14 ч. е 40-50 %, а край морето - над 60 %. Валежите от сняг са ниски. Средната продължителност на периода със снежна покривка е 15-16 дни.

Фиг. 6: Количество на валежите в община Девня

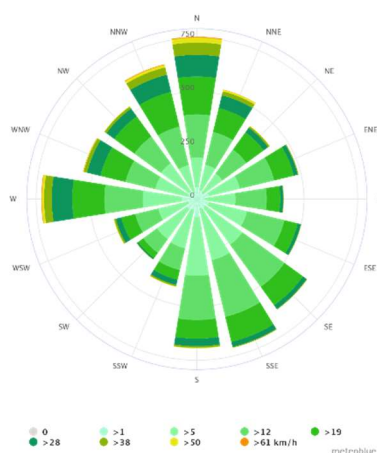

Източник: www.meteoblue.com/bg

Друг важен климатичен елемент, който характеризира територията на общината са ветровете. На територията на община Девня преобладават северозападните и източните ветрове като първите са характерни за студеното полугодие, а вторите – за топлото полугодие.

През по-голямата част от годината повторемостта на вятъра от север-северозапад, а през пролетта - от изток. Средната скорост на вятъра е най-висока през януари – 3.8 m/sec, а най-ниска – през месец май (2.0 m/sec). За района е характерна сравнително голяма честота случаите с тихо време – 53.8%.

Фиг. 7: Роза на ветровете на територията на община Девня

Източник: www.meteoblue.com/bg

От неблагоприятните климатични явления с най-голямо проявление са климатичните инверсии и мъглите. Те са резултат от замърсяването на атмосферата с различни по вид източници. Средногодишният брой на дните с мъгла е голям - около 37. За община Девня е характерно и явлението фотохимичен смог (промишлена мъгла). Друг проблем на общината са сравнително честите засушавания през летните месеци. Те, в съчетание със слабите ветрове и високите температури, създават условия за приземна инверсия и увеличаване на концентрацията на замърсители в атмосферата.

Климатът на община Девня оказва силно въздействие върху стопанската дейност и най-вече върху подбора на селскостопанските култури. Умерено-континенталният климат в съчетание с равнинно-хълмистия релеф, почвеното богатство и водните ресурси, предоставят подходящи условия за отглеждане на зърнени култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, както и за развитие на лозарството и животновъдство. Екстремните засушавания, особено през втората половина на лятото, водят до големи колебания на добивите от земеделските култури. Честите мъгли и температурни инверсии в известна степен усложняват екологичната обстановка в общината.

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Предвижданията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

2.1.3. Водни ресурси

Община Девня е богата на водни ресурси. Хидрографската мрежа в общината е резултат от съчетанието на редица фактори като климат, скален състав, релеф, почви и растителност. Естествените водоеми в общината са р. Девненска и р. Провадийска, както и част от Белославското езеро. Модулът на речния отток е нисък. Гъстотата на речната мрежа е сравнително малка.

Река Провадийска води началото си от карстов извор в Самуиловските височини на 441 m н.в. Площта на водосборния ѝ басейн е 2 131,8 km². Средната надморска височина на басейна е 211 m, средният наклон на реката - 3.6 %, а средната гъстота на речната мрежа - 0.480 km/km². Широчината на реката достига до 8-10 m, а дълбочината до 1 - 1.5 m.

Река Девненска е лав приток на Провадийска река и се влива в непосредствена близост преди устието ѝ. Площта на водосборният басейн на реката е 201 km², което представлява 9,4% от водосборния басейн на река Провадийска. Река Девня се подхранва от едни от най-големите в нашата страна карстови извори на големия девненски разлом. Дължината ѝ е 27 km. Средната надморска височина на басейна е 189 m, средният наклон на реката — 12.0 %, а средна гъстота на речната мрежа - 0.300 km/km².

На територията на община Девня попада и частта от Белославското езеро, включена в лиманите на пристанище „Варна-запад“. До 1923 г. Белославското езеро е закрит сладководен лиман, в който се влива р. Провадийска. Свързано е с Варненското езеро посредством изкуствено прокопан канал. С разширяването на плавателния канал след 1970 г. солеността му се увеличава и достига до около 10‰. Бреговете му са ниски и заблатени. Площта му е около 10 km². Максималната дълбочина достига 14 m.

В северните части на Девненската низина са разположени едни от най-големите карстови извори в България – Девненските. Те са част от запасите на Еоценския и Малм-валанжския водоносни хоризонти. Изворите са каптирани и се използват за водоснабдяване. Наброяват около 30 на брой и общият им дебит е между 2500 и 3000 л/сек. С най-голямо значение са „Адата“, „Марциана“, „Карадипсиз“ и „Лудетина“.

От значение за нуждите на община Девня са и подземните води в алувия на р. Провадийска. Запасите са големи, а водата е прясна с обща минерализация 0,76-0,98 kg/m³.

В община Девня има изградена напоителна система с площ 2 280 дка. За подаване на водата е изграден напорен тръбопровод и мрежа от открити напоителни канали. Напояваните полета са предимно зеленчукови градини, но през последните години не се извършват напоителни дейности.

2.1.4. Почви и полезни изкопаеми

Територията на община Девня се характеризира с относително голямо почвено разнообразие. Територията ѝ попада в Среднобългарската лесостепна зона, където преобладават карбонатните и типично черноземните почви. На отделни места в северозападната част са разпространени излужените черноземи. Разпространени са също така и ливадните, торфено-блатните и сивите горски почви.

Черноземните почви са най-разпространеният почвен тип в общината. Те са най-плодородните почви, които имат мощен хумусен хоризонт /60-80 cm/, добре развит преходен, който преминава направо в почвообразуваща скала.

Карбонатните черноземи са с различна мощност и хумусен хоризонт – между 40 и 60 cm. Количеството на общите карбонати при неерозиранияте карбонатни черноземи варира от 1 до 3% (на повърхността), а в дълбочина до 150-200 cm те достигат до 30%. Имат средно песъчливо-глинест механичен състав, а съдържанието на хумус при тях е около 2-3%. Характеризират се с голяма водопропускливост, което налага често напояване. Карбонатните черноземи са много подходящи за отглеждане на голям брой земеделски култури като: пшеница, ечемик, слънчоглед, царевица, захарно цвекло, люцерна, лозя (особено за производство на десертно грозде и грозде за приготвяне на висококачествени червени и бели сухи вина) и пъпеши (при напояване).

Типичните черноземи са образувани върху разкъсана лъсочна основа. Срещат се на места с по-хълмист и по-дълбоко разчленен релеф. Имат мощен хумусен хоризонт – 50-70 cm. Имат тежко песъчливо-глинест механичен състав. Имат идентични свойства с карбонатните черноземи и поради тази причина са обединени в една обща агро-производствена група.

Излужените черноземи са образувани върху лъсовидна и песъчливо-глинеата основа при дъбови гори и ливадно-степна растителност. Характеризират се с мощен тъмно оцветен хумусен хоризонт (80–100 cm). Съдържанието на хумус е 3–4%, като намалява в дълбочина. Имат тежък механичен състав и по-висока водозадържаща способност от останалите черноземи. Отличават се с високо естествено плодородие и при правилна обработка при тях се получават най-високите добиви от селскостопански култури.

Край реките са разпространени алувиално-ливадни почви. Те са образувани върху алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

Сивите горски почви са разпространени в крайните североизточни и източни райони. Имат разнообразен механичен състав и не много високо хумусно съдържание – около 2%. Повърхностният хоризонт А е слабо мощен – от 18 до 25 cm (при по-тежките почви) и до 35 cm (при по-песъчливите почви). Подходящи са за отглеждане на зърнени и технически култури, както и на трайни насаждения.

На територията на Промислена зона-юг са разпространени торфено-блатни почви. Те се образуват на места, където водата и земната повърхност са киселинни и бедни на хранителни вещества.

Почвите в община Девня се отличават с високо естествено плодородие и хумусно съдържание. Върху голяма част от тях е развита стопанска дейност. Въпреки това, голяма част от тях са екологично замърсени от развиваната промишлена дейност. Замърсяването е основно от хлориди (засолени почви). Размерът им е 2 099 dka в землището на село Падина, като от тях 55 dka са силно увредени. В землището на град Девня има 60 dka силно увредени земи.

В община Девня са широко разпространени нерудните полезни изкопаеми. По данни от Общия устройствен план на територията на общината се срещат следните полезни изкопаеми: мергели, торф и варовик. Мергелите са разработени в кариерите “Белите могили”, “Лозенско дере”, “Синур Алча”. Варовиците намират широко приложение в строителството и преди всичко в циментовата промишленост. Кариерите за добив на варовик изграждат височините “Голям кайряк” и “Малък кайряк”.

В общината има 2 находища на инертни материали – пясъци и чакъли, отдадени на концесия на “Ескана” АД, Варна през 2001 г. за период от 35 години. Те се използват като основна съставка при производство на бетон и други композитни смеси.

В община Девня се намират Девненски извори, които са каптирани и са част от запасите на Еоценския и Малм-Валанжински водоносен хоризонт.

Добивът на нерудни полезни изкопаеми – предимно на варовик, благоприятства развитието на строителството. Варовикът е една от най-широко използваните скали в строителството, което е предпоставка за развитието на този отрасъл в общината.

2.2. Административно-териториална характеристика

Селищната система на община Девня се състои от общинския център гр. Девня и 2 села – с. Кипра и с. Падина. Гъстотата на селищната мрежа е 3 селища/100 кв.км при средна за страната 4,8 селища/100 кв.км.

Съгласно Приложение №1 към Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. за категоризация на общините в Република България на Министъра на Регионалното развитие и благоустройството, издадена на основание чл.36, ал.2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България, община Девня е със категория 3 (трета), с ЕКАТТЕ VAR14. Общинският център град Девня, попада в 4-то ниво на йерархичната система от градове-центрове /малки градове с микрорегионално значение на територията на групи общини/. Село Кипра е 6-ста, а село Падина – 7-ма категория.

При прилагането на действащата нормативна уредба в устройственото планиране се използва категоризацията на населените места, съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Урбанистичната класификация на община Девня включва следните категории: „малки села” (от 250 до 1000 жители) - 2 броя и 1 „много малък град” (до 10 000 жители) - гр. Девня.

Таблица 2: Разстояния в км. от гр. Девня до населените места в общината

Населено място	Разстояние Км

с. Кипра	11,2
с. Падина	12,1

Източник: <https://www.bgMaps.com/>

Град Девня се намира в централната част на община Девня в близост до селата Кипра на север и Падина на юг. Градът е общински център и функционалната му структурата го определя като населено място от градски тип. През кв. Река Девня преминават републикански път I-2 и автомагистрала „Хемус“.

Развитието на селищната мрежа в общината е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени, обслужващи и културни дейности в гр. Девня. Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана е върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата.

В регионален мащаб двете малки населени места в община Девня са поставени в позицията на периферни и полу-периферни. Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. За да се подобри достъпа до населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата в цялата община. Периферните територии са най-уязвимите пространства от социално-икономическа гледна точка.

2.3. Социално-демографска характеристика

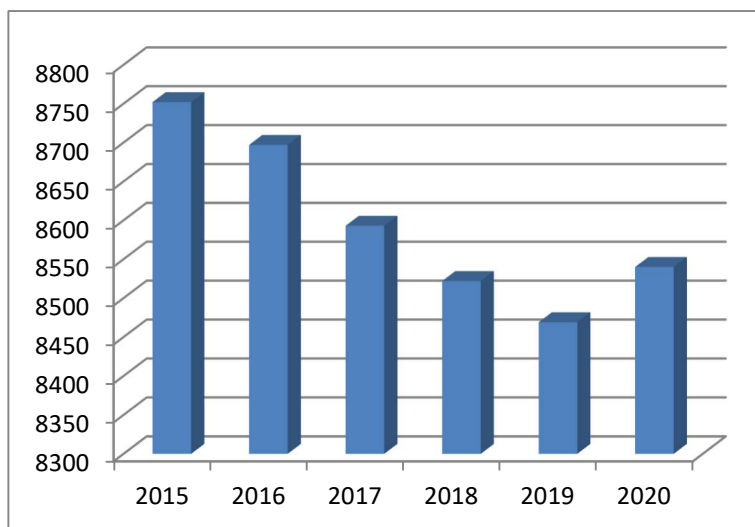
Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж.

Таблица 3: Население в община Девня 2015 – 2020 г.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Всичко	8752	8697	8593	8522	8469	8540
Мъже	4360	4345	4326	4284	4243	4288
Жени	4392	4352	4267	4238	4226	4252
В градовете	7930	7898	7827	7786	7727	7797
В селата	822	799	766	736	742	743

Източник: Национален статистически институт

Графика 2: Динамика на населението в община Девня 2015-2020 г.

Динамиката показва тенденция на минимално намаляване на населението на община Девня (с 2,4% или с 212 души през 2020 г. спрямо 2015 г.). През 2020 г. в общината живеят 8540 души, 50,2% от които мъже и 49,8% жени. Община Девня е засегната от процесите на силна урбанизация. Градското население (на гр. Девня) е 91,3%, а в селата живеят 8,7% от жителите

на общината. Съотношението в половата структура на населението и високата степен на урбанизация се запазват почти без промяна през анализираните шест години.

Таблица 4: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2018 - 2020 г.¹

	2018			2019			2020		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	8522	4284	4238	8469	4243	4226	8540	4288	4252
Под трудоспособна	1481	792	689	1464	780	684	1468	785	683
В трудоспособна	5220	2805	2415	5196	2768	2428	5248	2794	2454
Над трудоспособна	1821	687	1134	1809	695	1114	1824	709	1115

Източник: Национален статистически институт

Населението на община Девня застарява, но процентното съотношение на лицата под, в и над трудоспособна възраст се запазва относително постоянно. През 2020 г. под трудоспособна възраст е 17,1% от населението. Възрастните над трудоспособна възраст са 1824 души или 21,4%. Около 61,5% е дялът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 5: Население по възрастови групи в община Девня 2016-2020 г.

Години	Общо	Възраст 0-14 г.	Възраст 15-29 г.	Възраст 30-44 г.	Възраст 45-59 г.	Възраст 60-74 г.	Възраст 75+ г.
2016	8697	1385	1552	1947	1708	1463	642
2017	8593	1380	1484	1925	1698	1469	637
2018	8522	1389	1470	1867	1705	1470	621
2019	8469	1363	1451	1835	1719	1487	614
2020	8540	1370	1420	1858	1751	1520	621

Източник: Национален статистически институт

В общината се наблюдава задълбочаваща се демографска криза. Илюстрация на процеса на демографско остаряване може да се види в намаляването на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 60 и повече години. Към 2020 г. децата до 14 г. са едва 16% от жителите на общината, а възрастните над 60 годишна възраст – 25%. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица 6: Естествен прираст на населението на община Девня 2015-2020 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	89	47	42	126	61	65	-37	-14	-23
2016	96	43	53	130	65	65	-34	-22	-12
2017	86	41	45	147	68	79	-61	-27	-34
2018	73	33	40	134	65	69	-61	-32	-29
2019	80	38	42	126	70	56	-46	-32	-14
2020	81	40	41	145	73	72	-64	-33	-31

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 51 души на година, като през 2020 г. е минус 64. Средногодишният брой на живородените деца в община Девня за

¹ - Под трудоспособна възраст са лицата до 15 навършени години.

- В трудоспособна възраст - за 2020 г. тези граници са от 16 до навършването на 61 години и 6 месеца за жените и 64 години и 3 месеца за мъжете.

- Над трудоспособна възраст - тези граници са от навършването на 61 години и 6 месеца за жените и 64 години и 3 месеца за мъжете.

периода 2015-2020 г. е 84. Средната смъртност е 135 човека годишно. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза.

Таблица 7: Заселени, изселени и механичен прираст в община Девня 2015-2020 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	321	155	166	202	96	106	119	59	60
2016	180	94	86	201	87	114	-21	7	-28
2017	196	106	90	239	98	141	-43	8	-51
2018	181	82	99	191	92	99	-10	-10	0
2019	236	104	132	243	113	130	-7	-9	2
2020	349	178	171	214	100	114	135	78	57

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението в общината през изследваните години като цяло е отрицателен, с изключение на 2015 г. (119) и 2020 г. (135). През 2016 г. механичният прираст е -21 човека, през 2017 г. е -43, през 2018 г. -10, а през 2019 г. е -7.

Средногодишно за периода 2015-2020 г. населението на община Девня нараства от миграция с около 29 души, но този процес не успява да неутрализира отрицателния естествен прираст и да нормализира демографските процеси. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2020 г. е нараснало със 71 души.

По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Девня по постоянен и настоящ адрес намалява с 1% през 2021 спрямо 2019 г. В края на 2021 г. жителите на общината по постоянен адрес са 9526, а по настоящ адрес 9833 души. Населението по постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място за анализирания период намалява с 1,6% и към 31.12.2021 г. е 8502 души.

Таблица 8: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12. 2019-2021 г.

Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
2019 г.	2020 г.	2021 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
9655	9655	9526	9892	9974	9833	8640	8623	8502

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Графика 3: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2019-2021 г.

Данните в следващата Таблица 9 показват, че жителите на общинския център град Девня намаляват с 1,8% за периода 2016-2020 г. или средно с около 31 души на година.

Таблица 9: Население по населени места в община Девня 2016-2020 г. (брой)

	2016	2017	2018	2019	2020
Община Девня	8697	8593	8522	8469	8540

гр.Девня	7898	7827	7786	7727	7797
с. Кипра	454	441	425	444	434
с. Падина	345	325	311	298	309

Източник: Национален статистически институт

Селата в община Девня по брой на жителите през 2020 г. са: с.Кипра - 434 души и с.Падина - 309 души. Населението на гр.Девня за периода 2016-2020 г. намалява с 101 души или с 1,3%. Към момента няма селища, които са застрашени от обезлюдяване.

Домакинствата в населените места са основните генератори на битови отпадъци в общината. Актуални данни за броя на домакинствата ще има до края на 2022 година, след като бъдат обработени и публикувани окончателните резултати от последното преброяване на населението и жилищния фонд от НСИ направено през есента на 2021 г.

2.4. Икономическо развитие

2.4.1. Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми

Икономическото развитие на община Девня се характеризира с различна динамика през последните години. Местната икономика има разнообразен характер и включва предприятия разпределени в различни сектори. Структуроопределящи отрасли са преработващата промишленост, селското стопанство, търговията, като водещо значение има преработващата промишленост. Структурата на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места.

Общината Девня се намира в Североизточен район от ниво 2, който заема сравнително добро място по социално-икономически показатели за развитие в страната. Община Девня през последната година има показатели на изоставащо социално-икономическо развитие. След минималния икономически ръст във финансовите резултати на местните фирми през 2019 г. настъпва спад през 2020 г. В резултат на негативните процеси в икономиката, демографските характеристики на общината също се влошават.

Таблица 10: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2018-2020 г.

Отраслови сектори ²	2018	2019	2020
Селско, горско и рибно стопанство	32	30	32
Преработваща промишленост	41	42	44
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	102	106	102
Транспорт,складиране и пощи	38	36	38
Хотелиерство и ресторантьорство	18	22	22
Операции с недвижими имоти	14	14	12
Професионални дейности и научни изследвания	12	13	14
Хуманно здравеопазване и социална работа	10	8	9
Общо:	346	346	343

Източник: Национален статистически институт

Към 2020 г. в община Девня развиват дейност 343 нефинансови предприятия или с 1 % по-малко спрямо 2019 г. и спрямо базовата 2018 г.

В сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети ” работят съответно 30%, в сектор „Преработваща промишленост” – 13%, в „Селско, горско и рибно стопанство“ около 9%. В сферата на „Транспорт, складиране и пощи” развиват дейност 38 фирми или 11% от

² В таблицата за някои сектори липсват данни или са конфиденциални

общия брой, а в хотелиерството и ресторантьорството са регистрирани 22 предприятия или 6% от фирмите в община Девня.

Таблица 11: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2018-2020 г.

Години	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	ДМА	Финансов резултат
2018	1265992	1882912	1755194	1641020	4417	1207970	242420
2019	1310616	2099256	1987534	1848169	4465	1233706	240749
2020	1155478	1782761	1676850	1586101	4411	225503	195995

Източник: Национален статистически институт

Икономическата нестабилност, COVID кризата и неблагоприятната бизнес среда се отразяват значително на развитието на предприятията в община Девня през 2020 г. Всички показатели на отчетените фирми намаляват значително спрямо предходните години. Приходите от дейността бележат спад с над 15% и са 1 782 761 хил. лева, а нетните приходи от продажби намаляват също с 15 % до 1 676 850 хил. лева. Разходите за дейността намаляват през 2020 г. до 1 586 101 хил.лева. Броят на заетите лица в отчетените предприятия намалява с 54 лица или 1,2%, в резултат от пандемията. Финансовите резултати на фирмите спадат от 240 749 хил. лева през 2019 г. на 195 995 хил. лева през 2020 г., което е намаляване от 18,6%.

Таблица 12: Предприятия по групи според броя на заетите в тях лица през периода 2018-2020 г. (брой)

Предприятия	2018	2019	2020
Микро - до 9 заети	291	288	286
Малки - 10 - 49 заети	39	39	41
Средни - 50 - 249 заети	..	..	..
Големи над 250 заети	..	..	..
Общо	346	346	343

Източник: Национален статистически институт

В община Девня преобладават микропредприятията с до 9 заети лица – 286 броя или (83%) през 2020 г. Микропредприятията са намаляли с 2 спрямо 2019 г. Малките фирми към 2020 г. са 41 броя или 12%. За 2020 г. данните за средните предприятия (с персонал от 50 до 250 заети) и големите предприятия (с персонал над 250 заети) са конфиденциални.

Таблица 13: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

2018	2019	2020
18734	19373	20939

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата в община Девня за 2020 г. е 20 939 лева, което е с около 8% повече спрямо 2019 г. и с около 12% повече от 2018 г.

След значителния ръст през последните 3 години, възнагражденията в общината към 2020 година са по-високи спрямо средната годишна работна заплата за страната за същия период – 16687 лева с около 25%.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем.

Средната брутна годишна работна заплата и доходите на населението в общината са важен показател за определяне размера на такса „Битови отпадъци”.

2.4.2. Промисленост

Икономиката на община Девня се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства. Промислеността е сред основните структуроопределящи отрасли и има водещо икономическо значение. Преобладават предприятията в добивната и преработваща промисленост.

Основни промишлени предприятия в община Девня:

Агрополихим АД

Агрополихим АД е водещ производител на азотни торове в Югоизточна Европа и лидер в производството на фосфорни торове на Балканския полуостров. Капиталът на Агрополихим АД възлиза на 100 000 000 лв. Приходите от продажби за 2014 г. надхвърлят 500,000,000 лв, а пряко заетите в дейността на групата са над 980. Агрополихим АД разполага със следния производствен годишен капацитет:

- Амониев нитрат – 400,000 Mt или Течен азотен тор – 800,000 Mt.;
- Моно/Диамониев фосфат – 300,000 Mt или Троен суперфосфат – 330,000 Mt.

Дружеството планира да се развива в сектора на обработка на зърнени продукти, чрез изграждане на целеви терминал.

Декафос АД

Производство и продажба на фосфати с хранителни качества за животни, които се използват за производство на биоконцентрати и премикси във фуражната индустрия.

Солвей Соди

Основната дейност е производството на калцинирана сода, което се осъществява в завода в град Девня. Солвей Соди е най-големият производител на калцинирана сода в Европа и един от най-големите в света. Над 90% от продукцията се изнася и достига пазари по целия свят. Калцинираната сода се използва основно за производството на стъкло, перилни препарати, в хартиената и в кожарската промисленост, в металургията. В България заводът снабдява със суровина стъкларските заводи на „Шишеджам“ в Търговище.

Фабрика за каолин – гр. Девня

Фабриката в Девня е въведена в експлоатация през месец май 2006 г. Тя е разположена на част от площадката на бившия “Стар содов завод“ в Промислена зона Юг на гр. Девня на площ от около 5 000 кв.м. На мястото на складовете за суровина на „Стар содов завод“ е монтирана модерна инсталация за първична преработка на кварцови пясъци. Произведените продукти във фабриката се използват в стъкларската промисленост и за направата на сухи строителни смеси.

Ескана Инвест 96 АД

От 2015 г. е въведен в експлоатация Завод за производство на емулсионни взривни вещества, гр. Девня. В Завода се произвежда емулсионна матрица и опаковано емулсионно взривно вещество „Хидромайт 1100“. Лицензиран склад за съхранение взривни вещества и пиротехнически изделия: Склад Марциана, намиращ се в близост до гр.Девня, община Девня

Завод за производство на индустриални и медицински газове на СОЛ България, гр. Девня, южна промишлена зона

СОЛ България ЕАД предлага технически газове, които намират различни приложения в металургията, химическата и нефтохимическата промисленост, хранително-вкусовата промисленост, в заваряването, рязането, и други.

Оилтанкинг България АД - предоставяне и осигуряване на услуги за независимо обслужване на терминали на цистерни и дейности /включително развиване и построяване на независими терминали/ в България във връзка с течни въглеводородни/сурови и преработени продукти/, течни химически продукти, животински и растителни масла, газообразни продукти и всякакви други течности, за които има решение на дружеството във връзка с получаване, съхранение, разпределение, поддръжка и обработка.

„ХЪС СТИЙЛ“ ЕАД, гр. Пловдив, има инвестиционно предложение „Изграждане на завод, за производство на горещо валцувани плоски продукти“.

В Общия устройствен план на община Девня са предвидени значителни резервни терени за изграждане на нови производствени мощности за ВЕИ, терени за производствени и складови сгради, терени за търговски дейности и др.

2.4.3. Селско стопанство

Селското стопанство е важен отрасъл на общинската икономика в Девня и се развива динамично през целия програмен период от 2014 до 2020 г. То е значим източник на доходи и заетост и играе важна роля за развитието на района. Поземлените ресурси са основен фактор за развитието на земеделието на територията на общината. Селското стопанство като икономическа дейност е застъпено във всички населени места в общината и е значим отрасъл в селата.

Таблица 14: Баланс на земята в т.ч. обработваема и необработваема земя в община Девня за периода 2019 - 2021 г.

Година	Община	Баланс на площите по КВС					
		Обработваема земя				Необработваема земя	Общ Селскостопански фонд
		В т.ч ниви	В т.ч. Ливади,пасища	В т.ч Трайни насаждения	В т.ч. Лозя		
		/ха/	/ха/	/ха/	/ха/	/ха/	/ха/
2019	Девня	4769.96	854.32	42.781	160.024	103.892	5930.98
2020	Девня	4686.560	853.086	42.452	160.011	102.735	5844.844
2021	Девня	4686.468	854.874	42.452	159.287	100.651	5843

Областна дирекция „Земеделие“ - Варна

Според баланса на териториите на областна дирекция „Земеделие“ – Варна, най-голям относителен дял в община Девня заема обработваемата земя вкл. ниви, които са с площ 46 865 дка. или 81,6%, следвани от ливади и пасища – 14,9%, лозя – 2,77% и трайни насаждения – 0,73%. Необработваемите земи са с обща площ 1 006 дка.

Таблица 15: Основни видове отглеждани култури и среден добив в община Девня 2019-2021 г.

Видове Култури	Години		
	2019	2020	2021
Пшеница	17457	15819	15230
Ечемик	5537	7116	9415
Слънчоглед	15874	14233	14874
Царевица	3081	4958	2183
Бадеми	14	14	14
Орехи	801	556	536
Ябълки	-	20	21
Лавандула	-	50	50
Лозя-винени	57	57	76
Лозя-десертни	32	32	32

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Варна

Най-много площи през 2020/2021 стопанска година са засяти с пшеница – 15 230 дка., слънчоглед – 14 874 дка. и ечемик – 9 415 дка.

Таблица 16: Среден добив от основните отглеждани култури в община Девня 2019-2021 г.

Година	Община Девня			
	Зърнени култури кг/дка			
	Пшеница	Ечемик	Царевица	Слънчоглед
2019	440	450	625	219
2020	121	146	245	140
2021	544	556	549	249

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Варна

Средните добиви от декар на основните отглеждани култури се увеличават значително през 2021 г. Зеленчукопроизводството като цяло е слабо развит отрасъл в общината.

Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството. Към 2021 г. водещи подотрасли на местното животновъдство са птицевъдството, овцевъдството и пчеларството. Броят на отглежданите говеда е най-голям през 2020 г. – 202, а в края на разглеждания период намалява значително и през 2021 г. е 43. Броят на отглежданите овце в общината се увеличава през 2021 спрямо 2020 г. с около 7%. Броят на отглежданите кози е нисък през последните три години, като през 2021 г. е едва 25. В общината няма свиневъдни обекти. Положителна е тенденцията за поддържане на висок брой пчелни семейства, който за периода 2019-2021 г. е 806 бр. средногодишно. Най-висок е броя на отглежданите птици - 119 920 броя, като нарастването в сравнение с 2019 г. е трикратно.

Таблица 17: Брой животни по години в община Девня за периода 2019 - 2021 г.

Видове животни	Години		
	2019	2020	2021
Говеда	182	202	43
Овце	718	555	596
Кози	40	40	25
Пчелни семейства	733	860	825
Птици	39872	-	119920

Източник: Областна дирекция „Земеделие” – Варна

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната ни към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Необходимостта от запазване и развитие на сектора е много важен приоритет и постигането му може да доведе до подобряване на икономическата ситуация в община Девня, създаване на нови работни места и сигурни източници на доходи за местното население. При изграждане на нови животновъдни обекти е необходимо същите да отговарят на съвременните санитарно-хигиенни норми и законови изисквания, включително за управление на генерираните от фермите отпадъци. Това е съществен проблем за развитието на сектора.

2.4.4. Горско стопанство

Горският фонд заема 26,59% от територията на община Девня – 32 184 дка.

В горскостопанско отношение територията на община Девня се включва в обхвата на Териториално поделение „Държавно горско стопанство – Суворово към Регионална дирекция на горите (РДГ) – Варна, Североизточно държавно предприятие.

Таблица 18: Разпределение на горските територии в община Девня по видове собственост 2021 г. (ха)

Видове Собственост	2021 година	
	/Ха/	%
Държавна собственост	2664,4 ха	82,8%
Общинска	149,5 ха	4,6%
Частна на физически лица	396,2 ха	12,3%
Частна на юридически лица	8,3 ха	0,3%

Източник: ДГС-Суворово

Общата горска площ на територията на община Девня към 2021 г. е 3218 ха, от които: 82,8% държавна горска територия, 12,3% територия на физически лица, 4,6% общинска територия, 0,3% територия на юридически лица.

Предвиденото ползване на дървесина за периода 2017-2021 г. е в размер на 17 170 куб.м. Количеството на ползваната дървесина от държавния горски фонд на територията на община Девня за посочения четиригодишен период е в размер на 17 312 куб.м., което е 3 462 куб. м. средно на година.

За периода 2017-2021 г. е осъществено залесяване на площ от 238 дка.

През последните 5 години на територията на община Девня са регистрирани 2 цеха за преработка на дървесина и 7 складове за преработка и продажба на дървесина. Към 31.01.2022 г. функционират 4 от складовете, като останалите 3 са закрити през периода 2018-2021 г.

Дървесната растителност на територията на община Девня, има своето място като източник на дървесина, като защита на земеделските земи от ерозия, като производител на кислород и като основен елемент на ландшафта, поради което и в бъдеще е необходимо да се полагат грижи за нейното опазване и обогатяване.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

Необходимо е разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

2.4.5. Туризъм

Община Девня разполага със значителен потенциал за развитие на туризъм. Географското разположение и природно-климатичните ресурси благоприятстват бъдещото развитие на рекреацията и туризма – екологично чиста и живописна природа, културно-исторически ресурси, местен бит, култура и традиции с туристически потенциал, както и богати на редки видове флора и фауна, защитени зони от НАТУРА 2000.

Територията на община Девня носи следите на няколко исторически епохи, през които са се напастявали култура и ценности. Високата културно-историческа и познавателна стойност на уникални паметници от античната, ранно римската и средновековната българска епоха, превръщат района в поле за изследвания, база за развитие на културен туризъм и специфичен туристически продукт. На територията на община Девня са намирани останки от III-II в. пр.н.е. на старо тракийско селище.

Към момента в туристическото предлагане са включени следните обекти:

Музей на мозайките:

Музеят на мозайките в Девня представя римски и ранновизантийски мозайки от Марцианопол (Marcianopolis). Идеята за неговото изграждане се поражда в хода на археологическите проучвания, започнали през 1976 г. При тези проучвания е разкрита голяма късноримска сграда с мозайки (villa urbana).

Побити камъни:

Природния феномен е разположен край девненския квартал “Повеляново” на север от Белославското езеро и на 15 км. от гр. Варна. „Каменната гора” т.н. “Побити камъни”, представляват части от малка пясъчно – чакълена пустиня, която е уникален феномен и ендемична за Европа. Някои от тези варовико–пясъчни образувания достигат близо 6 метра височина. В естествения си вид мащабните пространства с уникални ландшафти са разположени на обща площ 2 463 дка.

Девненски извори:

Те са най-големите карстови извори в България. Разположени са в няколко групи в подножието на възвишението Голям кайрак. Изворите дават началото на река Девненска. Изворните води излизат по разседи под слаб напор. Изворите имат постоянен дебит – 2952 л/с4 и постоянна температура – около 18 градуса. Водите са варовити (съдържат 93 % калциев карбонат и незначителни количества магнезиев карбонат, желязни, алуминиеви и силициеви окиси). От 1954 г. започва постепенното каптиране на изворите. Водите им се използват в промишлените предприятия при Девня и за водоснабдяване на Девня и Варна.

Етнографска сбирка с. Кипра:

Къщата е строена в края на XIX в. в с. Кипра и през 1992 г. в нея е уредена етнографска експозиция. Разположена е в централната част на селото и има голям двор от декор и половина сред градини от цветя, дървета и зеленина, ограден с висока, каменна ограда. В двора има хамбар и други стопански постройки. Там е експониран и Харман (място за отделяне на сламата от житото). Сградите, в които е разположена етнографската сбирка са реставрирани през 1976 г. и са адаптирани като музеев комплекс.

Амфитеатър Марцианопол

Като град на провинция Тракия, организиран по образеца на гръцките и малоазийски градове, Марцианопол следвал техните принципи на градоустройство. Имал е триумфална арка, булевартион, преториум, храмове на божества от гръко-римския пантеон, библиотека, базилики, гимназион, амфитеатър и др. Амфитеатърът е разполагал с 3 500 места и е бил сцена и на гладиаторски борби.

През 1959–1963 г., по време на археологическите проучвания на римския амфитеатър на Марцианопол, водени от Горанка Тончева, на арената на амфитеатъра е открита силно разрушена трикорабна базилика от V–VI век. Разрушаването на амфитеатъра и изграждането на базиликата на това място е свързано, вероятно и със спомена за изтезанията на първите християни – светите Максим, Теодот и Асклепидота.

На територията на община Девня функционират и са категоризирани 16 обекти за хранене и развлечения:

Хотели:

- ✓ в гр. Девня има един хотел със 108 легла;
- ✓ в с. Кипра има един семеен хотел с 18 легла.

Къщи за гости:

- ✓ една къща за гости в гр. Девня със 9 легла

Места за хранене:

- ✓ един ресторант;
- ✓ две механи /”Вълшебен извор” гр. Девня, „Чапая” с.Кипра/;
- ✓ две гостилници, една пицария;
- ✓ две дискотеки;
- ✓ кафе-аперитиви, кафе-сладкарници, кафенета, Снек – бар, бюфет, бистро и бърза закуска.

Значението на туризма в общината постоянно нараства през последните години, расте броят на заетите и стопанските единици в сектора, нарастват инвестициите.

Нараства броят на реализираните нощувки, в т.ч. и от чужденци, въпреки че заетостта на легловата база все още е крайно незадоволителна.

Туристопотокът към общината все пак оказва влияние върху количеството генерирани отпадъци.

2.5. Екологична характеристика

Районът на община Девня се характеризира като „гореща точка”, където са концентрирани източници на атмосферно замърсяване и на замърсяване на Белославското и

Варненското езеро. Всички компоненти и фактори на околната среда в общината са в проблемно състояние в различна степен.

Факторите, влияещи върху екологичните качества на околната среда са: промишлените предприятия в района, автотранспорта и обществено-битови отоплителни източници. Елементи на въздействие върху човешкото здраве са газовете, съдържащи серни и азотни окиси, оловни и серно-кисели аерозоли, прах, малки метални частици; отпадъчните промишлени води, съдържащи масла, разтворители, нефтопродукти, ароматични вещества; твърдите битови отпадъци; транспортните шумови нива и др.

Опазването на околната среда е основен приоритет в политиките за местно развитие на Община Девня, с цел постигане на по-високо качество на живот за жителите и създаване на благоприятни условия за развитие на екологични чисти производства.

Данните за състоянието на околната среда в общината по компоненти са предоставени от РИОСВ – Варна.

Атмосферен въздух

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклически ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Община Девня е с висок потенциал за замърсяване на атмосферния въздух от значими промишлени източници на емисии.

Качеството на атмосферния въздух се контролира, за да не създава риск за здравето на хората. Следи се нивата на замърсителите на въздуха (фини прахови частици - ФПЧ, серен диоксид и азотен диоксид) да не превишават оценъчните прагове.

Община Девня е под контрола на РИОСВ - Варна като Регламентиран район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ).

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух”.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Община Девня е класифицирана по чл. 30, ал. 1, т. 4 в съответствие с Наредби № 7 и № 12 към ЗЧАВ и попада в III район, в който нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове.

На територията на община Девня е разположен стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух - АИС „Изворите”, гр. Девня – ФПЧ10, SO₂, NO₂ / NO, CO, O₃, NH₃ и бензен.

АИС „Изворите”, разположен в кв. „Река Девня” е промишлено-ориентиран – градски фонов пункт, (П/ГФ) с обхват 10-100m/100m-2km. Пунктът се обслужва от Регионална лаборатория - Варна към ИАОС (МОСВ). Пунктът функционира като автоматична измервателна станция от 1990 г. с ЕоІ код BG0013A - Dv1, географски координати +043.13.12.00/+027.33.40.00 и денонощен режим на работа и регистрира данни в реално време. В пункта се измерват следните показатели: O₃, NO, NO₂, NO_x, CO, SO₂, ФПЧ10, NH₃, бензен.

Анализът на качествата на атмосферния въздух /КАВ/ в община Девня се базира на данни и констатации от годишните доклади за състоянието на околната среда в териториите, контролирани от РИОСВ-Варна. Показателите, характеризиращи качеството на атмосферния въздух са фини прахови частици (ФПЧ10 и ФПЧ2.5), серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен и полициклични ароматни въглеводороди, определени от Закона за чистотата на атмосферния въздух. Контролираните обекти с източници на емисии на територията на общината са общо 24. Обектите с издадени разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове са 4 – „Девен“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД), „Солвей Соди“ АД, „Агрополихим“ АД, „Девня Цимент“ АД. За обект с големи горивни инсталации по Директива 2001/80/ЕС и Приложение №6 от наредба №10 към ЗЧАВ е определен ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД - „Девен“ АД.

Данните от контролните измервания на АИС „Изворите”, гр. Девня показват следното:

ФПЧ10 - През 2020 г. са регистрирани 353 средноденонощни концентрации, 17 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³ или 4,81 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 са регистрирани през зимните месеци. През месец март е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от 99,03 µg/m³. Средногодишната концентрация от 23,35 µg/m³ не превишава СГН от 40 µg/m³.

През 2019 г. регистрираните 5 бр. превишения на СДН за ФПЧ10 не надхвърля допустимия брой превишения за една календарна година (35 броя). В сравнение с 2019 г. (регистрирани 327 средноденонощни концентрации, 5 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³, средногодишна концентрация от 21,30 µg/m³) се запазват нивата на концентрациите под СГН, като най - високи и най - голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци резултат от използването на твърди горива в битовия сектор.

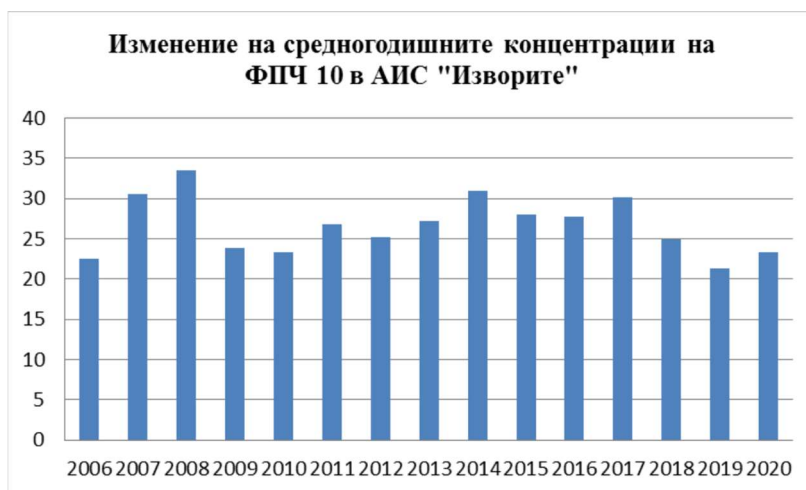
В АИС „Изворите” от 2004 г. насам СГН за ФПЧ10 не е превишавана.

Фиг. 8: Осреднени средномесечни концентрации на ФПЧ 10 за 2020 г. в АИС „Изворите“-Девня

Източник: РИОСВ - Варна

Фиг. 9: Изменение на средногодишните концентрации на ФПЧ 10 в АИС „Изворите“

Източник: РИОСВ - Варна

Таблица 19: Регистрирани превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 в АИС „Изворите“ през 2020 г.

Регистрирани превишения на ПС за СДН на ФПЧ ₁₀ в АИС „Изворите“ през 2020 г.			
Месец	Мин.конц. в $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Мак.конц. в $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Бр.превишения на ПДК _{ср.дн.}
Януари	6,06	85,67	6
Февруари	7,51	52,18	1
Март	6,63	99,03	3
Април	7,32	42,86	0
Май	4,95	34,11	0
Юни	5,04	27,86	0
Юли	6,53	36,80	0
Август	5,09	36,19	0
Септември	5,10	41,17	0
Октомври	5,25	43,10	0
Ноември	10,18	75,28	5
Декември	5,91	59,77	2

През месец май 2021 г. е извършено контролно измерване на КАВ в кв. Повеляново, община Девня с Мобилна автоматична станция (МАС). Резултатите показват, че няма превишение на пределно допустимите концентрации по изследваните показатели.

Източници на емисии в община Девня, контролирани от РИОСВ-Варна:

- **Големи горивни източници**

На контролираната от РИОСВ-Варна територия, като големи горивни инсталации е класифицирано „Солвей Соди“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД) – инсталирани са 3 парогенератора (ПГ) и 2 парогенератора на циркулиращ кипящ слой (ЦКС). ПГ № 2, 3, 6, ПГ ЦКС 7 и ПГ ЦКС 8 са на работно гориво въглища внос. През 2020 г. основно са работили ЦКС 7 и ЦКС 8. Централата е за производство на топло и електроенергия. Основният потребител на топлоенергия (пара) е „Солвей Соди“ АД, гр. Девня. Излишната електроенергия се включва в енергийната система на страната ни.

Експлоатацията на инсталацията е разрешена с комплексно разрешително (КР) № 7451-Н1-И0-А1-ТГ1/2018 г., издадено от ИАОС. За ПГ 2, 3 и 6 е разрешена дерогация, като след спазването ѝ следва да бъдат изведени от експлоатация.

За неподвижните източници, подлежащи на собствени периодични измервания, резултатите от тях се представят в съответствие със сроковете, заложиени в КР.

- **Емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници**

На контролираната от РИОСВ-Варна, територия като големи емисионни източници на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са регистрирани 3 дружества на територията на община Девня: „Агрополихим“ АД, гр. Девня, „Солвей Соди“ АД, гр. Девня и „Девня Цимент“ АД, гр. Девня. „Солвей Соди“ АД – ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД е класифицирано, като голяма горивна инсталация.

Контролът на промишлените обекти с организирани източници на емисии в атмосферния въздух и горивните източници с топлинна мощност над 0,5 МВт се осъществява, съгласно изискванията на Наредба № 6/1999 г. за провеждане на собствени периодични, собствени непрекъснати и контролни измервания на емисиите от тези източници.

Спазването на НДЕ (норми за допустими емисии) е в съответствие с Наредба № 1/2005 г. При установяване на наднормени концентрации в отпадъчните газове, изпускани в атмосферния въздух от действащите обекти, на дружествата се наложили текущи санкции за наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

На СНИ (собствени непрекъснати измервания) в региона, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 1999 г., подлежат големите горивни инсталации на „Солвей Соди“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД), циментовите пещи и мелници на „Девня Цимент“ АД, гр. Девня и инсталациите за азотна киселина, азотни и фосфорни торове на „Агрополихим“ АД, гр. Девня. Общо в региона са инсталирани 14 автоматични системи за СНИ „Солвей Соди“ АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД) – 3 бр., „Агрополихим“ АД, гр. Девня – 4 бр. и „Девня Цимент“ АД, гр. Девня – 7 бр.

От извършените в периода 2020-2021 г. СПИ от задължените предприятия в района на община Девня не са констатирани превишения на нормите за емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от неподвижни източници.

Основните източници на замърсяване на въздуха на територията на община Девня са:

– *Точкови (организиранни източници)*

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масов поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са димоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателните устройства на производствени вентилации и аспирации и др.

Таблица 20: Обекти с организирани източници на емисии вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух в община Девня

№	Предприятие
1	"Девина" ЕООД, гр. Девня
2	"Скрап Металс С.М." ЕООД - База Девня
3	"Алифос България" ЕАД, гр. Девня
4	„Нур Пиле“ ЕООД, гр. Игнатиево, фуражен цех, гр. Девня
5	„Кристера агро“ ЕООД, гр. Девня, зърнобаза
6	"Мелница Варна 2006" ООД, гр. Варна, зърнобаза Девня
7	"Каолин" ЕАД, гр. Сеново- Фабрика Девня
8	"Сиди" ООД, гр. Варна, цех за обработка на метали, гр. Девня
9	„Технофос“ ЕАД, гр. Девня - иновационен център
10	"Агро Планта Инвест" ЕООД, гр. София, преработка на слънчоглед, гр. Девня
11	„Пластхим – Т“ АД, гр. Тервел - завод за ППФ гр. Девня
12	"ЗСК Девня" АД, гр. Девня, бетонов възел, гр. Девня
13	„Ескана Инвест-96“ АД, гр. Варна, завод за производство на взривни вещества „Марциана“
14	„Ескана“ АД, гр. Варна, цех „Марциана“
15	„Екосейф“ ООД, гр. София, инсталация за термична обработка на отпадъци, гр. Девня
16	„Агрополихим“ АД, гр. Девня
17	„Солвей соди“ АД, гр. Девня
18	„Девня цимент“ АД, гр. Девня
19	Рекултивирано депо за твърди битови отпадъци – гр. Девня

Източник: РИОСВ - Варна

Промислените предприятия са едни от главните замърсители на атмосферния въздух в община Девня. Те са обособени териториално в две промишлени зони:

- промишлена зона "Север", където се намира „Девня цимент“ АД и други.
- промишлена зона "Юг", където се намират „Солвей Соди“ АД, „Агрополихим“ АД, „Девен“ АД, Пристанище „Варна – Запад“ с Парова централа и други.

За периода 2017-2021 г. по чл. 69 от ЗООС са наложени 10 санкции за вредни емисии в атмосферата – 1 бр. на „Агро Планта Инвест“ ЕООД и 9 броя на „Солвей соди“ АД – Девня.

Към 2020 г. на територията на общината се експлоатират 6 бензиностанции - обекти по Наредба №16/1999 г. за ограничаване емисиите на ЛОС (летливи органични съединения) при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, както следва:

- Бензиностанция „Транс ойл“, град Девня
- Бензиностанция „Лукойл“, град Девня
- IQOS RESELLER Лукойл ДЕВНЯ
- Газ трейдинг
- LUKOIL B 131
- ГАЛЕНИКА-Т.КОСТОВА

При тези инсталации спазването на съответните целеви норми за допустими емисии се гарантира чрез изпълнението на установените технически изисквания към тях. Определянето на емисиите от тях се свежда до определяне на тяхното съответствие с установените технически изисквания за съответната инсталация. След привеждане на инсталациите за товарене и разтоварване на бензини в съответствие с техническите изисквания, посочени в Наредба №16, се приема, че емисиите изпускани от тях са сведени до нула. Всички бензиностанции в община Девня са приведени в съответствие с изискванията за улавяне на бензинови пари.

- Площни източници

Открити площи, земеделски земи, строителни дейности, товаро-разтоварни дейности, както и битовото отопление, включващо множество малки стационарни източници. За района на Девня се проявяват суховеи, чиято честота и степен на въздействие се обуславя от съвпадението на условия, водещи до интензивно отделяне на прах от повърхността на

промишлени площи в периодите, през което повърхността им не е затревена и е в условия на засушаване; емисии на прах са възможни при извършване на есенна оран, преди настъпването на дъждовния период; в този случай замърсяването с прах обикновено е локално и се ограничава в зоната на разораване. Емисии от открити селищни терени се проявяват при условие, че не се извършва почистване и миене на уличната мрежа в населените места.

- Линейни източници

Голям брой мобилни транспортни източници по автомагистрала, общински пътища, улици и др. Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

Транспортът е със значително въздействие върху качествата на атмосферния въздух на община Девня и на населените места в нея; републиканската и общинската пътна мрежа е с обща дължина 94 км. и покрива добре територията на общината; с най-голямо натоварване към 2015г. са АМ „Хемус“ с 13 824 ед./денон. (пункт 1236), път I-2 – 3 994 ед./денон. (в пункт 333) и път III-2008 – 4 429 ед./денон.

- Неорганизиран източници

Възникването на локални замърсявания и на нерегламентирани сметища са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH₄).

Качеството на атмосферния въздух се определя не само от емисиите на замърсители и химичния им състав, но и от характера на разсейването им в атмосферата и от условията за самопочистването ѝ. Основните климатични и метеорологични фактори, които създават благоприятни условия за натрупване на атмосферните замърсители и намаляват самопочистващата способност на атмосферата са следните:

- някои метеорологични и климатични фактори, като безветрие (скорост на вятъра под 1 м/сек.), силни ветрове (скорост на вятъра над 2,5 м/сек.), температурни инверсии, влажност на въздуха, мъгли и други;
- специфичният релеф в района на Девня – долина, заградена от всички страни с ниски варовикови хълмове, представляващи последните склонове на Стара планина и на Добруджанското плато, отворени единствено на изток към Белославското езеро, а оттам и към морето;
- недостатъчна височина на комините на някои жилищни сгради, по-стари отоплителни инсталации на обществени сгради и на някои обекти, е причина за изхвърлянето на емисиите в аеродинамичната сянка на сградите или формирането на малка зона на разсейване и като следствие – високи максимални приземни концентрации;
- работата на котелните инсталации на непълен товар е причината изходящата скорост на газовете от комините да е много ниска и да не е достатъчна да осигури ефективно разсейване на емисиите. Допълнителна причина за недостатъчното разсейване на емисиите създават монтираните на комините "шапки" които правят вертикалната компонента на изходящата скорост почти равна на нула.
- емисии от открити площи. Значителни количества прах се отделят неорганизирано от уличните платна и незатревените терени, от товаро-разтоварни дейности, особено на строителните площадки и от площадките за складиране на насипни материали на открито;
- използването на горива с повишено съдържание на сажди (мазут и твърди горива) също влияе негативно на КАВ.

За района на Община Девня някои от тези показатели са следните:

- случаите с тихо време (безветрие) са около 53,8 % от дните с наблюдение;
- средната скорост на вятъра е 2,83 m/s през студеното полугодие : 2,37 m/s през топлото полугодие;
- средномесечната сума на валежите е 210,9 l/m² през студеното полугодие: 285,1 l/m² през топлото полугодие;

- дните с мъгла са 22,3 бр. през студеното полугодие и 14,9 бр. през топлото полугодие.

Замърсяването в района на община Девня се оформя от промишлените предприятия, транспорта, битовото и административно отопление, селскостопанските дейности.

От изложеното може да се направи общата оценка, че климатичните и метеорологични фактори в района на Девня са сравнително неблагоприятни за разсейване на атмосферните замърсители и за самопречистване на атмосферата през топлото полугодие и са сравнително по-благоприятни през студеното полугодие.

Основният източник на замърсяване на атмосферния въздух в общината е девненският промишлен комплекс. С второстепенно значение са транспортният поток по магистрала Хемус, път Е70 и битовото отопление. Лошото състояние на част от пътната инфраструктура в общината допринася за допълнително увеличаване на емисиите на прах и вредни газове от автомобилния транспорт. Това има значение за урбанизираните територии, особено по най-натоварените направления.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за значително намаление на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които за България се характеризират с високо съдържание на сяра.

Озеленяването и благоустрояването на уличните платна ще доведат до по-ниски нива на прах в атмосферния въздух. За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на топлоизолации и дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия.

Основен принос в епизодичното замърсяване на атмосферния въздух на територията на общината имат горивните инсталации на производствените обекти, битовото отопление, транспортните потоци по пътната мрежа, дейности върху открити площи с насипни материали. Същественото е, че въздействието е с локален характер, предимно сезонно обусловено. Заключение на Годишния доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Варна е, че в общината са постигнати нормите на КАВ и няма риск за живота и здравето на населението.

Води

Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води. Контролът върху състоянието на подземните и повърхностни води на територията на община Девня се осъществява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ – гр. Варна /БДЧР/. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Варна, а източниците на производствени отпадъчни води от РИОСВ – Варна.

• Повърхностни води

Хидрографската мрежа в общината и нейното пространствено разположение се обуславя от съчетанието на редица фактори като климат, скален състав, релеф, почви и растителност. Съгласно изискванията на Приложение V на РДВ и чл. 169а на ЗВ, за повърхностните води се планират програми за контролен, оперативен, а при необходимост и проучвателен мониторинг. За разлика от контролния и оперативния, проучвателния мониторинг в повечето случаи не се планира дългосрочно, а се назначава и изпълнява след инцидентно замърсяване от неизвестен произход или проучване причини подпомагащи анализа на състоянието.

Най-значителни естествени водоеми в общината са част от Белославското езеро, р. Девненска, р. Провадийска. Река Девненска се влива в р. Провадийска, която от своя страна се зауства в Белославското езеро. Белославското езеро се явява граница на територията на община

Девня в района на „Пристанище Варна-запад“. Модулът на речния отток е нисък. Гъстотата на речната мрежа е сравнително малка.

Река Провадийска води началото си от карстов извор в Самуиловските височини на 426 м.нм.в. на 2 km. над с. Добри Войниково. Площта на водосборния ѝ басейн е 2 131,8 km², с дължина на реката 119 km. Тече в югоизточна посока, която посока запазва до вливането си в Белославското езеро.

Река Провадийска има осем притока, от които по-значителни са:

- Крива река — дължина 48 km. и водосборна област 218 km²;
- Главница – дължина 41 km., водосборна област 375 km² и
- Девненска – дължина 27 km., водосборна област 201 km².

Средната надморска височина на басейна е 211 м., средният наклон на реката - 3.6%, средна гъстота на речната мрежа - 0.480 km/km². Ширината на реката достига до 8-10 м., а дълбочината до 1 - 1.5 m. Максималният отток е с два върха (април и ноември), а минималния – през м. август. В периода февруари до юни оттока е със силно променлив режим.

Река Девненска е ляв приток на Провадийска река и се влива в непосредствена близост преди устието ѝ. Площта на водосборният басейн на реката е 201 km², което представлява 9,4% от водосборния басейн на река Провадийска. Река Девненска се подхранва от едни от най-големите в нашата страна карстови извори на големия девненски разлом. Дължината ѝ е 27 km. Средната надморска височина на басейна е 189 m., средният наклон на реката — 12.0 %, а средна гъстота на речната мрежа - 0.300 km/km². Хидрографът вътре в годината на р. Девненска след изворите е с максимум само със 7% по-висок от минимума, поради преобладаващото участие на постоянния приток от Девненските карстови извори в неговото формиране.

На територията на община Девня попада и частта от Белославското езеро, включена в лиманите на пристанище „Варна-запад“. До 1923 г. Белославското езеро е закрит сладководен лиман, в който се влива р. Провадийска. Свързано е с Варненското езеро посредством изкуствено прокопан канал. С разширяването на плавателния канал след 1970 г. солеността му се увеличава и достига до около 10‰. Бреговете му са ниски и заблатени. Площта му е около 10 km². Максималната дълбочина достига 14 m.

В северните части на Девненската низина са разположени едни от най-големите карстови извори в България – Девненските карстови извори. Те са част от запасите на Еоценския и Малм-валанджския водоносни хоризонти. Изворите са каптирани и се използват за водоснабдяване. Наброяват 30 броя и са обединени в седем изворни групи в подножието на възвишението Голям Кайрак, като общият им дебит е между 2500 и 3000 l/сек. С най-голямо значение са „Адата“, „Марциана“, „Карадипсиз“ и „Лудетина“.

Най-многоводният от всички извори се нарича Дипсиза. Най-красивият между Девненските извори е малкият Хавуз, наричан още Вълшебният. Източно от Хавуза, почти на една редица са разположени изворите Лудетината (Делидушка), Адата и Суютлията. Буйният и красив извор Лудетината образува езеро с ширина около 35 м. Главното гърло на извора е разположено в източния край на басейна и образува мощен подводен фонтан. Изворът Адата е с диаметър 40 м. и образува два басейна, свързани с канал. В най-северната част на Девненските извори бликат водите на изворите Окото (Башгъоз) и Халкал пъта. Водите на тези извори се сливат с водите на р. Черневска.

От тях се водоснабдяват град Девня и село Кипра и селищата покрай магистралните водопроводи Варна – Девня II и III етап до гр. Варна. Село Падина се водоснабдява от деривацията „Китка –Варна“. Деривацията е построена през 1975 г. с водоизточник язовир Камчия, изграден на река Луда Камчия.

На територията на община Девня попадат следните:

Повърхностни водни тела и пунктове за мониторинг в тях:

1. р. Девненска - след с.Чернево до вливането в р. Провадийска с код BG2PR210R1005;
2. I участък: р. Провадийска - от вливане на р. Главница до вливане на шламоотвал Падина

II участък: р. Манастирска - от извора до вливане в р. Провадийска, с код BG2PR345R1207 с пункт за мониторинг р. Провадийска-с. Синдел, с код BG2PR00033MS003;

3. Белославско езеро с код BG2PR100L003, с пунктове за мониторинг Белославско езеро-запад с код BG2PR01931MS011, Белославско езеро-изток с код BG2PR00191MS010;

4. Канал, свързващ Белославско езеро с Варненско езеро (канал 2), с код BG2PR100L002 с пункт за мониторинг Канал между Белославско и Варненски езеро с код BG2PR00155MS012.

Екологичното състояние е израз на качеството и структурата на функционирането на водните екосистеми, които са свързани с повърхностните води. Оценка на екологичното състояние на повърхностните водни тела категория „река“ по данни от програмите за мониторинг е направена от компетентния орган за управление на водите БДЧР съгласно класификационните системи, описани в Наредба Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води и Наредба за стандартите на качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители.

Оценката на химичното състояние по отношение на приоритетните вещества се извършва, съгласно СГС-СКОС (средна годишна стойност по стандартите за качество на околната среда) за повърхностни води, установени с Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители, приета с ПМС № 256/01.11.2010 г.

В ПУРБ 2016-2021 г. на БДЧР повърхностните водни тела, попадащи на територията на община Девня са оценени, както следва:

- р. Девненска - след с.Чернево до вливането в р. Провадийска с код BG2PR210R1005 – екологично състояние (ЕС) – умерено; химично състояние (ХС) – няма данни; екологична оценка (ЕО) – вероятно в риск по МЗБ (Макрозообентос), МФ (Макрофити) и фосфати;
- част от водно тяло с код с код BG2PR345R1207 - I участък: р. Провадийска - от вливане на р. Главница до вливане на шлагоотвал Падина, II участък: р. Манастирска - от извора до вливане в р. Провадийска – ЕС – лошо; ХС – добро, ЕО - I участък - В риск по N, P и земеделски практики. II участък – В риск по нитрати и електропроводимост;
- Белославско езеро с код BG2PR100L003 - ЕС – много лошо; ХС – непостигащо добро, ЕО - В риск по органични вещества, N, P и фосфати
- Канал, свързващ Белославско езеро с Варненско езеро (канал 2), с код BG2PR100L002 – ЕС -много лошо, ХС-няма данни. Общ ЕО - много лош - В р и с к по органични вещества, N, P и фосфати.

По данни на БДЧР от анализирания приоритетни вещества през 2020 г., съгласно действащата програма за мониторинг, няма установени превишения на СГС-СКОС в пунктовете в речен басейн „река Провадийска“.

За водно тяло р. Девненска - след с.Чернево до вливането в р. Провадийска с код BG2PR210R1005, в периода 2017-2021 г. мониторинг не е провеждан.

Влошено състояние по физико-химични елементи за качество се причинява от следните фактори:

- замърсяване с минерални форми на азот и фосфор от дифузни източници (земеделски практики);
- еутрофикационни процеси, съпроводени с ежегодни цъфтежи на фитопланктон (Варненско и Белославско езеро);
- непостоянен речен отток, съчетан със замърсяване от населени места под 2000 е. ж. без ПСОВ.

Актуалните резултати от проведения през 2020 г. мониторинг на повърхностни води - реки и езера в обхвата на община Девня са представени в следващата таблица.

Таблица 21: Основни физико-химични показатели - ср. год. стойности и състояние през 2019/2020г., съгласно Наредба №Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризирание на повърхностните води

№ по ред	Код на ВТ	Име на пункт	Код на пункт	2019 г.								2020 г.								Състояние
				O ₂ , мг/л	БПК ₅ , мг/л	NH ₄ -N, мг/л	NO ₂ -N, мг/л	NO ₃ -N, мг/л	N общ, мг/л	P-PO ₄ , мг/л	P общ, мг/л	O ₂ , мг/л	БПК ₅ , мг/л	NH ₄ -N, мг/л	NO ₂ -N, мг/л	NO ₃ -N, мг/л	N общ, мг/л	P-PO ₄ , мг/л	P общ, мг/л	
1	BG2PR345R1207	р. Провадийска – с. Синдел	BG2PR00033MS003	6,49	2,43	0,412	0,1435	6,145	6,71	0,42	0,4805	7,11	2,09	0,04767	0,075	3,8166	3,8933	0,232	0,29	подобрява се по фосфор
2	BG2PR100L003	Белославско езеро-запад	BG2PR01931MS011	8,48	4,38	0,34	0,314	1,953	2,268	0,149	0,2185	6,71	4,65	0,505	0,086	2,18	2,265	0,2605	0,351	влошаване на NO ₃ -N
3	BG2PR100L003	Белославско езеро-изток	BG2PR00191MS010	7,66	4,83	0,399	0,258	1,375	1,635	0,165	0,246	5,90	3,35	0,175	0,0595	1,14	1,20	0,172	0,215	влошаване на O ₂ , подобряване на БПК ₅ и NH ₄ -N
4	BG2PR100L002	Канал между Белосли Варн.ез.	BG2PR00155MS012	8,58	5,29	0,139	0,169	0,833	0,865	0,119	0,207	5,40	2,50	0,073	0,035	1,93	1,965	0,172	0,2875	влошаване на O ₂ , подобряване на БПК ₅ и NO ₂ -N

Легенда:

Състояние	
	много добро
	добро
	умерено
*	ФХ показатели на база еднократно пробонабиране

Източник: Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ - Варна

Получените през 2020 г. резултати за приоритетни вещества са под границата на определяне на използваните методи за анализ или са значително под средногодишните стойности, определени с Наредбата за СКОС за приоритетни вещества и някои други замърсители. Анализът на данните, получени през 2020 г., за приоритетни вещества не показва отклонения от стандартите за качество за мониторираните водни тела.

Територията на общината е разположена в „чувствителна зона“. Понятието „чувствителни зони“ е термин, характеризиращ водоприемника, който се намира или има риск да достигне състояние на еутрофикация – обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор. Определянето на чувствителни зони е регламентирано в изискванията на Наредба № 6 от 9 ноември 2000г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Министърът на ОСВ със Заповед определя списък на чувствителните зони в съответствие с критериите, посочени в Приложение 4 към чл. 12, ал. 1 от същата наредба.

В Република България чувствителните зони са определени със Заповед №РД-970/28.07.2003г. на Министъра на околната среда и водите.

За община Девня тази зона е с код BGCSARI09-река Провадийска и Девненска.

В тези зони за населените места с над 10 000 е.ж., които заустват канализационните си системи във водоприемници, определени като чувствителни зони, се изисква освен биологично пречистване на отпадъчните води и допълнително третиране за отстраняване на биогенните елементи-азот и фосфор с цел предотвратяване на еутрофикация на водните тела и подобряване на екологичното им състояние, а тези от 2 000-10 000 е.ж. следва да имат биологично третиране на отпадъчните води при изградена канализационна система за тяхното събиране и отвеждане до пречиствателната станция.

За населени места под 2 000 е.ж. /малки населени места/, каквито са тези в община Девня, без гр. Девня, в нормативната база няма задължителното изискване за изграждане на канализационна система с ПСОВ. Тези населени места следва да използват индивидуални водоплътни съоръжения за битово-фекалните отпадъчни води /чл.87 от ЗУТ/. В случаите обаче, когато в такова населено място има съществуваща канализационна мрежа /с. Кипра/ е задължително доизграждането на системата и третиране с подходящо пречиствателно съоръжение. Основен проблем в община Девня остава заустването на отпадъчните води във водоприемниците и необходимостта от доизграждане на канализационни и пречиствателни системи.

Съгласно Наредба № 2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр.87/ 2000 г.), със Заповед №РД-146/25.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите, са определени водите, които са замърсени и водите, които са застрашени от

замърсяване (съдържание на нитрати с концентрация, по-голяма от 50 милиграма на литър), отчитайки физико-химичните и природните характеристики на водите и почвите.

Определени са т.н. „уязвими зони“ - тези райони в страната, в които чрез просмукване или оттичане, водите се замърсяват или могат да бъдат замърсени с нитрати от земеделски източници и които допринасят за замърсяването.

Територията на общината попада в зона 0 BG 1- Северна зона.

Водни обекти, за които са издадени разрешителни за ползване на воден обект с цел аквакултури и свързаните с тях дейности: за водно тяло Белославско езеро, с код BG2PR100L003, са действащи разрешителни №№ 2226 0006/ 9.11.2017 г. и 2226 0007/ 8.12.2017 г.

- *Подземни води*

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници.

Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, затворени индустриални терени, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните в страната количества забранени, залежали и негодни за употреба пестициди. Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии.

Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Съгласно изискванията на чл. 169б от Закона за водите и Приложение V на РДВ ежегодно се разработват и изпълняват два вида програми - за оценка на качеството и за оценка на количеството на подземните водни тела. Програмите се разработват в съответствие с утвърдената „Методика за планиране на мрежи и програми за мониторинг на подземните води“ въз основа на анализ на получените резултати от мониторинга през предходните години и в зависимост естествените характеристики на подземното водно тяло (ПВТ), и местоположението на мониторинговите пунктове (МП).

Програмите за мониторинг на подземните води предоставят информацията, необходима за извършване на оценката за постигане на съответните цели; оценката на количествения статус на подземните води, химичния статус и значимите, дългосрочни тенденции в естествени условия, както и тези в резултат от човешка дейност. Програмите могат да бъдат допълнени от допълнителни програми за мониторинг, необходими за изпълнение на изискванията на чл. 7 от РДВ, отнасящи се за Защитените територии (напр. територии, обявени за извличане на вода, предназначена за консумация от човека).

В община Девня са разложени следните подземни водни тела съответните кодове и пунктове за мониторинг в тях:

1. BG2G000Q003 „Порови води в кватернер в терасата на р. Провадийска“, с пункт за мониторинг Златина, Шахов кладенец - 5 (6) при ПС с. Златина, с код BG2G000000QMP005;
2. BG2G00000PG026 „Порови води в палеоген - еоцен Варна – Шабла“, с пункт за мониторинг Аврен, Каптаж "Кишешлика" с код BG2G00000PGMP073;
3. BG2G00000PG027 „Порови води в палеоген - еоцен, олигоцен Провадия“, с пункт за мониторинг Овчага, извор "Булканите " с код BG2G00000PGMP076;
4. BG2G00000K2032 „Карстови води в K2t-m - Горна креда турон - мастрихт- Провадийска синклинала“, с пункт за мониторинг Градинарово, Сондаж C1x, с код BG2G00000K2MP091
5. BG2G000J3K1040 „Карстови води в малм-валанж“ с пункт за мониторинг Варна, P-161x „Пристанище Варна“ ЕАД с код BG2G000J3K1MP116;

6. BG2G000J3K1041 „Карстови води в малм-валанж“ с пункт за мониторинг Септемврийци, Вн-36 „Септемврийци-Белсуин“ с код BG2G000J3K1MP311.

Подземни водни тела „Карстови води в малм-валанж“ с код BG2G000J3K1041 и код BG2G000J3K1040 са привързани към горноюрско-долнокредни карбонатни седименти. Те са съставна част на малм-валанжския водоносен хоризонт, който е повсеместно разпространен в северната част от Черноморски район за басейново управление (северно от линията Преслав, Смядово, Дългопол, Бяла). Водоносният колектор е представен от доломити, доломитизирани варовици и варовици неравномерно напукани и окарстени. Горната и долната част на малм-валанжския карбонатен комплекс са с ниска проводимост, докато средната част е високо проницаема зона. Директното подхранване на хоризонта се осъществява в района на Севернобългарското сводово издигане, а индиректно по крупни тектонски нарушения или в пряк контакт (при липса на водоупор) с отгоре залягащите водоносни хоризонти на долно и горнокредните, палеогенските и неогенските отложения. Дренирането му във вид на извори се извършва по Южномизийския разлом и Венелин- Аксаковската дислокация (Девненски и Златински извори). Предполага се, че известна част от него се разтоварва по дизюнктивни нарушения в района на Черноморския шелф.

Подземно водно тяло „Карстови води в горна креда турон-мастрихт-Провадийска синклинала“ с код BG2G00000K2032 е формирано в геолого-литоложки формации, представени от мергели, глинести варовици и пясъчници. Подхранването е основно от валежите и взаимодействието с отгоре лежащи водоносни хоризонти. Дренира се от речно- овражната система и чрез водовземни съоръжения.

От подземни водни тела „Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Провадия“ с код BG2G00000Pg027 и „Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла“ с код BG2G00000Pg026 на територията на община Девня попадат малки части. Те са обособени в палеогенски пясъци, пясъчници, мергели и глинени. Подхранването се осъществява основно от валежи в афлориментните зони и в дълбочина от взаимодействието с другите хоризонти.

Подземно водно тяло „Порови води в кватернера на р. Провадийска“ с код BG2G000000Q003 е формирано в алувиалните образувания на р. Провадийска и нейните притоци. На територията на община Девня попада част от водното тяло в алувиалните образувания на Девненска река. Водоносният колектор е от разнорънестни пясъци и чакъли с пясъчно- глинест запълнител, неравномерно разслоени от глинени. Подхранването му се осъществява от инфилтрация на атмосферни валежи и от реките и дерета. Дренирането е в реките, с които подземните води са в пряка хидравлична връзка и чрез изградени водовземни съоръжения (шахтови кладенци, дренажи).

Наличната информация за подземните водни тела и хидрогеоложките им параметри, заимствани от „План за управление на речните басейни в Черноморски район 2016-2021 г.“, както и за актуалното им химично и количествено състояние, е отразена в следващата таблица.

Експлоатационният индекс на подземни водни тела BG2G0000J3K1041, BG2G00000PG026 и BG2G000000Q003 надвишава 40%, поради което натискът от водовземане се оценява като значим, а за другите подземни водни тела натискът от водовземане не е значим.

Таблица 22: Информация за подземните водни тела и актуалното им количествено и химично състояние, части от които попадат на територията на община Девня

Наименование на подземното водно тяло /ПВТ/ Код на ПВТ	Основни характеристики на водното тяло					Разполагаеми ресурси l/s	Разрешени водни количества l/s	Химично състояние ПУРБ 2016-2021 г.	Междино Химично състояние 2020 г.
	Тип на ПВТ	Площ на ПВТ km ²	Средна Дебелина m	Средна проводимост m ² /d	Среден коеф. на филтрация m/d				
Карстови води в малм-валанж / BG2G000J3K1041	напорен	2622,0	600	110-4000	0,03-4,65 до 160	6653,24	2825,73	добро	добро
Карстови води в малм-валанж / BG2G000J3K1040	напорен	3097,7	810	100-2000	-	2490,16	317,58	добро	няма данни
Карстови води в Горна креда турон-мастрихт-Провадийска синклинала/ BG2G00000K2032	безнапорен	959,9	100	40-50	3,2-8,2	220,70	45,82	лошо	добро
Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Провадия/ BG2G00000PG027	безнапорен	898,3	50-75	20-30	0,5-1,3	726,20	18,70	лошо	добро
Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла“/ BG2G00000PG026	напорен	3476,4	250-790	30-380	0,25-15	370,52	172,37	лошо	лошо
Порови води в кватернера на р. Провадийска/ BG2G000000Q003	безнапорен	156,9	6-10	200-500	5-80	251,39	130,50	лошо	лошо

Източник: БД „Черноморски район” –Варна

На територията на община Девня няма водоизточници на минерални води изключителна държавна собственост и публична общинска собственост.

Таблица 23: Обобщени данни за санитарно-охранителните зони в община Девня

№ по ред	Водовземни съоръжения	Титуляр	Код на подземно водно тяло	Номер и дата на разрешително за водовземане	Заповед за учредяване на СОЗ или цели
1	ВГ „Девненски извори“- 15 каптирани извора и 3 дренажа-Девня	„Водоснабдяване и канализация“ ООД-Варна	BG2G000J3K1041	21510081/20.02.2009	Питейно-битови цели СОЗ № 26/17.06.2011

2	Р-156х-Девня	„Девен“ АД-Девня	BG2G000J3K1041	520/13.05.2004 /Прекратяване № 89/15.09.2007 г/	Питейно-битови и промишлени цели, охлаждане СОЗ № 14/28.03.2007
3	Р-154х „Солвей соди“ - Девня	„Солвей соди“ АД-Девня	BG2G000J3K1041	526/14.05.2004	Питейно-битови, промишлени и други цели СОЗ № 14/28.03.2007
4	Р-148х - Девня	„Агрополихим“ АД-Девня	BG2G000J3K1041	21510361/17.10.2014	Питейно-битови и промишлени цели, охлаждане СОЗ № 14/28.03.2007
5	Р-148х - Девня	„Алифос България“ ЕАД-Девня	BG2G000J3K1041	21530145/30.08.2015	Питейно-битови и промишлени цели СОЗ № 14/28.03.2007
6	ТК-1 и ТК-2 „Девненски захарен завод“- Девня	„Бългериън шугър къмпани“ ЕООД	BG2G000J3K1041	№21530144/29.07.2015	СОЗ е учредена с разрешително №21530144/29.07.2015 г. за водовземане с цел промишлено и самостоятелно питейно-битово водоснабдяване със Заповед на БДЧР № 12/13.06.2016 г.

Източник: БД „Черноморски район” – Варна

За питейно-битово водоснабдяване на селищата в община Девня, за промишлени и други цели се ползват водовземните съоръжение от подземни води, наличната информация за които, както и за учредените санитарно-охранителни зони, е отразена в долната таблица по данни от сайта в интернет на Басейнова дирекция за управление на водите „Черноморски район“. На територията на общината към 2020 г. са определени следните санитарно-охранителни зони (СОЗ), съгласно изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г.

СОЗ около водоизточници за подземни води на територията на община Девня:

1. Пояс I, пояс II, пояс III на СОЗ около ТК-1 и ТК-2 – Девня, учредена със Заповед № 12/13.06.2016г. на Директора на БДЧР;

2. Пояс I, пояс II, пояс III на СОЗ около сондажни кладенци Р - 148 х, Р - 154х и Р - 156х, учредена със Заповед 14/28.03.2007г. на Директора на БДЧР;

3. Пояс I, пояс II, пояс III на СОЗ около девненски извори - "Марциана", "Лудетина" и "Карадепсиз", учредена със заповед 26/17.06.2011г. на Директора на БДЧР

Осъществяването на дейности в границите на санитарно-охранителните зони, определените и предвидени забрани и ограничения са в съответствие с Приложение № 2 към

чл.10, ал.1 на Наредба № 3/16.10.2000 г. за защитени или незащитени водни обекти в зависимост от типа на водоизточника.

На територията на община Девня съществуват 15 изворни чешми:

гр. Девня – горчивата чешма, Зад болницата – Татар чешма, Ловката, Господинова чешма, ул. „Стария бряст“, Пчелите, Газстанция, Дядо Йордановата чешма и Фазанария.

с. Кипра – Майката чешмеаа, Горчивата чешма и Теке дере.

с. Падина – Голямата чешма, Фъртунова чешма и Дълбоката чешма.

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Интензивното земеделие;
- Нерегламентирани сметища и др.

• *Питейни води*

На територията на община Девня, съоръженията от водопроводната и канализационната система се експлоатират от „ВиК-Варна“ ООД. ВиК системата управлявана от ВиК оператора обхваща към настоящия момент над 90% от урбанизираната територия на общината и е изградена на помпажен принцип- до хранителен водоем се доставя водата чрез помпени станции. Всички населени места на територията на община Девня са водоснабдени и ВиК поддържа и експлоатира по-голямата част от селищните водоснабдителни системи.

Водоснабдяването в община Девня е смесено. През отклонение по „Деривация Китка-Варна“ през РШ „Падина“, РШ „ПСОВ-Девня“ и РШ „Повеляново“ се подава вода от единствения повърхностен водоизточник (язовир Камчия). Град Девня ползва питейна вода и от подземни водоизточници - Девненски извори (19 броя, от които се ползват 15). При аварийни ситуации кв. Повеляново също се обезпечава от тези извори. Квартал Повеляново и с. Падина нормално се водоснабдяват от Деривация „Китка - Варна“.

В землището на гр. Девня има общо 9 броя каптажи, които захранват изградените ПС. Водните количества от каптаж „Нептун“ и каптаж „Плутон“ се събират в обща събирателна шахта, от която гравитачно постъпват в ЧР на ПС „Ада-1“ и ПС „Ада-2“. Същият резервоар се пълни с вода от каптажи „Арда - 1“ и 2, каптаж „Нимфата“, както и каптажи „Конкордия - 1“ и 2. В ПС „Ада - 3“ постъпва добитото водно количество от каптаж „Ада-3“. От ПС „Ада - 3“ водите се препомпват по 1,00 km водопровод и захранват „ДЦЗ“, като добитата вода е приета за условно чиста. ПС „Ада 1“ подава вода в две направления. Първото направление се използва при недостиг на водни количества в ЧР с обем 1500 м³ на ПС „Одесос“. Деривация „Лудетина“ се захранва и от добитото водно количество от каптаж „Лудетина“, което постъпва в обща събирателна шахта. Събралото се водно количество постъпва в ЧР на ПС „Одесос“. Водата от ПС „Ада - 2“ се препомпва по 0,2 km тръбопровод към обща събирателна шахта от деривация „Лудетина“. Второто направление препомпва вода по ПЕВП водопровод с Ø 315 mm до събирателна шахта, откъдето количеството продължава по етернитов водопровод Ø 300 mm с дължина 1,00 km до ЧР на ПС „Люляка“. ПС подава вода към НР с обем 1500 м³, който захранва „ДЦЗ“. ПС „Ада - 2“ подава вода в две линии. Първата захранва „ЗДВ“ и НР с обем 220 м³ на с. Кипра. По втората линия се препомпва водно количество до НР с обем 500 м³, който захранва директно гр. Девня. От НР се подава водно количество към ПС „Девня“, откъдето се препомпва до НР с обем 500 м³, който захранва „Висока зона“ на гр. Девня. Към града се подават водни количества от НР с обем 200 м³, захранен от деривация Девня II етап.

Водопроводната мрежа в община Девня е с обща дължина от 121 км. От тях 36 км. са довеждащи водопроводи, а разпределителната мрежа е с дължина 85 км.

Водоснабдителната мрежа е силно амортизирана и са необходими мащабни инвестиции.

За периода 2017-2021 г. средногодишния брой аварии по водоснабдителната мрежа за община Девня е 180,46р.

Дружеството предприема всички необходими мерки за подобряване качеството на предоставяните ВиК услуги, респективно да се осигури непрекъснатост на водоснабдяването.

Водата подавана в селищата от община Девня (гр. Девня, с. Падина и с. Кипра) е от големи водоснабдителни системи: Деривация „Китка-Варна“ и „Девненски извори“ и отговаря на изискванията за качество на водата за питейно-битови цели съгласно наредба № 9/2001 с последно изменение 2018 г.

По информация на РЗИ – Варна през периода 2017-2021 г. не са установявани отклонения от максималните стойности на показателите за питейната вода, съгласно Наредба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн. В ДВ бр.30/2001 г., с посл. изм. в ДВ бр.6/2018 г.

● *Отпадъчни води*

РИОСВ - Варна осъществява контрол над управлението на формираните отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. На основание чл.151. ал.4 от Закон за водите, се извършват периодични, контролни проверки на обекти емитиращи отпадъчни води към водни обекти.

Съществуващата канализация на агломерация Девня е разделна. Степента на изграденост на битовата канализация е около 70%. На територията на град Девня няма изградена дъждовна канализация. Жилищните кв. Девня и кв. Повеляново се предпазват от дъждовните води чрез канавки, които се заустват в най-близките водоприемници. На територията на повечето предприятия има изградена отделна дъждовна площадкова канализация, чрез която дъждовните води се заустват в най-близките водоприемници. Битовата канализация на гр. Девня е изпълнена изцяло от бетонови тръби Ф300 mm, като основното изграждане е преди 40-50 години.

Жилищен кв. Девня има един главен клон, който събира водите от целия квартал. Трасето на Гл.кл. I започва от съществуваща ревизионна шахта при кръстовище с улици „Георги Сава Раковски“ и „Морава“, от там се насочва в югоизточна посока по ул. „Георги Сава Раковски“ и бул. „Съединение“, до достигане на кръстовището с ул. „Капитан Петко“, прави чупка в източна посока. Гл. клон I продължава в източна посока по ул. „Капитан Петко“ до излизане от квартала, където се зауства в събирателен колектор „Б“ (канализационен колектор Вълчи дол-Суворово-Девня), посредством него битово-фекалните води се отвеждат към ПСОВ „Девня“. Гл. клон I е изграден изцяло от бетонови тръби Ф300 mm с обща дължина 2 123 м.

Съществуващата битова канализационна мрежа на жилищен кв. Повеляново е изцяло събирателна без главна мрежа, като в най-ниската южна точка на квартала мрежата се обединява и се зауства в събирателен колектор „А“, който отвежда битово-фекалните води към ПСОВ „Девня“. Цялата мрежа на кв. Повеляново е изградена от бетонови тръби Ф300 mm.

Дължината на канализационната мрежа в община Девня е 58,5 км. (Приложение 5 и 6 - картен материал)

Главната събирателна мрежа, която отвежда отпадъчните води към ПСОВ „Девня“ е изградена от два основни канализационни колектора: Колектор „А“ и Колектор „Б“. Събирателен колектор „А“ е с начало - "АГРОПОЛИХИМ" АД, като събира битовите отпадъчни води от "АГРОПОЛИХИМ" АД, "СОЛВЕЙ-СОДИ" АД, ТЕЦ "ДЕВЕН", "ПОЛИМЕРИ" АД, Пристанище „Варна Запад“ и тези на кв. "Повеляново". Отпадъчните води се отвеждат до КПС Девня, от където се изтласкват към ПСОВ "Девня". Събирателен колектор „А“ е изграден от стоманобетонови тръби с диаметри Ф1000 mm и Ф1200 mm. Отпадъчните води достигат гравитачно до ПС и от нея посредством напорен тръбопровод от стоманени тръби Ф800 mm, се подават към входната шахта на площадката на ПСОВ гр. Девня.

Събирателен колектор „Б“ (колектор Девня-Суворово-Вълчи дол) е с начало КПС „Вълчи дол“, като събира битовите отпадъчни води от „Девня -цимент“ АД и от гр. Девня, с. Кипра, гр. Суворово, с. Чернево, гр. Вълчи дол и се зауства гравитачно в ПСОВ "Девня".

Поради разположението на Събирателен колектор „Б“ се налага препомпване на битовите отпадъчни води на гр. Вълчи дол. За целта е изградена канализационна ПС „Вълчи дол“, която приема водите от градската канализационна мрежа и ги препомпва до изливна шахта на гравитачния канализационен колектор Вълчи дол - Суворово. Дължината на

тласкателния тръбопровод е 1650 m и е изпълнен от ПЕВП тръби PN6 с диаметър Ф250 mm. Същият зауства в изливна шахта на гравитачния канализационен колектор Вълчи дол-Суворово, който е изграден от бетонови тръби с диаметър Ф300mm. Последният отвежда водата до канализационен колектор Девня-Суворово, който е с обща дължина 4995 m. Изпълнен е от бетонови и стоманобетонови тръби с диаметри Ф300 mm, Ф400 mm и Ф500 mm. Стоманобетоновите тръби са използвани при преминаването на канализационния колектор през ж.п. линията Варна-Кардам и при преминаването на пътя Девня-Суворово.

ПСОВ Девня е съществуваща и се намира югоизточно от града. За площадка на ПСОВ има изготвени всички необходими документи и разрешителни. Площадката е собственост на Община Девня. Площта на имота е 28,044 дка, а застроената площ на съществуващата ПСОВ е 13 420 м². Западно от площадката преминава електропровод 20 kV. Сервитута от 12 м от двете страни до крайните проводници, не разрешава да се строят сгради, съоръжения и да се засажда високостеблена растителност.

Характерна особеност на площадката е разположението на две тераси с разлика в котите над 3,50 м. ПСОВ Девня е оразмерена за 10 000 Е.Ж. и $Q_{ср-дн.} = 15\,500\, \text{м}^3/\text{д.}$

ПСОВ включва съоръжения за механично пречистване, Биобасейни и вторични утайтели, инсталация за аеробно изгниване на утайките с открити изгниватели, изсушителни полата, лабораторно - административна сграда.

В станцията се заустват отпадъчните води от агломерация Девня, Суворово и Вълчи дол, посредством смесена канализационна мрежа.

Общото състояние на съоръженията, електромеханичното оборудване и строителните конструкции е лошо. Станцията е въведена в експлоатация през 1975 година.

С оглед на състоянието на ПСОВ към момента механичното стъпало работи лошо. Съоръженията и механичното оборудване са амортизирани, като често дефектират. Разположените на открито решетки създават експлоатационни проблеми през зимния период.

Биологичното стъпало е силно амортизирано. Оборудването е остаряло.

Утайковото стопанство е амортизирано. За обезводняване се разчита на изсушителни полета, което е остарял метод и много зависим от климатичните условия. В технологичната схема на ПСОВ-Девня няма предвидени съоръжения за отстраняване на общ азот и общ фосфор, което не отговаря на съвременните технологични и нормативни изисквания.

ГПСОВ „Девня”- въведена е в експлоатация през 1975 г. Пречистените отпадъчни води от ПСОВ се заустват в р. Девненска, вливаща се в р. Провадийска – водно тяло с код BG2PR210R005. ПСОВ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване на водите без възможност за снижаване на показателите общ фосфор и общ азот. Стопанисва се от „В и К Варна“ ООД. В нея постъпват за пречистване отпадъчните води от гр. Девня, общ. Девня, гр. Вълчи дол, общ. Вълчи дол и гр. Суворово, общ. Суворово. Необходимо е да се извърши реконструкция и модернизация на станцията, тъй като агломерацията, включваща трите общини е с над 10000 е.ж. и заустването на пречистените отпадъчни води е в Чувствителна зона. Срокът за извършване на реконструкцията и модернизацията е изтекъл 31.12.2010 г., съгласно чл. 12, ал. 4 от Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Необходимо е осигуряване на финансиране, с цел постигане на нормативните изисквания.

По информация на РИОСВ-Варна на територията на община Девня са разположени следните обекти, за които са регламентирани зауствания на отпадъчни води във водни обекти:

Таблица 24: Регламентирани зауствания на отпадъчни води във водни обекти в община Девня

Обект	Населено място	разрешително	Воден обект
„Агрополихим” АД, с. Девня – Завод за производство на азотни и фосфорни торове	Девня	КР-№68/2005 г.	Белославско езеро

„Девня цемент” АД, гр. Девня – Завод за производство на цемент	Девня	КР-№63-Н1/2007 г.	р. Девненска
„Солвей соди” АД, гр. Девня	Девня	КР-74-Н1-И0-А0/2014 г.	р. Девненска
Канализационна система гр. Девня	Девня	№23110013/25.08.2010 г.	р. Девненска

Източник: РИОСВ - Варна

По информация на РИОСВ – Варна най-голяма концентрация на промишлени предприятия, източници на отпадъчни води има в Девненската низина.

Едно от най-големите промишлени предприятия е „Солвей соди” АД, гр. Девня. За пречистване на отпадъчните му се използва утаителен басейн „Падина”. Същият е собственост и се стопанисва от „Солвей соди” АД, гр. Девня. Дружеството има издадено Комплексно разрешително № 74-Н1 /2014 г., в което са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) на избистрените отпадъчни води от съоръжението, преди заустването им в р. Провадийска.

В утаителния басейн постъпват води от следните производства:

- Инсталация за производство на калцинирана сода - преобладаващото количество на отпадъчните води отвеждани за пречистване в утаителен басейн „Падина” е от т. нар. “Дестиленна течност”, отпадаща при получаването на калцинирана сода по метода на Солвей. Фирмата експлоатира следните пречиствателни съоръжения за производствени отпадъчни води: „Нефтоуловител към Автостопанство” и „Сепарираща шахта към Тежка сода”;

- ТЕЦ Девен - отпадъчни води от цех „Химическа водоочистка“, ж.п. разтоварище за реагенти и реагентно стопанство след неутрализационна станция.

За дъждовните и малка част от производствените води от ТЕЦ Девен, стопанисван от „Солвей соди” АД, гр. Девня е предвидено заустване в р. Девненска. Преди заустването, за потока са били изградени два броя нефтоуловители. В резултат от високите води на р. Девненска втория нефтоуловител, изграден на брега е потопен, не изпълнява функциите си и понастоящем не се експлоатира.

През 2020 г. не са установяване наднормени стойности на регламентираните в комплексното разрешително на „Солвей соди” АД, гр. Девня ИЕО за двата потока отпадъчни води.

Други по-големи промишлени предприятия в обхвата на РИОСВ – Варна са:

- „Агрополихим” АД, гр. Девня – дружеството експлоатира Пречиствателна станция за промишлени отпадъчни води, формиращи се от фосфорната линия за производство на торове. Дъждовните води, заедно с част от промишлените, се заустват в коригирано дере “Бял канал”, след което се вливат в Белославско езеро.

Резултатите от последните контролните проби са следните:

„Агрополихим“ АД

1. Точка на заустване:

– в коригирано дере “Бял канал”, с географски координати: N 43° 11' 47.5" и E 27° 39' 27.8";

2. Точка на пробовземане:

– изход ПСОВ, с географски координати: N 43° 11' 49.7" и E 27° 39' 26.7";

3. Източници на отпадъчните води: участък „Водоподготовка”, цех „Фосфорна киселина” – първа и втора екстракция, цех “TSP, MAP и DAP”, цех „НТФ, инсталация „Декафос” ЕАД, смесен поток отпадъчни води (инфилтрат и повърхностни) от Депо за фосфогипс в местността „Дренака“ и дъждовни води от отводнителните пътища;

4. Име на водоприемника: коригирано дере “Бял канал”

Показател	ИЕО mg/l	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ на 20.04.2021 г.
pH	6 – 9	8,14
Флуориди	20	1,97

Кадмий	0,1	<0,0001
Нефтопродукти	0,3	<0,3
Азот амониен	2,0	0,505
Неразтворени вещества	50	12
Общ фосфор	5	0,386
Олово	1,2 µg/l	<1,0
Живак	0,07 µg/l	<0,01

1. Точка на заустване в коригирано дере “Бял канал”, с географски координати: N 43° 11' 43.5" и E 27° 39' 53.0";

2. Точка за пробовземане:

Шахта № 4 в “Бял канал”, с географски координати: N 43° 11' 43.1" и E 27° 39' 53.1";

3. Източници на отпадъчни води: продувки от барабана на парния котел в “Инсталация за производство на амоняк”; 2 броя каломаслоуловители за отпадъчни води от двете Автобази; маслоуловител за отпадъчни води от центрофугите в „Инсталация за производство на амоняк”; замърсени с масло води от площадката „Компресия” в „Инсталация за производство на амоняк”; замърсени води от площадките на бившия цех за сярна киселина; неорганизираните течове от промишлени тръбопроводи; преливни води и води от дрениране на ВОЦ I, дъждовни води; преливни води от уравниателя за свежи води, и вторична свежа вода от цех „Азотна киселина”, при неработещ цех „Фосфорна киселина”;

4. Име на водоприемника: коригирано дере “Бял канал”

Показател	ИЕО mg/l след 2020 г.	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ от 28.10.2021 г.
рН	6 – 9	8,15
Неразтворени вещества	20	7
Кадмий	0,1	0,00017
Азот амониен	2	6,45
Общ фосфор	5	4,07
Флуориди	20	<0,2
Нефтопродукти	0,3	<0,3

„Солвей соди“ АД

Точка на заустване № 2 – р. Девненска с координати N 43°11'21,8"; E 27°37'27,2";

Точки на пробовземане:

- с координати N 43°11'23,9"; E 27°37'32,8" – първата ревизионна шахта след първичния нефтоуловител;

Източници на отпадъчните води:

- Преливници на охладителни кули №№1 и 2,
- Невръщащи се кондензати от битови бойлери и отоплителни инсталации и неорганизираните дренажи,
- Процеса на производство и разпределение на електро- и топлоенергия,
- Площадката на Машинна зала,
- Главно разпределително устройство;
- Дъждовни води от въглищни складове,
- Дъждовни води от Мазутно разтоварище,
- Дъждовни води от сектор „Химическа водоочистка“ (ХВО-1,2,3),
- Дъждовни води от маслено и нефтено стопанство;
- Води от обезводняване и охлаждане на шлаките, до изтичане на срока по Условие 2.1 (до изразходване на 17 500 часа или до 31.12.2023г., което събитие настъпи първо).

Пречиствателни съоръжения:

- Неутрализационна станция (2 бр. неутрализационни басейни),
- Каломаслоуловител (към Автостопанство),
- Нов първичен нефтоуловител (извън площадката и преди ТЗ);

Име на водоприемника: р. Девненска

Показател	ИЕО mg/l	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ	
		14.07. 2021	17.08. 2021
pH	6,0 – 9,0	8,27	
Неразтворени вещества	50	5	
Нефтопродукти	10	<2,1	
Хром (общ)	0,5	<0,001	
Мед	0,5	0,0087	
Цинк	1,0	0,019	
Желязо	1,0	<0,01	
Остатъчен хлор	0,2	2,6	0,17

Канализационна система гр. Девня, стопанисвана от „Водоснабдяване и канализация Варна“ ООД

Точка на заустване– р. Девненска с координати N 43°12'33,7"; E 27°35'51,3"

Източници на отпадъчните води:

- Канализационна мрежа гр. Девня.

Име на водоприемника: р. Девненска

Показател	ИЕО mg/l	РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНТРОЛНИ ИЗПИТВАНИЯ
		ПСОВ Девня
		08.09. 2021 г.
БПК5	25	15,3
ХПК	125	44,9
Неразтворени вещества	35	24
Общ фосфор	2,0	2,55
Общ азот	15	6,85
pH	6,0-9,0	7,60
Нефтопродукти	0,5	
Общоекстрахируеми в-ва	5,0	<2,3
ПАВ	3,0	0,531

„Девня цимент“ АД

За обекта има издадено комплексно разрешително № 63-Н1/2007 г. (КР). С условие 10.4.2.1 от КР на оператора е разрешено да зауства дъждовни води (от сградния фонд и заводската площадка), след пречистване в р. Девненска, при спазване на индивидуални емисионни ограничения, регламентирани в разрешителното.

При извършваните контролни проверки от актуализацията на КР през 2019 г. до момента не е установявано заустване на дъждовни води в р. Девненска. Дъждовните води, формиращи се на площадката се събират в два броя резервоари, хидравлически свързани помежду си, с

обща вместимост 4500 куб.м. Савакът към аварийния преливник на басейните е пломбиран в затворено състояние от експерти на РИОСВ-Варна и до момента не е установявано нарушаване целостта на пломбата и съответно преливане на отпадъчни води към р. Девненска.

За дъждовните води от сградния фонд и заводската площадка се експлоатират следните пречиствателни съоръжения:

- Каломаслоуловител за пречистване на дъждовни води – колектор 2 на дъждовната канализация;

- Локална пречиствателна станция (ЛПС), включваща: Утаителен басейн и Система за обработка на дъждовна вода (маслен сепаратор – маслоуловител, пясъчен филтър, резервоар за пречиствена вода и регулиране на рН).

След пречистване дъждовните води се използват за допълване на процесните води, противопожарни нужди или за поливане на зелените площи.

Резултати от анализа и оценка на риска водните тела да не постигнат добро екологично състояние или добър екологичен потенциал.

Факторите на натиск са:

- значителни точкови източници на замърсяване: - градски пречиствателни станции за отпадъчни води; - градски канализации; - индустриални източници на отпадъчни води; - животновъдни ферми; - обекти за отглеждане на аквакултури; - реки, внасящи значителен товар в крайбрежните морски води;
- значителни дифузни източници на замърсяване: - земеделски практики; - населени места без изградена канализационна система; - горско-стопански дейности; - депа за отпадъци, без изолираща подложна повърхност и дренажна система; - замърсяване от подземни води в зони на смесване с повърхностните води; - замърсени индустриални терени от минали екологични щети; - почвена ерозия и абразия на бреговете; - обекти за отглеждане на аквакултури.
- значителни места на водоползване - основният натиск е от водовземания с цел охлаждане, промишлени, технологични и противопожарни нужди, производство на охлаждане, промишлени, технологични и противопожарни нужди, производство на електроенергия и питейно-битово водоснабдяване.
- значителни морфологични изменения; - корекции на реки; - миграционни бариери - прагове и бентове; - дейности по укрепване на бреговете; - добив на инертни материали; - удълбочаване на плавателни пътища – драгиране.
- регулация на оттока: - завиряване (язовири); - хидротехнически съоръжения, хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ).
- други фактори на натиск - развитие на инвазивни видове; пристанищна инфраструктура.
- климатични изменения - повишаването на температурата, опустяване на почвите, и намаляването на водата, предизвикано от глобалните промени в климата на планетата, са основните причини.

Почви

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването ѝ е от особено значение.

Замърсяване на почвата е постъпване на такива вещества и организми, които въздействат отрицателно върху плодородието, продуктивността и самопречистването на почвата, понижават технологичната, хранителната и хигиенно-санитарната ценност на отглежданите култури и качеството на други природни обекти.

Групата на замърсителите, наречени тежки метали, обхващат 2/3 от таблицата на Менделеев. Тежките метали активно участват в биологичните процеси, главно в състава на много ферменти. Тези елементи се намират в почвата, но от порядъка на природни микроконцентрации, които зависят от геохимичния състав на почвообразуващата скала.

По тежест на опасност тежките метали се разделят на три основни групи:

Първа група - живак, кадмий, олово, арсен, селен, цинк, титан;

Втора група - кобалт, никел, молибден, мед, хром;

Трета група - барий, ванадий, манган, стронций, алуминий.

Източниците на тежки метали могат да бъдат природни и антропогенни. Природни източници са изветрелите продукти от скалите и минералите, ерозионните процеси, вулканичната дейност. Антропогенни източници са добивът и преработката на полезни изкопаеми, изгарянето на полезни изкопаеми, металургията, торенето и други.

Тежките метали присъстват по естествен път в почвата, но повишеното им съдържание се дължи на:

- Индустрията (цветна и черна металургия, енергетика, химическа промишленост);
- Земеделието (напояване със замърсена вода, употреба на минерални торове);
- Изгаряне на отпадъци;
- Изгаряне на горива;
- Автомобилния транспорт.

Замърсяването на земеделските земи с тежки метали води до преминаването му в хранителната верига.

Почвеният мониторинг в България, съгласно утвърдената от Министъра на околната среда и водите Програма, е организиран на три нива. Програмата за мониторинг е изцяло съобразена с последните изисквания на ЕК и ЕАОС, с добрите практики в редица европейски страни, както и с националното законодателство, прието по - късно през 2007-2009 г. (Закон за почвите и Наредба за мониторинг на почвите). Програмата за мониторинг е организирана на 3 нива, както следва:

Наблюденията по I ниво (широкомащабен мониторинг) се извършва в равномерна мрежа 16x16 км, и предоставят данни за оценка състоянието на почвите по следните показатели - 9 тежки метали и металоиди, общ азот, фосфор, органичен въглерод, активна реакция на почвата (pH) електропроводимост, нитратен азот, общ въглерод и устойчиви органични замърсители -16 РАН, 6 РСВ, 15-хлор органични замърсители, обемна плътност. Периодичността на наблюдение - 5 години.

Наблюденията по II ниво са ориентирани към регионални проявления на деградационни процеси – киселяване и засоляване. Процеси на ерозия - водоплощна и ветрова се наблюдават чрез специално разработени математически модели за оценка и прогноза. Почвеното запечатване се оценява на база статистически данни и картиране на земното покритие.

Наблюденията на III ниво се идентифицират с т.н. локални почвени замърсявания, в рамките на които следва да се извършва инвентаризация на площи със замърсена почва. Инвентаризацията е все още частична и нерегулярна, на база на налични данни.

Геоморфоложките, експозиционни, растителни, климатични и други почвообразуващи условия са обусловили формирането на сравнително разнообразна почвена покривка, представена от карбонатни, излужени и типични черноземи, като по речните долини са налични на места и алувиално-ливадни почви и ливадни черноземи, както и сиви горски почви по по-високите части на общината. Основните характеристики на преобладаващите почвени типове са както следва:

- *карбонатни и типични /обикновени/ черноземи* - в зависимост от материнската скала, върху която са развити, тези почви показват известни различия в механичния си състав; с най-голямо участие са фракциите от едър прах, като количеството на физическата глина се колебае от 26 до 44%; характеризират се със значително съдържание на карбонати във всички хоризонти; тези почви съдържат значително количество хумус, което е характерно за всички черноземни почви; важно е да се подчертае, че при тези почви хумусът постепенно намалява по хоризонти, при което почвения пласт от 0-20 см. на средномощните видове съдържа около 25-35% от общото количество хумус в еднометровия пласт; структурата на карбонатните черноземи е агрономически ценна не само поради голямата водоустойчивост, но и поради добрата агрегатна порьозност;
- *излужени черноземи* - характеризират се с напълно оформен почвен профил, притежаващ подчертана еднородност по цялата дълбочина; излужването е обхванало карбонатите до 40-60 см. дълбочина; тези почви са развити върху льос и льосовидни пясъчливи глини; реакцията на почвата е слабо- до средно-кисела; характеризират се със сравнително добра водозадържаща способност, колебание в хидрологичните показатели не се наблюдава; характерна особеност за тези почви е настъпването на засушаване през втората половина на вегетационния период /юли-септември/, което се отразява неблагоприятно върху развитието на пролетните култури; срещат се в северозападната част на територията на общината;
- *делувиялно-алувиални почви* - притежават благоприятни физични, физикомеханични и водни свойства и високо плодородие, рохкаво сложение, зърнесто-троховидна структура; тези зони почвите са с протичащ процес на черноземен тип почвообразуване; характерни са за централната част на общината;
- *сиви горски почви* - срещат се в крайните североизточни и източни части на общината; почвообразуващите скали са разнообразни-пясъчливи глини, червенокафяви глини, продукти от изветрянето на варовици; характеризират се с лек механичен състав, сравнително бедни на хумус, ниска водопропускливост, неблагоприятен въздушен режим, тежък механичен състав, сравнително трудни за обработване почви; подходящи за технически култури;
- *антропогенни почви* - представени са от деградирани антросоли. Те са условно наречени почви и представляват терени с унищожени почвени характеристики, вследствие на човешката дейност. В тази разновидност попадат терените с иззети почвени и подпочвени слоеве с цел разполагане на промишлени и комуникационни обекти; терени със съществено променена вертикална планировка-насипи, изкопи, корекция на дерета; добив на полезни изкопаеми; терени с натрупани върху почвите изкуствени насипи от глинени материали за оформяне протежението на основните транспортни артерии - ж.п., пътища и др.

Съгласно Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Варна, 2020 г., на територията на общината няма постоянен пункт за контрол на замърсяването на почвите с тежки метали и металоиди. Извършват се периодични проверки по изпълнение на комплексните разрешителни и в частност по отношение на почвите. Не са констатирани завишения на концентрации на вредни вещества в почвите. Тенденцията е към намаляване на концентрациите спрямо базовото състояние.

На територията на общината няма данни за киселини почви. Съществува пункт за мониторинг на почви 2 ниво, засоляване, в района на с. Тръстиково, който се намира на около 4 км. от с. Падина. Не са констатирани замърсени и заблатени почви. Засолени почви има в района на с. Тръстиково и с. Падина вследствие дейността на промишлеността на гр. Девня и натрупани високи концентрации на натриев хлорид.

От извършения мониторинг на почви е видно, че съдържанието на вредни вещества в почвата е под допустимия минимум.

От *деградационните процеси*, засягащи почвите в общината, най-съществен за екологичното състояние на общинската територия са *нарушените и замърсени земи и ерозионните процеси*. В землището на с. Падина замърсените и нарушени земи са около 2 100 дка., а в землището на гр. Девня - около 60 дка. Ерозията се причинява от преобладаващите

североизточни ветрове, проливните дъждове и продължителни засушавания през топлото полугодие и се проявява по склоновите участъци.

Възстановяването на нарушените терени се извършва съобразно проекти, съгласувани от МОСВ. Прилагането на високотехнологично земеделие и изградените противоветрови пояси предотвратяват развитието на ерозионни процеси в почвите.

На територията на община Девня не са регистрирани свлачища.

През последните години се наблюдава тенденция за намаляване на замърсяването на земите и почвите и поради факта, че става поетапно закриване и рекултивация на нерегламентирани сметища. През 2021 г. е изпълнен проект „Закриване и рекултивация на депо за ТБО – гр. Девня“ в резултат на което се извърши техническа рекултивация. Предстои извършване на биологична рекултивация.

На територията на община Девня се съхраняват негодни пестициди в стоманобетонни контейнери ББ куб - 3 бр., позиционирани до бивше депо за ТБО, на гр. Девня. Полезен обем на всеки контейнер е 4 м³.

Като изключително важно за биологичното разнообразие е опазването на земеделските земи с висока природна стойност (ВПС). Те могат да се дефинират като „територии, в които земеделието е основен (обикновено преобладаващ) начин на земеползване и земеделска дейност. Полуестествените ливади и пасища, резултат от многовековно земеделско стопанисване за паша, за сено, или комбинация от двете, се превръщат в местообитания на ценни растителни и животински видове. Опазването на биоразнообразието в тези земеделски земи изисква продължаване на традиционните ниско интензивни земеделски практики на паша и сенокос, както и избягване на агрохимически продукти като изкуствени торове и пестициди.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

За основни източници на замърсяване на почвите се считат:

- Девненския промишлен комплекс;
- Газове от изгаряне на въглища и течни горива, които попадат от киселинни дъждове;
- От транспорта – замърсявания, свързани с дизеловите и бензинови двигатели;
- Комунално-битова дейност–изхвърляне на отпадъци, които при неправилно съхранение могат да ги замърсят;
- Ниската лесистост в равнинната част на общината, водеща до бавно изтощаване на почвите, ерозия и засоляване.

Съществуващите екологични проблеми произтичат от обстоятелството, че земните недра са подложени както на естествени, така и на антропогенни въздействия, включващи механично нарушаване на приповърхностния слой от ерозия, изкопни и насипни работи за индустриална, жилищна, комунална, транспортна и друга строителна дейност, замърсяване с отпадъчни води от септични ями, с нефтопродукти и други опасни вещества при пътно-транспортни произшествия и др. Ерозионните процеси непрекъснато увеличават своя интензитет, като причиняват вреди на инженерни съоръжения и селското стопанство.

Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и

битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда „шум в околната среда“, е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ и упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху шума, излъчван от инсталациите и съоръженията от промишлеността.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Варна контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда.

Контролът на промишлените източници на шум, излъчван в околната среда се осъществяваше в рамките на издадените комплексни разрешителни, чрез контролни измервания по годишен график за 2020 г., чрез предписания при провежданите контролни проверки на действащите промишлени източници за представяне на доклад от СПИ в рамките на две последователни календарни години и при въвеждане в експлоатация на нови промишлени обекти.

Основните източници на шум на територията на община Девня са типичните източници, характерни за съвременните населени места - промишлени обекти, транспортните потоци на различните видове транспорт - шосеен, ж. п., въздушен и локалните източници на шум - комунално-битови, спортни и други обекти.

Пътна инфраструктура

Пътни артерии от РПМ (републиканска пътна мрежа), чрез които общината осъществява външните връзки, са с дължина 61.486 км., от които около 16,116 км. са в лошо състояние. С най-голяма дължина на ниво община е АМ „Хемус“ - 18.4 км., следвана от път I-2 „Русе-Шумен-Девня-Варна“ - 14.376 км., път III-2008 Девня-Варна и път III-2009 Девня-Варна са с дължина съответно 8,35 км. и 4,06 км. Част от републиканската пътна мрежа преминава през 2 населени места - гр. Девня и с. Падина.

Равнинният релеф и географското положение на общината благоприятстват развитието на гъста пътна мрежа. Пътищата са изградени съгласно европейските стандарти, с вертикална сигнализация, отводнителни канали и укрепителни съоръжения. Населените места са свързани с общинския център посредством републикански пътища с изкл. на с. Кипра, до което достъпът се осъществява чрез общински път. Съществуващата общинска пътна мрежа е добра по отношение на гъстотата и задоволителна по отношение на състоянието на пътната настилка.

Общата дължина на общинските пътища е 33,252 км. като по-голямата част от тях се намират в землището на гр.Девня.

Железопътен транспорт

Град Девня е важен железопътен транспортен възел, обусловено от географското ѝ положение и индустриалния профил на града и общината. През територията ѝ преминава първата изградена в България жп линия - Русе - Каспичан - Варна, трасето на която е изместено през 1970 г. (между спирки Тръстиково и Страшимирово) и днес е основна за страната железопътна линия № 2 - София - Варна, с отклонение Разделна - Кардам. През същата година е изградено пристанище Варна - Запад, с което се дава сериозна възможност за развитие на железопътния транспорт в района.

От гара Повеляново и гара Девня тръгват следните връзки с останалата жп инфраструктура в областта и страната:

от гара Повеляново към гара Синдел - с линия №3 Карнобат - Варна-ферибот; към гара Каспичан - с линия № 9 Русе - Каспичан; към гара Разделна - с линия № 28 Разделна - граница с Румъния; към гара Варна - с пристанище Варна-Изток;

от гара Девня към гара Повеляново - с линия № 2 София - Варна.

Общата дължина на железния път, преминаващ през територията на община Девня е 22,083 км. от 517+000 до 523+700 км двойна жп линия (по линия №2); от км 517+000 до 518+000 път №3 при триъгълника Разделна - Повеляново - Разделен пост Разделна; 2,058 км. двойна жп линия (единият път не е в експлоатация) от пристанище Варна - Запад до гара Разделна; от км 2+495 до км 14+020 единична жп линия от гара Девня към гара Кардам; от км 0+000 до км 0+800 от гара Повеляново към РП Разделна. Всички описани отсечки са в експлоатация и в добро състояние. Сградите на двете гари - Повеляново и Девня са в експлоатация и в добро състояние.

Към описаните линии и съоръжения на железопътната инфраструктура има изградени индустриални жп клонове, които обслужват Агрополихим АД, Трансис Индъстри АД, Солвей Соди АД, Девен АД (обслужвани от гара Повеляново); Пристанище Варна ЕАД и Ойлтанкинг България АД (обслужвани от гара Разделна); Девня цимент АД, Надин холд ЕООД и Каолин АД (обслужвани от гара Девня).

Изградената на територията на община Девня инфраструктура има възможност за превоз на всякакви видове товари с всички видове влакове. Налице са добри условия за железопътно обслужване на промишлеността и селското стопанство.

Въздушен транспорт

Най-близкото летище до територията на община Девня е летище Варна, разположено на 25 km. от общинския и на 8 km. от областния център. Изпълняват се граждански и карго полети. Близостта на летище Варна е изключително благоприятна за развитието на община Девня. В комбинация с добре развитата пътна мрежа и наличието на магистрала „Хемус“, транспортно-географското положение на общината е предпоставка за много добро социално-икономическо развитие.

Воден транспорт

На територията на община Девня попада пристанище Варна-Запад. Разположено е на западния бряг на Белославското езеро и разполага със съвременни технологии за претоварване на различни продукти на химическата промишленост - торове, соди, цимент, фосфорит, течни химикали, както и на руди, въглища, пясъци. Налична е претоварна естакада за сярна киселина. Пристанището е само товарно и разполага с 22 броя корабни места за обработка на различни по вид товари, както и с два 100-тонни и два 63-тонни мобилна крана. Налични са още 25 портални крана с товароподемност до 32 t, два с товароподемност до 35 t и девет до 45 t. Максималната дълбочина на водите в пристанището е 11,2 m, общата дължина на кея - 3430 m, открити складови площи - 346 397 m² и складове - 20 998 m².

Масов пътнически обществен транспорт

Обществени автобусни линии осъществяват ежедневно и по график превози от общинския център до с. Падина, както и до други общински центрове - Суворово, Провадия и Вълчи дол и до областния център - Варна. Основните трудови пътувания на жителите на община Девня се осъществяват най-често до областния център Варна (45 мин.) и до близките общински центрове. Транспортната достъпност е много добра. Областният център Варна е на 45 мин. от гр. Девня по път А2 (магистрала „Хемус“). Пътните връзки със съседните общински центрове също се осъществяват бързо - до Провадия се стига за 22 мин., до Ветрино за 15 мин., Белослав - 23 мин., Суворово - 20 мин., Аврен - 30 мин., Аксаково - 23 мин. Разстоянието от двете села в рамките на общината - Кипра и Падина е съответно 10 и 12 км. Уличната мрежа в населените места е добре развита и покрива нуждите на населението.

Други източници на шум

Източно от кв. „Девня 2“ се намира мото-полигон Девня, където се провеждат състезания по мотокрос.

Нива на шум

По експертна оценка, в аспекта на шумовото натоварване, общинската територия принадлежи към тези, чието население е застрашено от наднормени шумови нива, особено в Девня и Падина, през които преминава активен транспортен трафик. Конфигурацията на пътната мрежа предполага в определени участъци и в определени периоди наднормено акустично натоварване.

Шумовите характеристики на потока на разстояние 7,5 m. от оста на близката лента за движение, в зависимост от класа на пътя са :

автомагистрала - 84 - 87 dBA при разрешена скорост 120km/ ч;

II клас - в граници 65^70 dBA при разрешена скорост 80 km/ч;

III клас - в граници 60^65 dBA при разрешена скорост 60 km/ч;

Извършеното преброяване на преминаващи МПС от преброителни пунктове на АПИ, показва, че средноденоношното натоварване по основните пътни артерии в общината е най- високо за АМ Хемус - 13 824 ед./денонощие, път I-2 /Русе-Девня-Варна/ - 3 994 ед./денонощие и път III-2008 /Девня-Варна/ - 4 429 ед./денон. Това са натоварвания, които формират шумови нива в порядък 87 dBA за магистралата и 81-84 dBA за останалите две направления.

Въздействието на акустичната среда е най-съществено върху квартал Повеляново. Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за повишени шумови нива в населените места, като представлява около 80% от общото шумово натоварване. Принос в увеличените шумови нива има не само завишеният брой моторни превозни средства, но и лошото състояние на автомобилния парк, уличните настилки, липсата (в повечето случаи) на екрани и зелени пояси за намаляване на шумовите нива. От ошумяване над нормите (шум над 58 dB /A) са засегнати приблизително 2500 души от населението на град Девня, главно от транспортен шум на трафик, свързан с химическия комплекс.

Шумът, породен от строителни дейности, е характерен за районите, в които се извършва строителство, ограничен е по време и е с нисък интензитет.

Битовият шум има различно въздействие в различните райони, като в жилищните квартали той е с по-високо ниво в извънработно време и през почивните дни.

Характерното разположение на промишлените зони - предимно обособени в нежилищни територии, до голяма степен снижава въздействието на производствения шум върху гражданите. Промислените източници извършват собствени периодични измервания на шума, излъчван в околната среда. През 2021 г. собствени измервания на нивата на шум са извършили 1 големи промишлени предприятия, ситуирани в община Девня. Резултатите показват, че няма превишение на граничните стойности на нивата на излъчвания шум.

Не са получавани жалби и сигнали, свързани с излъчвания от промишлените източници шум в околната среда.

Радиация

Слънчевата радиация е природен източник на радиация, към която човек се е приспособил и не е прието да се счита като опасна за неговото здраве.

Сумарната слънчева радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение на прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата. Продължителността на слънчевото греене има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево греене зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Познаването на светлинния режим е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

На територията на община Девня радиационната обстановка се следи от местната структура на „Гражданска защита“. Няма отклонения от действащите норми и характерните за региона стойности на гама-фон. Няма данни за йонизиращи лъчения и влияние върху хората и околната среда.

Биоразнообразие, защитени територии и зони

Богатото флористично и фаунистично разнообразие и биологичен ресурс на общината има и важно стопанско значение. Икономически значими са дървесните видове, от които се добива дървен материал, лечебните растения, животински видове с ловно стопанско значение.

Мрежата „Натура 2000“ е най-амбициозната инициатива, която някога е предприемана за опазване на богатото природно наследство на Европа. Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година“. Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата „Натура 2000“ е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000“ не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от селския пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Принципът за управление на екомрежата е, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. Този принцип има много предимства както за опазване на природата, така и за хората, които живеят и работят в селски райони. „Натура 2000“ на практика е техен съюзник, способстващ за запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на много от селските райони. Тя предоставя нови възможности за икономическа диверсификация и вътрешни инвестиции.

Към 2020 г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

На територията на община Девня попадат 5 защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

- 1. ЗЗ по директивата за птиците BG0000191 „Варненско - Белославско езеро“**, обявена със Заповед № РД-128/10.02.2012 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща и в землището на гр. Девня;
- 2. ЗЗ по директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000622 „Варненско-Белославски комплекс“**, обявена със Заповед № РД-389/07.07.2016 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща и в землището на гр. Девня;
- 3. ЗЗ по директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000635 „Девненски хълмове“**, обявена със Заповед № РД-792/20.12.2018 г. на министъра

на околната среда и водите, попадаща във всички землища на общината – гр. Девня, с. Кипра и с. Падина.

Местоположение:

4. 33 по директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000132 „Побитите камъни“, обявена със Заповед № РД-1054/17.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите, попадаща и в землището на гр. Девня.

5. 33 по директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000104 „Провадийско-Роякско плато“, обявена със Заповед № РД-988/10.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите, която попада и в землището на гр. Девня.

В териториалния обхват на община Девня попадат две защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии:

- част от **защитена местност „Побити камъни“**, обявена със Заповед № РД-258/17.07.1995 г. на министъра на околната среда и водите, прекатегоризирана със Заповед № РД-817/23.08.2002 г. на министъра на околната среда и водите;
- **защитена местност „Наделенолистно великденче“**, обявена със Заповед № РД-569/17.07.2013 г. на министъра на околната среда и водите.

Биологичното разнообразие по своята същност представлява многообразието от всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Макар и сравнително малка по площ, България е страна с богато биологично разнообразие, представено от ценни растителни и животински съобщества, и съдържа примери за почти всички основни типове местообитания и биотопи, известни в Европа.

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация: 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми, 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи живи организми и 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа. Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Биологичното разнообразие е част от националното богатство и опазването му е задължение с приоритетна значимост. Същността на приоритетите по опазване на биологичното разнообразие могат да се систематизират главно в следните няколко аспекта: опазване на местообитания по типова характеристика и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни и животински видове, представителни за Република България и Европа, нормативно уредено в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за лечебните растения (ЗЛР), подзаконовите нормативни документи – Наредби и Заповеди към него на МОСВ уреждат опазването и регулират ползването на редица лечебни, редки и застрашени растения за добиване на билки както изкупуване и търговия с тях.

Биологичното разнообразие на територията на община Девня не представлява съществен фактор, който повлиява характеристиките на развитието. Растителността на влажните зони, разположени около Белославското езеро, се характеризира със сравнително беден видов състав.

Община Девня попада в два горско-растителни подпояса - подпояс на заливните крайречни гори и равнинно-хълмистия подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори. Относно горския фонд, следва да се отбележи, че около една трета от горските площи се намират около обработваеми земи или в близост до промишлени обекти. Горите в защитени територии представляват около 1% от общата площ на горите в Община Девня и се състоят главно от сребролистна липа, цер, келяв габър, включително тези в историческото място “Бункера” и от черен бор в природната забележителност “Побити камъни”- Бановска група. В извънселищните територии значителни площи са заети от иглолистни видове.

Най-разпространените дървесни видове в община Девня са черен бор, келяв габър и цер; в равнинно-хълмистия подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори се срещат чисти и смесени церови насаждения, благун, летен дъб, зимен дъб, космат дъб, източен дъб, обикновен и келяв габър, клен, мъждрян, липи; по-рядко се срещат сребролиста липа, планински и американски ясен, гледичия, махалебка, орех, акация, миризлива върба.

В границите на общината има представители на лечебните растения. Представени са следните видове: бял равнец, блатна мента, багрилно подрумиче, ветрогон, глог, горицвет, гингер, див чемшир, див джоджен, девесил, див пелин, еньовче, жълт кантарион, червен кантарион, камшик, маточина, мента, подбел, птиче просо, риган, смрадлика, шипка и други.

Община Девня се характеризира с ниско фаунистично разнообразие. Антропогенната намеса е довела до намаляване на общия брой на видовете, постепенно намаляване и изчезване на редките видове и постепенна замяна на видовете от водно-блатния комплекс с представители от други комплекси. Изчезнали са редица представители на животинския свят в Белославското езеро, особено в района на Девненския промишлен комплекс.

Допълнителна заплаха за биоразнообразието представляват пожарите. Горските територии в териториалния обхват на община Девня са класифицирани със среден риск от горски пожари. РИОСВ – Варна упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Опазването и възстановяването на биологичното разнообразие е един от приоритетите на Община Девня.

Химикали и промишлени източници на замърсяване

Промислени замърсители на територията на община Девня:

1. „Агрополихим“ АД, гр. Девня, Промислена зона – Производство на азотни и фосфорни торове. За експлоатация на инсталацията на оператора „Агрополихим“ АД е издадено Комплексно разрешително (КР) № 68/2005 г., актуализирано с Решения № № 68-Н0-И0-А2/2012 г., № 68-Н0-И0-А4/2017 г., № 68-Н0-И0-А5/2018 г., № 68-Н0-И0-А6/2021 г. от Изпълнителя агенция по околна среда, влязло в сила на 27.03.2021 г.,

2. „Агрополихим“ АД, гр. Девня, Промислена зона – Депо за неопасни отпадъци – Депо за фосфогипс, м-ст Дренака, гр. Девня.

За изграждането и експлоатацията на инсталацията на оператора „Агрополихим“ АД е издадено КР № 393-Н1/2019 г. от ИАОС, в сила от 07.01.2020 г.

3. „Девня Цимент“ АД, гр. Девня, Промислена зона - Производство на циментов клинкер. За експлоатацията на инсталацията на оператора „Девня Цимент“ АД е издадено КР № 63-Н1/2007 г., актуализирано с Решение № 63-Н1-И0-А4/2019 г. от ИАОС, в сила от 11.04.2019 г.

4. „Скрап Металс С. М.“ ЕООД, гр. Девня, Промислена зона - Юг, ПИ с идент.: 20482.505.216 – Инсталация за шредирание на метални отпадъци и инсталация за временно съхранение на опасни отпадъци с капацитет над 50 т. За експлоатация на инсталацията на оператора „Скрап Металс С. М.“ ЕООД е издадено КР № 555-Н0/2017 г., актуализирано с Решение № 555-Н0-И1-А0/2018 г. от ИАОС, в сила от 23.10.2018 г.

5. „Солвей Соди“ АД, гр. Девня, Промислена зона – Производство на калцинирана сода, натриев бикарбонат и топлинна енергия. За експлоатация на инсталациите на площадката на оператора „Солвей Соди“ АД е издадено КР № 74-Н1/2014 г., актуализирано с Решение № 74-Н1-И0-А3-ТГ1/2022 г., влязло в сила на 08.05.2020 г.

6. „Полимери“ АД (в несъстоятелност), гр. Девня, Промислена зона – Производство на органични и неорганични химични вещества. За експлоатация на инсталацията на „Полимери“ АД е издадено Комплексно разрешително (КР) № 72/2005 г. от Министъра на околната среда и водите, влязло в сила от 14.01.2006 г.

През 2013 г. с Решение № 1175/16.12.2012 г. на Варненския окръжен съд „Полимери“ АД, гр. Девня е обявено в несъстоятелност и е назначен синдик.

За периода 2017 г. - 2021 г. на обектите има извършени проверки, във връзка с текущ контрол по условията в комплексните разрешителни, както следва: „Агрополихим“ АД – 5 бр.;

„Агрополихим“ АД за Депо за неопасни отпадъци – 4 бр; „Девня Цимент“ АД – 5 бр.; „Скрап Металс С. М.“ ЕООД – 3 бр.; „Солвей соди“ АД – 5 бр. и „Полимери“ АД – 1 бр.

Химикали

На територията на община Девня са разположени предприятия, в които се съхраняват и са налични опасни химични вещества, класифицирани с нисък и висок рисков потенциал, в съответствие с изискванията на глава седма, раздел I на Закона за опазване на околната среда – ЗООС, а именно:

1. „Агрополихим“ АД, гр. Девня (предприятие, класифицирано с висок рисков потенциал)

Ежегодно, в съответствие с годишен план за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, за извършване на съвместни проверки на операторите на предприятия, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал (в чийто състав е включен и представител на община Девня), са извършвани проверки на „Агрополихим“ АД, гр. Девня.

При извършените в периода 2017-2021 г. проверки на обекта от комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, и на основание чл. 157 б, ал. 1 от същия закон са съставени констативни протоколи с отразени констатации и предписания.

В съответствие с изискванията на чл. 35 от *Закона за защита при бедствия* е разработен аварийен план, актуализиран на 16.04.2021 г. Налични са разработени аварийни планове за всяко технологично направление за 2021 г.

Изготвен е график за провеждане на учебно-тренировъчни занятия и проиграване на възможните аварийни ситуации, изпълнението на който се удостоверява с протоколи.

Изградена е локална автоматизирана система за оповестяване (ЛАСО), включваща газосигнализаторна система, подсистема „Ктв“ и подсистема радиотелефони. Представени са протоколи, удостоверяващи извършените ежемесечни проверки на техническата изправност на ЛАСО.

Съществуващата ЛАСО не е интегрирана с националната система за ранно предупреждение и оповестяване (НСРПО). В тази връзка от РДПБЗН-Варна на дружеството е дадено предписание в срок до м. Декември 2022 г. да изгради и интегрира ЛАСО с НСРПО, като сигнала се изведе и в оперативния център на РДПБЗН-Варна.

Изготвена е информация за планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на авария по чл. 116д, ал. 1 на ЗООС, която е налична на интернет страниците на предприятието и на община Девня.

Операторът е предоставил на кмета на община Девня информация за изготвяне на външен аварийен план на предприятието.

2. „Агро плант инвест“ ЕООД, гр. Девня (предприятие, класифицирано с нисък рисков потенциал) - на територията на обекта се съхранява хексан (опасно вещество, класифицирано в Раздели Р5а, Р5б и Р5в, част 1 на приложение № 3 към ЗООС).

В съответствие с годишните планове за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, за извършване на съвместни проверки на операторите на предприятия, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал (в чийто състав е включен и представител на община Девня), в периода 2017-2021 г. са извършени 4 броя на „Агро плант инвест“ ЕООД, гр. Девня. При извършените проверки на обекта от комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, и на основание чл. 157 б, ал. 1 от същия закон са съставени констативни протоколи с отразени констатации и предписания. Наличен е актуализиран аварийен план на предприятието, изготвен в съответствие с изискванията на чл. 35, ал. 1 от *Закона за защита при бедствия*. Работещите в предприятието са запознати срещу подпис с аварийния план.

Съгласно изискването на чл. 35, ал. 3, т. 2 от *Закона за защита при бедствия* е проведена тренировка по изпълнение на аварийния план, която е отразена в протокол.

Изготвена е информация за планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на авария по чл. 116д, ал. 1 на ЗООС. В изпълнение изискването на чл. 20, ал. 1 от *Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на*

последствията от тях, информацията е предоставена на кмета на община Девня, с искане за обявяването ѝ на видно място в сградата на общинската администрация. Информацията е налична на интернет страницата на община Девня.

3. „Солвей соди“ АД, гр. Девня (предприятие, класифицирано с нисък рисков потенциал)

В съответствие с годишните планове за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, за извършване на съвместни проверки на операторите на предприятия, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал (в чийто състав е включен и представител на община Девня), в периода 2017-2021 г. са извършени 3 броя проверки на „Солвей соди“ АД, гр. Девня. При извършените проверки на обекта от комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, и на основание чл. 157 б, ал. 1 от същия закон са съставени констативни протоколи с отразени констатации и предписания. В съответствие с изискванията на чл. 35 от *Закона за защита при бедствия* е разработен аварийен план. Представени са протоколи, удостоверяващи проведените тренировки по изпълнение на аварийния план, както и протокол за обучение на лицата, участващи в аварийно-спасителните действия.

Изготвена е информация за планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на авария по чл. 116д, ал. 1 на ЗООС, изготвена в съответствие с изискванията на чл. 15, във връзка с чл. 20, ал. 3 от *Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях*. Информацията е предоставена на кмета на община Девня и на засегнатата общественост чрез публикуването ѝ на интернет страницата на дружеството.

4. Завод за производство на индустриални газове, с оператор „Сол България“ ЕАД, гр. София (предприятие, класифицирано с нисък рисков потенциал)

В съответствие с годишните планове за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, за извършване на съвместни проверки на операторите на предприятия, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал (в чийто състав е включен и представител на община Девня), в периода 2017-2021 г. са извършени 3 броя проверки на „Сол България“ ЕАД, гр. Девня. При извършените проверки на обекта от комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, и на основание чл. 157 б, ал. 1 от същия закон са съставени констативни протоколи с отразени констатации и предписания. Съгласно изискванията на чл. 35 от *Закона за защита при бедствия* е разработен аварийен план, с който работещите в предприятието са запознати срещу подпис. Проведени са тренировъчни занятия по изпълнение на аварийния план, които са отразени в протоколи. Изготвена е информация за планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на авария по чл. 116д, ал. 1 на ЗООС, която е предоставена на кмета на община Девня, на засегнатата общественост и на разположените в съседство обекти. Информацията е налична на интернет страниците на оператора и на община Девня.

5. Завод за производство на взривни вещества, Склад за съхранение на взривни вещества и Склад за химични вещества, м-ст Каровча, гр. Девня, с оператор „Ескана Инвест 96“ АД, гр. Варна

В съответствие с годишните планове за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, за извършване на съвместни проверки на операторите на предприятия, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал (в чийто състав е включен и представител на община Девня), в периода 2017-2021 г. са извършени 2 броя проверки на „Ескана Инвест 96“ АД. При извършените проверки на обекта от комисията по чл. 157а, ал. 2 на ЗООС, и на основание чл. 157 б, ал. 1 от същия закон са съставени констативни протоколи с отразени констатации и предписания. Копие от съставените констативни протоколи, приложено са изпратени на община Девня. Съгласно изискванията на чл. 35, ал. 1 от *Закона за защита при бедствия* за обекта е изготвен аварийен план, с който персоналят в предприятието е запознат срещу подпис. Проведено е тренировъчно занятие по изпълнение на аварийния план, което се удостовери с протокол. Изготвена е информация за планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на авария по чл. 116д, ал. 1 на ЗООС, която е представена на кмета на община Девня.

Отпадъци

Един от основните екологични проблеми на общината е свързан с отпадъците. Той включва периодичното образуване на нерегламентирани замърсявания, неоползотворяването на органичния и биоотпадък, смесването на рециклируемите отпадъци с ТБО и ниските приходи от такса „Битови отпадъци“, които не покриват разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци.

Старото общинско депо за битови отпадъци в гр. Девня е закрито. През 2021 г. е изпълнен проект „Закриване и рекултивация на депо за ТБО – гр. Девня“ в резултат на което се извърши техническа рекултивация. Предстои извършване на биологична рекултивация.

Към момента отпадъците, генерирани на територията на община Девня се извозват от ДЗЗД „Девня Еко Алианс“ до инсталация за предварително третиране, собственост на „Екоинвест асете“ АД, с. Езерово.

Издадени разрешения по чл. 67 от ЗУО за извършване на дейности по третиране на отпадъци за територията на община Девня

- „Друм Груп“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, м-ст „Връшника“, ПИ с идентификатор 20482.34.9, 20482.34.14, 20482.34.19 , Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-611-01/ 29.10.2014 г.;
- „Лайт Импекс М“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ул. „Васил Могиларов“ № 3, ПИ с идентификатор 20482.304.317 , Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-551-03/ 11.05.2016 г.;
- „Ремо 2013“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, м-ст „Отсреща“, ПИ с идентификатор 20482.309.6, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-602-02/ 20.09.2017 г.;
- „Ти ай Метълс“ ЕАД, площадка с местонахождение: гр. Девня, Промислена зона - юг, ПИ с идентификатор 20482.505.216, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-573-06/ 01.12.2017 г.;
- „Трансметалс Варна“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, Промислена зона - юг, ПИ с идентификатор 20482.505.216, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-595-04/ 15.05.2019 г.;
- МЦ„Младост Варна“ ООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ул. „Петрича“ №10, ПИ с идентификатор 20482.304.109, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-531-01/ 02.04.2019 г.;
- „Он Енерджи“ ООД, площадка с местонахождение: общ. Девня, с. Падина, м-ст „Средния Сакар“ №10, ПИ с идентификатор 20482.60.83, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-662-00/ 28.06.2019 г.;
- „Екосейф“ ООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, м-ст „Отсреща“, ПИ с идентификатор 20482.124.701, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-666-00/ 23.08.2019 г.;
- „Скрап Металс С.М“ ООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ПИ № 20482.505.633, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-00000658-02/12.03.2021 г.;
- „Екологична Компания“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, кв.„Река Девня“, ПИ с идентификатор 20482.304.350, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-651-06/ 18.06.2021 г.

Издадени регистрационни документи по чл. 78 от ЗУО за извършване на дейности по третиране на отпадъци

- „Рециклинг 2013“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ул „Галата“ № 26, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-568-00/ 18.09.2013 г.;
- „Ти ай Пласт“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, кв. „Река Девня“, ул „Васил Могиларов“ № 38, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-633-01/ 11.11.2016 г.;
- „ЗСК - Девня“ АД, площадка с местонахождение: гр. Девня, Промислена зона – юг, ПИ с идентификатор 20482.505.528, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-754-02/ 16.01.2018 г.;

- „Пластхим - Т“ АД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ПИ с идентификатор 20482.505.594, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-489-02/ 30.03.2018 г.;
- „Химпром Комерс 2016“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, Промислена зона - юг, ПИ с идентификатор 20482.505.10, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-896-00/ 21.10.2020 г.;
- „Източна Рециклираща Компания“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, Промислена зона - юг, ПИ с идентификатор 20482.505.633, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-798-01/ 22.12.2020 г.

Пунктове за изкупуване на отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.

- „Рециклинг 2013“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ул „Галата“ № 26, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-568-00/ 18.09.2013 г.;
- „Лайт Импекс М“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, ул. „Васил Могиларов“ № 3, ПИ с идентификатор 20482.304.317 , Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-551-03/ 11.05.2016 г.;
- „Ти ай Пласт“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, кв. „Река Девня“, ул „Васил Могиларов“ № 38, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-РД-633-01/ 11.11.2016 г.;
- „Екологична Компания“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, кв.„Река Девня“, ПИ с идентификатор 20482.304.350, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-651-06/ 18.06.2021 г.

Площадки/места за предаване на отпадъци от ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, негодни за употреба акумулатори, отработени масла, включени в системата на организации за оползотворяване на масово разпространени отпадъци (МРО) или индивидуално изпълняващи цели за МРО:

„Екологична Компания“ ЕООД, площадка с местонахождение: гр. Девня, кв.„Река Девня“, ПИ с идентификатор 20482.304.350, Разрешение по чл. 35 от ЗУО № 03-ДО-651-06/ 18.06.2021 г.

Инсталации за оползотворяване на сметична газ :

На територията на община Девня няма Инсталации за оползотворяване на сметична газ.

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторната употреба води до съхранение на природни ресурси. Ето защо управлението им е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база и висока обществена отговорност.

Новата и ефективна стратегия за управление на твърдите битови отпадъци ще:

- намали и предотврати риска за здравето на хората;
- подобри състоянието на околната среда;
- намали замърсяването на водите и почви;
- намали потреблението на природни ресурси за сметка на преработка на отпадъци;
- подобри условията за икономическо развитие и чистотата в населените места;
- подобри условията за развитие на селското стопанство в общината, например чрез производство и усвояване на компост от органични отпадъци;
- подобри качеството и разшири обхвата на услугите по третиране на отпадъците.

За подобряване на екологичните характеристики и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението, включително ограничаване на образуването и оползотворяване на различните потоци отпадъци от бита и стопанската дейност.

III. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

3.1. Анализ на отпадъците

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма за управление на отпадъците и дава отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване?
- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци за анализирания период?
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината?
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането им?
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното и европейското законодателство?

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

3.1.1. Генерирани битови отпадъци

Генерираните битови отпадъци от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга страна имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане. Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата, е основна цел в областта на политиката по околната среда. Необходимо е да се предприемат мерки за количествено и качествено намаляване на генерираните битови отпадъци. Докато намаляването на количествата образувани отпадъци се нарича количествено предотвратяване, то намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича качествено предотвратяване на отпадъците. Двата аспекта са тясно свързани и не трябва да се разглеждат като независими, а по-скоро като взаимно допълващи се. Неправилно е да се смята, че ако отпадъкът или неговото третиране само по себе си няма вредно въздействие, то този отпадък не трябва да се предотвратява. Самото третиране е свързано с разходи на енергия и вода, заема се определено пространство. Само в случай, че даден продукт не бъде произведен, то той не би се превърнал в отпадък, т.е. в случая на 100% количествено предотвратяване няма да има нужда от качествено предотвратяване. Това обаче е нереалистично и е ясно, че за всеки продукт трябва да се прилагат и двата аспекта за ограничаване образуването на отпадъци.

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори.

Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в община Девня, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и увеличаване на рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването им като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

ЗУО разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

Битови отпадъци

Битовите отпадъци произхождат основно от домакинствата, а също така и от административните сгради, търговски обекти, училища и други обществени места.

Количеството образувани битови отпадъци се състои от отпадъци, събрани чрез общинските системи за организирано сметосъбиране (смесени битови отпадъци) и отпадъци, събрани директно от частния сектор чрез системи за разделно събиране, вторични суровини и други с цел оползотворяване и рециклиране. Предадените за предварително третиране, за рециклиране и директно за депониране битови отпадъци са отпадъците на входа на съответната инсталация за третиране. За да се избегне повторното броене на количества отпадъци, директно депонираните битови отпадъци не включват отпадъците, предадени за депониране след предварително третиране. Директно депонираните битови отпадъци включват и статистическата оценка на образуваните отпадъци от домакинствата, необслужвани от системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Нормата на натрупване на битовите отпадъци представлява количеството образувани битови отпадъци на дадена административно-териториална единица или национално ниво разделено на средно годишното население за съответната година.

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Трябва да бъде направена разлика и не трябва да се приема количеството генерирани битови отпадъци, като идентично на количеството събрани и извозени битови отпадъци, тъй като това е грешно като подход. Под внимание трябва да се вземат и да се отчитат, като генерирани, всички потоци битови отпадъци, независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината или не е от общината. Дори и да липсва достоверна и статистически отчетена информация е необходимо да се вземат под внимание всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията на общината-организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки,

площадките за вторични суровини, производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации по оползотворяване или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО **битови отпадъци** са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкият живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Девня, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Девня има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението в общината.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Девня е член на Сдружение за управление на отпадъците – Провадия, което е създадено през 2002 г. В регионалното сдружение участват 9 общини: Провадия, Дългопол, Ветрино, Долни Чифлик, Аврен, Вълчи дол, Девня, Суворово и Бяла. Водеща община в сдружението е Община Девня – по чл. 26 на ЗУО. РСУО е учредено на 20.04.2011 г.

Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците, генерирани на тяхната територия.

От 2016 година Община Девня извозва битовите отпадъци генерирани на територията ѝ до инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и тяхното обезвреждане, находяща се в село Езерово, местност „Чакмак баир“, общ. Белослав, обл. Варна, собственост на „Екоинвест Асетс“ АД. Годните за рециклиране и компостиране отпадъци се отделят, а останалите (около 30% от попадналите в инсталацията отпадъци) се депонират на регионално депо в община Аксаково.

Инсталацията в с. Езерово е за механично – биологично третиране (МБТ) на отпадъците. Капацитетът на инсталацията за МБТ е 450 t/ден входящ за преработка отпадък, от които 248 t/ден е капацитета на линията за биологично третиране, в която постъпва сепарираната органична фракция от линията за механично сепариране. Инсталацията за МБТ на твърди битови отпадъци представлява метално хале от модулен тип, в което са разположени всички съоръжения и всички процеси се извършват в закрыта среда /в помещения или затворени съоръжения - тунели/ и биофилтърен комплекс, включващ съответните филтри за улавяне и пречистване на неприятните миризми и резервоари за технологични води. След механичното третиране (сортиране), рециклируемите фракции хартия, пластмаси, метал се балират и предават за рециклиране, а органичната фракция постъпва в 10 на брой биотунели с общ

капацитет 248 t на денонощие входящ отпадък, където се извършва аеробно разлагане да получаване на стабилизирана органична фракция (компост).

Старото депо за битови отпадъци в гр. Девня е закрито и е извършена техническа рекултивация на терена. Предстои биологичната му рекултивация. На територията на община Девня няма нерегламентирани сметища. Периодично се появяват локални замърсявания с отпадъци, но Общината своевременно ги почиства.

Сметопочистването и сметосъбирането за всички населените места в общината се осъществява организирано, по график от избрана с обществена поръчка фирма изпълнител – ДЗЗД „Девня Еко Алианс“.

Таблица 25: Количества генерирани смесени битови отпадъци от община Девня 2018 - 2020 г. в тона

2018 г.	2019 г.	2020 г.
3827	3071	2770

Източник: Община Девня

Населението на община Девня се увеличава с 0,2% през 2020 г. спрямо 2018 г., но количеството генерирани смесени битови отпадъци намалява с 28% или с 1057 тона. През 2020 г. населението се увеличава със 71 души спрямо 2019 г., а количеството генерирани отпадъци намаляват с 10%. или с 301 тона.

През 2020 г. от всички населени места на територията на общината са събрани общо 2770 тона смесени битови отпадъци. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в промишления комплекс, обществени сгради, търговски обекти и други генератори.

Важен показател за управление на отпадъците е **нормата на натрупване на отпадъците**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2019 г. е 407 кг/човек/година, за Североизточен район – 411 кг/човек на година, за област Варна 456 кг/човек/година, а за община Девня – 363 кг/човек/година, тоест значително по-ниска от средната норма за областта, района и за страната.³

Нормата на натрупване на отпадъците в община Девня за 2020 г. е 324 кг/чов./год., което е с 39 кг/човек/на година по-малко спрямо 2019 г. и със 125 кг/чов./година повече спрямо базовата 2018 г. (449 кг/човек/на година).

Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Девня все още е по-висока от допустимите стойности. Намаляването на количествата отпадъци през 2020 г. е значително и това означава, че Общинската администрация се справя успешно с процесите на управление на отпадъците, но трябва да се предприемат допълнителни мерки за ограничаване на образуването им. Върху нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението съществено влияние оказва и промишления комплекс и работещите в него работници и служители, голяма част от които не са жители на община Девня. Това води до изкуствено завишаване на нормата на натрупване на човек от населението.

В Доклада от извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в община Девня за периода март-октомври 2019 г., на база данните на НСИ за населението на общината към 2017 г. – 8593 жители е определена норма на натрупване на отпадъците – 1270 кг./чов./г. Тази норма на натрупване е изключително завишена и не отговаря на реалната, изчислена за календарната 2019 г. (363 кг./чов./г). За база в този морфологичен анализ са посочени 10913 тона генерирани отпадъци, което е над три пъти

³ При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2020 г.

повече от реално събраните 3071 тона. Вероятно е допусната техническа грешка и за целите на анализа в настоящата Програма за управление на отпадъците са използвани действително събраните количества отпадъци, извозени от територията на община Девня до инсталацията за предварително третиране в с. Езерово и данни от Доклад за морфологичен анализ на генерираните битови отпадъци, образувани на територията на община Девня, изготвен от Енергийна агенция – Пловдив през 2016 година.

ИЗВОДИ:

Количеството на генерираните битови отпадъци в община Девня през 2020 г. намаляват спрямо предходните анализирани години до 2770 тона.

Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението е над допустимите референтни стойности, но по-ниска от средните нива за област Варна и за страната. Причината е, че за база на изчисление по методика се използва населението на общината, а голяма част от отпадъците се генерират от промишления комплекс, в който работят много хора, които не са жители на община Девня и това изкуствено завишава нормата на натрупване.

За намаляване обема на генерираните битови отпадъци е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, насърчаване на безотпадни технологии в производствените предприятия, компостирането на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране и извозване на отпадъците от твърдо гориво през отоплителния сезон, оползотворяване на строителните отпадъци и други мерки.

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията. Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Консуматорските и потребителски навици на населението в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци и резултатите от анализите зависят от годишния сезон. Поради това, изследванията при определяне на морфологичния състав на отпадъците се извършват така, че да бъдат обхванати 4-те годишни сезона (зима, пролет лято и есен). Целта е да се отчете сезонната неравномерност и колебанията в състава на отпадъците.

Характеристика на отделните фракции общо за четирите сезона:

- Хартия - вестници, списания, учебници, листи, амбалажна хартия, санитарна хартия и др.
- Картони-кашони, опаковки от сокове, кутии и др.
- Метали - опаковки от безалкохолни и алкохолни напитки, консервени кутии, капачки и др.
- Гума - гумени изделия, играчки и др.
- Текстил - дрехи, парцали, трикотаж, завивки и др.
- Пластмаса - опаковки, кутии, бутилки, фолио, пластмасови изделия, торбички и др.
- Градински и растителни- растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Инертни - пепел, сгур и пръст и др.

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива.

Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени от територията на община Девня смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Таблица 26: Морфологичен състав на смесените битови отпадъци през 2016 г.

Вид отпадък	Относителен дял в %
Хранителни отпадъци	7,4
Хартия и картон	5,1
Пластмаса	12,8
Текстилни отпадъци	4,5
Гума	1,1
Кожа	0,5
Градински отпадъци	40,0
Дървесни отпадъци	0,7
Стъкло	3,6
Метали	1,9
Инертни	17,8
Опасни домакински отпадъци	4,6
Контролна сума	100%

Източник: Доклад за морфологичен анализ на твърдите битови отпадъци, образувани на територията на община Девня на Енергийна агенция - Пловдив

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хартия и картон – 5,1%; текстил – 4,5%; пластмаси – 12,8%; стъкло – 3,6%; метали – 1,9%; хранителни – 7,4%; градински – 40%; дървесни – 0,7%; кожа – 0,5%; гума – 1,1%; инертни (сгурия, пепел, инертни строителни отпадъци, пръст, пясък и други, в това число неидентифицирани) – 17,8% и опасни отпадъци от бита – 4,6%.

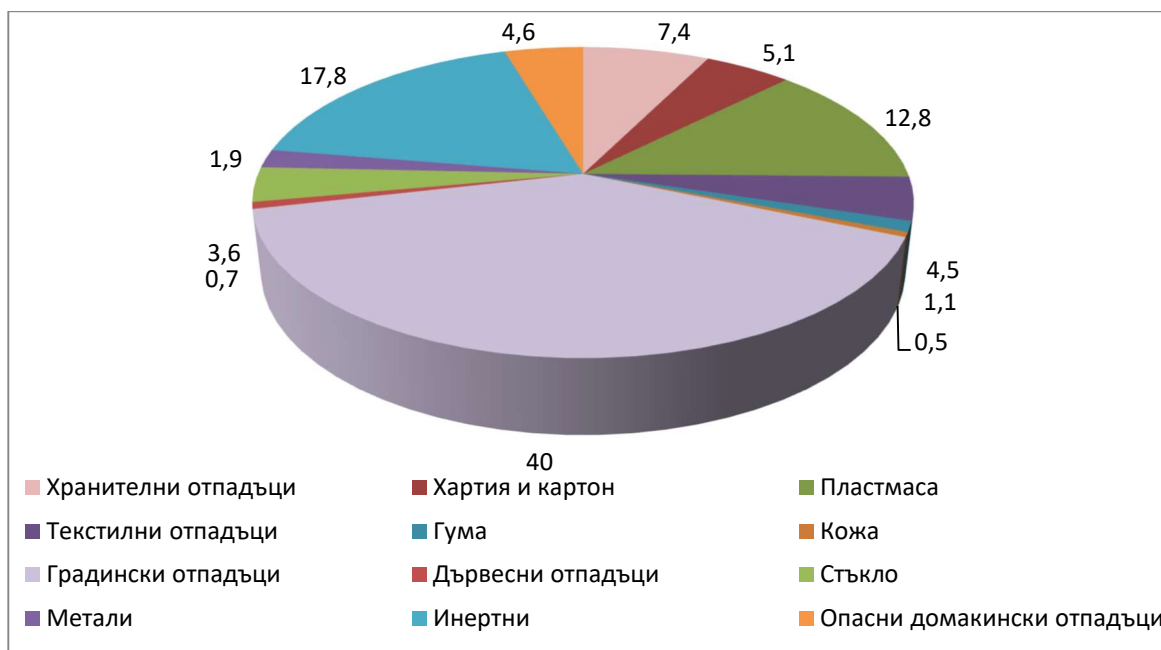
Таблица 27: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците

Видове отпадъци	Населени места от 3 до 25 хиляди жители
Хранителни	23.20%
Хартия	8.50%
Картон	5.50%
Пластмаса	10.10%
Текстил	3.70%
Гума	0.90%
Кожа	0.90%
Градински	21.70%
Дървесни	2.00%
Стъкло	6.10%
Метали	2.00%
Инертни	14.80%
Опасни	0.60%
Общо	100.00%

Източник: НПУО 2014-2020 г.

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в община Девня с референтните стойности, можем да направим извода, че шест вида отпадъци превишават допустимите норми – градински, пластмаса, текстил, гума, инертни и опасни. Най-голямо е отклонението при градинските отпадъци – 18,3 пункта. Останалите фракции са със стойности по-ниски или близки до препоръчителните.

Графика 4: Морфологичен състав на отпадъците на община Девня в %

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, заложиени в НПУО 2021-2028 г., те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на състава на битовите си отпадъци. Препоръчителният срок за изготвяне на следващ морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на община Девня е през 2022 година, съгласно нормативните изисквания на Наредба №7 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, посл. изм и доп. ДВ бр.77 от 16.09.2021 г.

ИЗВОДИ:

- Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на община Девня имат фракциите – „градински отпадъци“ – 40%, „инертни“ – 17,8%, „пластмаса“ – 12,8% и „хранителни“ – 7,4%
- В община Девня е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, в която са включени гр. Девня и с. Кипра.
- Рециклируемите отпадъци са около 23,4%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмасата – 12,8%, следват хартия и картон – 5,1%, стъкло – 3,6 и метали – 1,9%.

Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци

За анализа на количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци в община Девня е необходимо е да се идентифицират:

- количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез системите за разделно събиране;
- количествата генерирани биоразградими битови отпадъци;
- количествата разделно събрани и оползотворени битови биоотпадъци.

Отпадъци от опаковки

На територията на община Девня през 2011 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъците от стъкло, пластмаса, картон, хартия и метал, която обхваща две населени места – гр. Девня и село Кипра. Общината има сключен Договор за сътрудничество № 1007-

274/30.12.2020 г. с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Булекопак“ АД, гр.София.

Към момента на територията на общината са разставени 40 бр. жълти контейнери за отпадъци от хартия и картон, метал и пластмаса и 22 зелени контейнери за стъкло. Разпределението им по населени места е 38 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра жълти контейнери; 20 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра зелени контейнери.

Броят на точките на които са разположени контейнерите в община Девня за разделно събиране на отпадъци от опаковки е 37 точки за жълти контейнери и 21 точки за зелени контейнери.

Обслужването на съдовете е два пъти месечно за жълтите и един път на три месеца за зелените контейнери.

Таблица 28: Количества разделно събрани отпадъци от опаковки от 2018 -2020 г. (тона)

Вид отпадък	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Хартия	3,660	4,020	3,050
Пластмаси	0,790	0,915	1,045
Метали	0,030	0,020	0,005
Стъкло	0,100	3,500	3,475
ОБЩО	4,580	8,455	7,575

Източник: Община Девня

Една от целите на Община Девня е разширяване и оптимизиране на системата за разделно сметосъбиране. По този начин ще се намалят количествата отпадъци, които ще бъдат транспортирани към инсталацията за предварително третиране в с. Езерово.

Община Девня е в процедура по обособяване на две площадки за разполагане на контейнери за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от населението – в кв. Девня и кв. Повеляново.

На територията на площадките ще се приемат и временно съхраняват следните видове отпадъци с техните кодове:

- 09 01 99 – отпадъци, неупоменати другаде (отпадъци от фотографската промишленост) в количество до 0,020 т./годишно;
- 16 01 03 - излезли от употреба гуми в количество до 10 т./годишно;
- 16 01 19 – пластмаси (брони) в количество до 0,200 т./годишно;
- 16 05 05 – газове в съдове под налягане (газови бутилки, аерозоли) в количество до 0,100 т./годишно;
- 17 01 07 - смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06 в количество до 200 т./годишно;
- 17 02 02 - стъкло в количество до 6 т./годишно;
- 17 06 04 - изолационни материали, различни от упоменатите в 17 06 01 и 17 06 03 в количество до 20 т./годишно;
- 20 01 01 - хартия и картон в количество до 30 т./годишно;
- 20 01 10 - облекла в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 11 - текстилни отпадъци в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 19 * - пестициди в количество до 1 т./годишно;
- 20 01 21* - луминесцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак в количество до 0,300 т./годишно;
- 20 01 23* - излязло от употреба оборудване, съдържащо хлорфлуоро-въглеродороди (хладилници, фризери) в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 27* - бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества в количество до 1 т./годишно;
- 20 01 32 – лекарствени продукти в количество до 0,100 т./годишно;
- 20 01 34 - батерии и акумулатори в количество до 0,200 т./годишно;

- 20 01 35* - излязло от употреба електрическо и електронно оборудване в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 38 - дървесина в количество до 10 т./годишно;
- 20 01 39 - пластмаси в количество до 3 т./годишно;
- 20 01 40 - метали в количество до 5 т./годишно;
- 20 02 01 - биоразградими отпадъци в количество до 20 т./годишно;
- 20 03 07 - обемни отпадъци в количество до 50 т./годишно.

Съдовете, в които ще се събират отпадъци от: мебели, строителни отпадъци от ремонтна дейност, излезли от употреба гуми, изолационни материали, пластмаси (брони от автомобили), стъкло и дървесина, ще са седем броя контейнери с капацитет 5,5 куб. м.

В четири броя съдове от 200 л. ще бъдат съхранявани отпадъци от фотографската промишленост (рентгенови снимки), луминесцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак, лекарствени продукти и батерии, за които се предполага, че ще бъдат в малки количества. В два броя съдове от 240 л. ще се съхраняват аерозоли и пестициди. Тези съдове ще бъдат разположени в затворен складов контейнер с размери 6/2.5 м., в който ще бъдат временно съхранявани и отпадъците от електрическо и електронно оборудване. Отпадъците от хартия и картон, пластмаси, облекла, текстилни материали, бои, мастила, лепила и метали ще се съхраняват в шест броя контейнери 1100 л.

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на генерираните отпадъци, което ще доведе до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците в инсталацията за третиране в с. Езерово.

През последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществен натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план Община Девня следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за третиране и сепариране.

Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021 г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими“) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на

домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третира в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество варира от 25% до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поэтапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- *използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;*
- *закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостиранни) за използване като подобрител на почвата);*
- *натрупване на смесени купчини с оборска тор (купчините не се обръщат след това, но след това компостираната оборска тор се използва като подобрител на почвата).;*
- *изгаряне на градински отпадъци и листа.*

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Девня и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци в определени периоди през годината е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- изграждане на инсталация за преработка на зелени и биоразградими отпадъци, съвместно с други общини в региона и въвеждане на система за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци.

Община Девня предвижда въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци при източника, домашно компостиране и събирането им на площадки за временно съхранение в кв. Девня и кв. Повеляново, след което да бъдат извозвани за компостиране. За биоразградимите отпадъци на площадките ще бъдат осигурени два броя пластмасови БИО контейнери 1100 л.

На населението са раздадени компостери – около 200 бр. В план-сметката за очакваните приходи и разходи от такса битови отпадъци за 2022 г. са заложили средства за осигуряване на 500 броя компостери за еднофамилни жилищни сгради в рамките на общината.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

В съответствие с Националния стратегически план общината следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики за използване на различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Целесъобразно е да се прилага метода на открито компостиране чрез разстилане на биоразградимите отпадъци на редове (по метода windrow). Предлагаият метод на третиране на биоразградимите отпадъци използва процеса био-деградация, който в естествени условия протича бавно, на повърхността на земята, при температурата на околната среда и предимно анаеробно. Естественото разлагане на органиката се ускорява като преработваният субстрат се събира на редове (т.нар. windrow), което позволява да се съхрани част от топлината отделяна от дейността на микроорганизмите, при което температурата нараства. Този ускорен процес именно е компостирането. Компостиране се разделя на 4 стадия: 1) мезофилен; 2) термофилен; 3) изстиване; 4) съзряване. В процеса на био-деградацията органичният субстрат претърпява физично и химично превръщане с образуването на стабилен хумифициран краен продукт. Този продукт е ценен за селското стопанство като органичен тор и като средство за подобряване структурата на почвата. Важни параметри на процеса са отношението C/N и мултидисперсността на субстрата, необходима за нормалната аерация.

При ефективно извършване на процеса на обръщане активната фаза може да приключи до 1 месец, след което са необходими още около два месеца за изстиване и съзряване. Оборската тор и някои растителни отпадъци имат ниско съотношение C/N, висока влажност и лошо се подават на аерация. Те трябва да се смесват с твърд материал (пълнител) сорбиращ влагата, който обезпечава допълнителен въглерод и нужната за аерирането структура на сместа. Най-

добрият пълнител се явява сламата, но може да се добавят листа, стъргодини, трески, хартиени изрезки и др.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионално депо.

Биоразградимите отпадъци могат да бъдат доставяни от домакинствата, срещу което те да получават готов компост. Очаква се, че безплатното предоставяне на компост е достатъчен стимул за населението от селата, за да отделят биоразградимите отпадъци от общия отпадъчен поток и по такъв начин да допринесат за намаляване на разходите за извозването на битовите отпадъци до регионалното депо.

Освен за безвъзмездно ползване от жителите, които доставят биоразградими отпадъци за компостиране, за готовия компост ще се търси пазарна реализация в селското и горското стопанство и озеленяването или ще се ползва за наторяване и подобряване на почвата в общински паркове и градини, спортни площадки, нарушени терени и др.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;
- 20% от текстилните отпадъци;
- 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1 т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г. Същата правна норма на ЗУО поставя следните актуални цели, в сила от 05.03.2021 г.:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани отпадъци (по тегло).

Целите по Чл.31, ал.1, т. 3 - 6 се постигат поэтапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 на ЗУО, целите по Чл.31, ал.1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Таблица 29: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци

Описание	Код от Европейския списък на отпадъците	Бележки
Отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене (хранителни отпадъци)	20 01 08	От домакинства, ресторанти, столове, барове, кафе-магазини, болници и училищни столове и т.н.
Отпадъци от обществени пазари	20 03 02	Само биоразградими материали, еквивалентни на кодове 200108 и 200201
Отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци)	20 02 01	От частни градини и обществени паркове и зони, и т.н.
Дървесни материали	20 01 38	Не съдържащи опасни вещества, без мебели и едрогабаритни битови отпадъци

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и/или разделно събиране и компостиране на изградените за целта общински или регионални площадки с компостиращи инсталации.

Таблица 30: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци

Метод за третиране	Характеристики
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)	
Компостиране	Отворен или затворен тип, централизирано или домашно компостиране
Анаеробно разграждане	Със или без разграждащо компостиране, ефективност на оползотворяването на енергия
Пиролиза и газификация	Основно се използва за сухи потоци с цел изгаряне за оползотворяване на енергия
За фиксирано събиране на отпадъците	
Механично биологично третиране	Предварително третиране, за да се отделят биоразградимите отпадъци, последвано от третиране подобно на „отпадък разделен при източника“. Разделянето се основава на механични свойства. Възможни видове третиране са: компостиране (стабилизиране), анаеробно разграждане и/или оползотворяване на енергия и/или използване като уплътняващ/покриващ материал
Изгаряне	Със и без оползотворяване на енергия, ефективност на оползотворяването на енергия
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране (трябва да се отбележи и ефективността на оползотворяването на енергия тъй като тя се отнася и за други

В резултат на третиране на био-отпадъците често се получават рециклирани продукти и оползотворяване на енергия. В таблица 31 е представен списък на продуктите получени от рециклиране и оползотворяване на енергия, както и материалите които могат да се избегнат. Различните видове остатъчни материали също са изброени.

Таблица 31: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци

Метод за третиране	Оползотворени продукти	Продукти	Остатъчни отпадъци
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)			
Компостиране	Компост	Растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
Анаеробно разграждане	Биогаз Компост	Електричество, топлина, растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
За фиксирано събиране на отпадъците			
Механично биологично третиране	Енергия	Електричество, топлина, почвен стабилизатор	Стабилизиран остатъчни отпадъци, замърсители
Изгаряне	Биогаз	Електричество, топлина, шлака използвана като вторичен строителен материал.	Остатъци

Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране	Остатъци

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“⁴ в община Девня е 53,2% от образуваните битови отпадъци, в това число - хранителни – 7,4%, градински – 40%, дървесни – 0,7%, хартия и картон – 5,1%.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. През 2019 г. в община Девня са генерирани около 1634 тона или 193 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са по-високи от допустимите минимални стандарти. През последните години голяма част от тези био-отпадъци са отсортирани и компостиращи на инсталацията в с. Езерово, общ. Белослав или в раздадените на домакинствата 200 компостери.

Предвид разпоредбите на чл.34, ал.1 от ЗУО: „Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно“.

При изчислението на количествата образувани отпадъци от косене и поддържане на обществени зелени площи следва да се спазват указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците (насоки за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС №275 от 06.12.2013 г., Обн. ДВ, бр.107 от 13.12.2013 г.), одобрени със Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е 6 кг./м2/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др.

Анализът показва, че в община Девня има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на зелени и отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на инсталацията за предварително третиране. Предвижда се разширяване на въведената система за домашно компостиране и разделно събиране на генерираните растителни и биоотпадъци на площадки за временно съхранение преди компостиране.

ИЗВОДИ:

Количествата на ТБО, които постъпват за депониране от територията на община Девня, могат значително да се намалят:

- чрез отделяне на количествата рециклируеми компоненти от отпадъчния поток, които се предават за рециклиране;
- чрез оптимизиране на системата за разделно събиране на рециклируеми отпадъци;
- чрез отделяне на органичната фракция биоразградими и зелени отпадъци, които да се оползотворява чрез инсталации за компостиране или други методи.

3.1.2. Строителни отпадъци

Община Девня има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградена инфраструктура за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване или

⁴Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

площадка за депониране на строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години.

Ниската тенденция в прираста на населението в общината не стимулира активни дейности в жилищното строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за временно съхраняване и оползотворяване на строителни отпадъци в община Девня.

На територията на общината има фирми, които предоставят услуги по извозване на строителни отпадъци, като предоставят контейнери за събирането им на заявителите и същите се извозват до обект „Рекултивация на нарушен терен в местност „Вършника“ в землището на гр. Девня и в землището на с. Кипра“, който се стопанисва от фирма „Друм груп“ ЕООД.

Депото за строителни и производствени неопасни отпадъци в с. Падина е закрито и предстои рекултивация. На територията на община Девня не функционира инсталация за рециклиране на строителни отпадъци. Общината е започнала процедура по обособяване на две площадки за разполагане на контейнери за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от населението – в кв. Девня и кв. Повеляново. На територията на площадките ще се приемат и временно съхраняват и строителни отпадъци с код: 17 01 07 - смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06 (смеси или отделни фракции от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, съдържащи опасни вещества) в количество до 200 т./годишно.

Данните за количеството на строителните отпадъци се отразяват както от лицата, извършващи дейности по събиране и транспортиране на строителни отпадъци, така и от оператора приел отпадъците за рекултивация на нарушен терен. Те отчитат количествата строителни отпадъци в съответствие с изискванията на Наредба № 1 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51/ 2014 г.).

Жизненият стандарт на населението и промишленият комплекс на Девня определят развитието на строителния бизнес. Строителството, особено индустриалното на територията на общината е в големи мащаби. Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно при строежи, текущи и основни ремонти в предприятията и домакинствата, но конкретни данни за количествата и състава им няма. Прилага се процедура, при която строителните предприемачи и гражданите да се обръщат към специализираните фирми за посочване на начин и условия за събиране и извозване на строителните отпадъци.

Понастоящем част от строителните отпадъци са основна съставка на новообразуваните локални замърсявания в покрайнините на населените места. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система, контролирана от Общината за събиране и оползотворяване на строителните отпадъци.

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г. се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;

- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Член 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т.ч. изхвърлянето им в контейнерите за битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО).

Контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице. За строежи, чийто възложител е кметът на общината, контролът по ПУСО се осъществява от директора на РИОСВ, на чиято територия е строежът.

Съгласно Чл.26 от Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали: „Кметът на общината изпраща информацията до директора на РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж“. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни

отпадъци на неразрешени места - главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със ЗУО, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще Община Девня ще може да получава надеждни данни, когато извършва процедури за одобрение на планове за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите, с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че на територията на община Девня няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. Предстои изграждане на площадки за временно съхранение на строителните отпадъци, с цел последващо оползотворяване. Необходима е организация за въвеждане на разделно събиране и извозване на строителните отпадъци, тяхното съхранение и оползотворяване за обратни насипи, рекултивационни дейности и други.

ИЗВОДИ:

Образуваните строителни отпадъци на територията на община Девня са предимно от строежи и ремонтни дейности на стопански сгради, частни жилища и обществени сгради. На територията на общината функционират специализирани фирми за събиране и извозване на строителни отпадъци, които се използват за рекултивация на нарушени терени. Отчитайки факта, че голяма част от сградният фонд в населените места е амортизиран, някой пътни и улични мрежи се нуждаят от ремонти и мащабите на промишленото строителство в общината, можем да предположим, че новото строителство и обновяването неминуемо ще доведе до генериране на по-големи количества земни маси и строителни отпадъци в бъдеще. Общината ще предприеме мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и съхранението им на временна площадка, с цел бъдещо оползотворяване.

3.1.3. Производствени и опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ-Варна.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община Девня са действащите предприятия от промишления комплекс, сред които има такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. Фирмите са подробно описани на стр.59-61 в настоящата Програма за управление на отпадъците на община Девня за периода 2021-2028 г.

На територията на община са регистрирани следните съоръжения/депа за третиране на производствени отпадъци:

Шламоотвал за карбонатен шлам, с оператор "Полимери" АД

Основните производствени мощности/единици в предприятието са изведени от експлоатация. Депото не е в експлоатационен режим. Преустановено е подаването/ наливането на карбонатен шлам. Депото за карбонатен шлам е с прекратена експлоатация от 2010 г. Не е извършена техническа рекултивация на депото. Не е внесен за съгласуване в РИОСВ и МОСВ проект за закриване и рекултивация. Не се провежда мониторинг и контрол на компонентите на околната среда. Дружеството е обявено в несъстоятелност от 2010 г.

През 2017 г. производствената площадка ведно с изградените съоръжения, в т.ч. и депото стават собственост на фирма „ХЪС“ ООД, въз основа нотариален акт за продажба на имот.

Депо за неопасни отпадъци "Разширение на депо за фосфогипс", с оператор „Агрополихим“ АД

Обекта е с преустановена експлоатация. Дейностите по депониране на отпадъци са прекратени през м. февруари 2013 г., след въвеждане в експлоатация на новото депо за фосфогипс, м-ст "Дренака". Не е извършена техническа и биологична рекултивация. За депото има актуализиран план за привеждане в съответствие с нормативните изисквания, който се изпълнява. Не е избран изпълнител за актуализация на съгласувания през 2009 г. проект за рекултивация на обект „Разширение на депо за фосфогипс – „Сая дере“.

С писмо на оператора изх. № 04-07-5/15.06.2016 г. до МОСВ и копие до РИОСВ е предоставена информация, че разширението на депото за фосфогипс (собственост и отговорност на „Агрополихим“ АД) е физически неделима част от старото депо за фосфогипс, което представлява недовършен обект № 1 по Програмата за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, причинени до момента на приватизация на „Агрополихим“ АД. Поради тази причина дружеството счита, че дейностите по закриване и рекултивация на разширението на депото за фосфогипс (вкл. за етапа на проектиране) могат да се извършват единствено паралелно със съответните действия, предвидени в рамките на оздравителните мероприятия на обект № 1 по Програмата. От страна на „Агрополихим“ АД на „НИПРОРУДА“ ООД е предоставен „Работен проект за доизграждане и рекултивация на отвал за фосфогипс „Сая дере“ на „Агрополихим“ АД, изготвен от „Свеко Енергопроект“ АД, редакция от м. май 2015 г. През 2017 г. МОСВ дава ход за изготвянето на проектна документация за неизпълнените дейности от Програмата на „НИПРОРУДА“ ООД, за проектиране довършването на неизпълнените оздравителни мероприятия на депото.

Депо за неопасни отпадъци "Депо за фосфогипс", с оператор "Агрополихим" АД

За експлоатацията на депото има издадена комплексно разрешително № 393-Н0/2010 г. Към настоящият момент, изградените клетки № 1 и № 2 са изчерпани и е преустановена

експлоатацията им. За клетки № 3 и № 4 има издадено решение № ВА-138(ПР)/22.08.2018 г. на РИОСВ-Варна за преценяване необходимостта от извършване на ОВОС, с характер да не се извърши ОВОС. В съответствие със становището на МОСВ е издадено ново комплексно разрешително за клетки № 3 и № 4 и те са в експлоатация.

Депото за строителни и производствени отпадъци, м-ст „Маркузана”, с. Падина, със собственик община Девня.

Депото е с прекратена експлоатация от 16.07.2009 г. със Заповед № 165/12.08.2009 г. на директора на РИОСВ-Варна. За депото има съгласуван Работен проект за техническа и биологическа рекултивация. Проектът е съгласуван с нужните институции, изготвен е Комплексен доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания за строежа, съгласно ЗУТ, в резултат на което е издадено разрешение за строеж. Проектът за рекултивация на депото следва да бъде реализиран от Община Девня, като собственик на терена, което до момента не е извършено. Община Девня не разполага с финансов ресурс за изпълнение на проекта, поради ограничения си и напълно разпределен по приоритети общински бюджет и се търсят възможности за външно финансиране.

На територията на общината към момента няма изградена друга инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни и производствени отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирани фирми.

Производствените предприятия на територията на община Девня образуват и множество отпадъци с характер на битови, специфично масово разпространени и рециклируеми отпадъци, които се извозват от избраната фирма-изпълнител на инсталацията за предварително третиране в с. Езерово. Фирмите изготвят годишни отчети и ги представят пред ИАОС. Следва да се отбележи, че не всички фирми изпълняват задълженията си да предоставят необходимата информация за генерираните от тях отпадъци в ИАОС.

На територията на община Девня са налични обекти, които подлежат на контрол по законодателството, свързано с фактор „опасни химични вещества“, както и предприятия и/или съоръжения класифицирани с нисък или висок рисков потенциал, съгласно чл. 103, ал. 1 от ЗООС. Налични са и обекти с издадени комплексни разрешителни.

Един от потенциалните източници за локални почвени замърсявания са складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди. На територията на община Девня се съхраняват негодни пестициди в стоманобетонни контейнери ББ куб - 3 бр., позиционирани до бивше депо за ТБО, на гр. Девня. Полезен обем на всеки контейнер е 4 м³.

Замърсявания на почвите в община Девня се предизвиква от изхвърлянето на твърди битови отпадъци от различен характер. Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците.

ИЗВОДИ:

В община Девня в голяма степен са решени проблемите с управлението на производствените и опасни отпадъци. РИОСВ – Варна извършва системни проверки за спазване изискванията на ЗУО за управление на производствените и опасни отпадъци. Необходима е добра комуникация с контролните органи при необходимост за предотвратяване рисковете за човешкото здраве и околната среда. Необходима е рекултивация на Депо за строителни и производствени отпадъци, м-ст „Маркузана”, с. Падина.

3.1.4. Специфични потоци и масово разпространени отпадъци (МРО)

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми, текстил и обувки

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен

шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане.

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложи в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

На територията на община Девня не функционират площадки за събиране и третиране на отпадъци от ИУЕЕО, НУБА и отработени масла, съгласно публикуваната информация на водения от Изпълнителна агенция по околната среда регистър на лицата, притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО.

Излезлите от употреба гуми и отработените масла, генерирани от земеделските структури в общината се предават на лицензирани фирми, по силата на сключени с тях договори. Следва да се има предвид, че този вид инфраструктура не се осигурява от общината, а е изцяло бизнес инициатива по схемата „разширена отговорност на производителя“.

Излезли от употреба моторни превозни средства

Управлението на излезлите от употреба МПС е регламентирано с *Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства*, приета с ПМС №11/15.01.2013 г. Обн. ДВ. бр. 7 от 25.01.2013 г., посл. изм.и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021 г., и частично със Закона за движение по пътищата.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от „*Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти*”, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и*

отпадъчни нефтопродукти да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

В изпълнение на чл. 19, ал. 3, т. 7 от Закона за управление на отпадъците в Община Девня е въведена система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци.

Отпадъците от негодни за употреба батерии, акумулатори, ИУЕЕО и ИУМПС и др. се събират и извозват от лицензирани фирми, след сключен договор с Общината.

Една част от излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване се предава обратно в търговските обекти, които предлагат електрическо и електронно оборудване. Друга част, съдържаща метал се предава на вторични суровини за рециклиране, а останалата се включва в общия поток отпадъци. Търговските обекти в Общината, които предлагат батерии, приемат обратно излезлите от употреба батерии, а акумулаторите се предават обратно в обектите, в които се предлагат.

Общината има сключени договори с лицензирани фирми за събиране на МРО, както следва:

- „СТАРФИНАЛ” ЕООД, гр. Девня, Договор № 1007-156/11.02.2019 г. за събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване или обезвреждане.
- „ПРОМЕТАЛ ТРЕЙДИНГ ” ЕООД, гр. Варна, Договор № 1007-243/26.10.2020 г. за събиране на отпадъци със следните кодове:

Код 20 01 21* Луминесцентни тръби и др. отпадъци, съдържащи живак.

Код 16 01 04* -Излезли от употреба превозни средства

Код 20 01 36 – Излязло от употреба електрическо електронно оборудване.

Код 16 06 01* – Оловно акумулаторни батерии

Код 16 06 04 – Алкални батерии

- „БАЛБОК ИНЖЕНЕРИНГ“ АД, гр.София Договор № 1007-245/27.10.2020 г. за приемане на опасни отпадъци от домакинствата със следните кодове:

20 01 21* Луминесцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак

20 01 27* Бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества

20 01 13* Разтворители

20 01 14* Киселини

20 01 15* Основи

20 01 17* Фотографски химични вещества и смеси

20 01 19* Пестициди

20 01 29* Перилни и почистващи смеси, съдържащи опасни вещества

16 05 06* Лабораторни химикали, състоящи се от или съдържащи опасни вещества, включително смеси от лабораторни химикали

15 01 10* Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества

20 01 31* Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти

20 01 32 Лекарствени продукти, различни от упоменатите в 20 01 31

- „ЕЛБИМЕКС“ ООД, гр.София, Договор № 1007-216/ 07.06.2021 г. за събиране на отпадъци с кодове:

20 01 01 Хартия и картон

20 01 39 Пластмаси

16 01 19 Пластмаси

На територията на общината няма инсталации за оползотворяване на сметищен газ.

Отпадъци от текстил и кожа (обувки)

Милиони тонове облекла се изхвърлят на сметищата в Европа всяка година. Тези количества стават все по-големи и по-големи, заради водещия бизнес модел на „бързата мода“ и свръх консумацията на дрехи. Нараства значително проблема с местата за депониране на отпадъци. Някои видове дрехи в сметищата имат нужда от повече от 50 години, за да се разградят. Те остават там за десетилетия и отделят вредни газове, които са сред основните причини за глобалното затопляне. Токсични вещества се просмукват в почвата и подземните води и вредят на околната среда в продължение на години. Губят се ценни ресурси, които биха могли да се оползотворят. Отклоняването на този отпадък от сметищата ще има огромен положителен ефект върху околната среда.

Схемата за разширена отговорност на производителя (РОП) се прилага успешно по отношение на 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО): опаковки (от 2004 г.); ИУМПС (от 2005 г.); ИУЕЕО (от 2006 г.); отпадъчни масла и нефтопродукти (от 2006 г.); батерии и акумулатори (от 2006 г.); и гуми (от 2011 г.). При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени по силата на ЗУО и специфичните наредби за постигане на количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО, определени в Наредбите за всеки вид МРО. Създадени са и се поддържат съответните публични регистри на задължените по схемата лица. Анализът на отпадъците показва, че най-добри постижения от гледна точка на йерархията на управление на отпадъците са постигнати за МРО. Това дава основание добрите резултати от прилагане на схемата за 6-те групи МРО схемата да се разшири и за други продукти. С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включен и този отпадъчен поток.

С развитието на модела т.нар. „бърза мода (fast fashion)“, което води до големи щети на околната среда както от гледна точка на производството, така от гледна точка на третирането на образуваните текстилни отпадъци, увеличаването броя на контейнери/пунктове за отпадъци от текстил с цел повторната им употреба е адекватна добра практика.

По данни от последния морфологичен анализ на отпадъците в община Девня се генерират средногодишно около 153,56 тона отпадъци от текстил и кожа или около 5% от общия битов отпадък. За постигане на по-добра ефективност на рециклирането и повишаване на количествата рециклирани битови отпадъци е необходимо да бъде въведено допълнително задължително разделно събиране на отпадъците от текстил и кожа.

С промените в ЗУО, Общините са длъжни да започнат да събират разделно отпадъците от обувки и текстил. Кметът на общината сключва договор само с една организация по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци, за да се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Болничните и здравни заведения и кабинети имат въведени задължения за сключване на самостоятелни договори за обезвреждане на опасните си отпадъци от дейността си в инсинератори.

Неопасните медицински отпадъци, генерирани в община Девня се събират заедно със смесения битов отпадък и се извозват до инсталация за предварително третиране в с. Езерово.

Утайки от ПСОВ

Утайките от ПСОВ са източник на енергия при оползотворяването им чрез методите на изгаряне и извличане на фосфора. Най-масово все още се прилагат методите за оползотворяване в земеделието и за възстановяване на нарушени терени. В България за съжаление все още най-често срещания метод е депонирането на утайките след изсушаване.

Очакваното количество утайки крие риск за околната среда и за здравето на хората, в случай че не бъдат намерени и приложени съответните решения за тяхното стабилизиране, съхранение и/или оползотворяване. Законът за водите предвижда в канализационните мрежи и пречиствателните станции за отпадъчни води в населените места да бъдат включвани отпадъчни води съобразено с технологията за третиране на утайките предвид по-нататъшното им оползотворяване или крайно обезвреждане. По отношение на съществуващата йерархия на възможностите, когато става въпрос за устойчиво развитие в дългосрочен план, рециклирането и материалното оползотворяване на отпадъците са за предпочитане пред изгарянето или обезвреждането им чрез депониране. В случая с утайките от отпадъчни води вариантите следва да се разглеждат, в зависимост от различните нива на замърсителите, патогенните организми и въздействието им върху хората и околната среда.

Съществуващите в момента възможни варианти за оползотворяване или окончателно обезвреждане на утайки от отпадъчни води могат да бъдат обобщени по следния начин: материално оползотворяване върху земеделска земя; рециклиранен на фосфора; енергийно оползотворяване в термични процеси; обезвреждане/наземно депониране.

При директното оползотворяване на утайки в земеделието е възможно възникването на някои неудобства (емисии на миризми, възможни рискове за околната среда или нещо друго). От друга страна не бива да се забравя, че тази употреба зависи от земеделските стопани, които не са длъжни да приемат утайки, а и техните изисквания към качеството се променят според сезона. Очаква се нарастващите нужди от съвременен третиране на утайките, което да гарантира премахването на патогенните организми и контрола върху замърсителите, да доведат до използването на утайките върху земеделска земя само след тяхното предварително третиране, например компостиране и производство на висококачествен компост. Всички основни методи за третиране трябва да бъдат подробно разгледани по отношение на това дали са подходящи за предоставянето на устойчиво решение за управлението на утайките.

ГПСОВ „Девня“ – въведена е в експлоатация през 1975 г. Пречистените отпадъчни води от ПСОВ се заустват в р. Девненска, вливаща се в р. Провадийска – водно тяло с код BG2PR210R005. ПСОВ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване на водите без възможност за снижаване на показателите общ фосфор и общ азот. Стопанисва се от „В и К Варна“ ООД. В нея постъпват за пречистване отпадъчните води от гр. Девня, общ. Девня, гр. Вълчи дол, общ. Вълчи дол и гр. Суворово, общ. Суворово.

За площадка на ПСОВ има изготвени всички необходими документи и разрешителни. Площадката е собственост на Община Девня. Площта на имота е 28,044 дка, а застроената площ на съществуващата ПСОВ е 13 420 м². Западно от площадката преминава електропровод 20 кV. Сервитута от 12 м. от двете страни до крайните проводници, не разрешава да се строят сгради, съоръжения и де се засажда високостеблена растителност. Характерна особеност на площадката е разположението на две тераси с разлика в котите над 3,50 т.

ПСОВ Девня е оразмерена за 10 000 Е.Ж. и Q_{ср-дн.} = 15 500 м³/d.

ПСОВ включва съоръжения за механично пречистване, Биобасейни и вторични утайтели, инсталация за аеробно изгниване на утайките с открити изгниватели, изсушителни полета, лабораторно - административна сграда. Генерираните в момента утайки от инсталацията на ПСОВ – Девня изискват последващо третиране преди депониране.

С оглед на състоянието на ПСОВ към момента механичното стъпало работи лошо. Съоръженията и механичното оборудване са амортизирани, като често дефектират. Разположените на открито решетки създават експлоатационни проблеми през зимния период.

Биологичното стъпало е силно амортизирано. Оборудването е остаряло.

Третиране на утайките

Утайковото стопанство е амортизирано. За обезводняване се разчита на изсушителни полета, което е остарял метод и много зависим от климатичните условия.

Също така, в технологичната схема на ПСОВ-Девня няма предвидени съоръжения за отстраняване на общ азот и общ фосфор, което не отговаря на съвременните технологични и нормативни изисквания.

Необходимо е да се извърши цялостна реконструкция и модернизация на станцията, тъй като агломерацията, включваща трите общини е с над 10000 е.ж. и заустването на пречистените отпадъчни води е в Чувствителна зона. Срокът за извършване на реконструкцията и модернизацията е изтекъл на 31.12.2010 г., съгласно чл. 12, ал. 4 от Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Необходимо е осигуряване на финансиране през новия период, с цел постигане на нормативните изисквания и прилагане на съвременни методи за третиране на генерираните утайки.

В ПСОВ „Девня“ са включени канализационните мрежи на гр. Девня, гр. Суворово, гр. Вълчи дол, с. Кипра и с. Чернево.

Съгласно българската нормативна уредба, не е позволено да се извозва нестабилизирана утайка. Изисква се допълнително третиране на утайките, ако е избрана технология с активна утайка. Утайката, отделена от отпадъчните води, е биологично активна. Изборът на технология за третиране на утайките е неизменно свързан с избраната технология за пречистване на водата. При капацитет 5 – 40 000 Е.Ж. са приложими следните варианти за третиране на утайката:

- Вариант 1: Симултанна аеробна стабилизация (Продължителна аерация).
- Вариант 2: Аеробна стабилизация (в отделни Аеробни стабилизатори).
- Вариант 3: Стабилизиране на сурова утайка с варуване (този вариант не се препоръчва).

Изграждането на надеждна и отговаряща на съвременните изисквания канализационна система и модернизацията на ПСОВ – Девня са важно условие за подобряване на качеството на живот на местното население и възможност за повишаване на атрактивността на общината като добро място за инвестиции. Част от населението все още използва септични и попивни ями, което води до замърсяване на подземните води и може да провокира свлачищни процеси.

ИЗВОДИ:

Община Девня е сключила договори с лицензирани фирми за организиране на дейностите по управление на някои видове специфични потоци и масово разпространени отпадъци (МРО), като ИУЕЕО, батерии и акумулатори, излезли от употреба МПС и автомобилни гуми. Опасните отпадъци от бита (бои, лекарства с изтекъл срок на годност и др.) се събират кампанийно. В това направление е необходима и допълнителна работа с местните общности за повишаване на тяхната екологична култура и съзнание за изхвърляне на специфичните отпадъци на регламентираните за целта площадки и места.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ

- Основен източник на битови отпадъци в община Девня са домакинствата и промишлените предприятия. Системите за организирано събиране и извозване на битовите отпадъци обхващат 100% от населението, като няма необслужвани населени места.
- Населението на община Девня се увеличава с 0,2% през 2020 г. спрямо 2018 г., но количеството генерирани смесени битови отпадъци намалява с 28% или с 1057 тона. През 2020 г. от всички населени места на територията на общината са събрани общо 2770 тона смесени битови отпадъци.
- Нормата на натрупване на отпадъците в община Девня за 2020 г. е 324 кг/чов./год., което е с 39 кг/човек/на година по-малко спрямо 2019 г. и със 125 кг/чов./година повече спрямо базовата 2018 г. (449 кг/човек/на година). Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Девня е по-висока от допустимите стойности, но по-ниска от средните стойности за страната.
- Намаляването на количествата отпадъци през 2020 г. е значително и това означава, че Общинската администрация се справя успешно с процесите на управление на отпадъците, но трябва да се предприемат допълнителни мерки за ограничаване на образуването им. Върху нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението съществено влияние оказва и промишления комплекс и работещите в него работници и служители, голяма част от които не са жители на община Девня. Това води до изкуствено завишаване на нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението.
- Основният метод за обезвреждане на битовите отпадъци в общината е предварителното им третиране на инсталация в с. Езерово, общ. Белослав. След сепариране и сортиране отпадъците се рециклират или компостират, а негодните за оползотворяване и/или повторна употреба (около 30%) се депонират.
- Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на община Девня имат фракциите – „градински отпадъци“ – 40%, „инертни“ – 17,8%, „пластмаса“ – 12,8% и „хранителни“ – 7,4%
- В община Девня е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, в която са включени гр. Девня и с. Кипра.
- Рециклируемите отпадъци са около 23,4%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмасата – 12,8%, следват хартия и картон – 5,1%, стъкло – 3,6 и метали – 1,9%.
- Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“⁵ в община Девня е 53,2% от образуваните битови отпадъци, в това число - хранителни – 7,4%, градински – 40%, дървесни – 0,7%, хартия и картон – 5,1%.

⁵Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

- Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. През 2019 г. в община Девня са генерирани около 1634 тона или 193 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са по-високи от допустимите минимални стандарти. През последните години голяма част от тези био-отпадъци са отсортирани и компостирани на инсталацията в с. Езерово, общ. Белослав или в раздадените на домакинствата 200 компостери.
- Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците от строителство на мястото на образуване, извозването и временното им съхранение на площадки в община Девня за последващо рециклиране и оползотворяване.
- Налични са негодни за употреба препарати за растителна защита, събрани в 3 ББ куба.
- Необходимо е системно проучване на морфологичния състав на отпадъците, което да позволи идентифициране на съществуващите тенденции и избиране на специфичен подход, свързан с разделното събиране и други дейности по управление на отпадъците.
- Разширяването на информационните кампании за обществеността и бизнеса относно ползите от разделното събиране на отпадъци, координирани с информационните кампании на организациите по оползотворяване, ще допринесе за подобряване на ефективността на системата.
- Икономически инструмент, който би могъл да доведе до ефективно разделно събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.

3.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

3.2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци

Управлението на отпадъците включва следните дейности:

- Сметосъбиране;
- Сметоизвозване на отпадъците до регионалното депо за неопасни отпадъци или инсталация за третиране;
- Дезинфекция на съдовете за битови отпадъци;
- Почистване на територии за обществено ползване;
- Почистване на площадките около контейнерите за БО след всяко обслужване на съдовете;
- Обезвреждане.

Ключова предпоставка за успешното управление на отпадъците е наличието на подходяща инфраструктура, отговаряща на съвременните екологични стандарти и технологии за обезвреждане. В тази част на анализа са представени данни за съществуващата инфраструктура за управление на отпадъците в община Девня и тази, за която има готовност или е необходимо да се изгради.

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците дава отговори на следните въпроси:

- Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти?

- Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти?
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците?
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия?

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база и висока обществена отговорност.

Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община Девня има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината или 8540 души към 31.12.2020 г., по официални данни на НСИ.

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване в община Девня се извършват от ДЗЗД „Девня Еко Алианс“ - фирма-изпълнител, избрана чрез процедура за възлагане на обществена поръчка. А дейностите по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на общината се извършват от „Девня Ресайклинг груп“.

Събраните отпадъци се извозват до инсталацията за предварително третиране, собственост на „Екоинвест асетс“ АД, с.Езерово.

Избраната фирма - изпълнител отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от населените места на общината и транспортиране до инсталацията за предварително третиране;
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете за смет и в жилищните райони и транспортирането им до депото.
- Почистване на контейнерните площадки, след обработка на контейнерите и съдовете за отпадъци;
- Почистване и извозване на отпадъци от локални (нерегламентирани) замърсявания с битови, или растителни отпадъци, както и отпадъци от пролетно почистване по заявка;

Образуваните отпадъци се събират смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20 03 01.

Сметосъбирането се извършва по график изготвен от Общинска администрация-Девня.

Ежегодно до 30 октомври със заповед на кмета на общината по чл. 63, ал. 2 от Закона за местните данъци и такси се уведомява населението за обхвата на системата за предлаганата услуга по сметосъбиране и сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване за следващата година.

Системата за организирано сметосъбиране на община Девня е изградена от:

- кофи 240 л. разставени предимно на домакинствата /2 бр. са предоставени на фирми/ – общо 2055 бр., събиращи смесени битови отпадъци. За гр.Девня и с.Кипра честотата на сметоизвозване е един път седмично, за с.Падина е един път на две седмици.

- контейнери 1100 л. /1.1м3/ – 417 бр. предоставени за събиране на смесени битови отпадъци от общински сгради, магазини, фирми и промишлени предприятия.

Честотата на сметоизвозване е следната:

- 280 бр. два пъти седмично
- 127 бр. един път седмично
- 4 бр. два пъти месечно
- 6 бр. един път месечно

График по видове съдове и райони:

Кофи 240 л.

- кв.Девня – 1083 бр. (428 бр. – понеделник, 497 бр. – вторник, 158 бр. четвъртък)
- кв. Река Девня – 195 бр. сряда
- кв.Повеляново – 427 бр. (284 бр. сряда, 143 бр. петък)
- с.Кипра – 187 бр. четвъртък
- с.Падина – 161 бр. през сряда
- Промислена зона – 2 бр. един път седмично – петък

Контейнери 1 м3

- кв.Девня – 89 бр. (73 бр. два пъти седмично понеделник и четвъртък, 15 бр. един път седмично-петък, 1 бр. два пъти месечно)
- кв. Река Девня – 31 бр. (12 бр. два пъти седмично – вторник и петък, 19 бр. един път седмично - петък)
- кв. Химик – 10 бр. един път седмично – петък
- кв.Повеляново – 46 бр. (43 бр. два пъти седмично – вторник и петък, 2 бр. един път седмично - петък, 1 бр. един път месечно).
- с.Кипра – 7 бр. (6 бр. един път седмично – четвъртък; 1 бр. един път месечно)
- с.Падина – 4 бр. (2 бр.два пъти месечно през сряда; 2 бр. един път месечно)
- Промислена зона – 230 бр. (152 бр. два пъти седмично вторник и петък, 75 бр. един път седмично /37 бр. - вторник, 38 бр. – петък/; 2 бр. един път месечно)

Община Девня е намерила различни решения за събиране на отпадъците от обществените места, улиците, паркове и т.н., чрез поставяне на кошчета на подходящи обществени места. На територията на общината са разположени 138 броя тротоарни кошчета за отпадъци, Както следва: за гр.Девня-127 броя, за с. Кипра - 5 бр. и за с. Падина - 6 бр. Графикът на почистването им е два пъти седмично.

Системата по сметосъбиране и сметоизвозване се обслужва от сметосъбираща техника, която включва: 4 броя сметосъбирачи и два броя товарни автомобили.

Сметосъбирането и сметоизвозването на територията на общината се извършва с два броя автомобили – Специален автомобил Мерцедес Еконик и Специален автомобил сметосъбирач МАН.

Резервните автомобили са Специален автомобил сметосъбирач Мерцедес Еконик и Специален автомобил Мерцедес 2631 Актрос.

Специален автомобил Мерцедес Еконик В 8154 ВР

Специален автомобил сметосъбирач МАН В 7239 ТА

Специален автомобил сметосъбирач Мерцедес Еконик В 4018 НН – резерв

Специален автомобил Мерцедес 2631 Актрос В 5835 НХ – резерв

Товарен автомобил Мерцедес Бенц 814 В 8917 КА

Товарен автомобил Мерцедес спринтер В 8167 ВВ - резерв

На територията на общината предстои да бъдат създадени две площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци.

Введена е система за разделно събиране и има сключен договор с оползотворяваща организация за отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.

Битовите отпадъци се обезвреждат след сепариране и сортиране на инсталация за предварително третиране, а негодните за рециклиране, компостиране и/или повторна употреба (около 30%) се депонират на регионално депо в общ. Аксаково.

Община Девня е осигурила и раздала на населението около 200 компостери за фамилно компостиране. В план-сметката за очакваните приходи и разходи от такса битови отпадъци за 2022 г. са заложили средства за осигуряване на компостери на еднофамилни сгради. Община Девня е осигурила 50 броя специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел за многофамилни жилищни сгради.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

ИЗВОДИ:

Изградената система за събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци в община Девня обхваща 100% от населението и осигурява достатъчно на брой съдове и оптималното им обслужване.

Чрез въведената системи за разделно събиране се очаква да се намали количеството на извозваните до инсталацията за предварително третиране отпадъци и да се увеличи процентът на рециклираните и подготвени за повторна употреба.

Очакванията са да се промени и морфологичния състав на образуваните отпадъци в резултат на:

➤ Разширяване и оптимизиране на системите за разделно събиране и компостиране на растителните и биоразградими отпадъци и за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и строителните отпадъци;

➤ Излизането от употреба през 2021 г. на масово използваните в бита пластмасови и комбинирани опаковки за еднократна употреба;

➤ Провеждане на разяснителни и обучителни кампании за информиране на населението, че отпадъка събран разделно, е ценен ресурс.

3.2.2. Претоварни станции и инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл.38, ал.1 от Наредба №6/27.08.2013 г. с посл. изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г., отпадъците предназначени за обезвреждане, чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране. Министърът на околната среда и водите утвърждава със заповед Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в Република България.

По смисъла на Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяванеи обезвреждане на отпадъци под „Предварително третиране” разбираме - всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни понататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Съгласно дефиницията за „предварително третиране” (в наредбата и в директивата) изпълнението на поне една от целите на изискването за промяна на характеристиките на отпадъците е достатъчно, за да се счита, че операцията представлява предварително третиране. Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.

Като основни методи за предварително третиране на смесените битови отпадъци могат да се разглеждат:

- разделно събиране при източника на образуване;
- сепариране (разделяне) по фракции на битовите отпадъци;
- биологични методи за третиране на биоразградимата фракция от общия поток на битовите отпадъци;
- смесени методи на механично и биологично третиране на битовите отпадъци.

От съществуващата система за управление на отпадъците в община Девня може да се приеме, че се осъществява предварително третиране на битовите отпадъци в процеса на събирането им и основните методи за обезвреждане са сепариране и депониране.

На територията на община Девня към настоящия момент не е изградена претоварна станция. В общината няма изградени инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци.

На територията на община Девня се генерират основно битови отпадъци, класифицирани като неопасни, производствени и опасни отпадъци от промишления комплекс и инертни отпадъци, които отпадат от строително-ремонтни дейности.

Битовите отпадъци се събират смесено и извозват до инсталация за предварително третиране в с.Езерово, общ. Белостал, където се сепарират (сортират) и негодните за повторна употреба, оползотворяване и рециклиране се депонират.

Чрез предварителното третиране на смесените битови отпадъци бързо ще се достигнат целите за рециклиране на отпадъчни материали от хартия, картон, пластмаса и метал, заложи в ЗУО.

За изпълнение на нормативното изискване относно предварително третиране на отпадъците и с цел намаляване на количествата, подлежащи на депониране Община Девня предвижда в бъдеще:

- Отделяне на биоразградимите от общия поток битови отпадъци, чрез специални съдове и извозването им на площадка за временно съхранение, с цел последващо компостиране.
- Разширяване на въведената система за фамилно/домашно компостиране.
- Отделяне на опасните отпадъци от бита от общия отпадъчен поток, чрез събирането им от фирми, притежаващи разрешително за оползотворяване по реда на ЗУО.
- Отделяне на рециклируемите отпадъци, чрез оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

3.2.3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

Въвеждането на устойчива общинска колективна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща контейнери за разделно събиране с последващо сортиране по видове материали в сепарираща инсталация, и обезпечена със специализирана техника за отпадъци и транспортно обслужваща техника, е един процес, който е икономически приемлив и води до висока ефективност.

Ефективните системи за разделно събиране и последващо оползотворяване на отделните потоци отпадъци са ключът към успешното им управление. Основната концепция на организацията за разделно събиране на отпадъци се състои в това, че всеки отделен продукт се превръща в отпадък, като се смеси в кофата за общо събиране на отпадъци. Разделно събраните хартиени, пластмасови, метални и стъклени опаковки вече не са боклук, а търговски продукт – ценна суровина за промишлеността. Изхождайки от актуалната в момента законова рамка, се определя какъв/или какви именно компоненти от състава на ТБО ще се събират разделно от общия поток генерирани отпадъци.

Изборът и въвеждането на система за разделно събиране подпомага икономиката чрез спестяване на ценни суровини, материали и ресурси и увеличава експлоатационния срок на депата за битови отпадъци.

На територията на община Девня през 2011 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъците от стъкло, пластмаса, картон, хартия и метал, която обхваща две населени места – гр. Девня и село Кипра. Общината има сключен Договор за сътрудничество №1007-274/30.12.2020 г. с организация по оползотворяване „Булекопак” АД.

Оползотворяващата организация има следните ангажименти:

- Грижи се за поддържане доброто състояние на цветните контейнери;
- Възстановява във времето счупените или изгорели контейнери;
- Извършва периодични проверки и следи за спазване на предоставените писмени инструкции за работа по дейността за разделното събиране и качеството на изпълнение на поетите ангажименти от фирмите подизпълнители;
- Следи през годината за качеството и вида на събраните отпадъци от контейнерите, изготвя справки и информира периодично Общината;

- Обработва информацията и предоставя на Общината годишни данни за количествата разделно събрани, сортирани и предадени на крайни преработватели отпадъци от опаковки;
- Контролира транспортирането на разделно събраните отпадъци от контейнерите по утвърдения график.

Към момента на територията на общината са разставени 40 бр. жълти контейнери за отпадъци от хартия и картон, метал и пластмаса и 22 зелени контейнери за стъкло. Разпределението им по населени места е 38 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра жълти контейнери; 20 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра зелени контейнери.

Броят на точките на които са разположени контейнерите в община Девня за разделно събиране на отпадъци от опаковки е 37 точки за жълти контейнери и 21 точки за зелени контейнери. Обслужването на съдовете е два пъти месечно за жълтите и един път на три месеца за зелените контейнери.

Общо за периода 2018-2020 г. от територията на община Девня са събрани разделно 20,610 тона отпадъци, в това число: 10,730 т. хартия и картон, 2,750 т. пластмаса; 0,055 т. метални опаковки и 7,075 т. стъкло.

Една от целите на Община Девня е разширяване и оптимизиране на системата за разделно сметосъбиране. По този начин ще се намалят количествата отпадъци, които ще бъдат транспортирани към инсталацията за предварително третиране в с. Езерово.

Необходимо е въвеждане на система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци, при източника, извозване и самостоятелно третиране на компостираща инсталация. За системата за разделно събиране на зелените отпадъци следва да бъдат закупени специални контейнери, които да бъдат разположени на площадки за временно съхранение.

Необходимо е създаване на организация за разделно събиране, извозване и самостоятелно третиране на строителните отпадъци, съхранението им на временна площадка или рециклиране в териториално близки съоръжения, с цел повторната им употреба.

Разпоредбите на чл.31, ал.1, т. 2 ЗУО изискват до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране и компостиране в общинска или регионална инсталация.

Що се отнася до строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради, системата за тяхното управление, рециклиране и повторна употреба също е нормативно обоснована. Според Рамковата Директива за отпадъци до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

С цел намаляване на количествата отпадъци, подлежащи за депониране от територията на общината се препоръчва на населението всички отпадъци, подлежащи на рециклиране да се изхвърлят в контейнери за разделно събиране или да се предават в пунковете, отговарящи на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Особено внимание се обръща на лицата, извършващи търговска дейност.

3.2.4. Обезвреждане на отпадъци

Обезвреждането на отпадъците, както и предотвратяване на образуването им цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда от отделянето на газове и инфилтрат от протичащите процеси на гниене при депонирането им. Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово

разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво за обезвреждане на отпадъците също са с голямо значение за постигане на целите.

Предварително третиране (сепариране, отсортиране) преди депониране

Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.

Дейности за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

- Засилване прилагането на контрола върху неконтролирано изхвърляне и неконтролирано изгаряне на отпадъци и др. неконтролирани методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество на биоразградимите отпадъци, извозвани до инсталацията за предварително третиране в с. Езерово;
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на зелените отпадъци;
- Насърчаване и разширяване на домашното компостиране;
- Изграждане на временни площадки за съхранение на отделно събраните зелени отпадъци от поддържане на обществени площи - паркове и градини на територията на общината и последващото им компостиране;
- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци, чрез разширяване на системата за разделно събиране в населените места на общината;
- Осигуряване прием на широк спектър отпадъци, различни от обикновените домакински отпадъци, като например: опасни домакински отпадъци, отпадъци от електронно и електрическо оборудване, едрогабаритни отпадъци, градински отпадъци, строителни отпадъци от частни домове, рециклируеми материали и др.;
- Всички други фракции домакински отпадъци, като опасни отпадъци, ОЕЕО и СО от домакинствата, които не се приемат от общинската система за сметосъбиране, ще бъдат приемани на площадки за временно съхранение и оползотворявани или обезвреждани от лицензирани фирми, за да се гарантира, че отпадъците ще бъдат третирани в съответствие с целите на НПУО.

Прилаганите методи за обезвреждане на отпадъците в община Девня към момента са: предварително третиране, сепариране, сортиране, рециклиране, компостиране и депониране на негодните за повторна употреба и/или оползотворяване около 30%. Депонирането се осъществява на регламентирано регионално депо в община Аксаково.

Община Девня спазва напълно изискванията за третиране на битовите отпадъци.

От 2016 година Община Девня извозва битовите отпадъци генерирани на територията ѝ до инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и тяхното обезвреждане, находяща се в село Езерово, местност „Чакмак баир“, общ. Белослав, обл. Варна, собственост на „Екоинвест Асетс“ АД. Годните за рециклиране и компостиране отпадъци се отделят, а останалите (около 30% от попадналите в инсталацията отпадъци) се депонират на регионално депо в община Аксаково.

Инсталацията за механично – биологично третиране на твърди битови отпадъци, включва: Линия за механично третиране; Балираща машина; - Линия за биологично третиране и Линия за пресяване на стабилизирана на стабилизирана органична фракция (СОФ). В завода в с. Езерово функционира и щредираща линия за производство на модифицирано гориво от отпадъци (RDF).

Инсталацията за механично – биологично третиране (МБТ) на отпадъците. Капацитетът на инсталацията за МБТ е 450 t/ден входящ за преработка отпадък, от които 248 t/ден е капацитета на линията за биологично третиране, в която постъпва сепарираната органична фракция от линията за механично сепариране. Инсталацията за МБТ на твърди битови отпадъци

представлява метално хале от модул тип, в което са разположени всички съоръжения и всички процеси се извършват в закрыта среда /в помещения или затворени съоръжения - тунели/ и биофилтър комплекс, включващ съответните филтри за улавяне и пречистване на неприятните миризми и резервоари за технологични води. След механичното третиране (сортиране), рециклируемите фракции хартия, пластмаси, метал се балират и предават за рециклиране, а органичната фракция постъпва в 10 на брой биотунели с общ капацитет 248 t на денонощие входящ отпадък, където се извършва аеробно разлагане да получаване на стабилизирана органична фракция (компост).

В инсталацията за МБТ на ТБО се третират смесени битови отпадъци системите за организирано сметосъбиране на общини от област Варна, както и от други юридически лица.

Към момента в инсталацията постъпват смесените битови отпадъци, генерирани от населението на общините Варна, Девня, Белослав, Суворово, Ветрино, Дългопол и други.

В инсталацията се сортират и балират и разделно събраните отпадъци от опаковки от системите за разделно събиране на общините Девня, Белослав, Провадия, Дългопол, Суворово, Долни Чифлик, Ветрино, Вълчи дол, Бяла, Аврен, Варна, Балчик, Генерал Тошево, Каварна, Шабла и гр. Добрич.

Инсталацията за МБТ на ТБО е в експлоатация от 27.05.2011г. Технологията, която е приложена за преработката на отпадъците се основава на естествени физико-механични процеси, които не генерират замърсяване на околната среда с прах и вредни емисии.

Доставчик на технологията, чрез своя ексклузивен представител за България – Рисайклинг България ООД, е немската компания Eggersmann Anlagenbau Projekt GmbH, която е водеща в разработването и изграждането на инсталации за механично и биологично третиране на отпадъци на Европейския и световен пазар.

В чисто екологичен план, инсталацията е в пълно съответствие с добрите практики в областта на отпадъците и по отношение на предотвратяване замърсяването на околната среда. На практика няма отделени вредни емисии и миризми, тъй като е изградена система за всмукване и пречистване на въздушните потоци от помещенията чрез биофилтър. От инсталацията не се изпускат отпадни води. Водната система също е от затворен тип, като инфилтратът от отпадъците /или т.нар. технологична вода/ се улавя и използва повторно при процесите на биологично разлагане на органичните отпадъци.

Планирано е изграждането на регионално депо за ТБО в землището на с. Войводино, община Вълчи Дол, която процедура е прекратена поради невъзможност да се използва избраният терен.

По предложение на „Агрополихим“ АД в ОУП на община Девня са обособени устройствени зони за комунално обслужване и стопанство, в които да бъде изградено депо за производствен отпадък - фосфогипс. От 2017 г. „ЕкоСейф“ ЕООД има инвестиционно намерение за изграждане на инсталация за сепариране и предварително третиране на отпадъци. Имотите, които са предвидени за експлоатация се намират северно от утайтеля на „Солвей соди“ до с. Падина. Югоизточно от тези имоти се намира старо общинско депо за индустриални отпадъци, което е изчерпано и следва да бъде предвидена рекултивацията му.

Хвостохранилището, разположено на запад от промишлена зона Юг, собственост на „Солвей соди“ АД и „Девня инвест“ АД е изчерпано, с преустановена експлоатация и следва да бъде рекултивирано.

Общинското депо за неопасни битови отпадъци в местността „Герените“ е спряно от експлоатация, съгласно заповед № 178/21.07.2015 г. на Директора на РИОСВ – Варна.

На основание направения преглед на състоянието на инфраструктурата за третиране на битовите отпадъци, може да се направи извода, че Община Девня към момента не е осигурена с регионално депо за битови отпадъци, което да разполага с необходимия капацитет, осигуряващ приемане на цялото количество подлежащи на депониране битови отпадъци в региона, като на този етап не е решен проблема с изграждане на ново депо.

Отпадъците се обезвреждат по договор с „Екоинвест Асетс“ АД в инсталация за предварително третиране и последващо депониране на неусвоените остатъци в Регионално депо – с.Въглен, община Аксаково.

Биологично третиране

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат (“биоразградими”) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин. Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;
- закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);
- Натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостиращи) за използване като подобрител на почвата);
- изгаряне на градински отпадъци и листа.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на Общината и значителното участие на селскостопанските отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди, е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- ✓ за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- ✓ за изграждане на общинска/регионална инсталации за компостиране аеробно/анаеробно разграждане.

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите може да се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на община Девня е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

3.2.5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания

Старото депо за битови отпадъци в гр. Девня е закрито и е извършена техническа рекултивация на терена. Предстои биологичната му рекултивация.

Депото за строителни и производствени отпадъци, м-ст “Маркузана”, с. Падина, със собственик община Девня е с прекратена експлоатация от 16.07.2009 г. със Заповед №

165/12.08.2009 г. на директора на РИОСВ-Варна. За депото има съгласуван Работен проект за техническа и биологическа рекултивация. Проектът е съгласуван с нужните институции, изготвен е Комплексен доклад за оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания за строежа, съгласно ЗУТ, в резултат на което е издадено разрешение за строеж. Община Девня не разполага с финансов ресурс за изпълнение на проекта, поради ограничения си и напълно разпределен по приоритети общински бюджет за текущата година и търси възможности за външно финансиране.

На територията на община Девня няма нерегламентирани сметища.

Въпреки, че системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване е обхванала всички населени места в община Девня, все още в покрайнините на почти всички населени места се формират нерегламентирани замърсявания, които периодично се почистват. Тези замърсявания са с битови, градински, селскостопански и строителни отпадъци.

Обикновено отпадъците се изхвърлят от граждани или фирми, живеещи в близост до терени, които вече са замърсени. Поради високата цена на транспортните услуги у нас, видовете отпадъци като тези от строително-ремонтна дейност, от растениевъдна дейност и други, които гражданите са задължени нормативно сами да извозват на регламентирани депа или площадки, след заплащане на съответната такса, обикновено се изхвърлят някъде в околоселищните райони.

Нерегламентираните замърсявания нарушават ландшафта, замърсяват почвите, повърхностните и подземните води и представляват източник на зарази и неприятни миризми.

Продължава да е актуален проблемът с периодичното образуване на нерегламентирани замърсявания от неконтролирано изхвърляне на битови, градински и животински отпадъци, наблюдавани предимно в периферията на населените места и дерета.

Общината предприема необходимите мерки и всички нерегламентирани сметища се ликвидират и почистват своевременно. На всички почистени терени е необходимо да се поставят забранителни табели с размера на санкциите за нарушителите.

При установяване на нови локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община Девня.

ИЗВОДИ:

Основният метод за обезвреждане на битовите отпадъци в община Девня е предварително третиране, сепариране и сортиране на рециклируемите и биоразградими отпадъци на инсталация в с. Езерово, община Белослав и депониране на негодните за повторна употреба около 30% отпадъци на Регионално депо в община Аксаково.

Въведената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки дава добри резултати и трябва да бъде оптимизирана и да се повиши екологичната култура на населението за правилното ѝ използване и разделно събиране още в домакинствата.

Необходимо е да се предвиди въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите и строителни отпадъци в общината.

Старото общинско депо е закрито с извършена техническа и предстои биологичната му рекултивация. Всички нерегламентирани сметища са ликвидирани, а при възникване на нови локални замърсявания същите се почистват своевременно.

3.3. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

Настоящият анализ съдържа основен преглед на нормативните документи в областта на управление на отпадъците на национално ниво, като основа за разработване на стратегически документи и определяне на приоритетите за следващия програмен период до 2028 г.

Целта на анализа е да се посочат:

- Какви са основните принципи на националното законодателство по управление на отпадъците и кои са основните ангажименти, които поставя към местните власти;
- Систематизиране на основните компетенции и правомощия на общините (в частност Община Девня) в областта на управление на отпадъците и възможни подходи за тяхното изпълнение, с акцент върху най-новото законодателство;

За осигуряване на необходимата информация за анализа са проучени националните нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общината, свързани с управлението на отпадъците.

НАЦИОНАЛНА НОРМАТИВНА РАМКА

Националната нормативна уредба се основава на основните принципи, на които стъпва европейското екологично право в сектор „Отпадъци“. Националното ни законодателство е хармонизирано с европейското право и въвежда петстепенната йерархия на управление на отпадъците. Аналогично на европейското право, българската нормативна уредба, съдържа един рамков Закон за управление на отпадъците и редица специфични подзаконови актове.

Националното законодателство и политика в областта на управление на отпадъците се основават на следните основни принципи при управление на отпадъците:

✓ „Предотвратяване“ - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.

✓ „Разширена отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“ – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

✓ „Превантивност“ – потенциалните проблеми с отпадъците, трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

✓ „Близост“ и „Самодостатъчност“ – отпадъците, трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.

✓ „Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Йерархия на управление на отпадъците

Йерархията на отпадъците описва международно признат подход за устойчивото управление на отпадъци, който е отразен и в Европейската Рамкова директива за отпадъците 2008/98/ЕС с посл. изм. с Директива (ЕС) 2018/851. Този подход е възприет в България посредством Закона за управление на отпадъците. Йерархията при управление на отпадъците определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците.

Спазването на йерархията за управление на отпадъците осигурява ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин.

Йерархията задава пет възможни начина за правителствените институции, местните власти и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- Обезвреждане (депонирание, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Действащи закони и подзаконовни актове на национално ниво

Основният законодателен инструмент в областта на управлението на отпадъците в България е Законът за управление на отпадъците (ЗУО), в сила от 13.07.2012 г. (обн.ДВ, бр.53/2012, последно доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021 г.). В Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове към него подробно са описани задълженията на органите на местно самоуправление и местна администрация за управление на отпадъците.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО)

Законът и подзаконовите актове към него се отнасят до следните видове отпадъци:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

С последното изменение и допълнение на Закон за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021 г.) се въведоха изискванията на приетия на ниво ЕС през 2018 г. законодателен пакет „Отпадъци“, и по специално Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и частично да транспонира Директива (ЕС) 2018/850 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

Пакет „Отпадъци“ въведе следните основни промени в европейското законодателство, които следва да бъдат изпълнявани от всички държави-членки:

- Целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци е завишена до 65% през 2035 г., за да се извлекат съществени екологични, икономически и социални ползи и да се ускори преходът към кръгова икономика. Въведени са междинни цели от 55% и 60% съответно за 2025 г. и 2030 г.;
- С цел допълнително стимулиране на прехода към кръгова икономика е въведена цел за намаляване до 10 % на депонираните битови отпадъци до 2035 г.

Законът за управление на отпадъците е нормативния акт, който регламентира всички основни ангажменти на общини, производители и оператори на дейности с отпадъци, както и изискванията за разделно събиране и за постигане на целите по рециклиране на отпадъци. Респективно тези изисквания налагат промени в ЗУО, които са приети с последното изменение и допълнение на закона и са в сила от 05.03.2021г.

Действащите подзаконовни нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

- Подзаконовни нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации:
 - Наредба № 7 от 24 август 2007г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр.81 от 17.09.2004г.).
 - Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (в сила от 13.09.2013г.).
- Подзаконовни нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:
 - Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците (Обн., ДВ, бр.66 от 08.08.2014г.).
 - Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр.51 от 20.06.2014г.).
- Подзаконовни нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

– Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.).

– Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса (Приета с ПМС № 76 от 12.04.2016 г., в сила от 16.06.2016 г.).

– Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци (Приета с ПМС № 195 от 10.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 59 от 18.07.2014 г.).

➤ Подзаконовни нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

– Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017г., обн. ДВ бр.11 от 31.01.2017г.).

– Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (Приета с ПМС 267 от 05.12.2017г, обн., ДВ, бр. 98 от 08.12.2017г.).

– Наредба №3 от 05.08.2014г. за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр.70 от 22.08.2014г.).

– Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС №201 от 04.08.2016г., обн., ДВ, бр.63 от 12.08.2016г.).

– Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки (в сила от 06.11.2012 г., Приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г., обн., ДВ, бр.85 от 06.11.2012г.).

– Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС №351 от 27.12.2012г., обн., ДВ, бр.2 от 8.01.2013г., в сила от 08.01.2013г.).

– Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (Приета с ПМС №352 от 27.12.2012г., обн. ДВ, бр.2 от 08.01.2013г.).

– Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (Приета с ПМС №256 от 13.11.2013г., обн. ДВ, бр.100 от 19.11.2013г., в сила от 01.01.2014г.).

– Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС №11 от 15.01.2013г., обн., ДВ, бр.7 от 25.01.2013г., в сила от 25.01.2013г.).

– Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.).

Основни ангажменти на общините, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажменти на общините, свързани с управлението на отпадъците.

Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

1. Осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. Събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им. Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лицата/фирмите, на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;

3. Почистването на уличните платна, площади, алеи, паркове и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;

4. Избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;

5. Организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Управлението на строителните отпадъци е регламентирано по-подробно в Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Със ЗУО от 2012г. отпада задължението на общините да осигуряват депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата, като се въвеждат цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци (строителни отпадъци, с изключение на почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние), несъдържащи опасни вещества;

6. Разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. С чл.33 от ЗУО се въвеждат изисквания към търговските обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места над 5000 жители и курортните населени места да събират разделно отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и да ги предават на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО и/или на организация по оползотворяване;

7. Организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства, електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми). Кметът организира контрола за изпълнението на договори с организации по оползотворяване или с други лица, притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци;

8. Изпълнението на решенията на общото събрание на регионалното сдружение, в което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;

9. Организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от и негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;

10. Осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. С това се цели подобряване на услугите за разделно събиране на отпадъците за потребителите и подпомагане на общините за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците. Следва да се подчертае, че нормата на ЗУО е достатъчно гъвкава и предоставя на общините възможност както да осигурят площадки общинска собственост за някои или за всички видове отпадъци, които домакинствата и фирмите

могат да оставят безвъзмездно, така и да сключат договори с лица, които разполагат с площадки за един или няколко вида отпадъци;

11. Поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци;

12. Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, и организиране на почистването им;

13. Съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

14. Осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общините, чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците.

15. Разработва общинска наредба за управление на отпадъците, като постоянно контролира изпълнението ѝ;

16. Организира внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок, съгласно Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;

17. Предлага за одобряване от общинския съвет такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;

18. Определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките (отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини).

19. Предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново/и съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ. Тези действия се извършват съвместно с другите кметове на общините, включени в Регионалното сдружение или самостоятелно в случай, че общината не участва в сдружение.

ЗУО регламентира и обхваща на контролните правомощия на общините, като кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

1. Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;

2. Дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;

3. Площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);

4. Спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22;

5. Изоставянето на битови отпадъци и нерегламентираното им изхвърляне (в сила от 01.01.2019г.);

6. Организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Съгласно чл.118 от ЗУО кметът на общината по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали упражнява контрол за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности, съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

ЗУО регламентира също видове контрол, минимална честота на контролните проверки и актовете, които се съставят от контролните органи в т.ч. от общините, съобразно техните

компетенции по закона, както и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат.

Изисквания относно управлението на строителните отпадъци:

ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали въвеждат специфични изисквания и ангажменти на общините, по отношение на строителните отпадъци, свързани с организиране на събирането, оползотворяване и обезвреждане на тези отпадъци, образувани при ремонтната дейност на домакинствата. Общината има ангажимент и в случаите, когато самата тя е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи, както и в случаите, когато местната администрация е компетентна да одобрява и разрешава инвестиционните проекти, и по-конкретно – одобрението на планове за управление на отпадъците.

Тези компетенции са свързани със следните текстове на ЗУО:

➤ третирането и транспортирането на отпадъците от строителни площадки и от премахването на строежите се извършват от възложителя на строежа или от собственика на строителните отпадъци;

➤ предаването и приемането на строителните отпадъци се извършва само въз основа на писмен договор с лица, притежаващи разрешение или регистрация по ЗУО.

➤ считано от 14.07.2014 г. възложителят на строителни и монтажни работи (включително общините, когато са възложители на строителни дейности), с изключение на текущи ремонти, и възложителят на премахване на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителни отпадъци в обхват и съдържание, определени Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г.

Изискването не се прилага за:

1. премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 кв. м;
2. премахване на сгради с паянтова конструкция;
3. реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
4. промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
5. строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
6. изграждане, реконструкция, основен ремонт и премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1500 линейни метра в урбанизирани територии;
7. изграждане, реконструкция и основен ремонт на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 5000 линейни метра извън урбанизирани територии;
8. премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1000 линейни метра извън урбанизирани територии;
9. изграждане, рехабилитация, основен ремонт, реконструкция и премахване на пътища с дължина до 500 линейни метра;
10. премахване на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган, с РЗП, по-малка от 300 кв. м;
11. изграждане и премахване на строежи от шеста категория;
12. всички текущи ремонти.

При строителство, разрушаване на законни строежи и доброволно премахване на незаконни строежи или на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи,

възложителят носи отговорност за изпълнението на целите, свързани с подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от строителни отпадъци.

Принудителното премахване на незаконни строежи или на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи се извършва от собственика или изпълнителя на разрушаването селективно по материали. Кметът на съответната община отговоря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Тези разходи са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на съответната община подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение за събиране на вземането от задължените лица по реда на Граждански Процесуален кодекс (ГПК).

С наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО общините следва да регламентират реда и начина за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата, например:

- забрана за изхвърляне на строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата в контейнерите за битови отпадъци;
- възможността гражданите да предават безвъзмездно определени количества строителни отпадъци от ремонтната дейност;
- задължението на гражданите и фирмите да предават отпадъците от ремонтни дейности на депа или други съоръжения за третиране на строителни отпадъци и условията за това.

Изисквания относно системите за разделно събиране на отпадъци:

Съгласно ЗУО системата за разделно събиране се организира в съответствие с принципа „разширена отговорност на производителя“ - чрез сключване на договори с организации по оползотворяване. На национално ниво са приети шест отделни наредби за управление на масово разпространените отпадъци (МРО):

- Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване
- Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата „разширена отговорност на производителя“ да бъде включен и този отпадъчен поток.

Наредбите поставят изисквания към производителите и вносителите на съответните продукти, които след тяхната употреба се превръщат в отпадъци, и определят възможните начини за прилагане на принципа „разширена отговорност на производителя“. В наредбите са посочени и ангажименти на кметовете на общините с оглед изграждане на системите за разделно събиране на МРО и намаляване на количествата депонирани отпадъци.

Ползите за общините от сътрудничеството с организациите по оползотворяването са свързани с намаляване количествата битови отпадъци, които общините иначе трябва да събират и третират, и с намаляване финансовите средства за това третиране.

В системата за разделно събиране на опасните битови отпадъци, които не попадат в обхвата на наредбите по управление на масово разпространените отпадъци се включват – кутии от бои и лакове от ремонтната дейност и остатъци в тях, градински химикали, вкл. пестициди, продукти от грижи за домашни животни, химически вещества и препарати, използвани в домакинствата вкл. дезинфектанти. Те могат да се събират както чрез мобилни пунктове

(специално оборудвани автомобили) и предварително оповестяване на графичите за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, които общините трябва да осигурят.

Изискванията по отношение на видовете рециклируеми отпадъци, целят подобряване на услугите за разделно събиране на отпадъците за потребителите и подпомагане на регионите за управление на отпадъците за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците. Следва да се подчертае, че нормата на ЗУО е достатъчно гъвкава и предоставя на общините възможност както да осигурят площадки общинска собственост за някои или за всички видове отпадъци, които домакинствата и фирмите могат да оставят безвъзмездно, така и да сключат договори с лица, които разполагат с площадки за един или няколко вида отпадъци. Осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други е задължение за всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общините, и при необходимост в други населени места, съгласно чл. 19, ал.3, т.11 от ЗУО. В случай, че не са осигурени, отчисленията за обезвреждане на отпадъците на депа се увеличават с 15 на сто за периода до осигуряването им.

Финансови последици и стимули за общините, произтичащи от ЗУО:

Съгласно Закона за управление на отпадъците, размерът на отчисленията за битови отпадъци по чл.64 от ЗУО намалява, когато целите в съответния регион за управление на отпадъците са изпълнени от общините, в съответствие с решението на общото събрание на регионалното сдружение за разпределение на задълженията между общините за изпълнение на целите, както следва:

- с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1;
- с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2;
- с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 3 - 6 съгласно сроковете в § 15, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби;
- с 50 на сто за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци, съгласно сроковете в § 15, ал. 5 от преходните и заключителните разпоредби.

Намаленията в размера на отчисленията се прилагат независимо едно от друго. При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци таксите за депониране се увеличават с 15%. Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините. С изменения през 2017 г. в Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. Размерът на отчисленията за всеки тон депониран отпадък на депата до 2022 г. и всяка следваща година е както следва:

- за депата, които отговарят на нормативните изисквания:

Таблица 32: Размер на отчисленията за всеки тон депониран отпадък до 2022 г. и всяка следваща година

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

- за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, които общините следваше да достигнат до средата на 2009 г., отчисленията се заплащат в двоен размер за съответната година, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в §4 от допълнителните разпоредби на Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Въвеждането на икономически инструменти, които да стимулират общините и другите задължени за постигане на рециклиране и оползотворяване юридически лица, е препоръка на ЕК и предварително условие за проектите, финансирани от европейските фондове за всички страни членки на ЕС. Ето защо общините трябва внимателно ежегодно да планират изразходването на приходите от отчисленията за депониране. Тези приходи могат да се използват от общините за финансиране на инвестиционни проекти в областта на отпадъците, включително за съфинансиране от страна на общините на проектите, финансирани от ОПОС, както и за финансиране на експлоатационни разходи, свързани със системите за разделно събиране на битовите отпадъци, за транспортиране на разделно събраните отпадъци, тяхното последващо сепариране, рециклиране или друг вид оползотворяване, както и за информационни кампании за населението и бизнеса относно управление на отпадъците, както и за изготвяне на програми за управление на отпадъците.

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

Стратегически документи, свързани с управлението на отпадъците на национално ниво с нов програмен период

Пети Национален план за управление на отпадъците в Република България за периода 2021–2028 г.

Изпълнявайки ангажиментите по постигане на заложените в Европейското законодателство цели, България предприема стъпки за трансформиране на икономиката си от линейна към кръгова. Промяната в рамковото законодателство по отпадъци е една от най-важните и първостепенни крачки в прехода към кръгова икономика на ЕС. Страната е разработила нов пети *Национален план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г.* и проект на *Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021–2027 г.*, с които се поставят нови цели и изисквания. НПУО е основния стратегически документ в сектора „Отпадъци“ и е изработен от Министъра на околната среда и водите. Документът дефинира трите основни цели и за тяхното постигане са разработени 5 програми (с 2 подпрограми).

Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците. НПУО 2021-2028 г. и НППОО са одобрени с Решение №459 на МС от 17.06.2021г.

Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.

Изготвянето на Стратегията и плана на действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г. е в изпълнение на мярка 589 „Изготвяне на *Национална стратегия във връзка с пакета за кръгова икономика*“ от *Програма за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г.*, като една от поставените цели (Цел 147) за постигане на ресурсна ефективност чрез прилагане на йерархията при управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляване на депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Разработването на стратегията и план за действие за периода 2021-2027 г. е част от мерките от пакета за преход към кръгова икономика на национално ниво. Планът за действие обхваща действия в следните области:

- Производство, в т.ч. пакетиране на продуктите и производствени процеси;
- Потребление;
- Управление на отпадъците, което заема централно място в кръговата икономика, чрез прилагане на практика на йерархията на ЕС за отпадъците;
- Преход от отпадъци към ресурси – насърчаване на пазара на вторични суровини, в т.ч. суровини от изключителна важност Действия в областта на приоритетни области като

рециклиране на пластмаси, управление на хранителните отпадъци, основни суровини, отпадъци от строителство и събаряне, биомаса и продукти на биологична основа, иновации, инвестиции и други хоризонтални мерки.

Целта е да се изготви стратегически документ и конкретен план за действие, чрез които да се формулират националните цели в областта на кръговата икономика. На базата на задълбочен анализ на ситуацията, следва да се очертаят приоритетните области на стратегията и плана за действие, да се предложат подходящи механизми за партньорство между публичния и частния сектор и механизми за мониторинг на изпълнението.

Специфичните цели са свързани с:

- Предпоставки за постигане на устойчива, нисковъглеродна и конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите;
- Насърчаване на бизнес инициативи, иновации и трансфер на технологии за постигане на целите на кръговата икономика на национално и европейско ниво;
- Формулиране на необходимите политически действия на национално и местно ниво, както и изменения на регулаторната рамка;
- Създаване на партньорски механизъм за изпълнение на плана за действие, с участие на публичния сектор на национално и местно ниво, бизнеса и неправителствения сектор;
- Постигане на възможно най-добро управление на отпадъците, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, като вземат предвид осъществимостта от икономическа и технологична гледна точка и ползите за околната среда и здравето. Включване на целесъобразни мерки на национално ниво относно събирането, разделянето и оползотворяването на отпадъци, съдържащи значително количество от суровини от изключителна важност.

Поради естеството си, *Стратегията за действия за преход към кръговата икономика* се явява междусекторна стратегия. Тя стъпва върху и надгражда мерките, заложи в проектите на нови секторни стратегии и програми, основни сред които са в областта на икономиката, опазване на околната среда и регионалното развитие. *Стратегията и планът за действие за прехода към кръгова икономика* не попадат в йерархична зависимост с други планове и програми на национално и местно ниво, но съобразяват и не противоречат на действащи планове, програми и други стратегически документи на европейско и национално ниво, като например: *Европейската зелена сделка*, *Новия план за действие към кръговата икономика от 2020 г.* на Европейската комисия, *Стратегията за пластмасите в кръговата икономика от 2018 г.*, *Национална програма за развитие България 2030*.

Нов план за действие относно кръговата икономика (приет на 11.03.2020г.)

Новият план за действие за кръговата икономика е един от основните градивни елементи на Европейския зелен пакт, новата европейска програма за устойчив растеж. Предлагайки мерки по отношение на целия жизнен цикъл на продуктите, новият план за действие има за цел да подготви икономиката за екологосъобразно бъдеще, да укрепи конкурентоспособността, като същевременно защитава околната среда и предоставя нови права на потребителите. Надграждайки върху свършеното от 2015 г. насам, новият план е насочен към проектирането и производството в кръговата икономика, за да се гарантира, че използваните суровини остават в икономиката на ЕС колкото е възможно по-дълго. Планът за действие за кръговата икономика съдържа мерки за:

– Превръщане на устойчивите продукти в норма в ЕС. Комисията ще предложи законодателство в областта на политиката за устойчиви продукти, за да гарантира, че продуктите на пазара на ЕС са проектирани да издържат по-дълго, по-лесни са за повторна употреба, ремонт и рециклиране, и включват възможно най-много рециклирани материали, а не първични суровини. Еднократната употреба ще бъде ограничена, преждевременното излизане от употреба ще бъде поставено под контрол, а унищожаването на непродадените дълготрайни стоки ще бъде забранено.

– Повече права за потребителите. Потребителите ще имат достъп до надеждна информация по въпроси като възможностите за ремонт и трайността на продуктите, за да могат да взимат устойчиви от екологична гледна точка решения. Те ще могат да се възползват от истинско „право на ремонт“.

– Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси и където потенциалът за кръгова икономика е голям. Ще се предприемат конкретни действия относно: електроника и ИКТ — инициатива за кръгова електроника за постигане на по-дълъг жизнен цикъл на продуктите и подобряване на събирането и третирането на отпадъците:

✓ акумулаторни батерии и превозни средства — нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии с цел повишаване на устойчивостта и насърчаване на кръговия потенциал на акумулаторните батерии

✓ опаковки — нови задължителни изисквания относно това какво се допуска на пазара на ЕС, включително намаляване на (свърх)опаковането

✓ пластмаси — нови задължителни изисквания за съдържанието на рециклирани материали и специален акцент върху пластмасовите микрочастици, както и пластмасите на биологична основа и биоразградимите пластмаси

✓ текстилни изделия — нова стратегия на ЕС за текстила с цел засилване на конкурентоспособността и иновациите в сектора и насърчаване на пазара на ЕС за повторна употреба на текстилните продукти

✓ строителство и сгради — всеобхватна стратегия за устойчива архитектурна среда, с която се насърчават принципите на кръговата икономика

✓ храни — нова законодателна инициатива относно повторната употреба с цел да бъдат заменени опаковките, съдовете и приборите за еднократна употреба в хранителния сектор с продукти за многократна употреба.

– Гаранция за по-малко отпадъци. Усилията ще бъдат насочени към избягване на производството на отпадъци като цяло и преобразуването им във висококачествени вторични ресурси, за които е необходим добре функциониращ пазар на вторични суровини. Планът за действие съдържа и поредица от действия за свеждане до минимум на износа на отпадъци от ЕС и за справяне с незаконния превоз на отпадъци.

Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха в България 2020-2030 г.

Програмата включва целите, приложимите мерки, които трябва да доведат до намаляване на емисиите, сроковете за прилагането на мерките, необходимите финансови средства и отговорните институции. Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление. В Законодателни приоритети в сектора на отпадъците и управление на отпадъците в програмата е посочена Стратегическата цел 2 за 2030 г., която гласи:

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

– Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.

– Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.

– Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.

– До 2035 г. количеството депонирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.

Целта ѝ е да направлява работата на европейските институции през следващите пет години, като предоставя цялостна рамка и насока за тази цел В „Новата стратегическа програма за периода 2019 – 2024 г.“ са начертани приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще предоставят насоки за работните програми на останалите институции на ЕС.

Основните приоритети на стратегическата програма са

- защита на гражданите и свободите,
- развиване на здрава и динамична икономическа база,
- изграждане на неутрална по отношение на климата, зелена, справедлива и социална Европа,
- насърчаване на европейските интереси и ценности на световната сцена.

В програмата се посочват насоките и мерките за постигането на тези цели.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

С Решение № 621 от 25.10.2019 г. на Министерски съвет беше одобрена Националната стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България. Целта на Стратегията е да служи като референтен документ, определящ рамка за действия за адаптиране към изменението на климата и приоритетни направления до 2030 г. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Рамковият документ очертава рисковете и уязвимостите в различните икономически сектори, междусекторните връзки по отношение на тези рискове и уязвимости, както и макроикономическите последици от изменението на климата като цяло. Към Стратегията като приложения са включени девет секторни оценки (сектор земеделие, биоразнообразие и екосистеми, енергетика, гори, човешко здраве, туризъм, транспорт, градска среда и води), анализ на макроикономическите последици от изменението на климата и оценка на сектор „Управление на риска от бедствия“.

Актуализация на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 година (приета с Решение №306 на МС от 07.05.2020г.)

Това е основният документ за регионално и пространствено развитие, който определя дългосрочните перспективи, цели и приоритети на държавната политика за намаляване на дисбаланса в развитието на националната територия и съответствието ѝ с другите секторни и хоризонтални политики. Актуализирането е обвързано и с новата Оперативна програма за развитие на регионите за периода 2021-2027 г., като определя териториалната основа за провеждане на държавната политика за регионално развитие, в т.ч. и със средства от европейските фондове. В актуализираната концепция са отчетени действащите стратегически документи на международно равнище в областта на регионалното и пространственото развитие, Морския пространствен план на Република България и националните стратегически документи за развитие на секторните и хоризонталните политики.

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране на ниво 2 за периода 2021-2027 г.

ИТСП за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 е средносрочен стратегически планов документ, който определя политическата, икономическата, пространствената и тематична рамка на развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027 г. Стратегията за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 е разработена в съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на регионално ниво на секторните стратегии в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда.

ИЗВОДИ:

На европейско ниво е прието ново обширно и много амбициозно законодателство в сектора на управление на отпадъците, основаващо се изцяло на стратегическите и политически документи за „кръгова икономика“ и „нулеви отпадъци“;

Очаква се в следващите пет години ЕК да направи допълнителни проучвания и е възможно въвеждане на нови още по-амбициозни законодателни изисквания, относно хранителните отпадъци, отпадъците от текстил, отпадъците от строителство и др.

Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците е хармонизирано с европейското законодателство;

Националните програми с финансиране от ЕС за новия програмен период 2021-2028 г. следва да бъдат в синхрон с европейските политически и стратегически документи, по-конкретно относно „кръговата икономика“, както и националните стратегически документи, определящи визията за развитие на България. Чрез действията на равнище ЕС ще се стимулират инвестициите, ще се задълбочи единният пазар и ще се създадат благоприятни условия за иновациите и за участието на всички заинтересовани страни;

Законодателните предложения относно отпадъците, съдържат дългосрочни цели за намаляване на депонирането и за по-добра подготвеност за повторното използване и рециклирането на основни потоци от отпадъци, като битовите отпадъци и отпадъците от опаковки. Целите следва да помогнат за постепенно преминаване към най-добри практики по предотвратяване образуването на отпадъците и да насърчат регионалните звена към предприемане на действия за набавяне на необходимите инвестиции в управлението на отпадъците, с цел усъвършенстване и надграждане на съществуващата инфраструктура.

3.4. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

В анализа е засегната общинската нормативна уредба на Община Девня. Анализирани са нормативните документи в областта на управление на отпадъците на общинско ниво. Целта на анализа е да се посочат отговори на следните въпроси:

- Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците;
- Местната нормативна уредба съдържа ли минималните изисквания на ЗУО;
- Разработени ли са общински програмни документи, които да отразяват националните програмни документи за управление на отпадъците и да съдържат съответни мерки.

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА ОБЩИНСКО НИВО:

Във връзка с изпълнение на изискванията поставените в ЗУО, Община Девня е разработила следните нормативни документи, в които са регламентирани правата и задълженията както на местните власти, така и на физическите и юридически лица, определени са условията и реда за управление на отпадъците на територията на общината:

- **Наредба № 1 за обществения ред в община Девня**, приета на 27.07.2016 г. с Решение № 122, Протокол № 10 на Общински съвет – Девня.

Конкретните разпоредби, касаещи управлението на отпадъците са следните:

Чл.3 Забранява се:

т.6. Повреждането и/или раз местването на обозначителни знаци и информационни табели, пътни знаци, осветителни тела, контейнери и други съоръжения за отпадъци; декоративни, поставени с разрешение на Кмета на Община Девня, ако деянието не съставлява престъпление;

т.9. Паленето на огън, хвърлянето на неугасени цигари, клечки кибрит и други огнеопасни предмети, както и извършването на огнеопасни и взривоопасни дейности, извън определените за целта места;

т.10. Събирането на лечебни, декоративни и защитени растителни видове в територии, неразрешени от общината, както и тяхната продажба

т.12. Повреждането, изсичането или изкореняването на дървета, храсти и друга растителност без разрешение на Кмета на общината.

т.13. Рязането, късането и изкореняването на цветя, дървесни видове и клоните им, както и газенето на обособените тревни площи;

т.16. Замърсяването с дребни отпадъци от семки, опаковки на хранителни и др. вид продукти на обществени места.

Чл.5 (1) Поддържането на естетичен вид на населеното място изисква редовно почистване на улици, площи, градини, паркове, зелени площи, дворове, междублокови пространства, общите части на сградите - етажна собственост, производствените и обществени сгради и местата около водните басейни, паркингите и др.

Чл.11 Забранява се:

т.1. Формирането на временни депа за изкопни земни маси без разрешение на Кмета на Община Девня.

Чл.15. Забранява се:

т.2. Допускане изтичането по обществени терени – тротоари, улици и площи на фекални води от попивни или черпателни ями.

Чл.30. Забранява се:

т.1. Изхвърляне на строителни отпадъци и/или изкопни земни маси извън определените от общината места.

Чл.39. Вторичните суровини и амбалаж от временните пунктове за изкупуване се извозват и теренът се почиства от фирмите, извършващи дейността.

- **Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Девня.** Наредбата е приета с Решение № 482/17.12.2014 г. на ОбС - Девня. Наредбата е по чл.22 от Закона за управление на отпадъците. Тя е основен нормативен акт на общинско ниво за прилагане на действащото законодателство, програмни документи и политики в сектора „Управление на отпадъците“.

Чл. 1 С тази наредба се уреждат:

(1) Екологосъобразното управление на отпадъците на територията на община Девня, като съвкупност от права и задължения, решения, организация на дейност и контрол, свързани с образуването и третирането на отпадъци с цел да се предотврати или намали вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

(2) Условията и реда на дейностите по изхвърлянето, събирането /включително и разделно/, транспортирането, третирането и оползотворяването на следните видове отпадъци на територията на община Девня:

1. Битови отпадъци
2. Строителни отпадъци
3. Биоразградими отпадъци
4. Отпадъци от опаковки
5. Отпадъци от хуманната медицина
6. Излезли от употреба МПС
7. Негодни за употреба автомобилни гуми
8. Утайки от ПСОВ
9. Едрогабаритни отпадъци
10. Отпадъци от черни и цветни метали /ОЧЦМ/
11. Батерии и акумулатори
12. Отработени масла
13. Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/

(3) Наредбата не се прилага за:

1. Радиоактивни отпадъци

2. Отпадъчни газове, изпускани в атмосферния въздух;
3. Отпадъчни води;
4. Незамърсена почва и други материали в естествено състояние, изкопани по време на строителните дейности, когато е сигурно, че материалът ще бъде използван за целите на строителството в естественото си състояние на площадката, от която е изкопан;
5. Естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, използвани в земеделието и лесовъдството, или за производството на енергия от такава биомаса чрез процеси или методи, които не увреждат околната среда и не застрашават човешкото здраве;
6. Трупове на умрели, но не заклани животни, включително такива, които са убити, за да се прекрати разпространението на епизоотични болести;
7. Отпадъци, получени от проучването, добива, преработването и съхраняването на минерални суровини и при експлоатация на кариери по Закона за подземните богатства и класифицирани като "минни отпадъци";
8. Излезли от употреба експлозиви.

(4) Финансовото осигуряване на дейностите по третиране на отпадъците и заплащане на съответната услуга.

(5) Глобите и санкциите за нарушаване на фиксираните в наредбата норми

(6) Задълженията на Общинския съвет, Кмета на общината, общинската администрация, физическите и юридически лица относно дейностите по управление на отпадъците.

Чл.2 (1) Дейностите по третиране на опасните отпадъци, посочени в гл. I ал.2, т.11,12,13 се извършват от лица притежаващи разрешително по чл.35, ал.1 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ или комплексно разрешително, издадено по реда на гл.VII, раздел II от Закона за опазване на околната среда /ЗООС/

(2) При извършване на дейностите по ал.1 се спазва и Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци.

Чл.3 Наредбата е задължителна за всички населени места на територията на община Девня и се отнася до всички физически лица които живеят или временно пребивават на територията на общината, както и до фирмите и техните поделения, организации и учреждения, развиващи дейности на територията на общината.

В Наредбата подробно са обхванати условията, реда и начина, по които се извършва управлението на всички видове отпадъци, генерирани на територията на община Девня. Регламентирани са задълженията на Кмета на общината, Общинския съвет, физически и юридически лица, във връзка с дейностите по управление на отпадъците. Изпълнението на регламентираният разпоредби е задължение на всички граждани, фирми и други организации, пребиваващи или осъществяващи дейност на териториалните граници на общината, както и за всички лица, които временно пребивават на територията на общината. Действащата в общината наредба отговаря на съществените изисквания за съдържание, произтичащи от ЗУО.

- **Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на територията на Община Девня** е приета на основание чл. 62, ал. 10 от ЗУТ и влиза в сила от 07.04.2008г., съгласно Решение №77, прието по Протокол № 6/27.03.2008г. от заседание на Общински съвет - Девня.

Чл. 36. (1) Обществените зелени площи се използват само съобразно основното им предназначение по чл. 1, ал. 2.

(2) В обществените зелени площи се забранява:

1. строителство на допълнителни обекти за обществено обслужване, освен предвидените в ЗУТ;
2. нанасянето на повреди върху растителността;
3. поставянето по дърветата на рекламни-информационни елементи или други съоръжения;
4. ходенето по тревните масиви в представителните зелени площи, съгласно утвърден списък, освен в специално обозначените за целта места;
5. преминаването и паркирането на МПС, с изключение на тези със специален режим;
6. нанасянето на повреди на парковата мебел, съоръженията и настилките;

7. разхождането на свобода на домашни животни, извън определените и обозначените за това места;
8. замърсяване на зелените площи, алеи, детски площадки и други съоръжения с животински екскременти;
9. предизвикването на шум и безпокойство, които пречат на останалите посетители;
10. изхвърлянето на отпадъци извън определените за целта съдове;
11. събирането на семена, плодове, резници, брането на билки;
12. насипване на осолен сняг, пясък и химикали в зелените площи и на не по-малко от 1 м. от стволовете на дървета и храсти, както и върху цветя и тревни площи, в следствие на зимното почистване и при миене и метене на тротоарите на уличните платна.
13. паленето на огън;
14. ползването на зелените площи, тротоарите и други места, предназначени за общо ползване, около търговските обекти за съхраняване на стоки и амбалаж;
15. разполагането на търговски обекти, с изключение на предвидените в действащия ПУП и специализирани подробни устройствени планове за паркове и градини.

- Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги, предоставяни от община Девня е изменена и допълнена с Решение № 272/27.05.2021 г. по Протокол № 23 на Общински съвет - Девня.

С наредбата се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на предоставяни на физически и юридически лица услуги, реда и срока на тяхното събиране на територията на община Девня.

Чл.2. /1/ На територията на общината се събират следните местни такси:

1. За битови отпадъци;

Чл.11. (1) Таксата се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения за битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

(2) Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно: осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци, сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистотата на териториите за обществено ползване.

(3) Границите на районите, видът на предлаганите услуги в съответния район и честотата на сметоизвозване се определят със заповед на Кмета на Община Девня и се обявяват публично до 31 октомври на предходната година

Чл.12. Таксата се заплаща от лицата по чл.11 от Закона за местните данъци и такси, а именно:

- собствениците на недвижими имоти;
- собственикът на сграда, построена върху държавен или общински поземлен имот, е задължен и за този имот или съответната част от него;
- ползвателят/те- при учредено вещно право на ползване;
- концесионерът- при концесия. При концесия за добив задължено лице е собственикът, с изключение на случаите, при които в полза на концесионера е учредено вещно право на ползване върху поземления имот или съответната част от него.
- за имот - държавна или общинска собственост, задължено е лицето, на което имотът е предоставен за управление.

Чл.13. (1) Таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци-контейнери, кофи и др.;

2. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации за третирането им;

3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци;

4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

(2) Не се допускат изменения в приетия от Общинския съвет начин на определяне размера на таксата за битови отпадъци в течение на годината. Когато до края на предходната година Общинския съвет не е определил размера на таксата за битови отпадъци за текущата година, таксата се събира на база действащият размер към 31 декември на предходната година.

Чл.14 (1) Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът се определя в левове, за всяка от услугите поотделно, пропорционално върху следната основа:

1. Данъчната оценка, съгласно приложение №2 от Закона за местните данъци и такси за жилищните и нежилищните имоти на гражданите и жилищните имоти на предприятията;

2. По-високата стойност между данъчната оценка определена, съгласно нормите на приложение №2 от Закона за местните данъци и такси и отчетната стойност за нежилищните имоти на предприятията.

(2) Когато размерът на таксата се определя според количеството на битовите отпадъци (в частта на услугите по "осигуряване на съдове за съхранение, сметосъбиране и сметоизвозване" и по "обезвреждане на битови отпадъци в депа и други съоръжения"), към нея се прибавя и размера на таксата за услугата "поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване". Последната се определя в промил, пропорционално върху по-високата стойност между данъчната оценка определена, съгласно нормите на приложение №2 от ЗМДТ и отчетната стойност на имота.

Чл.15 (1) Предприятията подават декларация по образец в деловодството на общината в срок до 30 ноември на предходната година. В декларацията се посочват вида и броя на необходимите съдове за битови отпадъци, които ще се ползват през годината и честотата на сметоизвозване, съгласно Заповедта на кмета, както и обстоятелството, че нямат сключени и няма да сключват индивидуални договори със сметоизвозващи фирми.

(2) Обстоятелствата по подадените декларации по ал.1, както и възможностите за поставяне на съдове за отпадъци в отделните имоти се одобряват от отдел „Екология, чистота, инспекторат“ в едномесечен срок от изтичане на срока по ал.1.

В случаите, когато декларацията е подадена извън срока по ал.1 или не е одобрена от отдел „Екология, чистота, инспекторат“, същата не поражда правни последици.

(3) Когато след констатиране от страна на органите на общинската администрация, че генерираното количество битови отпадъци е по-голямо от декларирания брой съдове таксата се определя, съгласно чл.14, ал.1, т.2.

(4) При установена необходимост от предоставяне на допълнителен брой съдове за битови отпадъци, предприятията могат да подават декларация по чл.15, ал.1 и през текущата година, която се взема предвид, за изчисляване на такса за битови отпадъци, за цялата календарна година.

(5) Задължените лица при придобиване на имот или учредяване на ограничено вещно право дължат такса от началото на месеца, следващ месеца на придобиване/учредяване, освен ако таксата е платена от прехвърлителя/учредителя на ограниченото вещно право. За новопридобити нежилищни имоти от предприятия през годината, декларации по чл. 15 се подават в 2-месечен срок от датата на придобиване на имота.

Чл.16. (1) Администрирането на таксата за битови отпадъци се извършва от сектор „Местни данъци и такси“

(2) Такса за битови отпадъци се заплаща в брой на касите на община Девня, по банков път - по сметка на общината или с пощенски запис.

(3) Таксата се заплаща на две равни вноски в следните срокове: до 30 юни, до 31 октомври на годината, за която се дължи. На предплатилите до 30 април за цялата година се прави отстъпка 5 на сто.

- Наредба за реда и условията за отглеждане на селскостопански животни на територията на община Девня (Приета с Решение № 171 по Протокол № 16 от 27.11.2020 г. на Общински съвет – Девня).

Чл. 15. (1) Отглеждането на селскостопански животни за лични нужди се извършва в ограден двор, в сгради и постройки, отговарящи на следните изисквания:

1. помещенията за отглеждане на селскостопански животни и птици се разполагат в имота на разстояние, отговарящо на изискванията на ЗУТ за отстояние от съседни имоти и жилищни/нежилищни сгради.

2. местоположението и вида на стопанските сгради за отглеждане на животни и птици за лични нужди в урегулирани поземлени имоти се определят и съгласуват от специализираните служби на община Девня съобразно Закона за устройство на територията.

(2) Заустването на отпадни води от животновъдни постройки в канализационната мрежа става само с разрешение на ВиК оператора, обслужващ територията на Община Девня, изразено в писмена форма. В населените места, където няма изградена канализация, заустването на отпадните води се извършва в изгребна яма или друго пречиствателно съоръжение, изградено в същия имот при спазване на нормативните изисквания.

(3) Собствениците на животни и птици осигуряват условия за събиране на оборския тор на определено място в имота, при спазване на отстоянията, и без да се допуска замърсяване на съседни имоти.

(4) Собствениците на животни и птици са длъжни ежеседмично да изнасят оборския тор на определени за целта места. Допуска се оборския тор да се използва за наторяване на собствени земи извън урбанизираните територии.

(5) Собствениците се задължават да поддържат помещенията и прилежащите към тях дворове и терени чисти, в добро хигиенно състояние и периодично да извършват дезинфекция и дезинсекция на същите.

(6) Не се допуска натрупването на оборски тор в постройките за отглеждане на животни и прилежащата към тях свободна дворна площ за разходка.

(7) Временно съхранение на торова маса в чужд или съсобствен поземлен имот се допуска само при наличие на писмено съгласие от собственика на имота с нотариална заверка на подписа, договор за наем или друг документ, удостоверяващ ползването на имота.

(8) Кмета на съответното населено място определя със заповед местата за депониране на тора, когато това се прави извън личния двор на стопаните на селскостопанските животни.

Наредбите са публикувани и достъпни за гражданите и заинтересованите лица, органи и организации на интернет страницата на община Девня на адрес: <https://devnya.bg/> в раздел Общински съвет/ Наредби.

ИЗВОДИ:

Въведената общинска нормативна уредба на Община Девня отговаря на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в сектор „Управление на отпадъците“. Общината трябва своевременно да отразява законодателните промени в местната нормативна уредба и в нормативните си документи, съобразно местните условия и възникващи потребности в общината;

Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Девня е разработена съгласно изискванията на действащата в страната национална нормативна уредба. Регламентирани са задължения и забрани свързани с управлението на отпадъците на територията на общината. За ефикасно управление на дейностите по отпадъците е необходимо периодично изменение и допълване на Наредбата за управление на отпадъците, съобразно изискванията на националното законодателство;

Община Девня успява да приложи изискванията на нормативната уредба в своята дейност. Провежда се местна политика и се прилагат мерки в областта на управлението на отпадъците на основата на добре разработени, ясни и детайлни стратегически, програмни и нормативни документи, одобрени от Общинския съвет. Изготвят се периодични отчети за изпълнение на програмните документи, които е препоръчително да се публикуват на интернет страницата на общината.

3.5. Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците

Един от подходите за ефективно управление на отпадъците, позволяващо постигане на целите и изпълнение на мерките за кръгова икономика е междуобщинско сътрудничество по осигуряване и организация на услугите по отношение на отпадъците на регионален принцип.

Общините, включени във всеки от регионите в Националния план за управление на отпадъците, създават Регионална система за управление на отпадъците, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Основната цел на Регионалната система за управление на отпадъците е да постигне ефективно събиране, транспортиране и третиране на отпадъците, съобразно изискванията на чл. 6, ал. 1 и изпълнение на задълженията по чл.19, чрез участие на общините при минимизирани разходи. Общините - членове на Регионалното сдружение, определят собствеността на Регионалното депо и/или друго съоръжение за третиране на отпадъците, която може да бъде:

1. на общината, която е собственик на терена или има учредено право на строеж върху определения за изграждане терен;
2. съсобственост на общините - членове на сдружението;
3. съсобственост между финансиращия частен партньор и общината - собственик на терена, и/или общините - членове на сдружението;
4. собственост на финансиращия частен партньор за съоръженията за подготовка преди оползотворяване или обезвреждане и оползотворяване на отпадъците.

Цената за третиране на тон отпадък, постъпил в Регионалната система за управление на отпадъците, е еднаква за всички членове на Регионалното сдружение и в нея не може да бъде калкулирана печалба за сдруженията. Община, неучастваща в регионалната система за управление на отпадъците, може да ползва същата или друга такава при условия и цени, определени от съответното регионално сдружение.

Общините, включени във всеки от регионите в Националния план за управление на отпадъците, създават по реда на ЗУО регионално сдружение. Общинският съвет на съответната община приема решение за участие в Регионалното сдружение, копие от което се изпраща на кмета на общината, на чиято територия се предвижда изграждането или са разположени съоръжения за третиране на отпадъците. Общинският съвет на община от регион в Националния план за управление на отпадъците може да приеме решение за присъединяването ѝ към сдружение на общини от друг регион, при условие, че не се осуетява създаването или функционирането на Регионалното сдружение или регионалната система за управление на отпадъците в собствения ѝ регион след представяне на положителни становища на двете регионални сдружения и на РИОСВ.

Членове на Регионалното сдружение могат да бъдат само общини, като една община може да участва само в едно регионално сдружение. Регионалното сдружение възниква от датата на неговото първо Общо събрание, протоколът от което се изпраща на Министъра на околната среда и водите и на съответния Областен управител. Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е

изградено или се предвижда изграждането на съоръжението за третиране на отпадъци, или която има учредено право на строеж. Ключовата цел на регионалното сдружение е да се създаде субект, който да има устойчив институционален капацитет и управление на Регионалната система за управление на отпадъците. Органи на управление на Регионалното сдружение са Общото събрание и Председателят на сдружението. Сдружението няма за цел да формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации.

Общото събрание на Регионалното сдружение се състои от кметовете на участващите в него общини. Общото събрание на сдружението се свиква от неговия председател веднъж на 6 месеца или по искане на кмета на участващите в сдружението общини или от областния управител. Ако съответният регион в Националния план за управление на отпадъците, попада на територията на две или повече области - техните областни управители, участват в общото събрание на регионалното сдружение без право на глас. Свикването на Общо събрание става чрез писмена покана с дневен ред до кметовете на общините и Областния управител, копие от която се изпраща на Министъра на околната среда и водите. Общото събрание се провежда, ако на него присъстват кметовете на всички общини, членове на регионалното сдружение или ако присъстват най-малко две трети от кметовете и те представляват най-малко две трети от жителите на всички общини - членове на регионалното сдружение.

За проведените заседания на Общото събрание се съставят протоколи, които се подписват от неговия председател и от присъстващите кметове. Решенията на Общото събрание са неразделна част от протоколите, които се публикуват на страниците в интернет на общините, включени в Регионално сдружение, в срок от една седмица след провеждане на заседанието и се изпращат на Министъра на околната среда и водите и на съответния Областен управител. Решенията на Общото събрание подлежат на обжалване само от заинтересованите общини по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Община, която не изпълни решение на Общото събрание в определения ѝ за това срок, отговаря за нанесените вреди и пропуснатите ползи на членовете на Регионалното сдружение.

Председателят на Регионалното сдружение се избира измежду кметовете на участващите в него общини за срок, съвпадащ с мандата му като кмет. Председателят на сдружението участва в гласуванията на Общото събрание наравно с останалите кметове на общини.

Регионалното сдружение за управление на отпадъците, осъществява дейността си при спазване на:

- ✓ йерархия на управление на отпадъците;
- ✓ принципа за равнопоставеност;
- ✓ принципа на свободно сдружаване и взаимен интерес на общините, като не могат да се запазват привилегии за учредителите;
- ✓ принципа на прозрачност и отговорност.

Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на Регионално сдружение, като правото на финансиране не се прилага в случаите, когато съответният регион се състои от една община. Община, която откаже да участва, предизвика забавяне, осуети създаването или функционирането на Регионално сдружение и/или на Регионална система за управление на отпадъците, заплаща вредите и пропуснатите ползи на останалите общини от съответния регион.

Община Девня е член на Сдружение за управление на отпадъците - регион Провадия. То е учредено на 20.04.2011 г. с Решение № 1 по Протокол №1 на Общото събрание.

В регионалното сдружение участват 9 общини: Провадия, Дългопол, Ветрино, Долни Чифлик, Аврен, Вълчи дол, Девня, Суворово, Бяла. Водеща община в сдружението е Община Девня – по чл. 26 на ЗУО.

Всички членове на сдружението са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

Добрата организация на дейността на РСУО е основен фактор за постигане на целите от общините за оползотворяване и рециклиране на отпадъците, тъй като съгласно ЗУО целите са регионални, изпълняват се съвместно от общините, които разпределят задълженията си за изпълнение на тези цели.

Цялостната система за управление на битовите отпадъци включва ефикасна система за събиране, ефикасна система за сортиране и подходящо проследяване на потоците от отпадъци, активно участие на гражданите и предприятията, инфраструктура, адаптирана към конкретния състав на отпадъците и добре изградена система за финансиране.

С допълненията и измененията на Закона за управление на отпадъците в сила от 05.03.2021 г. са регламентирани нови цели за подготовката за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци и намаляване количеството на депонираните битови отпадъци, с което българското законодателство отговаря на поставените изисквания в европейските директиви. Във всеки от регионите за управление на отпадъците, системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели, съгласно чл.31, ал.1:

– т. 3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

– т. 4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

– т. 5. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

– т. 6. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Целите се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Целите по чл. 31, ал. 1, т. 3 за подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци се постигат поетапно, като след 31 декември 2020 г. нарастват всяка година с по 1 на сто, както следва:

1. 31 декември 2021 г. - 51 на сто;
2. 31 декември 2022 г. - 52 на сто;
3. 31 декември 2023 г. - 53 на сто;
4. 31 декември 2024 г. - 54 на сто;
5. 31 декември 2025 г. - 55 на сто.

Министърът на околната среда и водите може да отложи постигането на целта по чл. 31, ал. 1, т. 3 до 2040 г., като минимално допустимото изпълнение се намалява до 50 на сто за 2025 г., 55 на сто за 2030 г. и 60 на сто за 2035 г. В такъв случай министърът на околната среда и водите нотифицира Европейската комисия в следните срокове: съответно до 31 декември 2022 г., до 31 декември 2027 г. и до 31 декември 2032 г., като прилага план за изпълнение.

За постигане на поставените цели е необходимо кметовете на общините, участващи в Регионално сдружение за управление на отпадъците да изпълняват задълженията си по чл.19, ал.3, т.6 от ЗУО за разделното събиране на битови отпадъци на територията на съответната община на най-малко следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и

стъкло. Системите за разделно събиране на четирите потока отпадъци, могат да бъдат осъществени от общините, чрез:

- сключване на договори с организации по оползотворяване на отпадъци;
- сключване на договори с други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, за извършване на дейности с отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на Закона за опазване на околната среда.

В хипотезата на „други лица“ притежаващи съответния разрешителен документ, за дейности с отпадъци на територията на общината, с които кметът може да сключи договор, попадат също и общински предприятия или общинско търговско дружество по смисъла на чл. 52, ал.1 от Закона за общинската собственост.

При определяне обхвата на системата следва да се има предвид, че системите за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло (чл. 19, ал. 3, т.6) и за разделно събиране на отпадъци от опаковки задължително включват всички населени места с население по-голямо от 5000 жители и курортните населени места (чл. 33, ал.1 от ЗУО). Целите за обхванато население се постигат от организациите по оползотворяване в съответствие с представяваните от тях количества опаковки и от кметове на общини в случаите по чл. 26, ал. 1, т. 2 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки.

Съгласно чл.31, ал.3 от ЗУО, във всеки от регионите за управление на отпадъците, целите се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6 от ЗУО. Предвид това, като друга мярка за постигане на целите може да се посочи необходимостта от обособяване на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата.

Препоръчително е през следващия програмен период, усилията на Община Девня и другите общини в РСУО Провадия да се насочат към доразвиване на системите за разделно събиране, а именно изграждане на такива площадки за осигуряване на максимална степен на рециклиране на отпадъците и за постигане на целите на регионално ниво. Законът за управление на отпадъците въвежда нови изисквания към управление на битовите отпадъци с цел намаляване количествата на депонираните отпадъци и насърчаване изграждане на съоръжения за предварително третиране. Постигането на целите за рециклиране и подготовка за повторна употреба не биха могли да бъдат постигнати без внедряване на нови елементи в инфраструктурата за управление на отпадъците.

До 10 март всяка година регионалните сдружения трябва да представят на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) годишен отчет за изтеклата календарна година, затова постоянният обмен на информация и близкото сътрудничество между общините в едно сдружение е от особена важност за предоставяне на качествена и достоверна информация относно количествата отпадъци (битови, строителни биоразградими), предадени за повторна употреба, рециклиране или обезвреждане.

ИЗВОДИ:

Регионалното сдружение за управление на отпадъците за регион Провадия (РСУОРП) е създадено на 20 април 2011 г. с Решение № 1 по Протокол № 1 на Общото събрание. Общото събрание на регионалното сдружение се състои от кметовете на 9 общини: Провадия, Дългопол, Ветрино, Долни Чифлик, Аврен, Вълчи дол, Девня, Суворово, Бяла.

Като водеща община, която да възлага обществени поръчки за избор на доставчици и изпълнители по изграждането на елементите на регионалната система за управление на отпадъците, както и представителността на общините в комисиите за провеждане на обществени поръчки е определена Община Девня.

За постигане на заложените нови регионални цели за подготовката за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, общините в РСУО предвиждат доразвиване на системите за разделно събиране и оползотворяване.

3.6. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”

В България се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги, разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци.

Същност на принципите „Замърсителят плаща” и „Разширена отговорност на производителя”

Анализът на прилаганите схеми за управление на отпадъците, в т.ч. формите на управление и възлагане на услугите в разглежданата област, е осъществен през призмата на два основополагащи принципа на европейските и националната екологични политики, в т.ч. и политиките по управление на отпадъците.

Принципът **„Замърсителят плаща”** е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл.191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателят на отпадъците.

Принципът **„Разширена отговорност на производителя”** (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, предотвратяване на отпадъците и повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително за финансирането на:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, технически издръжливи са, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазар за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;
- осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с

екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

Анализ на схемите за управление на отпадъците

Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци.

Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи масово разпространени отпадъци) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Подобни на битовите отпадъци се образуват най-вече от административни сгради, образователни институции, социални организации, пазари, търговски обекти, хотели и ресторанти, ателиета за услуги. В схемата попадат и строителните отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, генерирани от домакинствата и други обекти в малки количества.

При тази схема задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Тези лица са отговорни за изхвърлянето, включително разделното събиране и изхвърляне на битовите отпадъци в определените за целта съдове и места и за заплащане на разходите за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците в съответствие със Закона за местните данъци и такси, ЗУО и наредбите на общините за управление на отпадъците. Задължените в схемата лица заплащат ежегодна такса за битови отпадъци, в размер определен от Общинския съвет за всяко населено място. В Община Девня размерът на такса битови отпадъци се определя в левове в зависимост от извършваните дейности, с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за извършваните от общината услуги. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса битови отпадъци като препоръчителната основа е на база количество на генерираните отпадъци или други основни различни от данъчната оценка, като напр. на 1 жител. Съгласно НПУО 2021-2028 г., поради необходимостта от изграждането на информационна база и административен капацитет на общините, годината на преминаване към прилагането на новите основи за определяне на такса битови отпадъци няколко пъти бе отлагана като към настоящия момент за стартова година е приета 2022 г.

Другите лица, които участват в схемата, са общините, регионалните сдружения на общини за управление на отпадъците (РУСО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци.

В тази схема общините имат традиционно големи отговорности, които нарастват особено в последните години, във връзка с новите изисквания за прилагане на йерархията на отпадъците. Основните задължения на общините са:

- разработване на общинска наредба и на общинска програма за управление на отпадъците;
- осигуряването на всички елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци в съответствие със ЗУО и наредбите към него;
- закриване и рекултивация на депата за битови отпадъци с преустановена експлоатация;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
- оказване на съдействие на ОО за МРО, например чрез определяне на местата за разполагане на контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, както и на други елементи от системите за събиране на МРО;
- общинските системи за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, включително отпадъците от опаковки от хартия, метал, пластмаса и стъкло,

трябва да обхванат задължително всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и курортните населени места. За тези населени места законът изисква битовите отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, да се събират разделно в съответствие с реда и условията, регламентирани с Наредбите на общините за управление на отпадъците

- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане – от момента на въвеждане в експлоатация на съоръжения или инсталации за третиране на биоотпадъците. Общините са длъжни да осигурят разделно събиране и оползотворяване на цялото количество на образуваните биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община. Кметовете на общините трябва да разработят подробен график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и да го оповестяват на интернет страницата на съответната община и/или информират населението и обхванатите фирми по друг подходящ начин;
- осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и др.отпадъци във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. В населените места с районно деление тези площадки следва да съответстват най-малко на броя на районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината. Тези изисквания целят подобряване на условията за потребителите на услуги за разделно събиране на отпадъците в населените места и подпомагане на общините за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците; определяне на изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло и създаване и поддържане на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци;
- определяне на размера на таксите за услугите, свързани с битовите отпадъци и събирането на приходите от таксите;
- осъществяване на контрол за спазване на изискванията от домакинствата и другите задължени лица в схемата;
- осъществяване на контрол за изпълнението на договорите от лицата, на които общината е възложила различни дейности, свързани с изпълнение на услуги по събиране и третиране на битовите отпадъци, за строителството на съоръжения за третиране на битови отпадъци, доставката на машини и съоръжения и др.

Регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците гласуват единна цена за тон депониран отпадък, която е еднаква за всички членове на регионалното сдружение. Общите разходи за услуги за отпадъци се повишават значително във връзка с увеличението на отчисленията за тон депониран отпадък. Независимо от допълнителните дейности, които могат да бъдат въведени с регионалната система, в бъдеще направените в тази връзка разходи ще се компенсират от цялостното намаляне на количеството отпадъци, които се транспортират за крайно обезвреждане на депо, както и от реализацията на разделно събраните оползотворими компоненти.

Схема за Разширена отговорност на производителя (РОП) относно 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО)

Схема за разширена отговорност на производителя, означава набор от мерки, предприети с цел да гарантират, че производителите на продукти носят финансова отговорност

или финансова и оперативна отговорност за управлението на отпадъците, като етап от жизнения цикъл на продукта след превръщането му в отпадък. В схемата за Разширена отговорност на производителя (РОП) поетапно са включени следните масово разпространени отпадъци:

1 Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

2 Съгласно ЗУО "Пускане на пазара" е първото предоставяне на продукта на разположение на друго лице, безплатно или срещу заплащане, с цел той да бъде разпространен и/или използван на територията на Република България, както и внасянето и въвеждането на територията на Република България на продукта от дадено лице за негова собствена търговска, производствена или професионална дейност.

- Отпадъци от опаковки - от 2004 г.;
- Отпадъци от ИУМПС - от 2005 г.;
- Отпадъци от ИУЕЕО - от 2006 г.;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти - от 2006 г.;
- Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори - от 2006 г.;
- Отпадъци от гуми - от 2011 г.

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъде включен и този отпадъчен поток. Режимите на разширена отговорност на производителя на национално равнище могат също така да подпомогнат финансирането на действия за намаляване на отпадъците от пластмаси. Целенасочени схеми за депозит може да спомогнат за намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци и да насърчат рециклирането.

При тази схема за „Разширена отговорност на производителя“ (РОП) лицата, пускащи на пазара продукти, които след тяхната употреба се превръщат в МРО, са задължените по схемата лица и носят отговорност за тяхното последващо събиране и рециклиране, в съответствие с изискванията на ЗУО и специфичните наредби за всеки вид МРО.

РОП може да се осъществи по два начина от задължените лица:

1. чрез колективна система, представлявана от организация за оползотворяване (ОО) на съответните МРО.
2. индивидуално от задълженото лице (конкретна фирма), което пуска на пазара МРО.

Законодателството предоставя възможност на задължените в схемата лица да заплатят продуктова екотакса в държавен екологичен фонд – ПУДООС, вместо да реализират отговорността си чрез колективна система или индивидуално изпълнение. Продуктовата екотакса е нарастваща в годините от въвеждането на схемата и много по-висока от реалните разходи за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО. Поради това тази възможност не е предпочитана от задължените по схемата лица. Все пак, тази възможност е оставена за задължените лица, в случай че пусканите на пазара количества от даден продукт са малки, или пък инцидентни и реализирането на РОП чрез колективна система или индивидуално изпълнение би представлявала голямо административно затруднение за задължените лица. Следва да се отбележи, че приходите от продуктовете екотакси се изразходват за подобряване на дейностите на общините с отпадъци, национални информационни кампании в областта на отпадъците, но не са пряко свързани с рециклиране и оползотворяване на отпадъците.

В Българското законодателство прилагането на принципа „Разширена отговорност на производителя“ е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на МРО. На местно ниво могат да се извършва контрол за спазване разпоредбите на Общинските наредби за управление на отпадъците и оказване на

административна помощ за спазване на законодателството. Чрез принципа „разширена отговорност на производителя“ се цели производителите на продукти след употребата, на които се образуват масово разпространени отпадъци да носят отговорност и за тяхното последващо събиране и рециклиране. Най-често отговорността по събирането на тези отпадъци и предаването им за третиране/рециклиране е, чрез възлагане на организации по оползотворяване (ОО). Общините от своя страна сключват договори за сътрудничество с организациите по оползотворяване и подпомагане на дейността им за организирано събиране на тези отпадъци от домакинствата. Домакинствата и различните организации, предприятия и институции, които в резултат на употребата на продукти образуват МРО, са длъжни да спазват правилата за разделно събиране и да изхвърлят отпадъците на определените за това места.

При схемата за „Разширена отговорност на производителя“ финансирането на системите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на МРО се осъществява от фирмите – задължените лица в схемата, които пускат на пазара стоки, които след тяхната употреба се превръщат в МРО. В крайна сметка, това са част от производствените разходи на фирмите – задължени лица в схемата и представляват елемент от цената на съответния продукт.

Изброените по-долу инструменти често се оценяват като успешни в насърчаването на разделното събиране в Европа, в това число разделно събиране от граждани при източника. Чрез разширената отговорност на производителя се прехвърля финансовата и/или оперативна отговорност за управлението на отпадъци от общините към производителите на стоки. С разширената отговорност на производителя се допринася за по- доброто разделяне и рециклиране, като се осигуряват подходяща инфраструктура и необходимата комуникация и чрез финансиране на нетните разходи за извършване на услуга за събиране и допълнително третиране съгласно йерархията на отпадъците, както и чрез повишаване на осведомеността.

Разширената отговорност на производителя е показала своите предимства при рециклиране на много потоци от отпадъци като опаковки, електроника, батерии и превозни средства. В членове 8 и 8а от Рамковата директива за отпадъците, преработена през 2018 г., са посочени общите принципи, които трябва да се следват при изпълнението на схемите за разширената отговорност на производителя. Важна характеристика е модулацията на такси, плащани от производителите в зависимост от критериите за устойчивост, като се взимат предвид например устойчивостта, възможността за поправка, повторна употреба и рециклиране или наличието на опасни вещества на техните продукти. В случая с опасните продукти от домакинствата чрез „екомодулация“ може да се подкрепят подобрения на равнището на проектирането на продукта, за да се намалят опасните му характеристики (качествена превенция), да се увеличи (количествена) превенцията на отпадъци, неговата пригодност за рециклиране и възможност за повторна употреба.

Съгласно схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ от домакинствата се изисква да плащат, когато изхвърлят смесен отпадък. Това обикновено се прилага чрез етикетирани торби за отпадъци, които трябва да се набавят предварително, или чрез улични контейнери, които се отключват само след като ползвателят се е идентифицирал със собствена карта. Изключително важно е смесените отпадъци да бъдат сравнително скъпи, а потоците за рециклиране и други потоци от отпадък, който е разделен, да бъдат изхвърляни (почти) безплатно. По този начин се дава ясен стимул за разделяне на отпадъците при източника. По смисъла на силата на финансовите стимули схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ се е доказала като ефективен инструмент за увеличаване на разделното събиране при източника. Схемата „плащаш повече, ако изхвърляш повече“ обикновено работи чрез регистрирани торби или кофи за отпадъци, обозначени с баркод. За жилищните сгради и изключително гъсто населените райони могат да бъдат използвани (подземни) обществени контейнери, които се отварят автоматично след заплащане или идентификация с карта.

Данъците и таксите за депониране и изгаряне не засягат пряко гражданите, но чрез тях се насърчават общините и операторите по управление на отпадъци да подобряват ефективността на разделянето, събирането и рециклирането на отпадъци в техния район. С тези

данъци и такси се спомага за включването на външните разходи от изхвърляне (емисии на въглероден диоксид и метан, замърсяване на въздуха и подпочвени води) и външните ползи от рециклиране (икономия на енергия, намаляване на влиянието върху околната среда и здравето от извличането на непокътнати ресурси).

При система за обратно изкупуване, потребителят заплаща депозит, когато купува продукт като бутилирана напитка и му възстановяват сумата, когато връща бутилката. Системата обикновено се прилага за опаковки на напитки, но също така съществува за продукти, които могат да бъдат върнати, като газови бутилки за готвене на открито. Заради финансовия стимул чрез системите за обратно изкупуване се отбелязва почти незабавно увеличение в рециклирането. От гореупоменатите инструменти първите три (разширената отговорност на производителя, схемата „платиаш повече, ако изхвърляш повече“ и данъци за депониране и изгаряне) се считат за ключови икономически инструменти за насърчаване на прилагането на йерархия на отпадъците, както е посочено в приложение IVa от Рамковата директива за отпадъците.

Отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци чрез пряко заплащане на услугите по извозването и третирането им.

При тази схема производителят на определени продукти и стоки или доставчикът на дадена услуга е задълженото лице и носи отговорност за съхраняване, транспортиране и третиране на отпадъците, генерирани при производството на съответните стоки и услуги, в съответствие с нормативните изисквания. Отговорността е както за осигуряване на цялостната логистика на дейностите по управление на образуваните отпадъци, така и за финансирането на тези дейности.

Потоците отпадъци, за които се прилага тази схема в страната са: производствени отпадъци, включително производствени опасни отпадъци; болнични отпадъци; ПСБ/ПСТ; утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО).

Производителите и доставчиците на стоки и услуги могат да организират отговорността си относно образуваните при дейността им отпадъци:

- в собствени инсталации и съоръжения, за което трябва да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС, и/или
- да сключват писмен договор с лица, които имат право да извършват тези дейности с отпадъци в съответствие със ЗУО и ЗООС (т.е. да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС).

Схемата не предполага ситуация, при която се създава монополно положение. Всяко лице, което желае и/или е длъжно и отговаря на изискванията на законите, получава от компетентните национални органи разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС за дейности с отпадъци, съответно за инсталации за отпадъци. Произнасянето на компетентните административни органи подлежи на обжалване чрез съдебната система по общия правов ред, установен на национално ниво. Производителите на стоки и услуги, които образуват отпадъци при тяхното производство имат свободата да избират на кое лице, притежаващо право по ЗУО или ЗООС да възложат третирането на отпадъците си, когато не ги третират в собствени инсталации.

Всички лица в схемата са включени в публични регистри:

- Във всяка РИОСВ е създаден регистър на лицата, които подлежат на инспекции и контрол по всяка от наредбите към ЗУО;
- ИАОС поддържа регистри на лицата, притежаващи разрешителни и регистрационни документи за извършване на дейности с отпадъци; регистър на търговците и брокерите на отпадъци; регистър на депата за отпадъци и регистър на инсталациите за преработка на отпадъци;

- МОСВ поддържа регистри на лицата с комплексно разрешително по ЗООС и регистър на лицата с рециклиращи съоръжения по потоци отпадъци.

Лицата, с които фирмите производители на стоки и услуги са сключили договори за транспортиране и/или третиране на отпадъците им, които са следващи притежатели на отпадъците, имат същите отговорности, както лицата, които с писмен договор са им предали отпадъците.

Тази схема е типичен пример за пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“. Цените на услугите, свързани със съхранение, транспортиране и третиране на отпадъци се формират изцяло на пазарен принцип при наличната конкуренция на национално ниво, в рамките на ЕС и Световната търговска организация (СТО).

Генераторите на ОСР на територията на общината също организират сами и финансират съхранението, извозването и последващото оползотворяване и/или обезвреждане на строителните отпадъци. Генераторите на ОСР организират сами транспортирането на строителните отпадъци до депо или инсталация за третиране (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО, които попадат в задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация).

Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират утайки от ПСОВ, в резултат на отвеждането и пречистването на битови отпадъчни води

Схемата се прилага за отпадъците – утайки от ПСОВ, генерирани в резултат от отвеждането и пречистването на битови отпадъчни води от домакинствата и от други източници – юридически лица.

При тази схема лицата, които ползват услугите по отвеждане и пречистване на отпадъчните води, в т.ч. и третиране на утайките от ПСОВ, в съответствие с принципа „Замърсителят плаща“ заплащат пълните разходи за тези услуги. Задължените в схемата лица заплащат услугите чрез такса за отвеждане и пречистване на отпадъчните им води, в т.ч. и за третиране на утайките, която се изчислява на основата на количеството доведени и отведени отпадъчни води и разходите за дейността. Таксите се определят от оператора на ВиК системите на територията на общината и се регулират утвърждават от независим национален регулатор – Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР), поради естествения монопол на тази услуга. Гражданите имат право на участие при обсъждането от ДКЕВР на цените на ВиК услугите. Освен това при ползване на външни услуги, свързани с третиране на утайките от ПСОВ на населени места, ВиК операторите са длъжни да избират изпълнители по реда на европейското и съответното национално законодателство за обществени поръчки.

ИЗВОДИ:

Прилагането на принципа „Разширена отговорност на производителя“ е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им, в т.ч. осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на МРО. Към схемата за 6-те групи МРО, с оглед новите европейски цели и изисквания по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г. е необходимо да бъде включен и този отпадъчен поток;

Различна е ситуацията при Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци. В тази схема общините имат традиционно големи отговорности, които нарастват особено в последните години, във връзка с новите изисквания за прилагане на йерархията на отпадъците. Другите лица, които участват в схемата са регионалните сдружения на общини за управление на отпадъците (РУСО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци. Задължени лица по схемата са домакинствата и лицата, които

образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса-битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата;

На територията на Община Девня функционират и се доразвиват дейностите, подпомагани на принципа „разширена отговорност на производителя“. Необходимо е да се прилага напълно и принципът „замърсителят плаща“ за строителните отпадъци от домакинствата.

3.7. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Анализът на институционалния капацитет има за цел да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на Общинска администрация - Девня в сферата на управлението на отпадъците.

Отговорните лица по управлението на дейностите с отпадъците са: Общински съвет, Кмет на общината, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагане на местно ниво;
- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в община Девня за периода 2021-2028 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации, е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за насърчаване на кооперирането между общините, с цел изпълнение на техните отговорности и ще подпомогне усъвършенстването на системите за управление на отпадъците в общините и чрез регионалните инициативи ще бъде осигурен достъп до необходимото ноу-хау и техническа инфраструктура за обезвреждане на приемлива за населението цена.

В дейностите по управление на отпадъците са ангажирани следните институции: Община Девня; Общински съвет – Девня; Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Провадия, което обхваща 9 общини: Провадия, Дългопол, Ветрино, Долни Чифлик, Аврен, Вълчи дол, Девня, Суворово, Бяла; сметосъбиращата и сметоизвозваща организация – ДЗЗД „Девня Еко Алианс“, която извозва битовите отпадъци до инсталация за предварително третиране, собственост на „Екоинвест асетс“ АД, с.Езерово в с. Езерово, местност „Чакмак баир“, община Белослав, област Варна.

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в община Девня се осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет - Девня, имащи отношение към темата с отпадъците.

Отговорните лица по управлението на дейностите с отпадъците са:

- Общински съвет – Девня;
- Кмет на община Девня;
- Началник отдел „Екология и чистота“ (ЕЧИ) при Община Девня;
- Гл.експерт в отдел „Инспекторат“ при Община Девня;
- Инспектор в отдел „Инспекторат“ при Община Девня;
- Специалист в отдел „Екология и чистота“ при Община Девня.
- Кметовете и кметските наместници на населените места от общината.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Девня структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците са отделите „Екология и чистота“ и „Инспекторат“. Те отговарят пряко за дейностите по екология, озеленяване, управление на отпадъците и чистота.

Отговорните служители организират и контролират дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнението на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДЧР и други. Те участват активно в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на съответните длъжности.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани;
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други;
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни;
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на управление на отпадъците;
- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

Във връзка с изискванията на чл.22, ал.1 от ЗУО, Община Девня има разработена Наредба за управление на отпадъците на територията на общината, приета от Общинския съвет с Решение № 482/17.12.2014 г. Наредбата урежда правата и задълженията по отношение на дейностите за управление на отпадъците на територията на общината, на физически лица, които живеят или временно пребивават в общината, както и на юридическите лица, които осъществяват стопанска дейност на нейната територия. Наредбата регламентира реда и условията за изхвърлянето, събирането, транспортирането, оползотворяването, обезвреждането и контрола върху дейностите с отпадъците.

Прилагането на нормативната уредба, свързана с управлението на отпадъците се извършва от Кмет, Заместник-Кмет, Началник отдел „Екология и чистота“, отдел „Инспекторат“. По населени места контролни правомощия имат и кметовете на населени места.

За извършване на контролна дейност в общината са упълномощени служителите в отдел „Инспекторат“ на общината и кметовете на кметствата. Актовете се съставят от служители на Общинската администрация за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общински съвет - Девня.

В областта на дейностите с отпадъци общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво.

Контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от длъжностни лица в общинска администрация и инспекторите от РИОСВ.

Контролната дейност може да бъде подобрена чрез:

- Подобряване на координацията между контролните органи на различно подчинение;
- Провеждане на обучения по Закона за управление на отпадъците за контролната дейност на общината;
- Провеждане на обучение по изискванията за съставяне на констативни протоколи и наказателни постановления;
- Максимално използване на възможностите на НПО да участват и да подпомагат контролната дейност на инспекторите за подобряване на уменията и подходите за налагане на глоби и санкции, както и за популяризиране на непрекъснато променящото се законодателство.

Задълженията на Кмета на общината по отношение управление на отпадъците са разписани в Глава I на ЗУО, Раздел III Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация. Кметът на община е отговорен за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци.

Анализът на институционалния капацитет показва, че в Община Девня се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците.

Ръководството на Община Девня отделя голямо внимание на процесите, дейностите, материалите и продуктите, които се използват. Ангажирани са всички нива в организацията чрез поставяне на цели и очаквани резултати и делегиране на отговорности.

С въвеждането на нови изисквания в европейското, съответно и националното законодателство, непрекъснато се увеличава необходимостта от наличие на повече ангажирани с управлението на отпадъците служители в Общинската администрация.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва ежегодното им включване в дейност за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари и специализирани курсове.

Необходим е актуален „зелен телефон“, на който гражданите да могат да подават сигнали за нарушения и да правят предложения, свързани с дейностите по третиране на битовите отпадъци и поддържане чистотата на населените места.

ИЗВОДИ:

Община Девня има добре изграден институционален капацитет и натрупан опит в разработване на нормативни актове и стратегически документи в областта на управление на отпадъците.

Препоръчително е отговорните служители да преминават периодични обучения във връзка с нормативните промени в изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове, свързани с управлението на отпадъците за повишаване на експертизата.

Необходимо е създаване на регистри на обекти, които подлежат на контрол, изготвяне на годишни планове и отчети за контролната дейност и други, които да се одобряват от Кмета на общината, като резултатите от контролната дейност по управление на отпадъците и наложените санкции се публикуват на сайта на Общината.

Общината трябва да осигури „зелен телефон“ за сигнали на граждани.

3.8. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Със средства от ОПОС 2014-2020 г. през 2020 - 2021 година Община Девня е изпълнила проект „Закриване и рекултивация на депо за ТБО – гр. Девня“, който включва закриване и техническа рекултивация на старото депо за битови отпадъци. Предстои извършване на биологична рекултивация на депото. Извършва се постоянен мониторинг на рекултивираните площи.

На територията на община Девня има закрито депо за строителни и промишлени отпадъци, което все още не е рекултивирано.

Въпреки, че системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване е обхванала всички населени места в община Девня, все още се формират нерегламентирани замърсявания, които периодично се почистват. Локалните замърсявания са от битови, градински и животински отпадъци, наблюдавани предимно в периферията на населените места и дерета. Осъществява се непрекъснат контрол за недопускане на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. Възникналите локални замърсявания се почистват своевременно.

Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците, слабостите в контролната дейност и не на последно място ниското екологично възпитание на гражданите, спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около дерета, река, покрайнини на населени места, зони за отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (отпадъци от различен характер, вкл. и опасни), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци и др. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните

локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

На кметовете на населени места и кметските наместници са възложени функции по наблюдение и контрол за предотвратяване възникването на такива замърсявания.

Необходимо е въвеждане на превантивни мерки, постоянен мониторинг и ефективни санкции, за да се ограничи нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

ИЗВОДИ: Община Девня е ликвидирала всички нерегламентирани локални сметища и стари площадки за обезвреждане на отпадъци и е предприела мерки за тяхното възстановяване и рекултивация.

Към момента все още предстои рекултивацията на закрито депо за строителни и промишлени отпадъци.

Съществува проблем с въвеждането на ефективен контрол за предотвратяване на повторното използване от населението на вече закритите локални замърсявания, както и възникването на нови.

Необходимо е осъществяване на следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивираното депо и осигуряване на финансиране за ликвидиране на нововъзникналите локални замърсявания, съгласно нормативните изисквания.

3.9. Анализ на организационните схеми и финансови потоци за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци” ръководството на Общинска администрация и Общински съвет - Девня се съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга.

Отчитайки конкретните условия на Община Девня, постъпващите средства при правилно и целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Прилагането на принципа „замърсителят плаща” изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците. Цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото за период не по-кратък от 30 години, съгласно изискванията на Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща”, който се въвежда с такса „Битови отпадъци” за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци” за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци”.

През последните години Приходите от такса „Битови отпадъци” (ТБО) покриват изцяло разходите за управление на битовите отпадъци и не се налага дофинансиране от други собствени приходи на Община Девня.

Съгласно Закона за местните данъци и такси в такса „Битови отпадъци” следва да се предвидят разходи за: закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Практиката показва, че начинът по който се изчислява такса „Битови отпадъци” далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление

на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци” и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС, Оперативните програми, програмата за развитие на селските райони и други външни донорски програми.

По силата на националното законодателство, Общинската администрация е изцяло отговорна за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средствата, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез такса „битови отпадъци”, заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на таксата се приема от Общинския съвет ежегодно.

Редът за определяне и плащане на такса „Битови отпадъци“ в Община Девня е регламентиран с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Девня, приета от Общински съвет.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси, таксата за „Битови отпадъци” се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

Програмата за управление на отпадъците се реализира, чрез средства от общинския бюджет и европейски оперативни програми за финансиране. Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на община Девня.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община Девня извозва и предава за депониране твърдите битови отпадъци от населените места до инсталация за предварително третиране, собственост на „Екоинвест асете“ АД, с. Езерово, местност „Чакмак баир“, община Белослав, област Варна.

За финансиране на разходите по управление на отпадъците на своята територия общината събира от населението и фирмите такса – битови отпадъци за услугите по събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци, както и за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Таксата се събира от отдел „ФСМД” на Общинска администрация Девня.

Постъпленията от таксата битови отпадъци през 2020 г. съгласно годишния отчет на общинския бюджет са в размер на 2 192 726 лева.

Разходите са в размер на 1 962 170 лева, както следва:

- за сметосъбиране и сметоизвозване, включително осигуряване и подмяна на съдове за събиране на битовите отпадъци – 718 625 лв.
- за третиране на битови отпадъци, необхванати от управлението на масово разпространените отпадъци – 243 843 лв.
- за поддържане чистотата на уличните платна и обществени площи – 879 506 лв.
- за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки на персонал – 120 196 лв.

Таблица 33: Справка за приходите от ТБО и разходите за управление на отпадъци 2018-2020 г. в хил.лева

Година	Разходи за управление на отпадъците по отчет (хиляди лева)	Реализиран приход от такса „Битови отпадъци“ по отчет (хиляди лева)
2018 г.	1454	2036
2019 г.	1395	1996
2020 г.	1962	2193

Източник: Община Девня

Анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци“ са по-големи от извършваните разходи за управление на отпадъците в община Девня през последните 3 години и не се налага дофинансиране от други общински приходи.

За периода 2018-2020 г. разходите за управление на битови отпадъци видни от подадените отчети в НСИ намаляват с 4% през 2019 г. спрямо 2018 г., след което се увеличават с около 40% или с 567 хил.лева. За 2020 г. приходите от такса „Битови отпадъци“ все пак надхвърлят разходите с 231 хил.лева. Това е една положителна тенденция и обобщено за разглеждания три годишния период балансът е положителен.

Изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците, в съответствие с действащото законодателство ще постави въпроса за тяхното финансиране и предвид чувствителността на населението към увеличаването на размера на такса „битови отпадъци“ трябва да се търсят алтернативни източници на финансиране.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Съгласно чл. 15 от Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Девня годишният размер на таксата се определя с решение на Общинския съвет. Определеният размер на такса битови отпадъци за жилищни имоти на физически и юридически лица на база данъчна оценка за 2020 г. е:

- За жилищни и нежилищни имоти на физически лица - 3 ‰
- За жилищни имоти на юридически лица - 3 ‰
- По-високата стойност между данъчната оценка по приложение 2 от ЗМДТ и отчетната стойност на нежилищни имоти на юридически лица – 4,5 ‰ или според количеството.

Други източници на приходи за управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на управление на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране- Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда“, ПУДООС, ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Организирането на системи за разделно събиране на отпадъците, оползотворяване и обезвреждане, които са в съответствие с по-високите изисквания, установени от законодателството, води до повишаване на разходите за управление на отпадъците и

едновременно до намаляване на количеството, което се депонира. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания се предвижда проучване и приемане на механизми за определяне на такса „битови отпадъци” в зависимост от количеството отпадъци въз основа на: оптимизиране на размера и разходването на такса „битови отпадъци” и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; проектиране, изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за депата за отпадъци; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и масово разпространени отпадъци. Приемане на икономически стимули и данъчни облекчения за домакинствата и фирмите, прилагащи компостиране и разделно събиране на отпадъците.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- В община Девня са изградени добри организационни схеми за управление на различните потоци отпадъци. Организираното сметосъбиране обхваща 100% от населението и е въведена система за разделно събиране на рециклируеми отпадъци от опаковки.
- Необходими са действия за изграждане на система за разделно събиране и оползотворяване на растителни, хранителни и други биоотпадъци и въвеждане на фамилно компостиране;
- Необходимо е разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;
- Анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци” в Община Девня за периода 2018-2020 г. са с около 29% повече от разходите за управлението им. За разглеждания период Общината не се е налагало да дофинансира дейностите по управление на отпадъците.
- Необходимо е разработване на алтернативни методи за определяне на такса „Битови отпадъци” на база изхвърляно количество отпадъци и стимули за гражданите, които участват активно в системите за разделно събиране;
- Публикуване на интернет страницата на общината на детайлните план-сметки за разходите, на основата, на които се определя такса „Битови отпадъци”, по елементи на разходите и видове дейности и услуги.

3.10. Анализ за информиране на обществеността по въпросите за управление на отпадъците

Участието на обществеността в цялостния процес на промени в сектора за управление на отпадъците има много голямо значение. Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от обезвреждането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

Информирането на населението цели повишаване на културата на населението и по-конкретно намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Достъпът до информация, повишаването на съзнанието и еко-културата на обществото, участието му при вземане на решения и привличането му като партньор в процеса на управление на отпадъците е ключов момент, предопределящ до голяма степен успешната реализация на настоящата програма. Действията на Общинската администрация в областта на опазването на околната среда и управлението на отпадъците достигат до гражданите на Община Девня, чрез сесиите на Общинския съвет, регионални печатни и електронни медии, общински

вестник, помества се на електронната страница на Община Девня, провеждат се информационни кампании и публични събития.

Община Девня поддържа редовна връзка със заинтересованите лица към дейностите за управление на отпадъците на нейна територия, като:

- Населението и производствените предприятия, генератори на отпадъци;
- Доставчиците на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, подготовка за рециклиране и обезвреждане на отпадъците;

Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Провадия. Провежда се периодична комуникация с компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ и др.

Общината полага усилия за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление.

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

Като най-широко рекламирана и с най-голям брой участници (деца и възрастни), през последните години е националната инициатива „Да изчистим България”. В дните на кампанията редица институции, организации, училища, детски градини и хора в населените места на общината се включват в почистване на районите, около които живеят или работят. Други се грижат за чистотата на селищните паркове. Организира се и ежегодно пролетно почистване на замърсени терени, включително общински пътища.

Община Девня участва активно и във финансираната от ПУДООС Национална кампания „За чиста околна среда”.

Проведените кампании дават своя резултат сред целевите групи, които се включват в тях, като включените в тях информационни и разяснителни дейности спомагат за възприемането на йерархията за управление на отпадъците:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъци;
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.

Необходимо е обаче, информационно - разяснителната политика на Общината в областта на управление на отпадъците да обхваща всички основни потоци отпадъци и да се реализира системно, чрез подходящи методи и средства, съобразно целевите групи.

Начини за предоставяне на информация, относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

В изпълнение на своите задължения Общината осигурява на населението достатъчно информация за услугите за отпадъци, които предоставя и за съответните задължения на гражданите и фирмите. На сайта на Общината се публикуват:

- стратегии, програми, общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците и други местни документи, свързани с управлението на отпадъците;
- услугите по събиране и извозване на отпадъците, вкл. граници на обслужвани райони;
- график и места за разделно събиране на МРО;
- списък на местата, в които гражданите могат да предават излезли от употреба гуми;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- списък на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, с които общината е сключила договори;

- постъпили уведомления за инвестиционни предложения, решения на директора на РИОСВ за преценки необходимостта от извършване на ОВОС и други.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

- От направените проучвания се установи, че Общината ежегодно прилага различни мерки във връзка с провеждането на разяснителни кампании сред населението относно дейностите по управление на отпадъците.
- В Общината са налични стратегически документи, в които да са указани и/или включени мерки за водене на информационно-разяснителна политика.
- Община Девня провежда ежегодни доброволчески акции за почистване на околната среда от отпадъци. Общината участва всяка година в кампаниите „За чиста околна среда“ за малки екологични проекти, финансирани от ПУДООС и „Да изчистим България“.
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи граждани и на бизнеса.
- Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационно-разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците. Възможните действия включват:
 - Системно информиране на обществеността чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.
 - Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.
 - Обучение на ученици, служители и членове на НПО.
 - Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации, свързани с третирането на отпадъците от ученици и членове на младежки клубове.
 - Подготовка и разпространение на материали, насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.
 - Организиране на акции за пролетно и есенно почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.
 - Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.
 - Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
 - Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

3.11. Анализ на информационното обезпечаване на дейностите с отпадъците

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците са ЗУО и Наредба №1 от 4 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени в нея, както и в наредбите по чл.43, ал.3, 4, 5 и 6 от ЗУО. Общините също така имат задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци.

За всички извършвани дейности по отпадъците в община Девня се води редовна регистрация и контрол. Общинската администрация получава достоверна информация относно

постъпващите за депониране на регионалното депо битови отпадъци чрез претеглянето им с електронна везна. Наблюдава се компетентност и оперативност при осигуряване на информацията за дейността.

По отношение на създадената в общината организация за събиране, обработване и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци, информационното обезпечаване покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Рекултивация на депа.

В Общинска администрация – Девня информационното обезпечаване на управлението на отпадъците се извършва, чрез изготвяне и представяне на годишни доклади по Програмата за опазване на околната среда и Програмата за управление на отпадъците, както и изготвяне на задължителните отчети по Закона за статистиката.

Основни функции за Общината са:

- Събиране, систематизиране и анализ на информация, свързана с дейности по отпадъци;
- Обработка и обобщаване на данните, свързани с изпълнението на договорите с фирми, извършващи дейности с отпадъци;
- Събиране и отчитане на данни от контролната и санкционната дейност;
- Изготвяне на информационни справки, доклади, становища и др., свързани с финансовото изпълнение на проектите в областта на управлението на отпадъците.

В общината няма единна информационна система за управление на отпадъците, но ежегодно се събира и анализира информацията по управлението на отпадъците, с която се обхваща и стандартизира целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация се осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, служи за изготвяне на качествени анализи въз основа на достоверна информация, за планиране и вземане на управленски решения.

Отговорните служители, които изпълняват функции, свързани с управление на отпадъците поддържат самостоятелно различни информационни бази данни. Наличната информация позволява да се прави сравнителен анализ на данните в различни разбивки. Обменът на информацията се осъществява на базата на документооборота, на хартиен носител или по електронен път. В общината няма разработена система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците, чрез мониторинг на процесите - например с ежегодни проучвания на мненията.

В общината има създадена добра организация за съхраняване, обмен и достъп до основни групи документи, като например:

- Програмни и планови документи - Програма за опазване на околната среда, Програма за управление на отпадъците, оперативни планове, план-сметки и др.;
- Документи във връзка с определяне цена на услугата и заплащане на ТБО;
- Заповеди на кмета на общината;
- Решения на общинския съвет;
- Отчети, съгласно разпоредбите на ЗУО и ЗООС, годишен отчет на общината за управление на отпадъците във връзка с докладване на целите, съгласно Наредба № 1 от

- 4 юни 2014 г. Протоколи - констативни протоколи за контрол на дейностите по управление на отпадъците, протоколи от проверки, за почистване на дерета и др.;
- Регистри - на обекти, договори, фирми оператори, лица с разрешителни и т.н.;
 - Регистри за изпълнение на контролната дейност и др.;
 - Заявки за възлагане и извършване на дейности;
 - Справки - за постъпили, преработени и предадени количества отпадъци, за изплатени средства.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ

- На национално ниво много на брой институции събират информация, касаеща управлението на отпадъците, като все още няма изградена единна интегрирана информационна система;
- Наредбата по чл. 48, ал 1 от ЗУО относно реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри определя Общините като задължени лица, които следва да предоставят информация, свързана с управление на отпадъците. Общината изготвя годишен отчет по изпълнението на Общинската програма по управление на дейностите по отпадъците през първото тримесечие на следващата година, като екземпляр от отчета се изпраща в РИОСВ - Варна;
- Информацията, събрана от една институция, не винаги е достъпна за ползване от звена от друга институция, което възпрепятства ефективното управление на отпадъците и осъществяването на контрол на протичащите процеси;
- Част от събираната информация, която е публична по своя характер, не е налична онлайн или в друг подходящ за аналитични цели вид;
- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира, например в общината да бъде събирана информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелените площи в населените места и терените, от които се генерират зелени отпадъци и т.н.;
- Получаваната информация в различните звена на отговорните институции не е достъпна за лицата, които впоследствие ще я използват за изпълняване на възложените им функции.

IV. ПРОГНОЗИ

Нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението е сред най-важните показатели за управление на отпадъците.

По данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително до 407 кг/човек/година за 2018 г., което е под средните нива за ЕС от 492 кг/човек за същата година. Със своите 766 кг на глава от населението Дания се нарежда на първо място сред страните членки. Други страни, генерирали над 600 кг боклук, са Малта (640 кг), Кипър (637 кг за 2017 г.), Германия (615 кг) и Люксембург (610 кг).

На обратния полюс с най-малко генерирани отпадъци е Румъния - 272 кг на глава от населението. Близко до нея се нареждат Полша (329 кг), Чехия (351 кг) и Унгария (381 кг).

Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването и оползотворяване на битовите отпадъци, може да се очаква, че количеството им ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в домакинствата. В резултат на разработването Национален план и общински Програми за управление на отпадъците и прилагане на мерките, предвидени в тях, може да бъде прогнозирано стабилизиране на количеството образувани битови отпадъци, като България продължи да е един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година”.

Тенденциите в този показател са точен измерител за предотвратяването на образуването на отпадъци като най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците. Много по-неблагоприятен е показателят депонирани битови отпадъци на жител за България спрямо средното ниво на показателя за ЕС. В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС.

Населението на община Девня намалява с около 2,4% или с 212 души през 2020 г. спрямо 2015 г. Естественят прираст през последните 6 години е отрицателен, а механичният прираст е положителен само през 2020 г. Бъдещите тенденции за броя на населението в общината ще зависят силно от механичното движение на населението и задълбочаващата се демографска криза в резултат на влошената възрастова структура.

Таблица 34: Норма на натрупване на отпадъците (кг./жител/год.)

Групи населени места	над 150 хил.	50-150 хил.	25-50 хил.	3-25 хил.	под 3 хил.
Норма на натрупване	410.3	349.6	334.9	295.5	241.7

Източник: МОСВ, НПУО 2014-2020 г.

Община Девня има изготвен морфологичен анализ на битовите си отпадъци, който е извършен в периода март-октомври 2019 г. Посочените в него количества не отговарят на реално генерираните отпадъци от територията на общината и са значително завишени. В настоящата Прогноза са използвани действително събраните количества отпадъци, извозени от територията на община Девня до инсталацията за предварително третиране в с. Езерово и данни от Доклад за морфологичен анализ на генерираните битови отпадъци, образувани на територията на община Девня, изготвен от Енергийна агенция – Пловдив през 2016 година.

В методиката за определяне на морфологичния състав на БО за норма на натрупване се извеждат 5 групи населени места, като за община Девня референтните стойности са 295,5 кг/чов./година, а реалната норма на натрупване на отпадъци в общината за 2019 г. е 362,62 кг/човек/година.

На базата на проведените анализи и с помощта на наличните методики на МОСВ и примерни норми за натрупване на битови отпадъци е направена прогноза за количеството на отпадъците до 2028 г.

Таблица 35: Прогноза за количеството на отпадъците в община Девня 2019-2028 г.

Прогноза за количеството на отпадъците		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Общо количество отпадъци											
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците	%		-9,8	-1,9	-2,5	-3,3	-3,5	-3,9	-4,3	-4,7	-5,1
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	362,62	324,36	319,50	312,80	303,73	294,33	284,03	272,96	261,23	248,96
Прогнозен брой на населението	брой	8469	8540	8505	8470	8435	8400	8365	8330	8295	8260
Прогнозно количество на отпадъците - общо	тон/год	3071,00	2770,00	2717,37	2649,44	2562,00	2472,33	2375,91	2273,75	2166,88	2056,37
в т.ч.:											
Хранителни	тон/год	227,25	204,98	201,09	196,06	189,59	182,95	175,82	168,26	160,35	152,17
Хартия и картон	тон/год	156,62	141,27	138,59	135,12	130,66	126,09	121,17	115,96	110,51	104,87
Пластмаса	тон/год	393,09	354,56	347,82	339,13	327,94	316,46	304,12	291,04	277,36	263,22
Текстил	тон/год	138,20	124,65	122,28	119,22	115,29	111,26	106,92	102,32	97,51	92,54
Гума	тон/год	33,78	30,47	29,89	29,14	28,18	27,20	26,14	25,01	23,84	22,62
Кожа	тон/год	15,36	13,85	13,59	13,25	12,81	12,36	11,88	11,37	10,83	10,28
Градински	тон/год	1228,40	1108,00	1086,95	1059,77	1024,80	988,93	950,37	909,50	866,75	822,55
Дървесни	тон/год	21,50	19,39	19,02	18,55	17,93	17,31	16,63	15,92	15,17	14,39
Съкло	тон/год	110,56	99,72	97,83	95,38	92,23	89,00	85,53	81,85	78,01	74,03
Метали	тон/год	58,35	52,63	51,63	50,34	48,68	46,97	45,14	43,20	41,17	39,07
Инертни (над 4 см.)	тон/год	109,33	98,61	96,74	94,32	91,21	88,02	84,58	80,95	77,14	73,21

Ситна фракция (до 4 см.)	тон/год	393,70	355,11	348,37	339,66	328,45	316,95	304,59	291,49	277,79	263,63
Опасни	тон/год	141,27	127,42	125,00	121,87	117,85	113,73	109,29	104,59	99,68	94,59
Други	тон/год	43,61	39,33	38,59	37,62	36,38	35,11	33,74	32,29	30,77	29,20
Количества разделно събрани отпадъци от системи за разделно събиране (полезна фракция)											
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Хартия	%	0	-24,13	10	12	14	16	18	20	25	30
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Пластмаса	%	0	14,13	16	18	20	22	24	26	28	30
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Метал	%	0	-50	8	15	20	25	30	35	35	35
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Стъкло	%	0	-0,6	6	8	10	12	14	16	18	20
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Градински	%	0	0	0	0	50	25	10	15	20	25
Норма на натрупване - Хартия	кг/1 жит./год	0,47	0,36	0,39	0,44	0,51	0,59	0,70	0,84	1,06	1,38
Норма на натрупване - Пластмаса	кг/1 жит./год	0,11	0,12	0,14	0,17	0,20	0,25	0,31	0,39	0,51	0,66
Норма на натрупване - Метал	кг/1 жит./год	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Норма на натрупване - Стъкло	кг/1 жит./год	0,41	0,41	0,43	0,47	0,52	0,58	0,67	0,78	0,92	1,11
Норма на натрупване - Градински	кг/1 жит./год	0	0	0	1,77	2,67	3,35	3,70	4,27	5,15	6,46
Хартия	тонове/год	4,02	3,05	3,36	3,76	4,28	4,97	5,86	7,04	8,80	11,43
Пластмаса	тонове/год	0,92	1,05	1,22	1,44	1,72	2,10	2,61	3,29	4,21	5,47
Метал	тонове/год	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,04	0,06
Стъкло	тонове/год	3,50	3,48	3,69	3,98	4,38	4,91	5,60	6,49	7,66	9,19
Градински	тонове/год	0	0	0	15,00	22,50	28,13	30,94	35,58	42,69	53,37

V. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика, зад чиято абrevиатура стоят следните думи:

- **S** (Strenghts) – Силни страни
- **W** (Weaknesses) – Слаби страни
- **O** (Opportunities) – Възможности
- **T** (Threats) – Заплахи

Методът цели да установи:

- Кой са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура;
- Кой са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда;
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна;
- Кой са лостовите на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира.

Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни.

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности.

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Матрица на SWOT анализа, представлява таблица, която се състои от четири квадранта, в които се подреждат и визуално представят основните характеристики на управлението на отпадъците. Попълването на четирите квадранта обобщава резултатите от аналитичната част на стратегическия документ и изводите и препоръките, направени в края на всеки анализ. При извършване на SWOT анализа могат да се разкрият множество силни и слаби страни, възможности и заплахи. За предпочитане е обаче да се подберат само най-важните от тях, които да попаднат в съответните квадранти на матрицата.

Силни страни	Слаби страни
1 Добре изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места на общината. 2 Осигуреност с транспортни средства и съдове за събиране на битови отпадъци. 3 Въведено разделно събиране и оползотворяване на рециклируемите отпадъци от опаковки в две населени места. 4 Приета нормативна уредба за управление на отпадъците на местно ниво. 5 Разработен четирисезонен морфологичен анализ на отпадъци. 6 Разработени програми и планове за управление на различните потоци отпадъци. 7 Ежегодни информационни кампании за управлението на отпадъците. 8 Добра събираемост на приходите от таксата за битови отпадъци. 9 Нисък относителен дял на депонираните отпадъци и екологосъобразно обезвреждане, чрез инсталация за предварително третиране.	1 Липса на цялостни системи за разделно събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци. 2 Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци. 3 Ниска социална поносимост към увеличаване размера на таксите за битови отпадъци. 4 Периодично образуване на нерегламентирани замърсявания. 5 Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците. 6 Наличие на складове с излезли от употреба препарати за растителна защита. 7 Незавършена биологична рекултивация на депо за ТБО – Девня и липса на рекултивация на депо за строителни и производствени отпадъци - с. Падина.
Възможности	Заплахи
1 Въвеждане, усъвършенстване и разширяване на системите за разделно събиране на различни потоци отпадъци. 2 Въвеждане на нови ефективни технологии за рециклиране и оползотворяване на отпадъците.	1 Увеличаване на количествата депонирани отпадъци и нарастване нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението.

3	Създаване на система за мониторинг и контрол на отпадъците.	2	Нарастващи разходи за сметосъбиране, извозване, сепариране и депониране на отпадъците.
4	Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците.	3	Нарастващи законови задължения на местната власт и честата промяна на нормативната уредба, в сферата на управление на отпадъците.
5	Засилен институционален и граждански контрол за предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.	4	Ниска събираемост и/или повишаване на такса битови отпадъци за населението.
6	Пълноценно използване на различни финансови инструменти, фондове и програми в областта на управлението на отпадъците.	5	Невъзможност на нискодоходните групи от населението да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците.
7	Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците – публични обсъждания, информация чрез медии и интернет.	6	Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища.
		7	Неизпълнение на целите по ЗУО и налагане на санкции от страна на контролните органи.

VI. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Девня е:

Ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и човешкото здраве и превръщането им в ресурси, чрез изграждане на ефективна система за управление, предотвратяване на образуването им и оползотворяване, в съответствие с екологичното законодателство.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви „отпадъци“ и включва следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотнесими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община Девня за периода 2021-2028 г.:

ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;

ОЦ 4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците;

ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община Девня, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Таблица 36: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община Девня 2021 - 2028 г.

Стратегически цели	Оперативни цели	Подпрограма
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	ОЦ1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.	• <u>Подпрограма</u> за предотвратяване образуването на отпадъци • <u>Подпрограма</u> за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	ОЦ2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.	• <u>Подпрограма</u> за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци в т.ч. отпадъци от опаковки и биоотпадъци • <u>Подпрограма</u> за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради • <u>Подпрограма</u> за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци /МРО/
Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	ОЦ3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци; ОЦ4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците	• <u>Подпрограма</u> за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци • <u>Подпрограма</u> за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотносими към подпрограмата; ключовите

резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на *Инвестиционната програма* се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на незаконни сметища се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци“. Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения на местната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет. Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и източници за тяхното финансиране.

В НПУО 2021-2028 г. са разработени три сценария на инвестиционните мерки всферата на управление на отпадъците, а именно:

- Вариант 1. „Инвестиране в изграждането на съоръжения за третиране“

- Вариант 2. „Развитие на мерки свързани с предотвратяване образуването на отпадъци и стимулиране повторната употреба”
- Вариант 3. „Рязко ускоряване на процесите по разделно събиране на рециклируемите отпадъци“.

За постигане на набелязаните цели с фокус върху краткосрочните такива е избран сценарият „Рязко ускоряване на процесите по разделно събиране на рециклируемите отпадъци“. Този сценарий е оценен чрез инструментариума на анализа разходи-ползи (АРП) съгласно Указанията за подготовка на Анализ на разходите и ползите за инвестиционни проекти – инструмент за икономическа оценка на Кохезионната политика на ЕС.

Политиката на община Девня също следва да бъде насочена към ускоряване на разделното събиране на рециклируемите отпадъци, но успоредно с това следва да се инвестира в изграждането на съоръжения за третиране (претоварна станция със сепариране, компостираща инсталация и площадка за временно съхранение и/или оползотворяване на строителните отпадъци. Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Девня са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки, включени в подпрограмите за изпълнение на настоящата Програма за управление на отпадъците.

7.1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци /ПОО/

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на Общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците (ПОО), т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние към околната среда и към здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на страните-членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците.

Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите-членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите-членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният

отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Ресурсите на Земята са ограничени, а това ограничава и възможностите за развитие на постоянно нарастващото световно население. Отпадъците от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга - те имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане. Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата е основна цел в областта на политиката по околна среда. Този ръководен принцип за устойчиво развитие представлява не само ориентир за държавни действия, но е и мерило за решенията на икономиката и обществото.

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), „Отпадък“ е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи”. Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

Съгласно чл. 29 т.1 на РДО всяка страна членка на ЕС трябва да разработи Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Предвидените в нея цели и мерки трябва да доведат до прекъсване на споменатата връзка между икономическия растеж и въздействието върху околната среда.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПОО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както

и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПОО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлагащите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправка и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро добровolen и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства“, респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на *предотвратяването* включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорирани бифенили или озоноразрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).

- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на

пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).

- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно пълнене на стъклени или пластмасови бутилки, и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.

- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадък. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;

- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Националната програма за предотвратяване образуването на отпадъците за периода 2021-2028 г. е втората за страната програма. Предвид високия приоритет на предотвратяването на хранителните отпадъци на глобално ниво и изискванията на Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, към настоящата програма се разработи отделна подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителните отпадъци.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Девня са посочените по-долу мерки. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва *Програма за управление на отпадъците* и *Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци*, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.
- Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични

отпадъци могат да се компостираат. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиждани конкретни взаимнообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите. Въвеждането на „електронна община“, освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПОО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на по-ниски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди, електрическо и електронно оборудване).

Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качественото предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, **подходящ индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например: брой разработени програми за ПОО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПОО, брой и/или стойност на въведените допълнителни екоплащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място и др.**

Мярка: Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до

предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение, относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПОО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща” на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии” да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Информационното осигуряване на дейностите по управлението на отпадъците е с важно значение при процесите на техния контрол. Необходимо е Общината да разполага с достатъчно и надеждни данни за различните видове и потоци отпадъци, с които борави или които се образуват на територията ѝ, но се управляват от други лица. Обобщението на информацията за генерираните отпадъци на територията на общината влияе и върху годишното изчисляване на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, както и за намаляване количествата на отпадъците, депонирани на Регионалното депо.

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците. Информирането и участието на обществеността е основен компонент на всяка Програма за управление на отпадъците. Отпадъците са резултат от човешката дейност и без участието на населението, основен генератор на битови отпадъци, дори и най - добре разработената програма не може да постигне своите цели. От изключителна важност е населението и бизнесът да бъде запознато с йерархията при управление на отпадъците, да са запознати с приоритетността в реда на справянето с отпадъците, както и за отговорностите на всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци, включително и отговорността да покрива пълните разходи за своите действия.

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложи в Програмата за управление на отпадъците и Плана за действие към нея, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Необходимо е да се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените” идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло и пластмаса и биоразградими отпадъци.

Индикатори: Брой проведени информационни кампании и обучения.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване
Оперативна/и цел/и:	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
Текущи индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година - 2770 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Девня през 2020 г. – 324 кг/ж/год.
Целеви индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година – 2056 тона за 2028 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Девня през 2028 г. – 249 кг/ж/год.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Разработване на Програма за управление на отпадъците с включени цели и мерки за предотвратяване образуването на отпадъци /ПОО/	3600	Общински бюджет	2022	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Община	Обществеността и всички заинтересовани страни, които участват в консултациите при разработването на програмата
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2022 г.	12000	Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС 2021-2028 г.	2022-2023	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2022 г.	-	Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.	Община	РСУО
	1.3. Извършване на мониторинг за изпълнение на мерките за ПОО заложи в програмата, включително недопускане	-	-	2021-2028	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки, включени в ППОО до края на 2028 г.	Община	-

	образуването на локални замърсявания								
	1.4. Изпълнение на мерките и контрол във връзка със забраната от юли 2021 г. за пускането на пазара и употребата на определени пластмасови продукти за еднократна употреба (Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 година)	5000	Общински бюджет	2022-2028	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на отпадъци от някои продукти за еднократна употреба	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки, включени в ППОО до края на 2028 г.	Община	РИОСВ
	1.5. Намаляване на отпадъците от хартия и офис консумативи, чрез въвеждане на „електронно управление“	2000	Общински бюджет	2022-2028	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Ежегодно - брой въведени електронни услуги	Общ брой електронни услуги до края на 2028 г.	Община	-
	1.6. Изготвяне на план за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	2000	Общински бюджет	2022	Създадени предпоставки администрацията на всички нива да прилага мерки за ПОО	Подготовка и съгласуване на 1 брой План за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	Разработен и приет 1 брой План за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	Община	-
	1.7. Изготвяне и прилагане на планове за ПОО в	6000	Общински бюджет	2023	Предотвратени битови отпадъци от общински	Подготовка и съгласуване на Планове за	Разработени и приети Планове за ПОО в	Община	Общински структури, звена и предприятия

	общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия				звена като пример за останалите организации в общините	ПООв общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия		
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Изготвяне на годишен план за действие, относно разяснителни кампании за предотвратяване на отпадъците	-	-	2022-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Изготвени годишни планове	До 2028 г. изготвени 7 годишни планове за действие	Община/ Еколог	-
	2.2. Провеждане на кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	3000	Общински бюджет ПУДООС и др.	2022-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2028 г. проведени минимум 7 информационни кампании	Община/ Еколог	-

7.2. Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от страните членки на ЕС показва, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30% до 2025 г. и с 50 % до 2030 г.

Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

През 2017 г., Комисията подготви Насоки на ЕС за улесняване даряването на храни. В тези насоки са определени ролите и задълженията на участниците при преразпределянето на храни; дейности на организациите за преразпределяне и благотворителност; сортиране на хранителни излишъци за преразпределяне; възможност за проследяване; определяне на основната и юридическата отговорност при възникване на проблеми с безопасността на храните; последици за преразпределянето на хранителни излишъци, изисквания за информация за предварително опаковани храни и пр.

Създадената Платформа на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработи и в края на 2019 г. издаде „Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни“. Препоръките са ориентирани към бъдещето и включват набор от хоризонтални или „междусекторни“ препоръки, които са общи за различните етапи на веригата на стойността на храните, често включват множество участници и са необходими за постигане на глобалните цели по отношение на загубите и разхищението на храни. Някои от тях са насочени към специфични горещи точки, като разхищение на храни на равнище потребители, което изисква допълнително разглеждане, проучване и целенасочени действия от страна на всички заинтересовани страни. Препоръките са отправени както към публични, така и към частни организации, като предлагат подходящи действия за конкретни участници и, което е важно, призовават за сътрудничество между различните заинтересовани участници. Въпреки че препоръките не са изчерпателен списък на всичко, което може и трябва да се направи, за да се предотвратят загубите и

разхищението на храни, те предоставят важна насока за всички участници, включително самите граждани на ЕС.

На национално ниво в България темата за хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци).
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране.
- Закон за храните. Глава шеста "в" от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“

Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета: „По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО.

Понятието „храни“ не включва:

- а) фуражи
- б) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека
- в) растения преди прибиране на реколтата
- г) медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета
- д) козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23)
- е) тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24)
- ж) наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.
- з) остатъчни вещества и замърсители.

Законът за изменение и допълнение на ЗУО привежда в съответствие определението за хранителни отпадъци в съответствие с Директива 2018/851.

В България (както и в останалите страни-членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба

№ 2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци в страната.

В изпълнение на глобалните цели и европейските политики по отношение разхищението на храни МЗХГ е започнало разработването на всеобхватна Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни, която ще включи мерки за загубата и разхищението на храни от „фермата“ до „трапезата“.

Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци и в страната и в ЕС, следвани от сектора на преработка и производство на храни.

По информация от Годишните отчети на Община Девня, на територията ѝ се образуват около 205 тона хранителни отпадъци на година, което представлява 7,4% от общото количество генерирани смесени битови отпадъци. Нормата на образуване на хранителни отпадъци на човек от населението в общината е около 24 кг/чов./год., което е под изчислените средни норми за България и ЕС. Причината е в спецификата на населените места, битовите и хранителни навици на населението в община Девня.

Независимо от това са необходими целенасочени политики и мерки за предотвратяване и намаляване на хранителните отпадъци.

Основната цел на тази подпрограма е намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. публични институции, домакинства и бизнес.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различни целеви групи (общини, НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

Мярка: Прилагане на Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни

Община Девня може да предприеме допълнителни действия в следните направления:

- събиране на информация за количествата образувани хранителни отпадъци от бита, заведенията за обществено хранене и стопанския сектор;
- идентифициране на заинтересованите страни на територията на общината от всички етапи на хранителната верига;
- повишаване информираността на населението за предприетите мерки за намаляване количеството на хранителните отпадъци и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване
Оперативна/и цел/и:	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
Текущи индикатори	Количество образувани хранителни отпадъци в тон за година - 205 тона за 2020 година; Норма на натрупване на хранителни отпадъци в община Девня през 2020 г. – 24 кг/ж/год.
Целеви индикатори	Количество образувани хранителни отпадъци в тон за година – 152 тона за 2028 година; Норма на натрупване на хранителни отпадъци в община Девня през 2028 г. – 18 кг/ж/год.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Прилагане на Националната програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни	1.1. Изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	-	-	2022-2028	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци до края на 2028 г.	Община	-
	1.2. Изготвяне и прилагане на планове за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци в общински структури, звена и предприятия, вкл. общински пазари и др.	5000	Общински бюджет	2023	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Подготовка и съгласуване на Планове за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	Разработени и приети Планове за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	Община	Общински структури, звена и предприятия
	1.3. Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	10000	ОПООС	2022-2028	Намаляване образуването на хранителни отпадъците от бита, ресторантьорство и туризъм, и	Брой подадени проекти за ПО на хранителни отпадъци	Брой изпълнени до края на 2028 г. проекти за ПО на хранителни отпадъци	Община	-

					реализирани и разпространени добри практики				
	1.4. Разяснителни кампании и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци, в т.ч. относително значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти	3000	Общински бюджет	2022-2028	Създадени предпоставки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	Ежегодно - брой разяснителни кампании и брой участници	Брой разяснителни кампании и брой участници до края на 2028 г.	Община	РИОСВ
	1.5. Прилагане в пълен обхват на възможностите за даряването на храни, с оглед преодоляване на бариерите и популяризиране даряването на храни	-	-	2022-2028	Увеличаване даряването на храни преди изтичането на срока на годност и намаляване на хранителните отпадъци	Ежегодно – Брой организирни кампании/акции за даряване на храни Количество дарени храни	Общ Брой организирни кампании/акции за даряване на храни Количество дарени храни към края на 2028 г.	Община	Домакинства, Търговски обекти, Производители на храни и др.

7.3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци в т.ч. отпадъци от опаковки и биоотпадъци

В йерархията за управление на отпадъците подготовката за повторна употреба се нарежда на второ място след предотвратяване на образуването им. Целта на тази подредба е именно максималното използване на отпадъците в колкото се може повече направления. На следващо място е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали, но разликата с подготовката за повторна употреба е, че тук за извършването на дейността е необходимо използване на много повече суровини. Следва оползотворяването, което цели използването на отпадъците за превръщане в енергия, биогорива и др.

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки и чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци **в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.**

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло

За разлика от останалите масаво разпространени отпадъци /МРО/, в управлението на отпадъците от опаковки Общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са, както следва:

- 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч.: Пластмаси: 50%; Дърво: 25%; Черни метали: 70%; Алуминий: 50%; Стъкло: 70%; Хартия и картон: 75%;
- 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55%; Дърво: 30%; Черни метали: 80%; Алуминий: 60%; Стъкло: 75%; Хартия и картон: 85%.

В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство⁶ от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите-членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. , а до 2029 г. - 90%.

На европейско ниво се приеха и нови разпоредби за докладване на данни за отпадъците от опаковки⁷ , които страната ни трябва да прилага.

Голяма част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са **биоразградими отпадъци**. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните **регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци**:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови био-отпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста“. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци“ и „растителни отпадъци“.

Прието бе, че системата за разделно събиране на битови био-отпадъци ще бъде въведена до 2019 г. и участието на населението в разделното събиране ще е съобразено с изграждането на

⁶ ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда

⁷РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2019/665 НА КОМИСИЯТА за докладване на данни за отпадъците от опаковки

съответните инсталации. Тази цел не беше постигната и предстои изграждане на регионални и общински компостиращи инсталации през периода до 2028 г. От системата за разделно събиране са изключени домакинствата, които прилагат домашно компостиране.

Целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци в т.ч. биоотпадъците се изпълняват от общините самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя” се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определена отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране
- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци.

Приемането и прилагането на Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., изигра съществена роля за прилагане на нов подход към биоразградимите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните биоразградими отпадъци чрез създаване и постепенно разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инфраструктура за рециклиране на зелени, а в последните години - и за рециклиране на хранителни отпадъци, които до приемането на Плана почти изцяло се депонираха. Планът анализира и адресира и мерки за намаляване на депонирането на други потоци биоразградими отпадъци – основно хартия и картон, като количествата депонирани отпадъци от този вид също се намалиха чрез развитие на системите за разделно събиране и инфраструктурата за рециклиране и особено на отпадъците от опаковки от хартия и картон.

В Подпрограмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

„Меките” мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

В резултат от изпълнението на мерките от тази подпрограма е необходимо до 2030 г. минимум 55% от общото тегло на битовите отпадъци, образувани на територията на община Девня да бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа **„отговорност на производителите”**, като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на различните потоци отпадъци.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;
- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в инсталации за сепариране на смесени битови отпадъци;
- Количества разделно събрани и компостирани зелени и биоразградими отпадъци в домашни, общински и регионални инсталации и др.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на Закона за управление на отпадъците през 2003 г. На територията на страната работят няколко организации за оползотворяване на отпадъците от опаковки, които имат ангажимента да изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от името на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки. Системата е с широко покритие на територията на цялата страна. Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо

генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% за 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50,3% през 2008 г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност за ЕС. През десетгодишния период 2008-2018г. Република България изпълнява, дори преизпълнява, целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки.

В община Девня е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, която обхваща две населени места - гр. Девня и с. Кипра.

Към момента на територията на общината са разставени 40 бр. жълти контейнери за отпадъци от хартия и картон, метал и пластмаса и 22 зелени контейнери за стъкло. Разпределението им по населени места е 38 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра жълти контейнери; 20 бр. за гр. Девня и 2 бр. за с. Кипра зелени контейнери.

Броят на точките на които са разположени контейнерите в община Девня за разделно събиране на отпадъци от опаковки е 37 точки за жълти контейнери и 21 точки за зелени контейнери. Обслужването на съдовете е два пъти месечно за жълтите и един път на три месеца за зелените контейнери.

Общо за периода 2018-2020 г. от територията на община Девня са събрани разделно 20,610 тона отпадъци, в това число: 10,730 т. хартия и картон, 2,750 т. пластмаса; 0,055 т. метални опаковки и 7,075 т. стъкло.

Рециклируемите отпадъци са около 23,4%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмасата – 12,8%, следват хартия и картон – 5,1%, стъкло – 3,6 и метали – 1,9%.

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“⁸ в община Девня е 53,2% от образуваните битови отпадъци, в това число - хранителни – 7,4%, градински – 40%, дървесни – 0,7%, хартия и картон – 5,1%.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. През 2019 г. в община Девня са генерирани около 1634 тона или 193 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са по-високи от допустимите минимални стандарти. През последните години голяма част от тези биоотпадъци са отсортирани и компостирани на инсталацията в с. Езерово, общ. Белослав или в раздадените на домакинствата 200 компостери.

Процентът на разделно събрани отпадъци е минимален – 0,20%. По този показател общината е далече от целевата стойност от 50-55 на сто и следва да се предприемат мерки за разделно събиране и оползотворяване на много по-големи количества биоотпадъци.

В тази връзка Община Девня следва да предприеме допълнителни действия в следните направления:

- Оптимизиране и разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събираните отпадъци;
- Въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци, чрез създаване на площадка за временно съхранение, последващо компостиране и разширяване на въведената система за домашно компостиране;

⁸Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируемите битови и биоразградими отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на битовите и биоразградими отпадъци.

Пряко отношение към постигане на набелязаните цели на настоящата подпрограма са мерките от другите подпрограми, свързани със:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;
- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редукия на такса „битови отпадъци“ за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битовите, в т.ч. на биоотпадъците;
- периодически извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на такса „битови отпадъци“, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- обучение и подобряване административния капацитет за управление на отпадъците на общинско ниво;
- внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за битовите отпадъци, вкл. модул за разделно събираните и предадени за рециклиране и оползотворяване, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;
- участие в Общите събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поэтапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно постиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години. Общините следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични

ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци), но и до намаляване на разходите за третиране на битовите отпадъци, които общините трябва да финансират. Бизнесът за производство на пластмасови бутилки за еднократна употреба трябва да пренастрои производството си с оглед достигане на целите за влягане на рециклирана пластмаса при производството на пластмасови бутилки за еднократна употреба. Следва да се определи компетентният държавен орган за контрол спазването на това изискване, като на този орган се осигури обучение, методически ръководства за контрол и други необходими ресурси – човешки, финансови, технически и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА
БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ И БИООТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	2020 г. - 0,2% от общото тегло на битовите отпадъци са подготвени за повторна употреба и рециклиране 2020 г. – 0% от количеството на битовите биоотпадъци са разделно събрани и оползотворени
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 55% от общото тегло на битовите отпадъци са подготвени за повторна употреба и рециклиране 2028 г. - минимум 50% от битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и проучване на възможностите за въвеждане на депозитна система за отпадъци от опаковки	100 000	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп)	2022-2028	Въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община
	1.2. Широко информиране на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	5000	Общински бюджет	2022-2025	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за разделно събиране на отпадъци	Община	Кметове на кметства и кметски наместници

	1.3. Въвеждане на разделно събиране от административни, стопанските, търговските и др. обекти най-малко на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци	-	Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООП) Общински бюджет, Държавен бюджет, Частни инвестиции	2022-2028	Разширена система за разделно събиране на битовите отпадъци	-	Брой обекти, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Община Организации по оползотворяване на отпадъци	Администрации Собственици на стопански, търговски и др. обекти
	1.4. Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците	-	-	ежегодно	Изготвен доклад до кмета за резултатите от осъществения контрол	Брой извършени тематични проверки	Брой извършени тематични проверки	Еколог	Община
	1.5.Ежегодно събиране и обработка на информация от ООП / фирми и др. юридически лица/ за количествата и видовете разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци	-	-	ежегодно	Общината да разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на нейната територията	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Еколог	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки
	1.6. Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, включително отпадъци от опаковки като ценен ресурс	2000	Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от разделното събиране и оползотворяване на	Ежегодно - брой разяснителни кампании и брой участници	Проведени минимум 7 информационни кампании	Община	Медии

	1.7.Ежегодно провеждане на поне две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)	6000	Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	битовите отпадъци Допълнителн и количества разделно събрани отпадъци	Ежегодно - брой акции, Брой участници/учебни заведения Количество събрани отпадъци	Общ брой проведени акции до края на 2028 г. Общо количество събрани отпадъци до края на 2028 г.	Община	Училища
	1.8. Въвеждане в Наредбата по чл.22 от ЗУО на изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от опаковки и увеличаване размера на санкциите, при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци	-	-	постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой наложение санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Брой наложение санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.9. Проекти включващи дейности: - Обособяване на площадки за разполагане на контейнери за разделно събиране; - Организиране разделното събиране на рециклируеми отпадъци „от врата на врата“ за община Девня; - Разполагане на екостанции, включващи система за разделно	500000	ОП „Околна среда“ Общински бюджет, Държавен бюджет и др.	2022-2028	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой площадки за разделно събиране на отпадъци; Брой екостанции	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Община	Община

	събиране на отпадъци, генерирани от населението и информационна система за компонентите на околната среда.								
2. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградимите отпадъци	2.1. Подготовка и реализация на проект на РСУО Провадия за изграждане на регионални инсталации за предварително третиране на битови и компостиране на зелени отпадъци	13000000	ОПОС, ПУДООС	2022-2028	Осигурена регионална инфраструктура за компостиране на биоразградим и отпадъци	Брой изградени инсталации за компостиране	Изградена 1 брой компостираща инсталация и 1 брой инсталация за предварително третиране Увеличаване дела на компостираните/оползотворени биоотпадъци Намаляване на депонираните отпадъци	РСУО	Общини, членове на РСУО
	2.2. Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	300 000	ПУДООС Общински бюджет	2022-2028	Закупени компостери и предотвратен и зелени и други биоотпадъци	Ежегодно - Брой предоставени компостери на домакинствата през всяка от годините	Общ брой закупени компостери за фамилно компостиране Общ брой домакинства, прилагащи компостиране	Община	МОСВ ПУДООС РСУО Домакинства

	2.3. Включване в общинската наредба за управление на отпадъците на изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци, след осигуряване на системата за събирането им.	-	-	2025	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на биоразградимите отпадъци	Подготвени изменения в Наредбата за управление на отпадъците	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците	Общински съвет	Община

7.4. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ценен ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;
2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

- за първи път е разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;
- одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Девня, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:
 - Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
 - Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;
 - Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
 - Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Ниската тенденция в прираста на населението в общината не стимулира активни дейности в жилищното строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Отпадъците се извозват, без да се води отчетност. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдове за битови отпадъци. Част от генерираните СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до инсталация за предварително третиране в с. Езерово. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за временно съхраняване и оползотворяване на строителни отпадъци в община Девня.

На територията на общината има фирми, които предоставят услуги по извозване на строителни отпадъци, като предоставят контейнери за събирането им на заявителите и същите се извозват до обект „Рекултивация на нарушен терен в местност „Вършника“ в землището на гр. Девня и в землището на с. Кипра“, който се стопанисва от фирма „Друм груп“ ЕООД.

Депото за строителни и производствени неопасни отпадъци в с. Падина е закрито и предстои рекултивация. На територията на община Девня не функционира инсталация за рециклиране на строителни отпадъци. Общината е започнала процедура по обособяване на две площадки за разполагане на контейнери за разделно събиране на масово разпространени отпадъци от населението – в кв. Девня и кв. Повеляново. На територията на площадките ще се приемат и временно съхраняват и строителни отпадъци с код: 17 01 07 - смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06 (смеси или отделни фракции от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, съдържащи опасни вещества) в количество до 200 т./годишно.

В Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Девня и Наредбата за принудителното изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях, подробно са описани дейностите по управление на строителните отпадъци.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател. В условията на общината е възможно приемането на отпадъци да става срещу заплащане на услуги по разполагане на контейнери на мястото на образуването и извозването им до площадки за временно съхранение или директно до съоръжения. Размерът на заплащането ще зависи от транспортните разстояния и ще бъде висок за малките населени места. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са

насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

Пряко отношение към постигане на набеязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;
- Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;
- Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

България има много малко практически опит в разглежданата област, поради което са необходими постоянни и координирани усилия на централните, регионалните и местни власти както и на бизнеса от строителния бранш и на неговите браншови организации. При планиране на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител Община Девня, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Брой одобрени от Община Девня инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци
Целеви индикатори	Достигане на 70% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г. Брой одобрени от Община Девня инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
1.Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителни дейности и от разрушаване на сгради	1.1. Изграждане на система за селективно събиране и оползотворяване на строителни отпадъци и определяне на площадка за временното им съхранение	200000	ОПОС, МОСВ и др.	2022-2028	Селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци	-	Въведена 1 брой общинска система за управление и оползотворяване на строителни отпадъци	Община	-
	1.2. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните	-	-	2022-2028	Осъществяване контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните	брой извършени проверки; брой наложени санкции;	Количества рециклирани строителни материали	Община	Възложители на инвестиционни проекти

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеца	Партньор
	отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали				отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	брой съставени предписания			
	1.3. Включване в тръжните документи за строителство на сгради, пътища и други елементи на техническата инфраструктура на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	-	-	2022-2028	Оползотворяване на строителните отпадъци	2021-2023 - 8%	2024-2028 -10%	Община	

7.5. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци /МРО/

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС /излези от употреба МПС/, ИУЕЕО /излязло от употреба електрическо и електронно оборудване/ и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените в НПУО 2021-2028 г. цели за МРО по години са следните:

Таблица 37: Цели за масово разпространени отпадъци по години

Група МРО	Цели
<u>Отпадъци от опаковки</u>	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%
<u>ИУМПС</u>	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
<u>ИУЕЕО</u>	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
<u>Отпадъци от отработени масла</u>	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година

Група МРО	Цели
<u>Отпадъци от гуми</u>	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u>	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от текстил</u>	До 2025 г.: 20% от теглото на образуваните отпадъци от текстил се събират разделно

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци до 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включени и този отпадъчни потоци.

Подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат организационен, административно-регулаторен и информационно-образователен характер.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ /МРО/

Стратегическа цел: 4	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна цел:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	Брой домакинства, търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, които участват в системите за разделно събиране и подготовка за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци
Целеви индикатори	През 2028 г. : Над 70% от населението участва в системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци Минимум 65% от теглото на образуваните масово разпространени отпадъци се рециклира и оползотворява

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Подобряване информираността и участието на населението и бизнеса, относно дейностите по управление на отпадъците	1.1. Развитие на системите за събиране на масово разпространени и опасни отпадъци, т.ч. /текстил, луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла, електрически и електронни уреди, излезли от употреба МПС и др./	100 000	Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки МРО Общински бюджет	2022-2028	Разделно събиране и оползотворяване на МРО	Брой сключени договор с организации по оползотворяване	Количества събрани разделно масово разпространени и опасни отпадъци	Община	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки и МРО
	1.2. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по	-	-	постоянен	Осигурени предпоставки за участие на обществеността в процеса на	Брой проведени обществени	Брой проведени обществени	Кмет	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	общински нормативни актове и документи в областта на управлението на отпадъците				вземане на решения относно общинските политики в областта на отпадъците	консултации/обсъждания	консултации/обсъждания		
	1.3. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на МРО	10000	Общински бюджет	Ежегодно	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Брой проведени информационни кампании за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци	Минимум 7 броя проведени информационни кампании за разделно събиране на МРО	Община	
	1.4. Провеждане на анкетно проучване за мнението, нагласите, подобряване на познанията и разширяване на участието на гражданите в системите за разделно събиране на МРО	-	-	Ежегодно	Събрана информация за мнението на обществеността с цел подпомагане вземането на управленски решения	-	Проведени минимум 3 анкетни проучвания до 2028 г.	Община Еколог	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	1.5. Публикуване на годишните отчети по изпълнение на ПУО до 2028 г.	-	-	Ежегодно до 31 март	Осигурена прозрачност при изпълнение на общинските политики за отпадъците	Брой публикувани годишни отчети	Публикувани 7 годишни отчети за ПУО	Еколог	
	1.6. Провеждане на кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площи и др.	10000	Общински бюджет	Ежегодно 2021-2028	Повишено участие на населението и бизнеса, почистени нерегласментирани замърсявания и обществени площи	Брой проведени кампании; Брой участници; Количества събрани и извозени отпадъци	Проведени минимум 7 кампании; Минимум 50 участници на година; Количества събрани и извозени отпадъци	Община	
	1.7. Организиране на творчески конкурси за деца и ученици на тема „Намаляване и оползотворяване на отпадъците“	5000	Общински бюджет	Ежегодно	Развиване на екологично мислене и отношение към опазването на природата сред подрастващите	Брой конкурси; Брой участници	Проведени минимум 7 конкурси с минимум 50 участници на година	Община	Училища, детски градини
	1.8. Участие в национални кампании на ПУДООС	30 000	ПУДООС	2022-2028	Реализирани 2 екологични проекта	Брой реализирани проекти	Реализирани минимум 2 екологични проекта	Община	Училища, детски градини, кметства и Община

7.6. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличаване делана рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и рециклируемите от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, включени в предходните подпрограми, имат съществен принос и за предотвратяването и намаляването на депонираните отпадъци.

В резултат на изпълнението на Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци в НПУО 2021-2028 г. се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци в България да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци.

В настоящата подпрограма са включени допълнителни мерки от компетенциите на Община Девня, свързани с:

- осигуряване на екологосъобразно депониране на остатъчните битови отпадъци на депо, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- подобряване управлението на други потоци битови отпадъци извън обхванатите битови отпадъци от предходните подпрограми, целящи подобряване на тяхното
- разделно събиране и отклоняването им от депониране, най-вече на опасните отпадъци от бита;
- следексплоатационни грижи и мониторинг за рекултивирани участъци от сторото депо за ТБО.

Следексплоатационните грижи включват дейностите по поддръжка на площадката на депото след неговото закриване, осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда (мониторинг) и отстраняване на евентуални отрицателни последици от въздействието на депото върху околната среда и човешкото здраве за определения от компетентните органи следексплоатационен период.

Старото депо за битови отпадъци в гр. Девня е закрито и е извършена техническа рекултивация на терена. Предстои биологичната му рекултивация.

Депото за строителни и производствени отпадъци, м-ст „Маркузана”, с. Падина е с прекратена експлоатация от 16.07.2009 г. За депото има съгласуван Работен проект за техническа и биологическа рекултивация.

На територията на общината към момента няма нерегламентирани сметища. Периодично се появяват замърсени терени с отпадъци, но общината своевременно ги почиства.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА

ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 3	Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци
Оперативна цел:	<i>Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци</i>
Текущи индикатори	Количества битови отпадъци, генерирани на територията на община Девня, депонирани в депа/третирирани в инсталации отговарящи на нормативните изисквания
Целеви индикатори	100% от битовите отпадъци, генерирани на територията на община Девня, предназначени за депониране, след предварителното им третиране се обезвреждат в депа, отговарящи на нормативните изисквания

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Остатъчните количества битови отпадъци се обезвреждат, съгласно нормативните изисквания през целия период на програмата	1.1. Биологична рекултивация на депо за твърди битови отпадъци – гр.Девня	60 000	Средства от отчисления по чл.60 от ЗУО	2022-2025	Рекултивирано напълно старо депо за ТБО	Брой рекултивирани общински депа за ТБО	1 брой рекултивирано депо за ТБО	Община	Община
	1.2.Рекултивация на депо за строителни и промишлени отпадъци с. Падина, община Девня	2500000	ОПОС, ПУДООС, Държавен бюджет, Общински бюджет и др.	2022-2028	Рекултивирано напълно старо депо за строителни и промишлени отпадъци	Брой рекултивирани общински депа за строителни и промишлени отпадъци	1 брой рекултивирано депо за строителни и промишлени отпадъци	Община	Община
	1.3. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	50000	Държавен бюджет Общински бюджет Отчисления по ЗУО	2022 - 2028	Ефективна и обезпечена с необходимия брой съдове система за събиране и извозване на смесените битови отпадъци	Ежегодно - Брой съдове за смет; Брой транспортни средства за извозване на отпадъци	Брой подновени контейнери и кофи за смет; Брой закупени нови транспортни средства за извозване на отпадъци	Община	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
	1.5. Устойчиво управление на излезлите от употреба препарати за растителна защита, временно съхранявани в общински складове	10000	Общински бюджет	2022 - 2028	Отпадъците от препарати за растителна защита, които се съхраняват временно в общински складове са изнесени за обезвреждане в оторизирани съоръжения извън страната	-	Количество на обезвредените отпадъци от препарати за растителна защита	Община	
	1.6. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	10000	Общински бюджет, Държавен бюджет	2021 - 2028	Предотврането образуване на нерегламентирани замърсявания на територията на общината	Брой изградени системи за видеонаблюдение	В края на периода на Програмата няма допуснати замърсявания	Община	

7.7. Подпрограма за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците

Административно, Община Девня е добре организирана. Формирана е Комисия към Общинския съвет и са назначени служители, които пряко отговарят за опазване на околната среда и управление на отпадъците.

За ефективното управление на отпадъците от ключово значение е наличието на административен капацитет в общината за изпълнение на функциите, произтичащи от нормативната уредба и поставените общински цели във връзка с общинската политика за управление на отпадъците. Новите и все по-растящи изисквания на националното законодателство за отпадъците налагат непрекъснато развитие и повишаване на административния капацитет на общините, което да гарантира, че те разполагат с ключови служители за компетентно управление на отпадъците на територията си. Дейностите по управление на отпадъците представляват комплекс от решения, действия и дейности, свързани с образуването на отпадъците, екологосъобразното им третиране на база определена информация, както и различните форми на контрол.

Ключовите характеристики на административния капацитет, определят и оперативните цели на настоящата подпрограма, около които са обединени включените в подпрограмата мерки, както следва:

- *Мерки за нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците*

За изпълнение на тази мярка е предвидено непрекъснато следене и развитието на националната правна рамка в сектор отпадъци, с цел навременно отразяване на нормативните промени в местната нормативна уредба, както и промени в нормативните документи на общината, съобразно местните условия и възникващи потребности. Разработването на ясни вътрешни правила за наблюдение, отчет и оценка на изпълнението на Програмата също е от основно значение за проследяване на напредъка в изпълнението и предприемане на коригиращи действия в случай на възникнали проблеми.

- *Постоянно повишаване на квалификацията на служителите*

За запазване и повишаване на квалификацията на служителите, които имат отговорности по управление на отпадъците, са предвидени редица обучителни дейности.

- *Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците*

Основните мерки са насочени към подобряване на информационната база за управление на отпадъците. Необходимо е всички дейности и процеси в областта на отпадъците да бъдат информационно обезпечени, чрез изграждане на единна информационна система, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните в интегриран вид. Единната информационна система ще гарантира изготвянето на качествени анализи и отчети и проследяване на напредъка по заложените в Програмата за управление на отпадъците на Община Девня цели до 2028г.

В съответствие с развитието на националното законодателство в сектор отпадъци и с националните политики за непрекъснато повишаване на квалификацията и за учене през целия живот, в подпрограмата са предвидени дейности за развитие на компетентността, знанията и уменията на служителите от администрацията с функции свързани с отпадъците и за тяхното ресурсно обезпечаване.

Включените в подпрограмата мерки имат хоризонтален характер и тяхното изпълнение ще подпомогне постигането на всички стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците на община Девня 2021-2028 г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 3	Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда
Оперативна цел:	Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците
Текущи индикатори	Брой изпълнени мерки от плана
Целеви индикатори	Подобрена нормативна и програмна осигуреност и повишен капацитет на служителите в Община Девня

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците	1.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	постоянен	Нормативна осигуреност	Брой приети/ допълнени документи в областта на управление на отпадъците	Брой приети промени в общински нормативни документи при установена необходимост	Кмет	Общински съвет
	1.2. Изготвяне на годишен отчет пред ОбС Девня и РИОСВ – Варна за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците	-	-	ежегодно	Наблюдение, отчетност и контрол на изпълнението на Програмата	Ежегодно – Изготвен 1 брой отчет	Общ брой изготвени отчети за изпълнение на Програмата за управление на	Еколог	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
							отпадъците 2021-2028г.		
2.Постоянно повишаване на квалификацията на служителите	2.1. Обучения на служители в общинската администрация и други общински звена по теми за управление на отпадъците	5000	Общински бюджет НСОРБ МОСВ	постоянен	Повишена квалификация и умения на служителите	Брой проведени обучения	Брой обучени служители	Община	АСЕКОБ МОСВ РИОСВ НСОРБ
3.Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците	3.1.Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	5000	Общински бюджет	2022-2028	Общината разполага с достоверна информация в реално време за генерираните отпадъци	-	Внедрена и функционираща 1 брой информационна система за управление на отпадъците	Община	АСЕКОБ РИОСВ ИАОС

VIII. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Програмата за управление на отпадъците на община Девня за периода 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1 „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2 България 2030: Национална програма за развитие (НПР 2030)

Една от петте оси на развитие, заложили в НПР 2030 е „Зелена и устойчива България“, в рамките на която са определени три национални приоритета, първият от които е: „Кръгова и нисковъглеродна икономика“.

3 Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

4 Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.
- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.
- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.
- До 2035 г. количеството депозирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

5 Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.)

6 Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда” е определена специфична цел за „ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г.”.

7 Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците в Р България. С плана се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част от Плана е създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда. НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективното им използване като ресурс, устойчиво развитие и предотвратяване на образуването им.

Планът подпомага централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

Програмата за управление на отпадъците на община Девня е изцяло съгласувана и подчинена на принципите, целите, програмите, мерките и дейностите, заложиени в НПУО 2021-2028 г.

8 Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 –2027 г.

9 Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

10 Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци

11 Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

12 Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

13 Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

14 Интегрирана териториална стратегия за развитие на СИР 2021-2027 г.

15 Програма за опазване на околната среда на община Девня за периода 2021-2028 г.

IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Девня 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да проведежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и

подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* през съответната година, който се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на *актуализацията* на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, общината следва да предвиди междинна оценка на програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

Х. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в Република България
ББО	Биоразградими битови отпадъци
БО	Битови отпадъци (ТБО - твърди битови отпадъци)
ДБ/РБ/ОБ	Държавен бюджет/Ребупликански бюджет/Общински бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местната администрация и местното самоуправление
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НПО	Неправителствени организации
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПО	Производствени отпадъци
ПОО	Предотвратяване на образуването на отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РД	Регионално депо
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ И ФИГУРИ

- Таблица 1: Баланс на територията на община Девня (дка)
Таблица 2: Разстояния в км. от гр. Девня до населените места в общината
Таблица 3: Население в община Девня 2015 – 2020 г.
Таблица 4: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2018 - 2020 г.
Таблица 5: Население по възрастови групи в община Девня 2016-2020 г.
Таблица 6: Естествен прираст на населението на община Девня 2015-2020 г.
Таблица 7: Заселени, изселени и механичен прираст в община Девня 2015-2020 г.
Таблица 8: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12. 2019-2021 г.
Таблица 9: Население по населени места в община Девня 2016-2020 г. (брой)
Таблица 10: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2018-2020
Таблица 11: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2018-2020
Таблица 12: Предприятия по групи според броя на заетите в тях лица 2018-2020 г. (брой)
Таблица 13: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата
Таблица 14: Баланс на земята в т.ч. обработваема и необработваема земя в община Девня
Таблица 15: Основни видове отглеждани култури и среден добив 2019-2021 г.
Таблица 16: Среден добив от основните отглеждани култури в община Девня 2019-2021 г.
Таблица 17: Брой животни по години в община Девня за периода 2019 - 2021 г.
Таблица 18: Разпределение на горските територии по видове собственост 2021 г. (ха)
Таблица 19: Регистрирани превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 в АИС „Изворите”
Таблица 20: Обекти с организирани източници на емисии вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух в община Девня
Таблица 21: Основни физико-химични показатели - ср. год. стойности и състояние през 2019/2020г., съгласно Наредба №Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризиране на повърхностните води
Таблица 22: Информация за подземните водни тела и актуалното им количествено и химично състояние, части от които попадат на територията на община Девня
Таблица 23: Обобщени данни за санитарно-охранителните зони в община Девня
Таблица 24: Регламентирани зауствания на отпадъчни води във водни обекти
Таблица 25: Количества генерирани смесени битови отпадъци 2018 - 2020 г. в тона
Таблица 26: Морфологичен състав на смесените битови отпадъци към 2019 г.
Таблица 27: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците
Таблица 28: Количества разделно събрани отпадъци от опаковки от 2018 -2020 г. (тона)
Таблица 29: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци
Таблица 30: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци
Таблица 31: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци
Таблица 32: Размер на отчисленията за всеки тон депониран отпадък до 2022 г. и всяка следваща година
Таблица 33: Справка за приходите от ТБО и разходите за управление на отпадъци 2018-2020 г. в хил.лева
Таблица 34: Норма на натрупване на отпадъците (кг./жител/год.)
Таблица 35: Прогноза за количеството на отпадъците в община Девня 2019-2028 г.
Таблица 36: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община Девня 2021 - 2028 г.
Таблица 37: Цели за масово разпространени отпадъци по години

Фиг.1: Йерархия на отпадъците

Фиг. 2: Географско положение на община Девня

Фиг. 3: Карта на община Девня

Фиг. 4: Средни годишни температури и валежи в община Девня

Фиг.5: Максимални температури в община Девня

Фиг. 6: Количество на валежите в община Девня

Фиг. 7: Роза на ветровете на територията на община Девня

Фиг. 8: Осреднени средномесечни концентрации на ФПЧ 10 за 2020 г. в АИС „Изворите“-Девня

Фиг. 9: Изменение на средногодишните концентрации на ФПЧ 10 в АИС „Изворите“

Графика 1: Разпределение на площта на община Девня по видове територии

Графика 2: Динамика на населението в община Девня 2015-2020 г.

Графика 3: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2019-2021 г.

Графика 4: Морфологичен състав на отпадъците на община Девня в %

РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“ към Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Въведение
- II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Девня
- III. Дейности за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване
- IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения
- V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях
- VI. Местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен
- VII. Видове под специален режим
- VIII. Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване
- IX. Заключение
- X. Термини и дефиниции

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият раздел „Лечебни растения“ (ЛР) към общинската Програма за опазване на околната среда на община Девня за периода 2021-2028 г. е разработен на основание чл.50, т.3 и чл.55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), обн. ДВ бр.29 от 7 Април 2000 г., с посл. изм. ДВ. бр.17 от 26.02.2021 г. и във връзка с разпоредбите на Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.

Българската лечебна флора е не само най-богатата в Европа, но и най-добре проучената. Богатите архиви и хербарии на специализираните институти на Българската академия на науките са ценни за науката и достъпни за всички. България е основен доставчик на билки за целия свят. С територия десетки пъти по-малка от тази на Индия и Китай, пропорционално на площта си, страната ни ги изпреварва по количества износ на билки. Точни данни за количествата билки, които преминават през билкозаготвителните пунктове у нас няма. Твърди се, че са повече от 17 хил. тона годишно. Най-големи количества се търгуват от диворастващи липа, глог, шипка, трънка и коприва.

България е единствената страна в Европейския съюз, която има специален Закон за лечебните растения, защото единствено ние събираме билки от дивата природа и то в огромни количества.

Законът за лечебните растения предписва как да се организира изкупуването и заготвянето на билки в специални пунктове, които се регистрират в регионалните инспекции по околна среда и води. Определя и правила за събиране, изсушаване, превоз и съхранение. Задължава билкозаготвителите да обучават берачите си.

В България се извършва основно първична преработка на билките: сушене, замразяване, рязане, пакетиране, което не добавя повече от 5% стойност. Толкова е и максималната печалба на билкозаготвителите. Затова, за да увеличат приходите си, те се стремят да изнасят все по-големи количества билки и нерядко ощетяват дивата природа. Единици са фирмите в България, които вече ползват високотехнологично оборудване при обработването на билките и изнасят на пазара у нас и в чужбина преработени крайни продукти, на много по-високи цени. Суровина само в изсушен вид струва единица, а в преработен вид, като краен продукт може да струва 10–15 дори 100 пъти по-скъпо. Към това трябва да се стремят фирмите, обработващи билки в България – високотехнологична преработка, производство на етерични масла, тинктури, добавки и др.

Стотици хиляди семейства у нас могат да разчитат на билките за препитанието си. Доходите им зависят от това да познават добре различните видове растения, да знаят точно кога лечебните вещества в тях са най-силни и да спазват правилата за събиране, за да опазват естествените им находища.

По-голямата част от билките, които се изкупуват, търгуват и преработват се събират от дивата природа. Тя е много щедра с нас, но не е неизчерпаема!

С настоящия раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват съгласно принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволяват прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастящите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способи и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения“ в ОПООС на община Девня повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

Цел:

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Девня. Той урежда управлението на дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки.

Задачи:

- Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- Поддържане и съхранение на екосистемите съдържащи лечебни растения;
- Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

Нормативи:

1. Закон за лечебните растения
2. Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от МОСВ.
3. Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г., издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите.

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения“ към ОПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл. 46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
2. Издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

Настоящият раздел „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ

На територията на община Девня се срещат естествени находища на различни лечебни растения, диворастващи плодове и билки.

Находищата са на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за стопански или лични нужди.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове. Контролът на пунктовете за изкупуване и преработка на билки, горски плодове и гъби се осъществява от РИОСВ – Варна.

На територията на община Девня няма регистрирани билкозаготвителни пунктове (БЗП) по реда на Закона за лечебните растения (ЗЛР).

В РИОСВ-Варна, за периода от 2017-2021 г. не са подавани справки за изкупените, реализираните и наличните количества билки от билкозаготвители за територията на община Девня.

Община Девня е издавала единични позволителни за събиране на билки – липов цвят и орехи, като през последните 3 години не са издавани такива.

Билките намират широко приложение във фармацевтичната, козметичната и парфюмерийна промишленост, а също за производство на чай, тинктури и лечебни био-продукти. Ежегодно се събират коприва, липа, бърз-цвят, бърз-плод, глог, шипка, великденче, глухарче, жълт кантарион, бял равнец, мащерка и др.

Интерес за населението на община Девня и обект на събиране за лична употреба представляват следните билки: липа, лайка, риган, мащерка, жълт кантарион, глог и шипка.

Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им. На тази база е изготвен и приложен списък на по-важните видове лечебни растения в община Девня със стопанско и икономическо значение.

Таблица №1: Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на Община Девня

№ по ред	Вид	Местонахождение	Срещаемост	Описание и ресурсно значение
1	Багрилно подрумиче (<i>Anthemis tinctoria</i>) 	Расте из храсталачни, тревисти, песъчливи и каменисти места и по нарушени и рудерализирани места в общината.	На петна	(сем. Compositae - Сложноцветни) Многогодишно тревисто растение, високо 20–50 см. Цветните главички с жълти езичести и тръбести цветове. Дискът на главичката (без езичестите цветове) с диаметър до 2 см. Възможно е

				езичестите цветове да липсват. Плодът 4-стенен, сплескан, с остри странични ръбове, в сечение ромбичен, коронката на плода 3-4 пъти по къса от плода. Прицветните люспи твърди. Цъфти юни-септември Използват се цветните кошнички. Бере се от юни до август. Начин на бране - Откъсват се цветните кошнички на билката по време на пълното им разцъфтяване. Брането се провежда в сухо, по възможност слънчево време. Начин на сушене – след прочистване събраният материал се суши по обикновения начин или в сушилни при температура до 45°. Да се суши докрай — докато се изсушат добре и цветните дъна. Без ресурсно значение
2	Блатна мента (<i>Mentha pulegium</i> L.) 	Расте из мочурливите ливади и влажните места край реките и езерата.	На петна	Ароматно растение от семейство Lamiaceae (или Липоцити). Известно още като блатен джоджен. Многогодишно растение достига максимум половин метър височина (въпреки че има и "шампиони", високи 1 метър), стъблата са гладки, закръглени в среза, разклоняващите се издънки са хоризонтални. Яйцевидните матови листа са зелени със сивкав оттенък, леко заострени в краищата, назъбени по краищата и покрити с най-фините косми, имат характерен деликатен и лек ментолов аромат. Всеки лист, седнал на къса дръжка, е разположен срещу другия, дължината му е около 2,5 сантиметра, а ширината му е един и половина. Ментовите съцветия са многобройни и буйни, всяко цвете навлиза в дръжка, подобно на многостепенна колоска, те са малки, лилави на цвят, по-близо до бледолилави. Венчето на ментовото цвете има два клапана и четири венчелистчета, докато долните

				са по-малки от този в горната част. Ментата започва да цъфти през юни и продължава до средата на есента (най-често до септември). Използваема част. Листата, брани в началото на цъфтежа – юли – август.
3	Бодлив залист (<i>Ruscus aculeatus</i>) 	Рядко се среща на територията на общината.	На групи	(Сем. Лилиеви - Liliaceae) - вечнозелено храстовидно растение. Националните запаси са силно ограничени. Събират се коренища с корени. Използват се във фитотерапевтичната практика. Забрана за бране.
4	Бъз нисък (<i>Sambucus ebulus</i>) 	Среща се като бурен край пътища и в населените места в общината.	На петна	(Сем. Бъзови - Caprifoliaceae) многогодишно тревисто растение. Стъблото е едногодишно, високо до 2 м. Листата са нечифтоперести, с ланцетни прилистници, обикновено с 5—9 продълговати, заострени и назъбени листчета. Цветовете са бели или червеникави, събрани в едри съцветия на върха на стъблото. Прашниците са червеникави, а плодовете черни. Използваема част: Цвят, плод, корени; Намира широко приложение и в народната медицина. Време за бране Август — октомври. Начин на бране Плодчетата се събират при пълното им узряване направо от растението или се отрязват целите върхни части заедно с плодовете, които след това се обират. Отровно! Максимално използваем
5	Бъз черен (<i>Sambucus nigra</i>) 	Среща се в населените места, селските пътища и по мери и пасища в общината.	На петна	Семейство Мешковицови Дървовиден вид бъз с черни плодове. Черният бъз е листопаден храст или ниско дърво, високо 2-6 m със сива кора и мека бяла сърцевина. Листата са срещуположно разположени, сложни нечифтоперести с 3-7 продълговато яйцевидни, заострени и назъбени листчета. Цветовете са жълтеникаво-бели, събрани в

				многоцветни щитовидни съцветия достигащ и до 20 cm в диаметър. Чашката и венчето са 5 делни. Плодът е сферична, сочна, черновиолетова ягода, 5-6 mm в диаметър, най-често с 3 продълговати семена[1]. Цъфти април-юни. Употребява се за регулиране обмяната на веществата. Използваема част: Плодове, листа и цветове. Време и начин на бране на билките: Цвят от черен бъз - в края на пролетта и началото на лятото, когато започва цъфтежът. Да не се изчаква пълното разцъфтяване, защото венчето на голяма част от цветовете опадва при брането на съцветието. Брането се извършва в сухо време. Отрязват се целите съцветия с овощарска ножица[6]. Плод от черен бъз - в края на лятото и началото на есента (август-септември) при пълното узряване на плодовете, когато са черновиолетови отвън и тъмночервени отвътре. Ако плодовете се събират по-рано, много от тях са неузрели и занижават качеството на билката. Плодовете се събират, като се отрязват с нож или ножица заедно с общата дръжка. Набраните плодове се поставят в кошници или касети. Лист от черен бъз - събират се през лятото (юни-юли), когато листата са напълно развити. Отрязва се целият лист с нож или ножица и от дръжка се откъсват съставните листчета. Добив: Лични нужди, търговски цели; Без ресурсно значение
6	Върба бяла (<i>Salix alba</i>)	Във влажните зони на общината	По единично	(Сем. Върбови - <i>Salicaceae</i>) - дърво, с широка корона и надлъжно напукана кора. Расте по влажни места. Бялата върба достига на височина до 25-30 метра. Максималният диаметър на ствола ѝ е 1 метър. Кората

				на дървото е напукана, тъмносива до сиво-кафява. Леторастите са със сиво-кафяв до зелено-кафяв цвят. Използвани части: Листа и Кора. Действие на бяла върба лист: Противоревматично, обезболяващо, потогонно, успокояващо, антиагрегант. Използваем.
7	Бял равнец (<i>Achillea millefolium</i>) 	Расте по тревисти и каменни поля, край пътищата и по диви места в планините. Среща се край пътища и пасища в общината.	На петна	(Сем. Сложноцветни - Asteraceae) - Многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки, с право неразклонено стъбло. На върха на стъблото цветните кошнички са събрани в гъст щит. Всяка кошничка се състои от 5 периферни бели езичести цветове. Цъфти от юни до септември. Употребяема част: За лечебна цел се използват цветните кошнички и надземната част. Използваема част: Облистени цветоносни стебла и цветни кошнички по време на цъфтеж; Използва се в билколечението. Максимално използваем за лични нужди и стопански цели.
8	Ветрогон (<i>Eryngium campestre</i> L.) 	Расте из пасища, сухи тревисти места, из храсталаци, край пътищата на общината.	На петна	Сем. Apiaceae (Umbelliferae) Сенникоцветни Многогодишно тревисто растение с вретеновиден дълбок корен. Стъблото изправено, 30—60 см високо, от основата силно разклонено, цялото растение „кълбесто“, бодливо. Приосновните листа на дълги дръжки, кожести, триделни, дяловете бодливо назъбени; стебловите листа приседнали стеблообхващащи, пересто назъбени, бодливи. Цветовете събрани в сбити главести сенници в сложни сенниковидни съцветия, в основата с линейно ланцетни бодливи листчета. Венчелистчетата белезникави, яйцевидно ланцетни, осилести. Плодът елипсовиден, покрит с къси шипчета, разпадащ се на две половинки. Цъфти юли — август. Употребяема част: Събраните

				изчистени и изсушени при обикновена температура корени (Radix Eryngii). Корените се изкопават или напролет преди появата на листата (март-април), или есен след узряване на семената (септември-октомври); стръковете се берат по време на цъфтежа (юни-август).
9	Глог червен (<i>Crataegus monogyna</i>) 	В общината основните находища са в гори и полезащитни пояси	На петна	Семейство Розоцветни (Rosaceae). Разклонено дърво или храст. Цветовете са бели, събрани в щитовидни съцветия. Цветът е правилен, с по 5 чашелистчета и венчелистчета. Плодът е червен, топчест, месест, с 1 костилка. Цъфти през пролетта. Медоносно растение. Максимално използваем. Използваема част: Листа, цветове, плодове; Добив: Лични нужди, търговски цели.
10	Глухарче обикновено (<i>Taraxacum officinale</i>) 	Среща се по зелените площи в населените места, пасищата и тревистите местности в общината	На петна	Семейство Сложноцветни (Asteraceae). Многогодишно тревисто растение с височина до 30 см, чиято надземна част се състои от розетка от листа и цилиндрично, кухо стъбло, на върха на което се намира една цветна кошничка. Листата са неправилно изрязана петура, с едри заострени дялове. Цветната кошничка се състои от жълти, езичести цветове. Плодът е елипсоиден. Растението развива късо коренище, преминаващо в дебел месест корен, дълъг до 20 см. Цъфти от ранна пролет до есента. Използват се корените, събрани през есента, когато листната розетка започва да увяхва. Корените се изкопават, изчистват от пръстта и от кореновата шийка и се измиват със студена вода. След отцеждане на водата, корените се изсушават. Съдържа естествен растителен латекс. Използваема част: Листа, цветове, корени, стъбла и сок; Добив: Лични нужди,

				стопански цели Максимално използваем
11	Горицвет пролетен (<i>Adonis vernalis</i>) 	Край горите като единични бройки – рядко се среща	По единично	Семейство Ranunculaceae — Лютикови Многогодишно тревисто растение, високо до 40 см., с гъсто облистени стъбла. Листата са тройно до четворно пересто нарязани, заострени. Цветовите са едри, златистожълти. Плодът е сборен, овален, съставен от сивозеленикави плодчета. Цъфти през април - май. Употребяема част: Използва се надземната част, събрана в началото на цъфтежа до образуването на първите плодове. Използва се при сърдечни заболявания. Отровно! Без ресурсно значение
12	Детелина ливадна (<i>Trifolium pratense</i>) 	В общината се среща около селски пътища, пасища, ливади, храсталаци.	На петна	Ливадната детелина е многогодишно тревисто растение от семейство Бобови. Стеблата от са разклонени от основата, 10—80 см високи, изправени, възходящи или полулежачи. Листата са тройни на дълги дръжки. Цветовите са двуполови, сферични главички, с диаметър 2-3 см. Венчето е пурпурночервено или розово (рядко бяло или кремаво). Плодът е едносеменен ципест боб, обхванат от чашката. Цъфти май — юли Използваема част: Цъфтящи надземни части и листа; Прясна през цялото лято Изсушена – целогодишно. Използват се цъфтящите надземни части и листата. Стръковете се събират по време на цъфтежа и се сушат в проветриви помещения. Листата могат да се събират и скоро преди или след цъфтежа. Надземната ѝ част съдържа различни количества етерично масло, гликозиди, танин, каротин и витамини С, В и К и др. Добив: Лични нужди, търговски цели

13	Дрян обикновен (<i>Cornus mas</i>) 	В общината се среща по покрайнините на горите, както и се отглежда култивирано в населените места	По единично	Ниско дърво или храст, което се класифицира към семейство Дрянови (Cornaceae). Плодовете, листата и кората се употребяват като затягащо, хемостатично и антифибрилно средство. Използваема част: Плодове, брани след пълното им узряване; Маскимально използваем.
14	Еньовче същинско (<i>Galium verum</i>) 	Срещат се отделни растения в цялата община	На петна	(Сем. Брошови - Rubiaceae) - многогодишно тревисто растение. Среща се по умерено сухи или умерено влажни поляни, ливади и пасища. Разпространено е в равнините, предпланините и планините докъм 1700 м надм. в. Надземните части се използват в народната медицина. Използваем за лични нужди и стопански цели.
15	Живовлек голям (<i>Plantago major</i>) 	В общината се среща край населени места, пасища, тревисти местности.	На групи	Семейство Plantaginaceae /Живовлекови/ Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10 - 15 см и листа събрани в приосновната розетка. Листата са с къси дръжки, ланцетни. Използва се за лечение на различни заболявания – възпалителни процеси на горните дихателни пътища, характеризиращи се с жилав, оскъден секрет (хроничен бронхит), проблеми с храносмилателния канал (гастрити, язви, колити). Използваема част: Листа, стръкове, семена и пресен сок; Добив: Лични нужди, търговски цели Максимально използваем
16	Живовлек теснолист (ланцетовиден) (<i>Plantago lanceolata</i>) 	Расте из ливади и пасища по сухи и песъчливи места. Среща се в умерени количества в цялата община	На групи	Семейство Plantaginaceae /Живовлекови/ Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10-15 см. и листа, събрани в приосновната розетка. Листата са с къси дръжки, ланцентни. Цветовете са дребни, беззвизкави. Цъфти през май и август. Употребяема част: Използват се листата, семената и

				пресният сок. Ограничено използваем
17	Жълт кантарион (звъника) (<i>Hypericum perforatum</i> L.) 	Расте по тревисти места, из храсталаци и сечища, край пътища и ниви. В общината се среща край селски пътища, пасища, гористи местности, храсталаци.	На петна	(Сем. Звъникови - <i>Hypericaceae</i>) - многогодишно тревисто растение, силно разклонено, голо, високо от 30 до 100 см. Листата са срещуположни, без дръжки, овално елипсоидни, дълги 1-3 см. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в съцветиетопици. Тичинките са много, сраснали в основата си в 3 снопчета. Плодът е тригнезден кутийка. Цъфти май-септември. Използваема част: Горната част на стъблото с листата и цветовете. Стръкове - надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето, чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см от върха. Не се събират прецъфтели стръкове; Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см. от върха. Не трябва да се събират прецъфтели стръкове. Използва се във фармацевтичната промишленост, фитотерапевтичната практика. Добив: Лични нужди, търговски цели
18	Червен кантарион <i>Centaurea erythraea</i> 	Среща се рядко около населените места	По единично или на групи	Семейтво Тинтявови (<i>Gentianaceae</i>) Червеният кантарион има апетитовъзбуждащо и подобряващо храносмилането действие. Използваем
19	Здравец обикновен (<i>Geranium macrorrhizum</i>) 	Среща се в умерени количества в горите на общината по влажни сенчести, скалисти и каменисти места	На петна	(Сем. Здравецови - <i>Geraniaceae</i>) - многогодишно тревисто растение със силно развито хоризонтално коренище. Среща се в предпланините и планините от 300 до 2000 м надм. в. Надземната му част се използва в парфюмерията, козметиката, фармацевтичната

				и фитотерапевтичната практика. Обикновеният здравец има лечебно действие (регулира кръвното налягане) и широко се използва като декоративно растение. Използваем.
20	Змийско мляко (<i>Chelidonium majus</i>) 	Расте навсякъде – близо до огради, оврази, брегове на реки, където почвата е влажна. В общината се среща по влажните сенчести места, около градините из цялата община, по насипите на дерета.	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Макови - Papaveraceae) - многогодишно тревисто растение с гъст оранжев млечен сок. Стъблата са разклонени, 30-60 см., високи. Листата са пересто наделени, отгоре зелени, отдолу сивозелени. Цветовете са жълти, събрани по 2-6 в съцветия с дълги дръжки. Венчето е четирилистно, тичинките са многобройни. Плодът е 3-5 см., дълга едностранна шушулковидна кутийка. Цъфти през април-юни. Използват се стръковете. Събира се цялата надземна част малко преди разцъфтяване. Използва се във фитотерапията и народната медицина. Отровно! Приложението му във фитотерапията изисква лекарски контрол! Без ресурсно значение
21	Камшик лечебен (<i>Agrimonia eupatoria</i>) 	Среща се около пътищата в населените места в храсталаци, ливади, пасища и горски пътеки	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - многогодишно растение. Расте из храсталаци, ливади и пасища, край горски пътеки, до 1500 м.н.в. в цялата страна. Събира се надземната част. Използва се в официалната и народната медицина. Използваем. Без ресурсно значение.
22	Коприва обикновена (<i>Urtica sativa L.</i>) 	Широко разпространено из цялата община Пасища, ливади, край пътища.	На петна	(Сем. Копривови - Urticaceae) - многогодишно тревисто растение, високо до 1.5 м., с дълго пълзящо коренище. Стъблото е четириръбесто, изправено, дървено при основата. Листата са срещуположни, продълговати, сърцевидни. Цялото растение е покрито с парливи власинки. Цветовете са еднородни, дребни, жълтозелени. Цъфти от май до септември.

				Употребяема част: С лечебна цел се използват листата и коренищата. Листата се събират от май до септември, а коренищата от септември до ноември. Стъблата се окосяват и листата се обират, докато растението е още свежо. Коренищата се изчистват по пръст и тънки коренчета и се измиват веднага.. Използва се във фитотерапевтичната практика. Масово използваема за лични и стопански цели.
23	Кестен конски (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.) 	В населените места и край пътища в община Девня – по паркове и алеи като декоративно дърво	По единично и на групи	Див кестен, Бял конски кестен (<i>Aesculus hippocastanum</i>, White chestnut) е голямо широколистно дърво, принадлежащо към семейството на Сапуненото дърво, Сапиндови (<i>Sapindaceae</i>). Дървото достига на височина до 30-36 метра. Формата на короната му е куполообразна с много здрави клони. Използват се кората на стъблото и по-младите клонки, семената (плодовете), също така свежите листа и цветовете. Семената се събират през есента при разпукването на зелената обвивка. Кората се събира през ранна пролет, преди започване движението на растителните сокове и разлистването на дървото.
23	Къпина полска (<i>Rubus caesius</i>) 	Среща се в регулационните граници на община Девня в равнинни местности, храсталаци, прохладни места из горски поляни, горите и техните крайнини, както и покрай селските пътища.	На групи	Семейство Розоцветни – <i>Rosaceae</i> -Дрога на къпина Приложение намират корените (<i>Radix Rubi fruticosi</i>), листата (<i>Folia Rubi fruticosi</i>) и плодовете (<i>Fructus Rubi fruticosi</i>). Корените се събират през късна есен, изчистват се, нарязват се и бързо се изсушават. Листата се събират през лятото по време на пълното им развитие в сухо време и се сушат при обикновена температура. Плодовете се берат, когато са напълно узрели, в сухо време. Сушенето им се извършва по начало при температура 30 — 40°C, а към края до 60°C. Използваема; Добив: Лични

				нужди, търговски цели
24	Кукувича прежда (<i>Cuscuta europaea</i>) 	Във всички землища на населените места в община Девня.	На петна	Семейство - Поветицови (Convolvulaceae) Паразитно пълзящо растение
25	Лайка езичестоцветна (<i>Chamomilla suaveolens</i>) (Pursh.) 	Расте по открити затревени места, край селски пътища, в ниви и дворове, както и по буренливи места в селищата или край тях, по пасища, ливади, поляни, около населени места. В общината основните находища са около населените места.	На групи	Едногодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, високо до 50 см. Цялото растение и особено цветните кошнички имат характерна приятна миризма и остър възгорчив вкус. Цъфти от май до август. Използваема част: Цветове - откъсват се целите цветни кошнички заедно с малка част (около 2 см) от дръжките; За лечебна цел се използват цветните кошнички. Брането се извършва ръчно или със специални гребени. Цветовете се откъсват с дръжка, не по-дълга от 3 см. Максимално използваема за лични нужди и стопански цели.
26	Лайкучка влакнеста (<i>Matricaria trichophylla</i>) 	Във всички землища на населените места в община Девня.	На групи	Без ресурсно значение
27	Липа дребнолистна (<i>Tilia cordata</i>) 	Вирее по сенчести и умерено-влажни места из смесени широколистни гори и пътища.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 30 метра. Расте по сенчести и умерено влажни места из смесените широколистни гори. Листата са последователни с неправилна сърцевидна форма. Цветовете са събрани в полусенник. Съцветията на дребнолистната и среднолистната липа са дребни, обикновено са 5-7, дори до 15 цветчета. Дребнолистната липа цъфти най-късно към средата на лятото след едролистната и

				сребролистната. Използва се във фитотерапевтичната практика. Използваем за лични нужди и стопански цели.
28	Липа едролистна (<i>Tilia platyphyllos</i>) 	Среща се в по-ограничени количества в горите	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 40 метра. Изисква по-мек и по-влажен климат и по-влажни почви, отколкото дребнолистната липа. Употребяема част: Използват се съцветията със и без присъцветниците, събрани по време на цъфтене. Събират се съцветията. Съцветията на едролистната липа са 2 до 5 едри цветчета. Използваем.
29	Жлезист лопен (<i>Verbascum purpureum</i>) 	Среща се в защитена зона „Побитите камъни“	По единично	Сем. Scrophulariaceae (Живеничеви) Видът е ЗАЩИТЕН от Закона за биологичното разнообразие - включен в приложение № 3 на закона. В Червения списък на българските висши растения видът е категоризиран като "застрашен" (Endangered) - последната категория преди "изчезнал". В Червена книга на Република България - 2015 година е включен с категория "застрашен". Двугодишно тревисто растение, късо жлезистовлакнесто. Едногодишните розетки с удължени, дълбоко перестонаделени, листа. Цветоносните стъбла високи 100(140) cm. Цветовете са единично разположени, до 2,5 cm в диаметър, с два прицветника, венчето жълто, тичинковите дръжки оранжеви с бели власинки, прашниците, включително и на двете подълги тичинки бъбрековидни. Плодът кутийка. Цъфти юни-юли, плодоноси август-септември. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена, много малък процент от поникналите растения оцеляват до цъфтеж и плодоносене.

30	Магарешки бодил (<i>Carduus acanthoides</i>) 	Широко разпространен на територията на цялата община.	На групи и на петна	Представява едногодишно или двугодишно, бодливо тревисто растение, което принадлежи към семейство Сложноцветни (Compositae, Asteraceae). Дрога /билка/ на магарешки трън, магарешки бодил. Надземната част с кошничките и листата без долната стъблена част (Herba Onopordonis acanthii). Съдържание на магарешки трън, магарешки бодил Листата съдържат сапонини, горчивия сесквитерпенов лактон аркциопикрин и следи от алкалоиди; цветните кошнички съдържат инулин. Лечебни свойства на магарешки трън, магарешки бодил. Повишава тонуса на гладката мускулатура, в малки дози възбужда, а в по-големи действа угнетяващо върху централната нервна система. Експериментални и клинични данни на магарешки трън, магарешки бодил. Българската народна медицина препоръчва употребата на извлек от магарешки трън като тонизиращо и ободряващо организма средство. Тези действия на магарешкия трън се дължат най-вероятно на значителното съдържание на полизахарида инулин (особено много в цветните кошнички), а също така и на сапонини в растението. Съдържащите се в растението дъбилни вещества определят и присъщото му. Максимално използваем.
31	Лечебна маточина (лимонче) – (<i>Melissa officinalis</i>) 	В общината се среща в околностите на населените места, огради, гробища, край селски пътища, в разредени храсталаци и горски поляни.	На петна	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30-80 см. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни

				яйцевидни орехчета. Цъфти юни – септември. Употребяема част: Използват се листата и цъфтящите връхни части на стъблото. Използваема. Лични нужди и търговски цели.
32	Мащерка българска (<i>Thymus longidentatus</i> (<i>Deg. et Urum.</i>) <i>Ronn.</i> 	В общината се среща край поляни, пасища, селски пътища.	На групи	(Сем. Устноцветни - <i>Lamiaceae</i>) - полухрастче, високо до 20 см. Събират се стръковете с листата и цветовете. Максимално използваема за лични и стопански цели.
33	Мента обикновена (<i>Mentha spicata</i>) 	В общината се среща по прохладни места из горските поляни.	На петна	Семейство Устноцветни (<i>Lamiaceae</i>) Многогодишно тревисто растение. Стъблото е клонесто, високо около 0,70 м, четириръбесто, листата са прости, продълговати, остро назъбени. Цветовете са червеникавовиолетови, събрани в класовидни съцветия. Семената са дребни. Всички надземни части на растението съдържат етерично масло с главна съставна част ментол (45- 65%). Вирее навсякъде, където почвата е влажна. Използват се листата на растението. Прилага се и като подправка. Лични нужди, търговски цели; Без ресурсно значение
34	Пясъчна метличина (<i>Centaurea arenaria</i>) 	Расте край сухи припечни места в общината. Находище е установено в защитена зона „Побитите камъни“.	На групи	Едногодишно или многогодишно тревисто растение. Цялото растение е покрито с бели власинки. Стъблата са високи от 30 до 120 cm. Листата са перести с линейни дялове. Съцветието е продълговата кошничка. Фуни евидните цветове са лилави. Най-долните реснички на придатъците на обвивките на цветните кошнички са сраснали в ципесто ушенце. Цъфти юни-агуст. ЗАЩИТЕН вид - включен в приложение № 3 на Закона за биологичното разнообразие.
35	Овчарска торбичка (<i>Capsella bursa-pastoris</i>)	В общината се среща около селски пътища, пасища, ливади и като	На групи	Овчарска торбичка (<i>Capsella</i>) е род тревисти растения от семейство Кръстоцветни (<i>Brass</i>)

		плевел в обработваеми площи.		icaseae). Четири вида, от които двата най-популярни са Обикновена овчарска торбичка (<i>Capsella bursa-pastoris</i>) и Румена овчарска торбичка (<i>Capsella rubella</i>). Произлиза от Източна Европа и Мала Азия, но е разпространено и в други части на света, където е смятано за често срещан плевел, особено при по-хладен климат. Употребяема част (билка) Стрък от овчарска торбичка - <i>Herba Bursae pastoris</i> . Стръкове без корен - събират се по време на цъфтеж заедно с първите зелени плодчета, като стъблата се отрязват на около 25 см от върха и към тях се прибавят здравите розеткови листа; Добив: Лични нужди, търговски цели. Използваема.
36	Паричка (<i>Belis perenis</i>) 	Във всички землища на населените места. Край нивите, пътищата, дворовете.	На петна	Без ресурсно значение
37	Подбел (<i>Tussilago farfara</i>) 	Среща се в умерени количества край водоемите	На групи	Многогодишно, тревисто растение, принадлежащо към семейство Сложноцветни (<i>Compositae</i>). Ограничено използваем
38	Птиче просо (Врабчово семе) (<i>Lithospermum Officinale</i> L.) 	Билката се среща по влажни, тревисти и сенчести места из общината.	По единично	Птичето просо е многогодишно тревисто растение от семейство Бурачникови. Височината му е 50-80 см. Стъблото на растението е изправено, дебело, разклонено. Листата на птичето просо са редувани, ланцетни, тъмнозелени отгоре, по-светли отдолу. Цветовете са малки, жълтеникаво-бели, събрани в аксилите на апикалните листа. Плодовете на <i>Passeriforum officinalis</i> са бели ядки. Цъфти през юни - юли. Употребяема част:

				върховете на растението, дълги не повече от тридесет сантиметра – стръкове и семена.
39	Риган обикновен (<i>Origanum vulgare</i>) 	В общината се среща по сечищата из горите, край горските пътеки, покрай селските пътищата.	На петна	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище. Стъблата са 30-80 см. високи, изправени. Листата са срещуположни с дръжки. Цветовете са много дребни, светлочервени или розововиолетови. Събрани са в класовидни групи, които образуват щитчета. Чашката е тръбеста с 5 зъбчета. Венчето е двуустно. Цъфти през юли – септември. Използваема част: Стръкове (цветоносни върхни части) - събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см от върха; Използват се цветоносните върхни части, събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см. от върха. Използва се в парфюмерията и фитотерапията. Добив: Лични нужди, търговски цели Масово използваем.
40	Синя жлъчка (цикория) (<i>Cichorium intybus</i> L.) 	Разпространено е в ниските части на цялата страна, край пътища, сухи ливади, а също и като плевел в житните култури. В общината се среща по пасища и горски поляни и тревисти места, изоставени места около селища и пътища.	На петна	Сем. Asteraceae Многогодишно тревисто растение достигащо на височина 20 - 100 см. Време на цъфтеж: Юни - октомври; Време за бране: Юли - октомври; Използваема част: Корени и стръкове; Добив: Лични нужди, търговски цели
41	Смрадлика (тетра) (<i>Cotinus coggygria</i>) 	В общината се среща в гористи местности, селски пътища.	На петна	Семейство Смрадликови (Anacardiaceae) Познато още като тетра, дърво, високо до 12 m. Смрадликата е лечебно, багрилно, дъбилно и декоративно растение. Отровно при вътрешно приложение, т. е. при пиене - промивките и гаргарата НЕ се смятат за вътрешно приложение! В последно време се използва и в медицинска козметика - екстракт от

				Смрадлика се влага в кремове срещу подсичане (крем „Бочко“) и други продукт. Събират се листата на смрадликата. Добив: Лични нужди, търговски цели Без ресурсно значение
42	Трънка (<i>Prunus spinosa</i>) 	Среща се по селски пътища, пасища и гори.	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - храст със силно разклонено стъбло. Дребноплодно растение. Понякога образува самостоятелни храстови съобщества. Използваема част: Плодове, листа, цветовете; Добив: Лични нужди, търговски цели. Използва се във фитотерапевтичната практика. Без ресурсно значение
43	Шипка храсталачна (<i>Rosa corymbifera</i>) 	Често среща в големи количества извън населените места и в тях. Расте из храсталаци и редки гори, край реките, по тревисти склонове и синури. В общината се среща край пътища, ниви, пасища.	На групи	Семейство розоцветни. Листопаден храст с прави или извити стъбла, стигащи на дължина до 3 м., и покрити с твърди, бодливи, сърповидно извити шипове. Цветоносните стъбла понякога са без шипове. Цветовете са розови или бели. Плодчетата са едносеменни орехчета, затворени в месесто цветно легло, което се разраства и образува яркочервен, яйцевиден до сферичен плод-шипка. Цъфти май-юли, а плодовете узряват през есента. Употребяема част: Използват се плодовете - шипките. Максимално използвана
44	Черноморска ауриния (<i>Aurinia uechtritiana</i>) 	Расте по морски пясъци и варовити скали. Находище е установено в защитена зона „Побитите камъни“.	По единично	Сем. В rassicaceae – Кръстоцветни Защитен вид - включен в Приложение № 3 на Закона за биологичното разнообразие. В Червена книга на Република България, видът е с категория "Застрашен". многогодишно тревисто растение - покрито със звездовидни власинки. Листата са с линейна форма, целокрайни (с цял ръб). Венчелистчета на цветовете са бели, двуделни, 4-5 mm дълги. Височината на цъфтящите растения е от 20 до 60 см. Цъфти юли-октомври.

45	Цар борисово подрумиче (<i>Anthemis regis-borisii</i>) 	Среща се по разкритията на терциерни пясъци в Побити камъни (предимно на каменисти излази) и по каменисти и сипейни места. Находище в община Девня е установено в защитена зона „Побитите камъни“.	По единично и на петна	Многогодишно тревисто растение от семейство Сложноцветни. Стъблата високи 10–20 cm, разклонени от основата, сивовлакнести. Листата продълговатоланцетни, дълги 2–3 cm, долните перести, делчетата линейнолопатовидни. Съцветията върхни, с 2–4 кошнички. Кошничките 2–2,5 cm в диаметър, езичестите цветове бели, езичето дълго до 10 mm, тръбестите жълти. Обвивката на кошничките влакнеста, средните обвивни листчета продълговати, с ципест ръб. Плодосемките конични, с къса ципеста якичка. Цв. V–VI, пл. VI–VII. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена. Борисовото подрумиче отговаря на критерия за критично застрашен вид, но поради наличието на 10 популации, 8 от тях в защитените местности Побити камъни и Мадарски скални венци, попада в категория застрашен вид. Видът има ограничено разпространение.

Съгласно чл.5 от Наредба №2 не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;
- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;
- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;
- листа – до 70%;
- за стръкове – до 70%
- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл.6, ал.1 от Наредба № 2 експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл.6, ал.2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;

- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;
- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл.6, ал.3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

- коренища от коприва и троскот;
- стръкове от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си;
- цветни пъпки, цветове и съцветия;
- плодове и семена.

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 **билки за лични нужди** за билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг.;
- стръкове – до 2 кг.;
- листа – до 1 кг.;
- кори – до 0,5 кг.;
- цветове – до 0,5 кг.;
- семена – до 0,1 кг.;
- плодове – до 10 кг.;
- пъпки – до 0,5 кг.;
- талус – до 1 кг.

III. ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, **ВКЛЮЧАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА** **УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА** **РЕСУРСИТЕ**

За диворастящите лечебни растения се организира и прилага система за дългосрочно наблюдение и оценка на състоянието на техните популации и ресурси и върху ползването им с цел своевременно идентифициране на негативните процеси, прогнозиране на тяхното развитие, предотвратяване на вредните последици и определяне ефективността на мерките за опазване на лечебните растения. Наблюдението и оценката се организират от Министерството на околната среда и водите и представляват неразделна част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг (НАСЕМ). Регионалните инспекции по околната среда и водите и дирекциите на националните паркове създават и поддържат за контролираната от тях територия специализирани карта и регистър на лечебните растения, данните от които се обобщават и систематизират от Министерството на околната среда и водите. Специализираните карта и регистър на лечебните растения осигуряват данни за местоположение, граници, размери, собственост на находищата, състояние на лечебните растения, количествени запаси и степен на ползване на ресурсите им. Картата и регистърът са публични и се водят за осигуряване на опазването и устойчивото ползване на лечебните растения.

Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- Контролира ползването на лечебните растения в земи, водите и водните обекти – общинска собственост, в поземления фонд, в населените места и при констатирани нарушения се налагат съответните санкции;
- Организира изпълнението на дейностите по отношение опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост;
- Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
- Предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за

култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящият раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Девня за периода 2021-2028 г.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на *Закона за лечебните растения*. Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на *Закона за лечебните растения*:

- Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – държавна и общинска собственост;
- Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината;

Разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

- Директора на държавното горско/ловно стопанство - за ползване на лечебни растения от горски територии - държавна собственост и след заплащане на такса;

- Кмета на общината, когато ползването е от:

- 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- 2) територии в строителните граници на населените места – общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- 3) горите общинска собственост и след заплащане на такса.

- За събиране на билки и генетичен материал от диворастващи и култивирани от общината лечебни растения лицата заплащат такси за ползване;
- Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от общинския съвет в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд.

- Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:
 - Плановите документи по чл.50 от Закона за лечебните растения;
 - Дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;
 - Научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;
 - Изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;
 - Култивиране и преработка на лечебните растения;
 - Обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;
 - Други дейности, свързани с управлението и контрола, заложи в Закона за лечебните растения;
- Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:
 1. вида на ползването;
 2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
 3. района или конкретното находище;
 4. начина на ползване;
 5. срока на ползване;
 6. други условия, свързани с опазване на находището;
 7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.
- Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.
- Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.
- Първичната обработка на билките включва тяхното замразяване, изсушаване, оситняване, почистване, балиране и/или опаковане. Минималната първична обработка в билкозаготвителния пункт е замразяване или изсушаване на билките;
- При издаването на позволителни на територията на община Девня се осъществява контрол на билкозаготвителя, който е лицето, което изкупува събрани билки и/или извършва първичната им обработка и е длъжен:
 - Да уведоми РИОСВ-Варна за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
 - Да изкупува само билки, за които е издадено позволително;
 - Да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ-Варна;
 - Да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
 - До 20 януари да представя в РИОСВ-Варна обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на община Девня;

- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на разрешителното за ползване;
- Билките, събрани от култивирани лечебни растения, вкл. и тези под специален режим, се придружават до крайния потребител с удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- Изкупуването и първичната обработка на билки се извършва в билкозаготвителни пунктове, регистрирани в РИОСВ-Варна. Съхраняването на изсушени билки се извършва в складове за билки. Изискванията на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, се определят с наредба на министъра на здравеопазването и на министъра на околната среда и водите.

Събиране на лечебни растения

Предпоставка за събирането е познаването на лечебните билки. Ако притежаваме това познание тогава нещата вече опират до това да събираме билките в съответното време на съответното място и по съответния начин.

Опитът показва, че най-добрите лечебни успехи се постигат с прясно набрани билки, които при тежки заболявания са абсолютно задължителни за да има ефект. Пресните билки човек може сам да си набере през ранна пролет понякога още в края на февруари та чак до ноември. Някои от тях може да се намерят даже и през зимата под снежната покривка, ако човек преди това си е отбелязал местонахождението им.

За през зимата може да се приготви един не твърде голям запас от изсушени билки. За целта е добре да се набавят в момента на най-голямото им съдържание на лечебни вещества.

При ЦВЕТЧЕТАТА – в началото на цъфтежа; ЛИСТАТА – преди и по време на цъфтенето; КОРЕНИТЕ – изразяват се в ранната пролет или през есента; ПЛОДОВЕТЕ – събират се по време на зреенето.

При това трябва да се има предвид следното: берат се само здрави, чисти растения, по които няма паразити! Билките да се събират в слънчеви дни в сухо състояние, когато росата вече е преминала.

Неподходящи места за събиране са химически наторявани ниви, поляни, брегове на замърсени, заразени води, жп гари и места в близост до оживени улици, магистрали и промишлени предприятия.

Щадете природата! Не изкубвайте растенията с корените, не причинявайте никакви вреди! Някои растения са защитени видове. Има достатъчно лечебни растения, които не са защитени (например игликата).

Цветчетата и листата да не се натискат при събирането и за това да не се използват найлонови пликчета и чанти! Билките почват да се “потят” и по-късно при съхранението почерняват.

Сушене на лечебни растения

Преди да се сложат да съхнат билките не се мият, а само се нарязват на дребно. След това се слагат на рядко върху кърпи или нещампована хартия и се сушат колкото може по-бързо на сянка или в проветриви топли помещения (тавани). При корени, кори или много сочни растителни части, често пъти се препоръчва изсушаване с изкуствена топлина. Температурата обаче не трябва да надвишава 35°C. Добре измити корени, имат и върбовката е най-добре да се нарежат преди да се сложат да съхнат.

Само сухи като клечки билки могат да бъдат съхранени за зимата. Най-подходящи за целта са стъкленици или картонени кутии с капак. Да се избягват пластмасови съдове и консервни кутии! Билките да не се излагат на светлина (да се използват цветни стъкленици най-подходящи са зелените).

Опазване на лечебните растения

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

С раздел „Лечебни растения“ към настоящата програма се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението. В тази насока е необходимо да бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване населението в общината чрез кметовете на кметства и кметските наместници със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на общината, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл.27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл.27 от Закона за лечебните растения;

- Забраняване пашата на селскостопански животни в гори и земи от горския фонд, когато тази дейност противоречи на предвижданията за опазване на определени видове лечебни растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината.

Морфологична част на събиране

В резултат на нарасналия интерес към лечебните растения нараства както броят на използваните видове, така и количеството, в което те се събират за местни нужди и за износ. България е голям износител на билки на световния пазар, което води до голяма опасност от унищожаване на редица растения, ако не се вземат мерки да се регламентира тяхното събиране.

От най-разпространените на територията на община Девня лечебни растения интерес за събиране и изкупуване има към следните им морфологични части:

Липа - цвят и листа;
 Бъз - цвят и плод;
 Глухарче - корен, корен със стрък, стрък и лист;
 Машерка - стрък;
 Бял равнец - стрък;
 Коприва – корени, върхари и листа;
 Шипка - плод;
 Обикновен глог - цвят с листа и плодове;
 Риган - стрък;
 Овчарска торбичка – стрък;
 Жълт кантарион – стрък.

Таблица №2: Изкупуване на билки в билкозаготвителните пунктове

<i>В билкозаготвителните пунктове се изкупуват само билки, за които е издадено разрешително по чл. 20, ал. 1, т. 1 и чл. 21, ал. 2 от Закона за лечебните растения, когато билките са събрани от диворастващи и култивирани лечебни растения или от генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.</i> <i>Разрешително се издава от Кмета на общината, когато ползването е:</i>	
1.	земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината
2.	териториите и акваториите в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им след заплащане на такса в общината
3.	територии и акватории извън горски фонд-частна собственост, разрешително се издава на собственика без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица

Удостоверение от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения. За събиране и изкупуване на лечебни растения под специален режим на опазване и ползване от естествените им находища ежегодно до 31 декември на предходната година се подават заявки в РИОСВ.

Билките събрани от лечебни растения под специален режим се придружават до крайния потребител със следните документи:

Заповед на директора на РИОСВ, когато билките са събрани от естествените им находища;

Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;

Позволително за ползване на билките.

Таблица №3: Събиране на генетичен материал от лечебни растения

При ползването на генетичен материал от естествените находища на лечебни растения под специален режим на опазване и ползване се спазват и следните допълнителни изисквания:	
1.	площ на находището не по-малка от 100 м ² , или популация на вида не по-малка от 100 екземпляра
2.	допустим процент за събиране на коренища, грудки и луковичи – до 10% от наличните екземпляри в находището
3.	допустим процент за събиране на стъблени и коренищни резници – до 20% от наличните екземпляри в находището
4.	допустим процент за събиране на семена и плодове – 30% от наличните запаси в находището
5.	когато генетичният материал е предназначен за създаване на колекции или за отглеждане в култура, в насаждането се осигуряват екологични условия близки до естествените изисквания на вида
6.	насажденията по предходната точка от които се получават билки предназначени за търговски се контролират от съответната регионална инспекция по околната среда и водите по отношение произхода на материала за създаване площта от която се добиват билки и количеството на получените билки

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост.

Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

IV. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Община Девня е с не добре изследвано биоразнообразие. Общинското ръководство се стреми да осъществи дейностите свързани със съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Целта на раздел „Лечебни растения“ е да се осигури комплексно, многократно и ефективно използване на перспективните лекарствени растения, опазването им за задоволяване потребностите на населението, възстановяване качеството и предотвратяване изчезването на отделните видове и свързаните с тях компоненти на околната среда.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Най-общо мерките за опазване на лечебните растения включват добиването им пометоди и със средства недопускащи увреждане на находищата им.

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“ ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Девня, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Съобразяване на издадените разрешителни за ползване, съгласно състоянието на ресурсите и плановите документи;
- Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;

- Изследване и картиране на лечебните растения на територията на общината;
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на брането на липов цвят.

Препоръки за устойчиво ползване на лечебните растения и опазване на находищата

Основен елемент при планиране на ползването на ресурсите от лечебни растения са обвързвани с размера и състоянието на запасите от конкретните видове по землища. Направена е приблизителна оценка на разпространението, състоянието и нивото на експлоатационните запаси на лечебните растения, които са в ефективен стопански цикъл, с приоритет на видове, поставени под ограничителен режим и видове, които се събират в големи количества през последните години. Известни са рисковете от консервационна и стопанска гледна точка, когато дейността се управлява без наличието на регламент и план за ползване на ресурса.

При събиране на плодове и цветове от дървесни видове не трябва да се допуска рязането и чупенето на клони. Необходимо е да се ограничи до минимум събиране на подземни части (корени, коренища, грудки и луковици) както и на кори, тъй като ефектът на пряко унищожаване е неоспорим и запазването на част от находището и осигуряване на период за възстановяване е задължително.

Много важен кръг от действия е свързан с повишаване на природозащитната култура на местното население и най-вече на събирачи и заготвители. Необходимо е да се разработят и разпространят информационни материали (забранени видове и основни правила за събиране), с цел да се ограничи събирането на редки и застрашени лечебни растения поради незнание или унищожаване на находища поради неправилно бране.

Налице са обективни условия за прилагане на природозащитни стимули за развитие на алтернативни дейности, косвено намаляващи отрицателното влияние върху лечебните ресурси. Това може да се осъществи със създаване на култивирани насаждения от лечебни и етеричномаслени култури, които може да бъдат финансово подпомогнати от европейските фондове.

Устойчиво ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения, може да се достигне с недопускане събиране на количества над установените в програмата и периодично актуализиране на състоянието на местообитанията.

V. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

Община Девня няма избор и регламент на територии, които не са защитени с цел устойчивото ползване на лечебните растения. Няма територии, които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

Голямото растително богатство на общината се допълва от находищата на лечебни растения. Те съдържат голямо количество биологично активни вещества, на които се дължи тяхното лечебно действие. Съдържанието на лечебните вещества се обуславя от специфичните почвени и климатични дадености. Билките са богати на разнообразни

химични съединения: полизахариди, гликозиди, алкалоиди, кумарини, витамини, терпеноиди, флавоноиди, въглехидрати и др. В резултат на нарасналия през последните години интерес, се увеличава както броят на видовете билки, които се събират, така и тяхното количество.

През последните години като лимитиращ фактор за опазване на биологичното разнообразие в района е билкосьбирането. На контрол са подложени всички известни на РИОСВ-Варна пунктове за изкупуване на билки без ограничен режим. Следи се и за правилната им заготовка и съхраняване.

VI. МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА **ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА** **НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ** **ПО-ВИСОКА СТЕПЕН**

Забранява се събирането на семена, резници, брането на билки, без разрешително, както и унищожаването и увреждането на находищата на лечебни растения на територията на общината. Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице. Позволителното за ползване се издава на билкозаготвители - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения (Чл.26, ал.1 от ЗЛР).

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.

За защитените диворастващи лечебни растения се забранява:

- Сеченето, брането, изкореняването, хербаризирането, независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;
- Унищожаването и увреждането на находищата им;
- Притежаването, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;
- Събирането на семена, луковици, коренища и други репродуктивни органи;
- Пашата на селскостопански животни в гори и земи от горския фонд, когато тази дейност противоречи на предвижданията за опазването на определени видове лечебни растения;
- Ползването на лечебни растения, представлящо стопанска дейност, без необходимото позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения.

В Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Девня, са определени таксите за събиране на части от лечебните

растения. Според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения се издават разрешителни за бране на лечебните растения. Всички дейности свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община Девня са в съответствие с приетото законодателство на Република България.

VII. ВИДОВЕ ПОД СПЕЦИАЛЕН РЕЖИМ

Определени видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайни тенденции към намаляване или има опасност от появяване на такива тенденции. Специалния режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в държавен вестник. Специалния режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на годишно допустими за събиране количества билки по райони или находища; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Съгласно Заповед № РД-135 от 4 февруари 2022 година на министъра на околната среда и водите, обнародвана в ДВ брой 13 от 15.02.2022 г., под специален режим на опазване и ползване на територията на Р България са следните видове лечебни растения:

1. Допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло), от естествените находища, извън територията на националните паркове, на следните 11 вида лечебни растения:

- Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)
- Зърнастец елишовиден (*Frangula alnus* Mill.)
- Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
- Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.)
- Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
- Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
- Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
- Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
- Тлъстига лютива (*Sedum acre* L.)
- Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*)
- Камраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra).

За тези видове е забранено събирането им в националните паркове, извън количествата и районите, определени в приложението. Количествата билки се разпределят от регионалната инспекция по околна среда и води между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределянето се извършва със заповед на директора на съответната РИОСВ въз основа на заповедта на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределяне на количествата билки, която се обнародва в Държавен вестник.

2. Забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)

- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand)
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *hirtum* (Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*)
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.)
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = L. selago)
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

За горепосочените видове не се издават разрешителни за бране и ползване на лечебните растения. Добивът на тези лечебни растения от естествените им находища е разрешен след отпускане на квота от Министъра на околната среда и водите. Общината ще издава разрешителни само ако е направено разпределение от Директора на РИОСВ – гр. Варна.

VIII. Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване

Таблица №4: Прогнозни количества на ресурсите от най-разпространените и често използвани лечебни растения в община Девня и период на възстановяване

Лечебно растение	Използвани части с лечебна цел	Прогнозно количество, кг.	Допустимо количество в % съгласно чл. 5 от Наредба № 2	Период на възстановяване съгласно чл. 6 от Наредба № 2
Бял равнец (<i>Achillea millefolium</i>)	стръкове	5000	70%	не е необходимо
Дребнолистна липа (<i>Tilia cordata</i>)	цветовете с прицветниците и листа	5000	70%	не е необходимо
Липа едрolistна (<i>Tilia platyphyllos</i>)	цветовете с прицветниците и листа	5000	70%	не е необходимо
Кестен конски (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	плод	2000	70%	1 година
Коприва (<i>Urtica dioica</i>)	Използват се коренището и листата	8000	70%	не е необходимо

Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.
Раздел „Лечебни растения“

Живовлек широколистен (<i>Plantago major</i>)	листа	1000	70%	не е необходимо
Живовлек теснолист (ланцетовиден) (<i>Plantago lanceolata</i>)	листа	1000	70%	не е необходимо
Жълт кантарион (<i>Hypericum perforatum</i>)	Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете	3000	70%	не е необходимо
Мащерка (<i>Thymus serpyllum</i>)	цветове и стръкове	3000	70%	не е необходимо
Риган обикновен (<i>Origanum vulgare L.</i>)	цветове и стръкове	2000	70%	не е необходимо
Маточина (<i>Melisa officinalis</i>)	листата и цъфтящите върхни части на стъблото	2000	70%	не е необходимо
Синя жлъчка (<i>Cichorium intubus L.</i>)	Използва се надземната част на растението	2500	70%	не е необходимо
Змийско мляко (<i>Chelidonium majus</i>)	Използва се надземната част на растението	2000	70%	не е необходимо
Черен бяз (<i>Sambucus nigra</i>)	корени, плодове, листа, цветове	5000	70 %	не е необходимо
Бяз нисък (<i>Sambucus ebulus</i>)	плод	5000	70 %	не е необходимо
Шипка (<i>Rosa canina</i>)	плод	8000	80%	не е необходимо
Лайка (<i>Mutricaria chamomilla</i>)	цвят	2000	70%	не е необходимо
Овчарска торбичка (<i>Capssela bursa-pastoris</i>)	стрък	2000	70%	не е необходимо
Глухарче (<i>Taraxacum officinale</i>)	Използва се надземната част, коренището и цветните кошнички	3000	70 %	не е необходимо
Еньовче (<i>Galium verum</i>)	стръкове	1000	80%	не е необходимо
Червен глог (обикновен) (<i>Crataegus monogina</i>)	цветове, листа и плодове	3000	80%	не е необходимо
Смрадлика (<i>Cotinus coggygria</i>)	листа	3000	70%	1 година
Полски хвощ (<i>Egusetum arvense</i>)	стрък	2000	70%	не е необходимо
Магарешки бодил (<i>Carduus acanthoides L.</i>)	цвят	5000	70%	не е необходимо
Детелина ливадна (<i>Trifolium pratense</i>)	листа	2000	70%	не е необходимо
Върба бяла (<i>Salix alba L.</i>)	листа и кори	1000	30%	не е необходимо

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

При прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за опазване на околната среда на Община Девня естествените находища ще се опазят от увреждане и унищожаване, ще се осигури устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд и няма да се допусне изменението на популациите им, при което да се влошат биологичните им показатели или да се затрудни естественото им възстановяване.

При изпълнението на предвидените в предишната глава мерки ще се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, както и ще бъдат задоволени потребностите от лечебни растения на населението.

При правилното прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за Опазване на околната среда на Община Девня, ще се постигне опазването на:

- Естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност;
- Разработването на система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси;
- Екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете;
- Изменението на популациите им, при което се влошават биологичните им показатели или се затруднява естественото им възстановяване;
- Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри, популациите на видовете и екосистемите, включващи популациите.

X. ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИИ

Стандартизирани термини и дефиниции за научни и управленски цели в областта на ресурсологията на лечебните растения в национален мащаб не са възприети. В РЛП са използвани легални термини и дефиниции от Закона за лечебните растения, и адаптирани дефиниции, като:

- **Лечебни растения** са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки;
- **Билки** - отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и

профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели;

- **Естествено находище** - местообитание заедно с популация от диворастящи лечебни растения;
- **Естествено местообитание** - пространствено ограничена територия, включваща всички компоненти на неживата и живата природа, които със своите параметри определят условията за съществуване на природните популации;
- **Условия на средата** - всички фактори на неживата и живата природа, характеризиращи местообитанието;
- **Популация** - териториално обособена съвкупност от индивиди от един и същи вид, които могат свободно да обменят помежду си генетичен материал;
- **Устойчиво ползване** - ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения;
- **Ресурси от лечебни растения** - съвкупността от лечебни растения, разгледани като природен продукт, използван от хората за задоволяване на сегашни или потенциални техни нужди;
- **Режим на ползване на находището** - система от мерки, включваща периоди на експлоатация и покой за възстановяване на ресурсите от лечебни растения;
- **Приоритетни типове природни местообитания** - местообитания на приоритетни видове лечебни растения или които са определени като такива по силата на международни споразумения, по които Република България е страна;
- **Морфологични части** - коренът, коренището, луковичата, грудката, стръкът, листът и цветът на растението;
- **Начин на ползване** - указания относно начина на събиране на билките (изкопаване, откъсване, изрязване, обелване), използваните инструменти и необходимите изисквания за възстановяване на находището;
- **Добив** – количеството полезна биомаса, добивано от единица площ;
- **Биологичен запас** – количеството полезна фитомаса, образувано от всички (използваеми и неизползваеми) екземпляри от даден вид върху всички подходящи или неподходящи за събиране участъци (находища);
- **Експлоатационен запас** – количеството полезна биомаса, образувано от всички използваеми или неизползваеми екземпляри от даден вид върху всички подходящи за събиране участъци (находища);
- **Оборот на добива** – период, включващ година на събиране и брой години необходими за възстановяване на запасите от биомаса.
- **Възможен годишен добив** - количеството полезна биомаса, което може да бъде събирано ежегодно на дадена територия без да се нанесат щети на стопански значимите находища.

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

До Кмета
на Община Девня
вх.№...../.... 20....г.

ЗАЯВЛЕНИЕ

ЗА ИЗДАВАНЕ НА ПОЗВОЛИТЕЛНО ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ ПО ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

От
/собствено, бащино, фамилно име/ наименование на фирмата/

С адрес :
/община, населено място, ж.к., ул., N..., вх., ет., ап./

Уважаеми Господин Кмет,

Моля, да ми бъде издадено разрешително за ползване на лечебни растения

.....
/вид на лечебното растение, морфологична част, количество - сурово тегло/

Ползването ще се извърши в следните райони – общински поземлен имот - /земи/

.....
.....

Събирането на билките ще се извърши от следните физически лица:

.....
.....

Гр Девня
.....20....г.

С уважение:
.....

Приложение №2

ПОЗВОЛИТЕЛНО за ползване на лечебни растения

ПОЗВОЛИТЕЛНО

№..... от 20.....г.

за ползване на лечебни растения

На основание чл. 21, ал. 2, чл. 22, т. 2 и чл. 24, ал. 2 от Закона за лечебните растения и Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Девня, разрешава се на, ЕГН/БУЛСТАТ адрес:, представлявано от (за юридически лица) да ползва в землището на гр. (с.), местност, находище, лечебните растения, както следва:

№	Вид лечебно растение	Използваема част (билка)	мярка	Количество	Такса за 1 кг (лв.)	Обща такса (лв.)
1						
2						
3						
4						
5						
6						
Общо:						лв.

Словом:

Събирането на лечебните растения да се извърши от следните физически лица:

.....
.....
.....

При следните условия:

Срок за ползване:

Начин на ползване:

Временни складове, адрес:

Други:

КМЕТ НА ОБЩИНА ДЕВНЯ:

/подпис, печат/

Приложение № 3

Решение на Общински съвет – Девня №57/26.01.2016 г. по Протокол №5 за определяне на Таксите за събиране на лечебни растения от общински терени

ПРЕПИС- ИЗВЛЕЧЕНИЕ ОТ
ПРОТОКОЛ 5/26.01.2016Г.
ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА
ОБЩИНСКИЯ СЪВЕТ
ГР.ДЕВНЯ

Д Н Е В Е Н Р Е Д

- 1
- 2
- 3
18. Изменение и допълнение на Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Девня.

С поименно гласуване от тринадесет общински съветника присъстват тринадесет, от тях с тринадесет гласа - "за", "против" и "въздържали се" - няма , на основание чл.21, ал.1, т.7 и ал.2 от ЗМСМА, Общински съвет - Девня прие

Р Е Ш Е Н И Е № 57

Приема проект на изменение и допълнение на Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Девня.приета с Решение № 528 /23.03.2015 г. на Об С - Девня

**Н А Р Е Д Б А
ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ И АДМИНИСТРИРАНЕ НА МЕСТНИТЕ ТАКСИ И ЦЕНИ НА
УСЛУГИ,
ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНА ДЕВНЯ**

ГЛАВА ВТОРА

МЕСТНИ ТАКСИ

РАЗДЕЛ VIII

Други местни такси, определени със закон

Чл.34. /1/ За издаване на разрешително лицата заплащат такса от 5.00 лева.

/2/ Нова (Решение № 57/26.01.2016 г. по Протокол № 5) Таксите за събиране на лечебни растения от общински терени са, както следва:

Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.
Раздел „Лечебни растения“

№	Вид лечебна билка	Количество	Такса
1.	Грудки, корени, коренища (с изключение на такива от репей, коприва, троскот)	килограм	0,03 лева
2.	Листа (с изключение на такива от коприва)	Килограм	0,01 лева
3.	Стръкове (с изключение на такива от маточина)	Килограм	0,03 лева
4.	Цветове (с изключение на такива от лайка)	Килограм	0,03 лева
5.	Билки (в сурово състояние)		
	Грудки, корени, коренища		
	божур, иглика, лудо биле, ранилист, решетка, ягода горска	Килограм	0,09 лева
	кукуряк, папрат мъжка, папрат сладка чемерика	Килограм	0,07 лева
	бъзак, гръмотрън, синя жлъчка	Килограм	0,02 лева
	глухарче, девесил, оман чер, пищялка, чобанка	Килограм	0,01 лева
	други	Килограм	0,03 лева
6	Листа		
	мечо грозде	Килограм	0,08 лева
	боровинка червена и черна, лудо биле	Килограм	0,04 лева
	бръшлян, чобанка	Килограм	0,03 лева
	глог, живовлек, леска, липа, люляк, оман чер, ягода горска	Килограм	0,02 лева
	бреза, върба, къпина, лопен, малина, подбел	Килограм	0,01 лева
	други	Килограм	0,03 лева
7	Стръкове	Килограм	
	блатно кокиче	Килограм	0,10 лева
	горицвет, лазаркиня	Килограм	0,08 лева
	гълбови очички, зайча сянка, залист бодлив, лечебен исоп, прозориче жълто, шапиче	Килограм	0,05 лева
	зимзелен, лудо биле, ранилист, теменуга миризлива, чубрица планинска	Килограм	0,04 лева
	дяволска уста, кантарион жълт, кантарион червен, мащерка, очанка, риган обикновен	Килограм	0,03 лева
	великденче, върбинка, жаблек, златна пръчица, изсипливче, камшик, лепка, медуница, миши уши, пача трева, пелин обикновен, подъбиче бяло, подъбиче червено, пчелник, равнец бял	Килограм	0,02 лева
	врабчови чревца, вратига, глухарче,	Килограм	0,01 лева

Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.
Раздел „Лечебни растения“

	енъовче, змийско мляко, имел бял, комунига жълта, мокреш, оман чер, росопас, теменуга трицветна, хвощ		
	други	Килограм	0,03 лева
8	Цветове		
	липа	Килограм	0,10 лева
	божур, иглика	Килограм	0,05 лева
	метличина, паричка, подбел, ралица, слез, тъжник блатен	Килограм	0,03 лева
	акация бяла, бърз	Килограм	0,02 лева
	вратига, глог, равнец бял	Килограм	0,01 лева
	други	Килограм	0,03 лева
9	Плодове		
	боровинка червена и черна, хвойна червена	Килограм	0,15 лева
	хвойна сибирска	Килограм	0,10 лева
	кисел трън, къпина, малина	Килограм	0,04 лева
	бърз, глог, конски кестен, киселица	Килограм	0,02 лева
	бързак, трънка	Килограм	0,01 лева
	други	Килограм	0,03 лева
10	Семена		
	есенен минзухар	Килограм	0,15 лева
	други	Килограм	0,08 лева
11	Пъпки		
	странични борови връхчета	Килограм	0,15 лева
	бяла бреза, черна топола	Килограм	0,10 лева
	други	Килограм	0,08 лева
12	Кори		
	мъждрян, ясен	Килограм	0,20 лева
	зърнастец, кисел трън, леска	Килограм	0,10 лева
	върба	Килограм	0,05 лева
	дъб	Килограм	0,03 лева
	бреза	Килограм	0,02 лева
	други	Килограм	0,03 лева
13	Лишени		
	исландски	Килограм	0,10 лева
14	Водорасли	килограм	0,30 лева
II	Генетичен материал за култивирано отглеждане, включително при лабораторни условия, за създаване на колекции или за възстановяване на други места в природата		
1	От защитени лечебни растения		
	плодове	100 г	20,00 лева
	семена	100 г	50,00 лева
	резници	бр.	2,00 лева

Програма за опазване на околната среда на община Девня 2021-2028 г.
Раздел „Лечебни растения“

2	От лечебни растения под специален режим на опазване и ползване		
	луковици, грудки, коренища	бр.	1,00 лева
	плодове	100 г	5,00 лева
	семена	100 г	10,00 лева
	резници	бр.	0,50 лева
3	От други лечебни растения		
	луковици, грудки, коренища от всички видове, с изключение на описаните	бр.	0,10 лева
	лук (всички видове), перуника (всички видове)	бр.	0,20 лева
	ботурче есенно (есенна циклама)	бр.	1,00 лева
	плодове	100 г	2,00 лева
	семена	100 г	5,00 лева
	резници	бр.	0,10 лева